

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΜΓ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΑΓ. ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19.—Τηλ. 227-689 | 1 Νοεμβρίου 1966 | ΑΡ. 21

Η ΜΟΝΑΔΙΚΗ ΔΥΝΑΜΙΣ

Ὁ πολύκλαυστος Μητροπολίτης Χίου Παῦλος, ὁ ὁποῖος τόσον ἀδοκίμως καὶ τόσον προῶτως ἀπεδήμησε πρὸ ἡμερῶν πρὸς Κύριον, ὑπῆρξεν ἀπὸ τοὺς νεωστὶ ὑπὸ τῆς σεπτῆς μας Ἱεραρχίας ἐπιλεγέντας καὶ χειροτονηθέντας. Καὶ ἀπέθανεν, νέος—νεώτατος, καὶ μετὰ ὀλιγόμηνον μόνον ἀσκησιν τοῦ ὑψηλοῦ τοῦ ἀξιώματος. Πρὶν ἢ αἰθριάσῃ ὁ δρίζων. Καὶ χωρὶς νὰ ἔχη ἀναγνωρισθῆ ἡ ἐκλογή του καὶ ἡ χειροτονία του ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως· ἡ ὁποία, καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα τὸν ἐστέρησε τῶν ἀποδοχῶν του, ἐπιμένουσα ἐπὶ τῶν, καὶ οὐσία καὶ τύποις, ἀβασανίστων ἀπόψεων τῆς.

★

Καὶ ὅμως ἦτο, κατὰ κοινὴν ὁμολογίαν, ἄριστος κατὰ πάντα. Καὶ εἰς μόρφωσιν, καὶ εἰς ἤθος, καὶ εἰς ἔνθεον ζῆλον. Κατὶ ὁ ποιμνιὸν του τὸν θρηνεῖ καὶ βαρυπενθεῖ διὰ τὴν ἀπώλειάν του. Καὶ διαπρύσιος τῆς ὀδύνης του διερμηνεὺς ὑπῆρξε, κατὰ τὴν σεμνὴν καὶ πολὺκλαστον κηδεῖαν του, ὁ Δήμαρχος τῆς ὠραίας καὶ μυροβόλου νήσου. Ἀλλὰ καὶ μέλος τῆς Κυβερνήσεως· ὁ Χῖος ἐπὶ τῆς Ναυτιλίας Ὑπουργὸς κ. Μαυριδόγλου. Τιμᾶ ἀληθῶς ἀμφοτέρους ἢ φιλόθεος παρρησία των. Ἀλλὰ καὶ ἀποτελεῖ κατάφωρον δικαίωσιν τῶν ἀπόψεων τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ ἐποικοδομητικὸν δίδαγμα, ὅτι ἡ τόσον χρονίσασα ἀντιδικία καὶ ἄτοπος ἐντελῶς, ἀλλὰ καὶ ἐπιζημία εἶναι, ἀπὸ οἰασδήποτε κρινομένης ἀπόψεως.

★

Καὶ διὰ ν' ἀποφευχθῆ καὶ μελλοντικῶς

παρομοία ὅλως Ἐθνικῶς ἀσύμφορος ἀντιδικία—δέον—ν' ἀποβῆ ἐναργεστέρα ἢ ὄντολογικὴ ἔννοια καὶ ἡ πνευματικὴ δομὴ τῆς Ἐκκλησίας· καὶ νὰ γίνῃ ἀπολύτως συνειδητόν, ὅτι ἡ φύσις τῆς εἶναι Θεανδρική, ὅπως καὶ τοῦ θεοῦ τῆς ἰδρυτοῦ. Καὶ ὅτι εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἡ κοσμικὴ ἐξουσία εἶναι ὅλως διάφορος τῆς πνευματικῆς, τῆς ὁποίας ἀποστολὴ εἶναι ν' ἀφοσιούται καὶ νὰ σχολάζῃ εἰς τὴν ὑπεκόσμιον ἐξουσίαν τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου. Διὰ τοῦτο εἶναι ἀπαράδεκτος καὶ ἀσύμβατος ἡ σύγχυσις τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας μετὰ τοῦ ἱερατικοῦ πολιτεύματος. Καὶ ὁσάκις τοῦτο συμβαίνει «βλάπτει καιρίως—ὡς ὀρθῶς παρετηρήθη—καὶ τὸ ἦθος καὶ τὴν θεοσέβειαν τῶν Ὁρθοδόξων».

★

Εἰς τὴν Ἐκκλησίαν βασιλεύει ὁ αἰώνιος Ἀρχιερεὺς καὶ Βασιλεὺς, ὅστις διεκήρυξεν ὅτι «Ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου». Καὶ εἶπε διὰ τοὺς μαθητάς του καὶ διαδόχους του, εἰς τοὺς ὁποίους καὶ ἐνεπίστευσε τὸν θεῖόν του νόμον: «Ἵμεῖς ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ ἐστέ». Καὶ τόσον ἡ «κοσμοδουλεία» ὅσον καὶ ἡ «ἀπολελυμένη αὐθεντία» εἶναι ἀπαράδεκτος καὶ ἀφόρητος εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, ὅπως διδάσκει ὁ ἱερός Χρυσόστομος. Ἀλλὰ καὶ καταφῶρος ἀδικοῦσι καὶ τὸ ὕψος τῆς Ἱερωσύνης καὶ τὸ Ἔθνος, ὅσοι χαλκεύουσιν ἀλύσεις εἰς τὴν πνευματικὴν ἐξουσίαν τῆς Ἐκκλησίας. Διότι, πρὸς τοῖς ἄλλοις, λησμονοῦν, ὅτι αὐτὴ διετήρησεν ἀδούλωτον καὶ μισοτύραννον τὴν ψυχὴν τοῦ λαοῦ μας. Καὶ αὐτὴ τὸν γαλακτρο-

Η ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΤΗΣ 112 ΣΥΝΟΔΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ

ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσόστομου ἐγένετο τὴν 17ην Ὀκτωβρίου ἐ. ἐ. ἡ πρώτη συνεδρίασις τῶν Μελῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς 112ης Συνοδικῆς Περιόδου, εἰς τὴν ὁποίαν παρέστησαν οἱ Σεβ. Μητροπολίται Πατρῶν κ. Κωνσταντῖνος, Δημητριάδος κ. Δαμασκηνός, Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης κ. Κυπριανός, Τρίκκης καὶ Σταγῶν κ. Διονύσιος, Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας κ. Δαμασκηνός, Ξάνθης κ. Ἀντώνιος, Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως κ. Εὐστάθιος, Ἐλασσῶνος κ. Ἰάκωβος, Ἐλευθερουπόλεως κ. Ἀμβρόσιος, Διδυμοτείχου καὶ Ὁρεστιάδος κ. Κωνσταντῖνος, Καστορίας κ. Δωρόθεος, Γρεβενῶν κ. Χρυσόστομος καὶ ὁ παρὰ τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ Βασιλικὸς Ἐπίτροπος κ. Ἀμίλκας Ἀλιβιζᾶτος.

Μετὰ τὴν τέλεισιν τοῦ ἁγιασμοῦ ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῶν ἐργασιῶν τῆς νέας Συνοδικῆς Περιόδου ὁ Μακαριώτατος κ. Πρόεδρος προσεφώνησεν τοὺς Σεβ. Συνοδικοὺς Συνέδρους ὡς ἑξῆς :

«Σεβασμιώτατοι καὶ ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί,

Τὸ ἀπὸ Θεοῦ ἄρχεσθαι εἶναι ἡ χριστιανοπρεπῆς νοουθεσία καὶ προτροπὴ ἐπὶ πάσῃ ἀσχολίᾳ καὶ ἐπιχειρή-

φεῖ καὶ τὸν ἀνδρίζει, μὲ τὸν ὑψηλὸν νόμον τῆς «ἐν Χριστῷ ἐλευθερίας».

★

Ὁ νόμος τῆς ἰσότητος, τῆς «ἐχούσης τὸ κατ' ἀξίαν», ὅπως λέγει ὁ θεὸς Γρηγόριος, ἀποτελεῖ τὸν ἄσειστον θεμέλιον τῆς Διοικήσεώς της. Ἱεροπρεπεστάτη καὶ θεοδίδακτος εἶναι ἡ Εὐαγγελικὴ τῆς νομοθεσίας καὶ οἰκονομίας. Οὔτε κοσμομαρχεῖ, οὔτε κοσμομαρχεῖται. Καὶ ὡς μόνην κεφαλὴν της ἔχει «τὸν μόνον ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν τῆς Πίστεως Ἰησοῦν». Εἶναι δὲ πράξις ὅλων ἀχαρακτήριστος, νὰ διαβάλληται, ὅπως ἀτυχῶς συνέβη ἐσχάτως προκειμένου περὶ τοῦ μεταθετοῦ, ὅτι τῆς φιλοπρωτίας ὁ ἀντίθεος ζῆλος καὶ ἡ χαμαιζήλος ἐπιδίωξις «χρυσῶν θέρους» κατηύθυνε τὰς ἀποφάσεις τῆς σεπτῆς Ἱεραρχίας της...

★

Οὐδένα ἀπολύτως ἐξυπηρετεῖ ἡ φιλόσοφος διάθεσις τῶν ἱεροκατηγόρων. «Θεῖον χρῆμα ἡ Ἱερωσύνη, καὶ τῶν ὄντων ἀπάντων τιμιώ-

σει, πρὸς εὐδόσῳ τῆς ὁποίας ἀπαραίτητος εἶναι ἡ συνεργία τῆς θείας χάριτος καὶ εὐλογίας. Τὸ ἱερὸν καθήκον τοῦτο, κατὰ τὰ καθιερωμένα ἐν πνεύματι εὐσεβείας ἐπετελέσαμεν πρὸ ὀλίγου, ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί, ἐπικαλεσθέντες τὴν παντοδύναμον χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος κατὰ τὴν ἀπαρχὴν τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνοδικῆς ἡμῶν περιόδου. Ταύτης δὲ τῆς θεόθεν ἐμπνεύσεως καὶ ἐνισχύσεως χρῆζομεν, εἴπερ ποτὲ καὶ ἄλλοτε, ὅσω οἱ προλαβόντες ὑπὲρ τῶν Ἱερῶν καὶ ὁσίων τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας ἀγῶνες, πρὸς διακονισμὸν τῶν μετὰ τῆς ἐφ' ἡμᾶς Πολιτείας διαφορῶν, δὲν φαίνονται εἰσέτι καταλίγοντας εἰς πέρας αἰσίων καὶ εὐκταίων.

Ἐλπίζομεν ὅμως, καὶ ἡ ἐλπίς οὐ καταισχύνει, ὅτι ὁ Κύριος καὶ Θεὸς τῆς Εἰρήνης θὰ ἐπιβλέψῃ ἴλεω ὄμματι καὶ θὰ προλειάνῃ τὴν ὁδὸν καὶ θὰ καταρτίσῃ τὰ σκολιὰ εἰς εὐθείαν.

Πρὸ τοῦ εὐκταίου ὅμως τούτου ἀποτελέσματος, προβάλλει ἐνώπιον ἡμῶν ὄγκος ἐργασίας, τὸν ὁποῖον παραδίδοσιν ἡμῖν οἱ πρὸ ἡμῶν φιλοτίμως καὶ ἀξιεπαίνως ἀγωνισάμενοι ἀγαπητοὶ ἀδελφοί. Ἴνα ὅμως κατατοπισθῆτε ὑμεῖς εἰς τὰ ἤδη γενόμενα καὶ ἐπιτελεσθέντα ὑπὸ τῶν προκατόχων, ἐκρίνομεν σκόπιμον

τατον», λέγει ὁ ἅγιος Ἰσίδωρος ὁ Πηλουσιώτης. Ὑβρίζουν δὲ μάλιστα αὐτὴν οἱ ὑπεράγαν ζηλωταί, οἱ διαβάλλοντες πρὸς τοὺς ἔξω τὸ σεμνότατον τῆς Ἀρχιερωσύνης ἀξίωμα. Ἀλλὰ καὶ οἱ συμβουλευόντες «ὅποιαν-δήποτε τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἐξουσίας καταδούλωσιν καὶ κολόβωσιν», ὅπως ὁ πολὺς Οἰκονόμος ὁ ἐξ Οἰκονόμων γράφει. «Ὅταν αὕτη συντριβῆ—λέγει—συρομένη αἰχμάλωτος τῆς πολιτικῆς, τότε τὸ στόμα τῶν διδασκάλων τῆς πίστεως φιμοῦται καὶ ἡ γλῶσσα κεκόλληται ξηρὰ καὶ ἀκίνητος ἐν τῷ λάρυγγι αὐτῶν...». Καὶ—εἴτε τὸ θέλομεν εἴτε καὶ ὄχι—εἰς τὴν ἐποχὴν αὐτὴν τῆς παντοειδοῦς συγχύσεως καὶ ἀναρχίας, καὶ τῆς ἐλλείψεως ἀληθοῦς φιλοσόφου στοχασμοῦ, ἡ Ἐκκλησία ἡ ὁποία φρουρεῖ ἀγρύπνως τὴν πνευματικὴν μας παράδοσιν, ἀποτελεῖ τὴν μοναδικὴν δύναμιν ἡ ὁποία δύναται νὰ τὴν ἀνανεώσῃ, καὶ τὴν καταστῆσῃ ἀποδοτικώτατα ἐνεργόν, πρὸς εὐτυχίαν τοῦ Ἔθνους. Καὶ ἡ ἀναμφισβήτητος αὕτη ἀλήθεια καιρὸς εἶναι πλέον νὰ κατευθύνῃ τὰς πράξεις καὶ τὰς ἐνεργείας τῶν ἀρμοδίων.

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

νά παραστήσωμεν ὑμῶν, ἐν δυνατῇ σντομία τὰ γενόμενα, ἵνα δυναθῶμεν εὐχέρεστερον νὰ συνεχίσωμεν τὸ ἔργον. Τοσοῦτω μᾶλλον ὅσω κατὰ τὴν διαρρέυσασαν περίοδον ἡ ἔκτακτος Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας ἠσχολήθη ἐπὶ τῶν χρονισάντων δυστυχῶς Ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων καὶ ὀφείλομεν βεβαίως ἀναθεωροῦντες τὸ ἔργον ἀμφοτέρων, τῆς τε Ἱεραρχίας καὶ τῆς Διαρκοῦς Ἱεραῶς Συνόδου, νὰ χειρισθῶμεν ἀναλόγως καὶ ἡμεῖς τὸ πηδάλιον.

Τὴν 31ην Ἀυγούστου ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας τὸ γωστόν Νομοσχέδιον πρὸς τὴν Ἱεράν Σύνοδον. Ἐξ ἀφορμῆς αὐτοῦ ἐκλήθη διὰ τὴν 12ην Σεπτεμβρίου ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας. Εἰς ταύτην ἐκλήθησαν καὶ οἱ δύο μετατεθέντες Ἀρχιερεῖς. Τὸ Ὑπουργεῖον δι' ἐγγράφου τοῦ ἀπὸ 15ης Σεπτεμβρίου ἐπέστησε τὴν προσοχὴν τῆς Ἱεραρχίας ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς συμμετοχῆς εἰς τὰς συνεδριάσεις αὐτῆς καὶ τῶν δύο μετατεθέντων. Ἡ Ἱεραρχία συνεζήτησεν ἐπὶ τοῦ ἐγγράφου τούτου καὶ μᾶλλον ἐνέμεινεν ἐπὶ προγενεστέρως ἀποφάσεως αὐτῆς, ὅτι κατὰ τὴν μακρὰν πράξιν τῆς Ἐκκλησίας οἱ δύο μετατεθέντες κανονικῶς συμμετέχον εἰς τὰς συνεδριάσεις τῆς Ἱεραρχίας. Παρὰ ταῦτα οἱ μετατεθέντες Ἀρχιερεῖς, ἵνα μὴ δυσχερανθῇ τὸ ἔργον τῆς Ἱεραρχίας, ἀπὸ τῆς δευτέρας ἡμέρας ἀπέσχον τῶν συνεδριῶν τῆς Ἱεραρχίας.

Τὸ Νομοσχέδιον, κατατεθὲν εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν Ἐξουσιοδοτήσεως, ἐπρόκειτο νὰ συζητηθῇ τὴν 15ην Σεπτεμβρίου. Ἡ Ἱεραρχία, ἵνα προλάβῃ πᾶσαν δυσμενῆ ἐξέλιξιν, ἀπέστειλεν ἐπείγοντως τηλεγραφήματα πρὸς τὸν κ. Πρωθυπουργόν, τὸν Πρόεδρον τῆς Βουλῆς καὶ τὸν Ὑπουργὸν Ἰεροσπουδῶν, ἵνα ἀνασταλῇ πᾶσα συζήτησις εἰς τὴν Βουλὴν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου, ἵνα πρότερον ἀποφανθῇ ἐπ' αὐτοῦ ἡ Ἱεραρχία ἐπὶ τούτῳ συνελθοῦσα. Πράγματι ἡ συζήτησις ἀνεστάλη καὶ διὰ τῶν Σεβασμιωτάτων Δημητριάδος καὶ Φθιώτιδος ἐζητήθη ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως ὅπως ἡ Ἱεραρχία ἐπεξεργασθῇ τὸ Νομοσχέδιον καὶ ὑποβάλῃ ἠτιολογημένας τὰς παρατηρήσεις τῆς μέχρῃ τῆς 15ης Σεπτεμβρίου. Ἡ Ἱεραρχία, τῇ εισηγήσει ὁρισθείσης πρὸς τοῦτο Ἐπιτροπῆς, ἐπεξεργασθεῖσα τὸ νομοσχέδιον ὑπέβαλεν αὐτό, ὅπως τὸ ἐπεξεργάσθῃ, εἰς τὸ Ὑπουργεῖον μὲ τὰς παρατηρήσεις τῆς ἐπ' αὐτοῦ καὶ σχετικῶν ὑπόμνημα. Τὸ ἐπεξεργασμένον νομοσχέδιον καὶ τὰς παρατηρήσεις τῆς Ἱεραρχίας ἐκοινοποίησε ταυτοχρόνως καὶ πρὸς τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως, τὸν Πρόεδρον τῆς Βουλῆς, τοὺς Ἀρχηγοὺς τῶν Κομμάτων καὶ πρὸς τὰ μέλη τῆς Μικρᾶς Βουλῆς.

Ἡ Ἱεραρχία ἐξηκολούθησε τὰς ἐργασίας τῆς. Ἐπειδὴ δὲ ἔληγε τὸ 10ήμερον αὐτῆς καὶ τὸ νομοσχέδιον δὲν εἶχε ἀρχίσει ἀκόμη νὰ συζητηθῆ καὶ εἰς τὴν Βουλὴν, ἀνετέθη ὑπὸ τῆς Ἱεραρχίας εἰς τὴν Διαρκῆ Ἱεράν Σύνοδον ἡ παρακολούθησις τῆς ἐξελιξέως τοῦ νομοσχεδίου καὶ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ ζητήματος, μὲ ἐντολὴν ὅπως συγκαλέσῃ καὶ πάλιν ἐκτάκτως τὴν Σύνοδον τῆς Ἱεραρχίας, ἐὰν παραστῇ ἀνάγκη. Τὸ νομοσχέδιον, ὡς γνωστόν, ἐξακολουθεῖ ἀκόμη συζητούμενον εἰς τὴν Βουλὴν.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἔληξεν ἡ θητεία τῆς προλαβούσης Ἱεραῶς Συνόδου καὶ ἀπὸ τῆς 1ης τρέχοντος μηνὸς Ὀκτωβρίου ἤρχισεν ἡ νέα Συνοδικὴ Περίοδος, εἰς τὴν ὁποίαν κατ' ἀπόφασιν τῆς Ἱεραῶς Συνόδου, ἐκλήθησαν νὰ μετασχοῦν Συνοδικὰ Μέλη οἱ δύο μετατεθέντες Σεβ. Μητροπολίται Πειραιῶς καὶ Σερρών κατὰ τὴν σειρὰν τῶν Πρεσβείων τῆς Ἀρχιερωσύνης αὐτῶν.

Τὸ Ὑπουργεῖον διὰ δευτέρου ἐγγράφου τοῦ περὶ τὸ τέλος τῆς ληξάσης Συνοδικῆς Περιόδου, ἐπέστησε καὶ πάλιν τὴν προσοχὴν τῆς Ἱεραῶς Συνόδου ἐπὶ τῆς συμμετοχῆς εἰς νέαν Ἱεράν Σύνοδον τῶν δύο μετατεθέντων Σεβ. Μητροπολιτῶν. Ἡ Ἱερά Σύνοδος ἀπήντησεν ἐγγράφως ἐμμένουσα εἰς τὴν κανονικότητα τῆς προσκλήσεως καὶ τῆς συμμετοχῆς τῶν δύο μετατεθέντων εἰς νέαν Ἱεράν Σύνοδον.

Βάσει τῆς ἀποφάσεως ταύτης τῆς Ἱεραῶς Συνόδου, καὶ προκειμένου νὰ ἀρχίσῃ νέα Ἱερά Σύνοδος τὰς ἐργασίας αὐτῆς, ὑπέγραψα τηλεγραφήμα ἀπὸ τῆς 1ης Ὀκτωβρίου πρὸς τοὺς Σεβ. Συνοδικοὺς, Μέλη τῆς νέας Ἱεραῶς Συνόδου, ἵνα προσέλθουν εἰς τὴν πρώτην ἐναρκτήριον συνεδρίαν, ὁρισθεῖσαν διὰ τὴν 4ην Ὀκτωβρίου. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁμοῦ τὴν ἰδίαν ἡμέραν μικρὸν πρὸ τῆς ἀποστολῆς τοῦ τηλεγραφήματος τούτου ἔλαβον ἐπιστολὴν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Πειραιῶς παρακαλοῦντος ὅπως ἀνασταλοῦν διὰ τινὰς ἡμέρας αἱ ἐργασίαι τῆς νέας Ἱεραῶς Συνόδου ἐφ' ὅσον συζητεῖται εἰς τὴν Μικρὰν Βουλὴν τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Νομοσχέδιον, ἵνα μὴ δυσχερανθῇ τὸ ἔργον εἰς τὴν Βουλὴν καὶ δημιουργηθῇ νέα ὀξύτης εἰς τὰς σχέσεις τῆς Ἱεραῶς Συνόδου μὲ τὸ Ὑπουργεῖον, λόγω τῆς συμμετοχῆς εἰς τὴν νέαν Ἱεράν Σύνοδον καὶ τῶν δύο μετατεθέντων. Τὸ αὐτὸ μοῦ διεμήνυσε διὰ τοῦ κ. Σιώτη καὶ ὁ κ. Ὑπουργός. Κατόπιν αὐτῶν ἔκρωα σκόπιμον, ὅπως ἀνασταλοῦν αἱ ἐργασίαι τῆς νέας Ἱεραῶς Συνόδου δι' ὀλίγας ἡμέρας, ἵνα μὴ τυχὸν δοθῇ ἀφορμὴ νέας ὀξύτητος μεταξὺ Ὑπουργείου καὶ Ἱεραῶς Συνόδου, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ ἐπερατοῦτο συντόμως ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Νομοσχεδίου εἰς τὴν Βουλὴν.

Ἡ συζήτησις ὁμοῦ συνεχίζεται ἀκόμη, ἀλλ' ἐγὼ ἐθεώρησα ὅτι δὲν ἠδύνατο τὰ παραταθῆ ἐπὶ μακρὸν ἀκόμη ἢ ἀναστολὴ τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἱεραῶς Συνόδου, καὶ διὰ τοῦτο ἐκάλεσα τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Βουλῆς καὶ τὸν παρεκάλεσα ὅπως ἐπισπεύσῃ καὶ λήξῃ τὸ ταχύτερον ἡ συζήτησις εἰς τὴν Βουλὴν ἐπὶ τοῦ Νομοσχεδίου. Πράγματι ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Βουλῆς ἐπέσπευσεν τὴν συζήτησιν. Ἦδη δὲ ὡς γνωστόν, τὸ νομοσχέδιον ἔχει συζητηθῆ «κατ' ἀρχὴν» εἰς τὴν Βουλὴν καὶ μένει ἀκόμη ἢ κατ' ἄρθρον συζήτησις αὐτοῦ. Ὡς γνωστόν ἀκόμη ἢ εἰς τὴν Βουλὴν συζήτησις ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου διαπνέεται μᾶλλον ἀπὸ πνεῦμα εἰρηνεύσεως ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Πιστεύω ὅτι ἕκαστος τῶν Ἁγίων Ἀδελφῶν θὰ ἔχῃ ἤδη μελετήσει τὰ πρακτικὰ τῆς Βουλῆς καὶ θὰ ἔχῃ γνώσιν τῆς εἰς τὴν Βουλὴν συζητήσεως ἐπὶ τοῦ Νομοσχεδίου, ἥτις καὶ συνεχίζεται ἀκόμη κατ' ἄρθρον, περατωθείσης ἤδη τῆς «κατ' ἀρχὴν» συζητήσεως τοῦ νομοσχεδίου.

Τέλος ὁ Μακαριώτατος Πρόεδρος ἠνχῆθη ὅπως

κατά την παρούσαν Συνοδικήν Περίοδον ἐπανεύρη ἡ Ἐκκλησία τὴν γαλήνην καὶ τὴν εἰρήνην, καρποφόρον δὲ ἀποβῆ τὸ ἔργον τῆς νέας Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἐκ μέρους τῶν Σεβ. Συνοδικῶν Συνόδρων ἀπήντησεν ὁ Ἀντιπρόεδρος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Σεβ. Μητροπολίτης Πατρῶν κ. Κωνσταντῖνος, εἰπὼν τὰ ἑξῆς.

«Μακαριώτατε, ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος μετὰ πολλῆς προσοχῆς ἤκουσε τὴν ἐμπειριστατωμένην προσφώνησιν Ὑμῶν, διὰ τῆς ὁποίας ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης θερμῶς ἐχαιρέτισεν τοὺς Σεβ. Συνοδικούς Συνέδρους καὶ ὁμίλησε περὶ τοῦ ἔργου τῆς προλαβούσης Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου, καθορίσασα ἅμα καὶ τὰ σοβαρὰ καὶ μεγάλα προβλήματα, ἅτινα ἀπασχολοῦν ζωηρῶς τὴν Ἐκκλησίαν ἡμῶν.

Μακαριώτατε, οἱ Σεβ. Ἀδελφοί, οἱ συγκροτοῦντες τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς τρεχούσης Συνοδικῆς περιόδου κατὰ τὸ διάστημα τῆς συνοδικῆς ἡμῶν θητείας ἐπιθυμοῦμεν εὐκρινῶς νὰ ἐδρεθώμεν παρὰ τὸ πλεονόν Σας συσπειρωμένοι, νὰ παράσχωμεν ἑμῖν ἀμέριστον τὴν συμπαράστασιν ἡμῶν διὰ τὴν κανονικὴν καὶ νόμιμον ἐπίλυσιν καὶ προώθησιν ἀπάντων τῶν ἐκκρεμοῦντων σοβαρῶν προβλημάτων, ἅτινα, λόγω τῶν κρίσιμων ἡμερῶν, ἄς διέρχεται σήμερον ἡ Ἐκκλησία μας, ἀπαιτοῦν τὴν ἐν πνεύματι εἰρηνικῆς διαθέσεως καὶ εὐκρινῶς συνεργασίας καὶ συμποίας ὄλων τῶν Σεβ. Συνοδικῶν Συνόδρων, ἄμεσον καὶ τὴν ἀνευ προστριβῶν καὶ διενέξεων θαρραλέαν λύσιν καὶ ἀποτελεσματικὴν ἀντιμετώπισιν αὐτῶν».

Ἀκολούθως ἡ Ἱερὰ Σύνοδος προέβη εἰς τὸν κατ'αριστὸν τῶν Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν ὡς ἑξῆς:

Ο.Δ.Ε.Π. Πρόεδρος: ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσόστομος. Τακτικά μέλη: οἱ Σεβασμ. Μητροπολίται Πατρῶν κ. Κωνσταντῖνος, Δημητριάδος κ. Δαμασκηνός καὶ Τρίκκης καὶ Σταγῶν κ. Διονύσιος. Ἀναπληρωματικά μέλη: οἱ Σεβασμ. Μητροπολίται Διδυμοτείχου καὶ Ὀρεστιάδος κ. Κωνσταντῖνος, Καστορίας κ. Δωρόθεος καὶ Γρεβενῶν κ. Χρυσόστομος.

Τ.Α.Κ.Ε. Πρόεδρος: ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσόστομος. Τακτικὸν μέλος: ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης Πατρῶν κ. Κωνσταντῖνος. Ἀναπληρωματικὸς μέλος: ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης Γόρτυνος καὶ Μεγαλόπολεως κ. Εὐστάθιος.

Ἀποστολικὴ Διακονία. Πρόεδρος: ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσόστομος. Τακτικά μέλη: οἱ Σεβασμ. Μητροπολίται Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας κ. Δαμασκηνός, Ἐλευθερουπόλεως κ. Ἀμβρόσιος. Ἀναπληρωματικά μέλη: οἱ Σεβασμ. Μητροπολίται Καστορίας κ. Δωρόθεος καὶ Γρεβενῶν κ. Χρυσόστομος.

Ἐπὶ τῶν Χειροτονιῶν. Τακτικὸν μέλος: ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης Ξάνθης κ. Ἀντώνιος. Ἀναπληρωματικὸν μέλος: ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης Ἐλασσώνος κ. Ἰάκωβος.

Ἐπὶ τῶν Προσφυῶν. Τακτικά μέλη: οἱ Σεβασμ. Μητροπολίται Σπάρτης κ. Κυπριανός, Διδυμοτείχου καὶ Ὀρεστιάδος κ. Κωνσταντῖνος καὶ Καστορίας κ. Δωρόθεος.

Δελτίον Ἐκκλησίᾳ. Πρόεδρος: ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσόστομος. Τακτικά μέλη: οἱ Σεβασμ. Μητροπολίται Γόρτυνος καὶ Μεγαλόπολεως κ. Εὐστάθιος καὶ Ἐλασσώνος κ. Ἰάκωβος. Ἀναπληρωματικά μέλη: οἱ Σεβασμ. Μητροπολίται Δημητριάδος κ. Δαμασκηνός καὶ Ἐλευθερουπόλεως κ. Ἀμβρόσιος.

Ἐπὶ τῶν Διδακτικῶν Βιβλίων. Τακτικὸν μέλος: ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης Γόρτυνος καὶ Μεγαλόπολεως κ. Εὐστάθιος. Ἀναπληρωματικὸν μέλος: ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης Καστορίας κ. Δωρόθεος.

Ἐποπτικὸν καὶ Ὑπηρεσιακὸν Συμβούλιον Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως. Τακτικὸν μέλος: ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης Ξάνθης κ. Ἀντώνιος. Ἀναπληρωματικὸν μέλος: ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας κ. Δαμασκηνός.

Ἐπὶ τῶν Μοναστηριακῶν. Τακτικὸν μέλος: ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης Σπάρτης κ. Κυπριανός. Ἀναπληρωματικὸν μέλος: ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης Τρίκκης καὶ Σταγῶν κ. Διονύσιος.

Ἐπὶ τῶν Γάμων. Τακτικὸν μέλος: ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης Ἐλασσώνος κ. Ἰάκωβος. Ἀναπληρωματικὸν μέλος: ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης Διδυμοτείχου καὶ Ὀρεστιάδος κ. Κωνσταντῖνος.

Βυζαντινῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς. Τακτικὸν μέλος: ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης Ἐλευθερουπόλεως κ. Ἀμβρόσιος. Ἀναπληρωματικὸν μέλος: ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης Καστορίας κ. Δωρόθεος.

Δαπανῶν Συνοδικοῦ Γραφείου. Τακτικά μέλη: οἱ Σεβασμ. Μητροπολίται Σπάρτης κ. Κυπριανός, Ἐλασσώνος κ. Ἰάκωβος καὶ Καστορίας κ. Δωρόθεος.

Πρωτοβάθμιον Συνοδικὸν Δικαστήριον. Πρόεδρος: ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης Πατρῶν κ. Κωνσταντῖνος. Τακτικά μέλη: οἱ Σεβασμ. Μητροπολίται Δημητριάδος κ. Δαμασκηνός, Σπάρτης κ. Κυπριανός, Ναυπακτίας κ. Δαμασκηνός καὶ Καστορίας κ. Δωρόθεος. Ἀναπληρωματικὸν μέλος:

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν ἐναρκτήριον συνεδρίασιν τῆς 112ης Συνοδικῆς Περιόδου.

ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης Γρεβενῶν κ. Χρυσόστομος.

Δευτεροβάθμιον Συνοδικὸν Δικαστήριον. Πρόεδρος· ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσόστομος. Τακτικὰ μέλη· οἱ Σεβασμ. Μητροπολίται Τρίκκης καὶ Σταγῶν κ. Διονύσιος, Ἐάνθης κ. Ἀντώνιος, Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως κ. Εὐστάθιος, Ἐλασσῶνος κ. Ἰάκωβος, Ἐλευθερουπόλεως κ. Ἀμβρόσιος καὶ ὁ Διδυμοτείχου καὶ Ὁρεστιάδος κ. Κωνσταντῖνος. Ἀναπληρωματικὸν μέλος· ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης Γρεβενῶν κ. Χρυσόστομος.

Ἐπὶ τῶν Προπαγανδῶν. Πρόεδρος· ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσόστομος. Τακτικὰ μέλη· οἱ Σεβασμ. Μητροπολίται Τρίκκης καὶ Σταγῶν κ. Διονύσιος, Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας κ. Δαμασκηνός, Ἐάνθης κ. Ἀντώνιος, Καστορίας κ. Δωρόθεος καὶ Γρεβενῶν κ. Χρυσόστομος. Λαϊκὰ μέλη· οἱ καθηγηταὶ κ.κ. Ἰωάννης Καρμίρης, Ἀνδρέας Φυτράκης καὶ Ἰωάννης Ἀναστασίου.

Ἐπὶ τῶν Θεμάτων Προσυνόδου. Πρόεδρος· ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσόστομος. Τακτικὰ μέλη· οἱ Σεβασμ. Μητροπολίται Δημητριάδος κ. Δαμασκηνός, Σπάρτης κ. Κυπριανός, Τρίκκης καὶ Σταγῶν κ. Διονύσιος, Ἐάνθης κ. Ἀντώνιος καὶ Ἐλευθερουπόλεως κ. Ἀμβρόσιος. Λαϊκὰ μέλη· οἱ καθηγηταὶ κ.κ. Ἀμίλλας Ἀλεβιζᾶτος, Παναγιώτης Μπρατσιώτης, Ἰωάννης Καρμίρης, Κων/νος Μπόνης, Γεράσιμος Κονιδάρης καὶ ὁ Παν. Ἀρχιμανδρίτης κ. Ἰερώνυμος Κοτσώνης.

Παγκόσμιον Συμβ. Ἐκκλησιῶν καὶ Διανομῶν. Πρόεδρος· ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσόστομος. Τακτικὰ μέλη· οἱ Σεβ. Μητροπολίται Σπάρτης κ. Κυπριανός, Ἐλασσῶνος κ. Ἰάκωβος, Ἐλευθερουπόλεως κ. Ἀμβρόσιος καὶ Καστορίας κ. Δωρόθεος. Λαϊκὰ μέλη· οἱ καθηγηταὶ κ.κ. Ἀμίλλας Ἀλεβιζᾶτος καὶ Παναγιώτης Μπρατσιώτης.

Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῶν Διορθοδόξων καὶ Διαχριστιανικῶν Ζητημάτων. Πρόεδρος· ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσόστομος. Τακτικὰ μέλη· οἱ Σεβασμ. Μητροπολίται Δημητριάδος κ. Δαμασκηνός, Σπάρτης κ. Κυπριανός, Τρίκκης καὶ Σταγῶν κ. Διονύσιος, Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας κ. Δαμασκηνός, Ἐάνθης κ. Ἀντώνιος καὶ Ἐλασσῶνος κ. Ἰάκωβος. Λαϊκὰ μέλη· οἱ καθηγηταὶ κ.κ. Ἀμίλλας Ἀλεβιζᾶτος, Παναγιώτης Μπρατσιώτης, Βασίλειος Βέλλας, Ἰωάννης Καρμίρης, Γεράσιμος Κονιδάρης, Μᾶρκος Σιώτης καὶ Ἰωάννης Καλογήρου.

Καταπολεμῆσεως Ἀναλφαβητισμοῦ. Τακτικὸν μέλος· ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης

Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως κ. Εὐστάθιος. Ἀναπληρωματικὸν μέλος· ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης Καστορίας κ. Δωρόθεος.

Μελετῶν καὶ Τύπου. Τακτικὰ μέλη· οἱ Σεβασμ. Μητροπολίται Ἐάνθης κ. Ἀντώνιος καὶ Ἐλασσῶνος κ. Ἰάκωβος.

Οἰκονομικοῦ Ζητήματος Ἐφημερίων. Πρόεδρος· ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσόστομος. Τακτικὰ μέλη· οἱ Σεβασμ. Συνοδικοὶ Σύεδροι. Εἰσηγηταὶ· οἱ Σεβασμ. Μητροπολίται Ἐλευθερουπόλεως κ. Ἀμβρόσιος καὶ Γρεβενῶν κ. Χρυσόστομος.

Σύνδεσμος Στρατοῦ καὶ Ἐκκλησίας. Τακτικὸν μέλος· ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης Καστορίας κ. Δωρόθεος. Ἀναπληρωματικὸν μέλος· ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης Γρεβενῶν κ. Χρυσόστομος.

Κοινὸν Ὑπηρεσιακὸν Συμβούλιον Ἱ. Συνόδου. Πρόεδρος· ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσόστομος. Τακτικὰ μέλη· οἱ Σεβασμ. Μητροπολίται Τρίκκης καὶ Σταγῶν κ. Διονύσιος καὶ Ἐλευθερουπόλεως κ. Ἀμβρόσιος. Ἀναπληρωματικὰ μέλη· οἱ Σεβασμ. Μητροπολίται Πατρῶν κ. Κωνσταντῖνος καὶ Γρεβενῶν κ. Χρυσόστομος.

Ἐπιτροπὴ Ἐπετηρίδος τῶν πρὸς Ἀρχιερατεῖαν Ὑποψηφίων Ἀγάμων Κληρικῶν. Οἱ Σεβασμ. Μητροπολίται Σπάρτης κ. Κυπριανός, Ἐάνθης κ. Ἀντώνιος καὶ Ἐλασσῶνος κ. Ἰάκωβος.

Ἀνεγέρσεως Συνοδικοῦ Μεγάρου. Πρόεδρος· ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσόστομος. Τακτικὰ μέλη· οἱ Σεβασμ. Μητροπολίται Τρίκκης καὶ Σταγῶν κ. Διονύσιος καὶ Ἐλευθερουπόλεως κ. Ἀμβρόσιος.

Ἐπὶ Ἐκκλησιᾶς. Μνημείων. Οἱ Σεβασμ. Μητροπολίται Δημητριάδος κ. Δαμασκηνός, Σπάρτης κ. Κυπριανός, Τρίκκης καὶ Σταγῶν κ. Διονύσιος καὶ Καστορίας κ. Δωρόθεος. Λαϊκὰ μέλη· οἱ Καθηγηταὶ κ.κ. Ἀμίλλας Ἀλεβιζᾶτος, Ἀνδρέας Φυτράκης καὶ Κωνσταντῖνος Καλοκύρης.

Ἐπιτροπὴ Παρακολουθήσεως Συζητουμένων ἐν τῇ Βουλῇ Ἐκκλησιαστικῶν Νομοθετημάτων. Οἱ Σεβασμ. Μητροπολίται Δημητριάδος κ. Δαμασκηνός, Ἐάνθης κ. Ἀντώνιος καὶ Ἐλασσῶνος κ. Ἰάκωβος.

Ὑπηρεσιακῶν Συνοδικῶν Θεμάτων τρεχούσης Φύσεως. Οἱ Σεβασμ. Μητροπολίται Δημητριάδος κ. Δαμασκηνός καὶ Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας κ. Δαμασκηνός.

Η ΕΝ ΒΕΛΙΓΡΑΔΙΩ ΠΑΝΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΔΙΑΣΚΕΨΙΣ

Γ'.

4α) Ἡ ἀρχὴ τῆς comprehensiveness ἐν τῇ πράξει. Ἡ ὑπὸ τῆς comprehensiveness συγκαλυπτομένη καὶ ὑποθαλαπτομένη ἐν τῇ Ἀγγλικανικῇ Ἐκκλησίᾳ βαθεῖα διάστασις, ἡ καὶ ἐπὶ θεμελιωδιστάτων δογμάτων τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐκτεινομένη, ἥτις κατ' οὐδένα λόγον θά ἦτο ἀνεκτὴ οὔτε ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Καθολικῇ, οὔτε ἐν τῇ Ρωμαιοκαθολικῇ Ἐκκλησίᾳ, διεδηλώθη ἐπίσημως ἐν τῇ ὀλίγον πρὸ τοῦ τελευταίου πολέμου συνταχθείσῃ καὶ κυκλοφορησῆσθαι Doctrinal Report¹. Αὕτη δὲν ἐνέχει μὲν τὸν χαρακτήρα συμβολικοῦ βιβλίου ἔχοντος ἰσοστάσιον κύρος πρὸς τὰ 39 ἄρθρα, δὲν δύναται ὅμως νὰ ταχθῇ καὶ εἰς τὴν θέσιν ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου. Διότι συντάχθη αὕτη ὑπὸ Ἐπιτροπῆς συσταθείσης ὑπὸ τῶν ἀρχιεπισκόπων Καντουαρίας καὶ Ἰόρκης, ἀποτελουμένης δὲ ἀπὸ θεολόγους, κατὰ τὸ πλεῖστον κληρικούς, ἀνήκοντας εἰς διαφόρους «σχολὰς σκέψεως», ἥτοι ἀπὸ 21 ἐπισκόπων καὶ πρεσβυτέρων καὶ μόλις 4 λαϊκούς καθηγητάς. Συνεστήθη δὲ ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη ἐπὶ τῷ ρητῷ σκοπῷ (νὰ ἐρευνήσῃ τὴν φύσιν καὶ τοὺς λόγους τοῦ χριστιανικοῦ δόγματος ἀποβλέπουσα, ὅπως δεῖξῃ τὴν ἔκτασιν τῆς ὑφισταμένης συμφωνίας ἐν τῷ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας καὶ ἐρευνήσῃ κατὰ πόσον εἶναι δυνατὴ ἡ ἄρσις ἢ μείωσις τῶν ὑφισταμένων διαφορῶν². Τοῦτο δὲ «διότι αἱ μεταξὺ τῶν διαφορῶν Σχολῶν τάσεις ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἀγγλίας ἐξέθετον εἰς κίνδυνον τὴν ἐνότητα αὐτῆς καὶ παρέβλαπτον τὴν ἀποτελεσματικότητά τῆς δράσεώς της»³. Τόσον λοιπὸν ἐκ τῶν προσώπων τῆς συνθέσεως αὐτῆς ὅσον καὶ ἐκ τοῦ σκοποῦ τῆς συστάσεώς της, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς ἐπὶ δεκαπενταετίαν ὀλόκληρον ἐνασχολήσεως τῶν διακεκριμένων μελῶν της ὅπως συνταχθῇ αὕτη, καθὼς καὶ ἐκ τῆς ἀπέναντι αὐτῆς τηρηθείσης, ὡς θὰ ἴδωμεν, στάσεως τῶν ἐκπροσώπων τῆς Ἀγγλ. Ἐκκλησίας, ἐμφαίνεται, ὅτι πρόκειται περὶ ἐγγράφου ἐξόχως σοβαροῦ καὶ τοῦλάχιστον ἡμιεπισήμου. «Ἡ ἐντύπωσις ἐκ τῆς μελέτης τῆς ἐκθέσεως ταύτης, παρατηρεῖ ὁ καθηγητὴς Μπρατσίωτης⁴, ἥτις μεστὴ οὐσα διαφορομένων ἐκφράσεων εἶναι ἀριστοτέχνημα συμβιβαστικῆς ἰκανότητος, καὶ τῆς ὁποίας πολλὰ σημεῖα συγκροτοῦνται οὐ μόνον πρὸς τὸν ἐκκλησιαστικὸν Χριστιανισμὸν, ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτὰ τὰ ἐπίσημα συμβολικὰ βιβλία τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, ἅτε πολιτογραφοῦντα ἡμιεπισήμως αὐτὸν τὸν αἰρετικὸν Μοδερνισμὸν, εἶναι τοιαύτη ὥστε νὰ προκαλῆ τὴν ἀποκαρδίωσιν καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς συντηρητικούς

ἀγγλικανούς, ὡς ἀποδεικνύει καὶ ἡ ἐγερθεῖσα θύελλα τῶν διαμαρτυριῶν, τῶν ἀκουσθεισῶν ἐν Ἀγγλίᾳ ἐπὶ τῇ δημοσιεύσει τοῦ βιβλίου τούτου». Αὐτὸς ὁ περίφημος ἐργατικὸς ἀρχηγὸς Landsbury παρατήρησεν, ὅτι ἡ ἐκθεσις αὕτη «ποιεῖ ἡμᾶς νὰ μὴ γνωρίζωμεν, ποῦ εὐρισκόμεθα»⁵, ὁ δὲ φιλορθόδοξος ἀγγλικανὸς Athelstan Riley ἐχαρακτήρισεν αὐτὴν ὡς «ὀλεθρίαν»⁶.

Πράγματι ἐν τῇ Doctrinal Report περιελήφθησαν ὡς ἐξ ἰσοῦ ἐπιτετραμμένοι ἐκδοχαὶ καὶ ἡ πίστις εἰς τὴν ὑπερφυσικὴν σύλληψιν τοῦ Κυρίου καὶ γέννησιν αὐτοῦ ἐκ τῆς Παρθένου, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀντίθετον φρόνημα, ὅτι συνελήφθη κατὰ νόμους φυσικοῦ ἐκ τοῦ Ἰωσήφ καὶ τῆς Μαρίας⁷. Ὡς πρὸς τὸ γεγονός τῆς Ἀναστάσεως ἡ πλειονότης τῆς Ἐπιτροπῆς συμφώνησεν ἐπὶ τῆς κατὰ παράδοσιν ἐξηγήσεως δεχθεῖσα, ὅτι ὁ τάφος εὐρέθῃ κενός, διότι ὁ Κύριος ἀνέστη, συμπεριελήφθη ὅμως ἐν τῇ Ἐκθέσει καὶ ἡ ἐκδοχὴ, ὅτι «ἡ κενότης τοῦ τάφου καὶ αἱ ἐμφανίσεις τοῦ ἀναστάντος Κυρίου ἀνήκουν μᾶλλον εἰς τὴν σφαιρὰν τοῦ συμβολισμοῦ παρά εἰς τὴν τοῦ ἱστορικοῦ γεγονότος»⁸. Ὡς πρὸς δὲ τὰ θαύματα σημειοῦται, ὅτι «ἀδὸν νὰ ἀναγνωρισθῇ, ὅτι μυθικαὶ ἱστορία... λίαν εὐκόλως ἐπλάσθησαν ἐν σχέσει πρὸς τοὺς μεγάλους θρησκευτικούς ἡγέτας, καὶ συνεπῶς εἶναι ἀδύνατον ἐν τῇ παρούσῃ καταστάσει τῆς γνώσεως νὰ γίνεται ἡ αὕτη ἀποδεικτικὴ χρῆσις τῶν περὶ θαυμάτων ἀφηγήσεων τῶν Εὐαγγελίων, ἥτις ἐφαίνετο δυνατὴ κατὰ τὸ παρελθόν»⁹. Ὡς πρὸς δὲ τὴν ἀξιοπιστίαν τῶν εὐαγγελίων καὶ ἰδίᾳ ὡς πρὸς τὴν αὐθεντικότητά τῆς ἐν αὐτοῖς ἐκτιθεμένης διδασκαλίας τοῦ Κυρίου σημειοῦται, ὅτι «ὑπάρχουν λόγοι γενῶντες τὴν σκέψιν, ὅτι εἰς τινὰς περιπτώσεις οἱ λόγοι, οἱ ἀποδιδόμενοι εἰς τὸν Κύριον, ἀπηχοῦν μᾶλλον τὴν πεῖραν τῆς πρώτης Ἐκκλησίας, καθὼς καὶ τὰς ἀποφάνσεις τῶν χριστιανῶν προφητῶν παρά αὐτοὺς τοὺς λόγους τοῦ Ἰησοῦ»¹⁰. Ὡσαύτως «ἡ Ἐπιτροπὴ ἐπιθυμεῖ νὰ ἀναφέρῃ τὴν πεποιθήσιν της, ὅτι εἶναι νόμιμον διὰ χριστιανὸν τινα εἶτε νὰ ἐπέχῃ γνώμην, εἶτε νὰ ἐρμηνεύῃ τὴν γλῶσσαν τῆς Γραφῆς ἢ τῆς Ἐκκλ. λειτουργίας ἐν σχέσει πρὸς τοὺς ἀγγέλους καὶ δαίμονας ἐν καθάρῳ συμβολικῇ ἐννοίᾳ»¹¹. Ἐν σχέσει δὲ πρὸς τὴν καθολικὴν κλίσιν τῆς ἀνθρωπότητος εἰς τὸ κακὸν ἀμφισβητεῖ τὴν ἱστορικότητα τῆς πτώσεως τῶν πρωτοπλάστων¹². Μέλη τινὰ τῆς Ἐπιτροπῆς δηλοῦν, ὅτι δέχονται, ὅτι εἰς ἐκτάκτους περιπτώσεις δύναται ἡ θεία Εὐχαριστία νὰ τελεσθῇ καὶ ὑπὸ λαϊ-

1. Παραπέμπομεν εἰς τὴν δευτέραν ἐκδοσιν αὐτῆς.

2. Ἐπιστολὴ ἀπὸ 28.12.1922 τοῦ Καντουαρίου David-son πρὸς τὸν τότε πρόεδρον τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης ἐπίσκοπον Ὁξφόρδης Burge, ἴδε ἐν Doctrine in the Church of England σελ. 19.

3. Κατὰ ὁμολογίαν τοῦ μετέπειτα προέδρου αὐτῆς Ἀρχιεπισκόπου Ἰόρκης, εἶτα δὲ καὶ Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας, πρόωρος ἀποθανόντος Dr. Temple, ἴδε ἐν Doctrine... σ. 4.

4. Ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 34.

5. Ἴδε Περιοδικὸν Ἐκκλησία 1938 σελ. 31.

6. Church Times τῆς 28.1.1938.

7. Doctrine... σελ. 82.

8. Αὐτόθ. σελ. 84 καὶ 86.

9. Αὐτόθ. σελ. 51.

10. Αὐτόθ. σελ. 52.

11. Αὐτόθ. σελ. 47.

12. Αὐτόθ. σελ. 69.

κοῦ¹³. Γενικῶς δὲ ἡ Ἐκθεσις δέχεται, ὅτι «ἀληθῆς Ἐκκλησία ἐπὶ τῆς γῆς δὲν ὑπάρχει καὶ ὅτι πᾶσαι αἱ ἐπὶ μέρους Ἐκκλησίαι εὗρηται ἐν σχίσματι ἀπ' ἀλλήλων»¹⁴.

Εἶναι ἀπαραίτητον νὰ σημειωθῇ, ποία ἐν μέσῳ τοῦ προκληθέντος σκανδαλισμοῦ καὶ σάλου ἐκ τῆς δημοσιεύσεως τῆς Doctrinal Report ὑπῆρξεν ἡ στάσις τῶν συνόδων τῶν ἐπισκόπων τῆς Καντουαρίας καὶ τῆς Ἰόρκης. Ὅταν εἰς τὴν Ἄνω Βουλὴν (τὴν σύνοδον τῶν ἐπισκόπων) τῆς Καντουαρίας ὁ ἐπίσκοπος τοῦ Ely ἀνέγνωσε κατ' Ἰουνίου τοῦ 1938 διαμαρτυρίαν ὑπογεγραμμένην ὑπὸ 6.338 κληρικῶν τῆς Καντουαρίας, ἐψηφίσθη ἀπλῶς πρότασις ἔχουσα ὡς ἐξῆς: Ἡ Ἐκθεσις ἀποτελεῖ ἱστορικὴν ἀνασκόπησιν τῶν διαφορῶν Σχολῶν σκέψεως ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἀγγλίας καὶ προώρισται νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἀμοιβαίαν συνενόησιν αὐτῶν, καθ' ὅσον ἐκτίθησιν ἀμερολήπτως τὴν ὑπάρχουσαν συμφωνίαν ἢ ἀσυμφωνίαν μεταξὺ αὐτῶν. Δὲν εἶναι αὕτη ὁμολογία πίστεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας, συνιστᾶται ὅμως, ὅπως αὕτη μελετηθῇ καὶ ἐκτιμηθῇ εὐρύτερον καθ' ὃ πνεῦμα συνετάχθη. Ἡ πρότασις ἡ ψηφισθεῖσα κατέληγε διὰ τῆς δηλώσεως, ὅτι διασώζομένης τῆς δυνα- τῆς ἐλευθερίας τῆς ἐρεῦνης ὡς ἐπίσημος διδασκαλία τῆς Ἀγγλίας παραμένουν τὰ σύμβολα τῆς πίστεως, τὸ Εὐχολόγιον καὶ τὰ 39 ἄρθρα τῆς θρησκείας. Ἡ σύνοδος λοιπὸν τοῦ Canterbury δὲν ἀπεκήρυξεν, ἀλλ' ἐδικαιολόγησε τὴν Doctrinal Report. Ἄλλ' αἱ ζῶνται συζητήσεις δὲν ἐκόπασαν. Καὶ κατὰ Ἰανουάριον τοῦ 1939 ἡ Κάτω Βουλὴ τῆς Καντουαρίας ὑπέβαλε ψήφισμα διερμηνεῦον τὰς γνώμας 8.200 ἐφημερίων (δηλ. τοῦ 1/3 τῶν ἐφημερίων τῆς Ἀγγλίας), διὰ τοῦ ὁποίου ἠξιοῦτο, ὅπως «ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀγγλίας διακηρύξῃ, ὅτι διακρατεῖ τὸ σύμβολον τῆς Νικαίας ὅφ' ἦν ἔνοιαν ἐξεληφθη τοῦτο ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὅτι οἱ κληρικοὶ αὐτῆς δὲν δικαιοῦνται νὰ διεκδικήσωσι τὴν ἐλευθερίαν, ὅπως δι' ἐρμηνείας κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς παραμερίζουν τὴν ἱστορικὴν σημασίαν τῶν εἰς τὰ γεγονότα τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Κυρίου ἀναφερομένων ἄρθρων αὐτοῦ». Ἡ τόσον ἀπλῆ καὶ ἀνάδυνος, ἀλλὰ καὶ θεμελιώδης διὰ πάντα χριστιανὸν ἀξίωσις τῶν τοσούτων κληρικῶν δὲν ἐγένετο δεκτὴ ὑπὸ τῶν ἐπισκόπων! Ἐν μὲν τῇ ἐπαρχιακῇ συνόδῳ τῆς Καντουαρίας ἐκ 18 ἐπισκόπων τρεῖς μόνον ὑπερψήφισαν τῆς προτάσεως ταύτης, καὶ οἱ λοιποὶ κατεψήφισαν αὐτήν, ἐν δὲ τῇ τῆς Ἰόρκης ἡ πρότασις κατεψηφίσθη ὁμοφώνως¹⁵. Τέλος εἰς ἀντιπροσωπεῖαν τῶν ὡς ἄνω ὑπεροκτακισχιλίων ἐφημερίων παρουσιασθεῖσαν τὴν 22αν Μαΐου 1939 ἐνώπιον τῶν ἀρχιεπισκόπων Καντουαρίας καὶ Ἰόρκης, ὅπως διερμηνεύσῃ καὶ διὰ ζώσης τὰς ἀνησυχίας τῶν ἀντιπροσωπευομένων ὑπ' αὐτῶν, ἐδόθη ἀπάντησις, ἐν τῇ ὁποίᾳ πρὸς τοὺς ἄλλοις τονίζεται: «... φρονοῦμεν, ὅτι ἐν τῷ παρόντι δὲν ὑπάρχει λόγος συνοδικῆς διακηρύξεως τοιοῦτου εἶδους [οἷα ἐζητεῖτο ὑπὸ τῶν ἐφημερίων]. Φοβούμεθα, ὅτι τοῦτο θὰ ἐθεωρεῖτο

13. Αὐτόθ. σελ. 132.

14. Αὐτόθ. σελ. 109.

15. Times Λονδίνου 20.1.1939.

μᾶλλον ὡς ἀπόπειρα παρακωλύσεως τοῦ δρόμου τῆς ἀνεξαρτήτου σκέψεως καὶ μελέτης παρὰ ὡς προστασία τῆς διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας»¹⁶.

Ταῦτα ὡς πρὸς τὴν Doctrine in the Church of England, περὶ τῆς ὁποίας ἐν τῇ ἐν Βελιγραδίῳ Ἐπιτροπῇ ἐπαφῆκα τὸν λόγον εἰς τὸν καθηγητὴν καὶ ἀντιπρόσωπον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κ. Π. Μπρατσιώτην, περιωρίσθη δὲ ἐγὼ εἰς ἀντίτροπον τῆς ἡς ἐν ἀρχῇ τῆς Εἰσηγήσεως αὐτοῦ ἀνέφερεν ὁ Σεβασμιώτατος Θυατείρων οὐχὶ ἐπακριβῶς μαρτυρίας τοῦ αἰδιόμου προκατόχου του νὰ παραθέσω τὴν ἣν οὗτος ἐξήνεγκεν ἐξ ἀφορμῆς τῆς Doctrine κρίσιν, ἔχουσαν οὕτω: «Δὲν δυνάμεθα νὰ ἀποκρύψωμεν τοὺς φόβους καὶ τοὺς δισταγμοὺς περὶ τοῦ μέλλοντος, οὐδὲ γεννᾶ παρα πολλοῖς τῶν ὀρθοδόξων ἡ ἐσωτερικὴ δογματικὴ κατάστασις τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας» καὶ «ἡ ἐσωτερικὴ τῆς Ἀγγλικ. Ἐκκλησίας δογματικὴ ἀνωμαλία, ὡς ἐξεδηλώθη αὕτη καὶ ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει, ἐπιβάλλει μεγάλην προσοχὴν καὶ ἐπιφύλαξιν, ὡς ἵνα τίθεται ζήτημα οὐχὶ καλλιεργίας καὶ ἀναπτύξεως φιλικῶν σχέσεων καὶ συνεννόησεως, ἀλλὰ διαπραγματεύσεων περὶ δογματικῆς ἐνώσεως τῆς Ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας μετὰ τῆς Ἀγγλικανικῆς»¹⁷.

* *

4β) Συγγενῆ γεγονότα τοῦ ἐγγύς παρελθόντος καὶ πρόσφατα. Ὡς συνέπεια ἀμεσῶς τῆς ἀρχῆς τῆς περιεκτικότητος ἀνακύπτει καὶ ἡ χάριν τῆς ὁμοιότητος καὶ τῆς κακῶς ἐννοουμένης ἐνότητος ἀνοχῆ τῆς αἰρέσεως, καὶ ὅταν αὕτη κηρύσσεται δημοσίᾳ ὑπὸ τῶν ἐντεταλμένων νὰ ὀρθοτομοῦν τὸν λόγον τῆς ἀληθείας (β' Τιμοθ. β', 14). Οὕτως ὑπὸ τῆς ἀρχῆς ταύτης διανοίγεται διάπλατα ἡ θύρα τῆς εἰσόδου εἰς τὴν πρίμην τοῦ Χριστοῦ ἀναξίωτων ποιμένων, οἵτινες οὐχὶ ἀπλῶς φεύγουν, ὅταν βλέπουν τὸν λύκον ἐρχόμενον καὶ ἀφήνουν ἐναντι αὐτοῦ ἀπροστάτευτα τὰ πρόβατα, ἀλλ' εἶναι αὐτοὶ οὗτοι λύκοι βαρεῖς, μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου. Παράδειγμα τοῦτου ἀναφέρομεν τὸν ἐπίσκοπον Βιρμιγγάμης Barnes, ὅστις κατὰ τοὺς αὐτοὺς που χρόνους, καθ' οὓς ἐκυκλοφόρησεν ἡ Doctrine, δημοσίᾳ ἐκήρυττε τὴν ἐκ τοῦ πιθήκου καταγωγὴν τοῦ ἀνθρώπου, κατέκρινε δὲ καὶ αὐτὰ τὰ μυστήρια ὡς μαγικά τὸν χαρακτῆρα¹⁸. Τοῦτον καὶ ὁ Canon Coop ἐπέκρινε δημοσίᾳ, διότι ἠρνεῖτο τὴν ἐκ Παρθένου γέννησιν τοῦ Κυρίου, τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν αὐτοῦ, τὴν εἰς οὐρανὸς ἀνάληψιν του καὶ τὴν ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς καθέδραν αὐτοῦ, μολοντί ἐξηκολούθει νὰ εἶναι ἐν ἐνεργείᾳ ἐπίσκοπος¹⁹. Παρομοίαν σύγχρονον καὶ ὅλως νωπὴν περίπτωσιν ἀνέφερεν ἐν τῇ Εἰσηγήσει αὐτοῦ πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν ὁ Σεβασμ.

16. Church Times τῆς 30.6.1939.

17. Θυατείρων Γερμανοῦ, Ἡ Ἐκθεσις τῆς Ἐπιτροπῆς περὶ τῆς Διδασκαλίας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἀγγλίας καὶ τὰ μετ' αὐτήν. Ὀρθοδοξία Τεύχος Ἰουνίου 1939 σελ. 180.

18. Παρὰ Π. Μπρατσιώτη ἐνθ' ἄν. σελ. 37.

19. Μητροπολίτου Θυατείρων, Ἡ δευτέρα ἀναθεώρησις καὶ ἡ δευτέρα ἀπόρριψις τοῦ Ἀγγλικῆς Εὐχολογίου ἔτος Δ', τεύχος 42 σελ. 249.

'Αρχιεπίσκοπος Βρυξελλών Βασίλειος, αντιπρόσωπος τῆς Μόσχας, τὴν τοῦ ἐπισκόπου Robinson, 'Αγγλικανοῦ ἐπισκόπου ἐν ἐνεργείᾳ, τοῦ ὁποίου αἱ διὰ συγγραμματος κυκλοφορήσαντος διακηρυχθεῖσαι καθαρῶς πανθεϊστικαὶ ἰδέαι ἐχαρακτήρισθησαν ὡς χριστιανικῆ ἀθεΐα. Διότι οὗτος ἀρνούμενος προσωπικὸν Θεὸν καὶ δεχόμενος ὡς τοιοῦτον τὸ ἀπρόσωπον καὶ ἀσυνεῖδητον βᾶθος τῆς ὑπάρξεως ἐμβλέπει, ὅτι ἐν τῷ 'Ιησοῦ Χριστῷ, παραμοίως ὡς ὁ Renan, λαμβάνει τοῦτο συνείδησιν ὡς παρ' οὐδενὶ ἄλλῳ. Καὶ ὁ τοιαῦτα δημοσίᾳ κηρύττων καὶ κυκλοφορῶν διὰ συγγραφῶν ἐξακολουθεῖ, χάρις εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς περιεκτικότητος, νὰ εἶναι ὄχι μόνον ἀνεκτός, ἀλλὰ καὶ ἐν ἐνεργείᾳ ἐπίσκοπος, συλλειτουργὸς ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ τῆς 'Εκκλησίας μετὰ τῶν λοιπῶν ἐπισκόπων, τῶν συνομολογούντων τὸ σύμβολον τῆς πίστεως. Τὸ ἀπτόν ἐν τούτοις καὶ καταπληκτικὸν καὶ σύγχρονον μαρτύριον τῆς 'Αγγλικανικῆς comprehensiveness ἀνέλαβε νὰ δικαιολογήσῃ πως ὁ συνοδὸς τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Θυατείρων καὶ ὡς μέλος τῆς 'Αντιπροσωπείας τοῦ Οἴκου. Πατριαρχείου μετασχὼν τῶν ἐργασιῶν τῆς 'Επιτροπῆς ἀρχιμανδρίτης Εἰρηναῖος Βασιλείου. Διότι οὗτος ὑπέβαλεν εἰς τοὺς περὶ τοῦ Robinson ὁμιλήσαντας τὸ ἐρώτημα: Μήπως καὶ ἡ 'Ορθόδοξος 'Εκκλησία δὲν ἔχει νὰ παρουσιάσῃ τοὺς 'Αρειοὺς τῆς καὶ τοὺς λοιποὺς αἰρετικούς; Δὲν ἔλαβεν ὅμως ὑπ' ὄψιν, ὅτι εὐθὺς ἅμα τῇ ἐμφανίσει τούτων κατεξανέστη κατ' αὐτῶν τὸ ὑγιὲς τῆς 'Εκκλησίας πλήρωμα, δὲν ἔμεινε δὲ ἡ 'Εκκλησία ἀδρανῆς. Καὶ ἀνεγνώρισε μὲν, ὅτι ἡ 'Εκκλησία κατεδίδασκε τούτους, ἀφοῦ ὅμως συνεταράχθη καὶ ἡ ὀριστικὴ καταδίκη αὐτῶν ἐπετεύχθη μετὰ πολλῆς δυσκολίας μετὰ πάροδον πολλῶν χρόνων, ἰδίως ὅταν οἱ αὐτοκράτορες ἠνθούουν τοὺς αἰρετικούς. 'Αλλὰ παρέτρεξεν ὁ πανοσ. ἀρχιμανδρίτης, ὅτι ἡ αἵρεσις πάντοτε καὶ ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς δὲν ἐγένετο ἀνεκτὴ, ὡς γίνεται ἐν τῇ 'Αγγλικανικῇ 'Εκκλησίᾳ, ἀλλ' εὐθὺς ὡς ἀνεφαίνετο αὕτη, προεκαλεῖτο ἀντιδρασίαι, ἧτις ἐξηκολοῦθαι καὶ ἐπετείνετο, ἕως οὗ οἱ αἰρετικοὶ ἐξεβάλλοντο ὅλως τῆς 'Εκκλησίας. Ὑπεγράμμισεν ἐξ ἄλλου ὁ εἰρημένος ἀρχιμανδρίτης, ὅτι ἡ κατάκρισις καὶ καταδίκη τῶν αἰρετικῶν ἐγένετο ἀφορμὴ σχισμάτων ἐν τῇ 'Ανατολῇ, μὴ κατανοήσας, κληρικὸς καὶ θεολόγος οὗτος, ὅτι εἶχε κατανοήσει ὁ 'Αγγλος πρωθυπουργός, ὅστις τὴν ἀποφυγὴν ταύτην τῶν σχισμάτων, τὴν ὁποίαν ἐξασφαλίζει ἡ comprehensiveness, δὲν τὴν εὗρισκεν ἀμέτοχον καὶ ὀρισμένων κακῶν. Τούναντίον, ὡς ἤδη εἶπομεν, ἡ περιεκτικότης συνεπιφέρει καὶ «τὰ κακὰ τῆς ἀδρανείας καὶ τῆς ἀδιαφορίας καὶ τῆς ἀτελοῦς πειθαρχίας». Οὕτως ὁ συνοδὸς τοῦ Μητροπολίτου Θυατείρων μόνον δὲν διεκλήρουξεν ἐμφανῶς τὴν προτίμησίν του εἰς μόνην τὴν διὰ συγγραμμάτων ἀπλῆν ἀναίρεσιν τῶν αἰρετικῶν πλανῶν, ὡς ἐγένετο τοῦτο εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ Robinson, τοῦ ὁποίου τὰς πανθεϊστικὰς πλάνας ἀνήρσεν ὁ 'Αρχιεπίσκοπος Ράμφεϋ εἰς τὴν συγγραμμάτων του, καθὼς καὶ πολλοὶ ἄλλοι, χωρὶς νὰ συγκινήται ὁ ὀρθόδοξος οὗτος κληρικὸς, ὅτι ὁ Robinson ἐξακολουθεῖ νὰ παραμένῃ ἐπίσκοπος ἐν

ἐνεργείᾳ τῆς 'Αγγλικανικῆς 'Εκκλησίας, ἱερουργῶν βεβήλως τὰ μυστήρια. Τούναντίον προσέθεσεν, ὅτι τὸ βιβλίον τοῦ Robinson ἀενέχει καὶ ἐν θετικῶν στοιχείων, τοῦτο δὲ εἶναι ἡ δημιουργία συγχρόνων θεολογικῶν ὄρων πρὸς ἔκφρασιν τῆς χριστιανικῆς θρησκείας». Ταῦτα ὡς πρὸς τὴν περίπτωσιν τοῦ Robinson.

'Αλλ' ὡς ὑπεγράμμισαμεν καὶ ἐν τῇ Εἰσηγήσει μας, «ἐν τοιαύτῃ συγχύσει γνωμῶν καὶ φρονημάτων καὶ ἐν τοιαύτῃ ἀχαλινώτῳ ἐλευθερίᾳ πρὸς σχηματισμὸν πεποιθήσεων δογματικῶν», ὅποια δημιουργοῦνται ὑπὸ τὴν κρατοῦσαν ἀρχὴν τῆς comprehensiveness, «ποῦ θὰ εὗρη τις τὸ ἀσφαλὲς ὄργανον καὶ τὴν βεβαίαν ἐγγύησιν, ὅτι συμφωνία τις τυχόν ἐπιτευχθησομένη ἐν τῷ διαλόγῳ μετὰ τῶν ὀρθοδόξων καὶ 'Αγγλικανῶν δὲν θὰ ἀνατραπῇ τὴν ἐπομένην ὑπὸ τῶν ἐν τῇ 'Αγγλικανικῇ 'Εκκλησίᾳ ρευμάτων τῆς Low Church καὶ τῆς Broad Church καὶ δὲν θὰ ἀποδειχθῇ συμφωνία μετὰ τῆς ὀρθοφρονούσης μὲν καὶ μὴ παλινοδοῦσης, ἀλλ' ἀσθενεστεράς καὶ μὴ ἀποχωριζομένης τῶν δύο ἄλλων μερίδων, παρασυρομένης δὲ τοῦλάχιστον εἰς σιγὴν ὑπ' αὐτῶν μερίδος τῆς High Church;». Περίπτωσιν τοιαύτην, ἐπιβεβαιούσαν πλήρως τὰ ἀνωτέρω, ἔχομεν τὴν μετὰ μελέτην καὶ συζήτησιν ἐπιμεμελημένην ἐπιτευχθεῖσαν συμφωνίαν ἐν ἔτει 1935 ἐν Βουκουρεστίῳ ὑπὸ μεικτῆς ἐπιτροπῆς 'Ορθοδόξων καὶ 'Αγγλικανῶν, ἧτις ἐφάνη μὲν ἐπικυρωθεῖσα καὶ ὑπὸ τῶν συνόδων Ὑόρκης καὶ Καντερβουρίας, προὐκάλεσεν ὅμως ἀναταραχὴν καὶ ἐπιφυλάξεις, ὡς θὰ ἴδωμεν ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ, αἵτινες ἐκλόνισαν ἰσχυρῶς τὸ κύρος αὐτῆς.

Περίπτωσις ἄλλως τε ἐμφανῆς, ἐπιβεβαιούσα ἀπτόως τὴν ἀβεβαιότητα τοιοῦτων 'Αγγλικανικῶν μετ' ὀρθοδόξων συμφωνιῶν καὶ ὀρθοδόξως ἠγουσῶν διακηρύξεων πρόκειται ἡ κατὰ Μάϊον τοῦ 1922 ὑποβληθεῖσα Δήλωσις 3.715 κληρικῶν τῆς 'Αγγλικανικῆς 'Εκκλησίας καὶ ἐπιδοθεῖσα ὑπὸ τοῦ διακριμένου ἐπισκόπου Gore πρὸς τὸν Οἰκουμηνικὸν Πατριάρχην καὶ τὴν περὶ αὐτὸν Ἱ. Σύνοδον. Αὕτη περιεῖχε 10 σημεία ὀρθοδόξως ἠγούντα καὶ ἀεπλήρου σχεδὸν πάντας τοὺς ἄρθρους τοῦ ὑπὸ τῆς ὀρθοδόξου 'Εκκλησίας προβληθέντας πρὸς τὴν κατ' οἰκονομίαν ἀναγνώρισιν τῶν ἀγγλικ. χειροτονιῶν». 'Αλλ' ὁ πρῶτος ἐπίσκοπος Durham Herbert Hensley Henson βεβαίως, ὅτι ἡ Δήλωσις αὕτη ὑποστηρίζει ἀποψιν Χριστιανισμοῦ, ἡ ὁποία ἀσφαλῶς ἀποκρούεται ὑπὸ τῆς μεγάλης πλειοψηφίας τῶν ἐκκλ. ἀνδρῶν τῆς 'Αγγλίας, ἧτις ἀντίκειται εἰς τὰς ἀποφάνσεις διαδοχικῶν συνεδρίων τοῦ Λάμπεθ καὶ ἧτις θὰ ἠδύνατο ν' ἀποπλανήσῃ τοὺς ἀνατολικοὺς ἐκκλησ. ἀνδρας, ἂν ἐθεώρουν αὐτὴν πλεῖον τι ἀπὸ ἰδιωτικὴν γνωμάτευσιν ἐσπερημένην κύρους». 'Επειδὴ δὲ ἡ Δήλωσις ἐκείνη ἐξεφράζετο μειωτικῶς διὰ τὰ 39 ἄρθρα, ὁ ἐπίσκοπος Henson προσθέτει: «Εἶναι πρόδηλον, ὅτι οἱ ὑπογράψαντες τὴν Δήλωσιν δὲν εἶναι εἰλικρινεῖς ἢ ἀξιόπιστοι ἀντιπρόσωποι τῆς

20. Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου, Τὸ ζήτημα περὶ τοῦ κύρους τῶν 'Αγγλ. χειροτονιῶν σελ. 54—58.

Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας». Καὶ ὁ ἀείμνηστος Θυατείων Γερμανὸς ἀπαντᾷ εἰς τὸν ἐπίσκοπον Henson προσεπιδηλῶν, ὅτι «τὸ Οἶκον. Πατριαρχεῖον, τὸ ὁποῖον ἐν καιρῷ ἐδέχθη τὴν Δήλωσιν τῶν 3.715 κληρικῶν, εἶχεν ὅλα τὰ μέσα νὰ πληροφορηθῆ, ὅτι δὲν ἐξεπροσώπου οὔτοι τὸ σύνολον τοῦ κλήρου ἢ τῶν πιστῶν αὐτῆς καὶ δὲν ἔδωκε πλεονα σπουδαιότητα τῆς ἀνηκούσης εἰς αὐτήν»!²¹.

Πρόσφατον ἐξ ἄλλου γεγονὸς δηλοῖ καὶ τὴν σύγχυσιν τῶν φρονημάτων, ἥτις ἐξακολουθεῖ νὰ ὑπάρχῃ κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς comprehensiveness ἐν τῇ Ἀγγλικανικῇ Ἐκκλησίᾳ. Ὅτε δηλαδὴ ἐπ' ἐσχάτων ἐπρόκειτο ν' ἀρχίσουν αἱ διαπραγματεύσεις πρὸς συμφιλίωσιν τῶν Ἀγγλικανῶν καὶ τῶν Μεθοδιστῶν, ὡς εἴπομεν καὶ ἐν τῇ Εἰσηγήσει ἡμῶν, αἱ δεῦτεροι προέβαλον τρεῖς ἄρθρα, ὅτινες ἔδει, ὅπως γίνουσι ἐκ προτέρων ἀποδεκτοὶ ὑπὸ τῶν Ἀγγλικανῶν. Δύο ἐκ τούτων ἦσαν οἱ ἐπόμενοι: Νὰ παραχωρηθῆ εἰς τοὺς Μεθοδιστὰς ἡ αὐτὴ ἐλευθερία ἐρμηνείας περὶ τοῦ ἐπισκοπικοῦ ἀξιώματος, ἥτις κρατεῖ ἐν τῇ Ἀγγλικανικῇ Ἐκκλησίᾳ· καὶ 2) Ἡ Μεθοδιστικὴ Ἐκκλησία νὰ εἶναι ἐλευθέρα, ὅπως διατηρῆ τὰς σχέσεις τῆς μυστηριακῆς ἐπικοινωνίας καὶ συνεργασίας, τῶν ὁποίων ἀπολαύει ἡδη μετὰ τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν, τῶν μὴ ἐπισκοπελιανῶν.²² Αἱ Βουλαι ἢ Σύνοδοι τοῦ Cantorbéry καὶ τῆς Ἰόρκης ἐν ἔτει 1955 ἀπεδέχθησαν τοὺς ἄρθρα τούτους». Ὑπεγραμμίσασαμεν ὡσαύτως ἐν τῇ Εἰσηγήσει μας, ὅτι «εἰς τὸ 7 κεφάλαιον τῆς Ἐκθέσεως, τῆς ἀπευθυνθείσης πρὸς τοὺς Ἀρχιεπισκόπους τῆς Καντερβουρίας καὶ τῆς Ἰόρκης καὶ πρὸς τὴν Ἀνωτάτην διοίκησιν (Conférence) τῆς Ἐκκλησίας τῶν Μεθοδιστῶν, ἥτις ἐδημοσιεύθη τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1963 καὶ φέρει τὰς ὑπογραφὰς τῶν Ἀγγλικανῶν ἐπισκόπων Ὁξφόρδης, Λίβερπουλ, Winchester καὶ Sheffield, ἀναγινώσκουσι τὰ ἑξῆς: Εἶναι καλῶς γνωστὸν, ὅτι εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας ὑφίστανται παραλλήλως ἐκδοχαὶ ὅλων διάφοροι περὶ τοῦ ἐπισκοπικοῦ ἀξιώματος καὶ περὶ τῆς ἱερωσύνης. Ἀγγλικανοὶ τινες θεωροῦν τὸ ἐπισκοπικὸν ἀξίωμα ὡς μορφήν τινα δυνατὴν διακυβερνήσεως τῆς Ἐκκλησίας, εὐκαταίαν ἴσως, ἀλλ' οὐχὶ καὶ οὐσιώδη. Ἄλλοι θεωροῦν τὸ ἐπισκοπικὸν ἀξίωμα ὡς στοιχεῖον συστατικὸν καὶ οὐσιώδες τῆς Ἐκκλησίας, ὡς δεσμὸν ἀναγκαῖον ἐν τῇ ἀποστολικῇ διαδοχῇ. Ἄλλοι τονίζουσι τὴν ἑννοιαν τῆς ἱερωσύνης εἰς τὰς λειτουργίας τῆς θυσίας καὶ τῆς ἀφέσεως, ἐν τῇ προσφορᾷ τῆς Εὐχαριστίας καὶ ἐν κανονικῇ μυστηριακῇ ὁμολογίᾳ. Τέλος ἄλλοι ἔχονται ἐπόψεων, αἵτινες δὲν διαφέρουσι οὐσιωδῶς τῶν ἐπόψεων, αἵτινες ἐπικρατοῦν εἰς τὰς μὴ ἐπισκοπικὰς κοινότητας»²³. Ταῦτα κατὰ τὴν Ἐκθεσιν ἡμῶν.

21. Θυατείων Γερμανοῦ, Ἀνατολικὸς Χριστιανισμὸς, Ὁρθόδοξια Μάιος 1940 σελ. 148 καὶ ἑξῆς.

22. Rapport adressé aux Archevêques Cantorbéry et de York et à la Conférence de l'Eglise Méthodiste en Istina 1964 No 2—3 σελ. 244.

23. Ἐν Istina ἐνθ' ἄν. σελ. 279.

Προσθέτομεν ἤδη καὶ πρόσφατόν τι γεγονός, διὰ τοῦ ὁποῦ καταδηλοῦται, πόσον καὶ αὐτοὶ ἐτι οἱ συντηρητικοὶ καὶ φιλορθόδοξοι ἐκ τῆς High Church, ὅποιοι εἶναι καὶ ὁ σημερινὸς Ἀρχιεπίσκοπος τῆς Καντερβουρίας Μιχαὴλ Ράμφεϋ, ἐπηρεάζονται ὑπὸ τοῦ πνεύματος τῆς ἐλευθερίας καὶ χαλαρότητος, τὸ ὁποῖον διαχέεται ὑπὸ τῆς comprehensiveness. Ἡ ἀνωτέρα διοικήσις τῶν Μεθοδιστῶν βασιζομένη εἰς τὸ ὅτι 40 μέλη τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν ἔχουν ἤδη ἐγκρίνει τὴν χειροτονίαν γυναικῶν παστῶρων, προκειμένου καὶ αὐτὴ νὰ προβῆ εἰς τοιαύτας χειροτονίας, ἀπεφάσισε νὰ συζητήσῃ μετὰ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας περὶ τῶν συνεπειῶν, αἵτινες θὰ ἦτο δυνατόν νὰ προκύψουσι ἐπὶ τῶν σχέσεων τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, Ἀγγλικανικῆς καὶ Μεθοδιστικῆς, ἐκ τῶν τοιοῦτων χειροτονιῶν²⁴. Καὶ εἰς τὸ προβληθὲν τοῦτο ζήτημα ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Καντερβουρίας Μιχαὴλ Ράμφεϋ κατὰ τὸν Πάνταϊνον²⁵ ἀπήντησε: «Δὲν δύναμαι νὰ πιστεύσω, ὅτι αἱ βάσεις τῆς μελλούσης ἐνώσεως τῶν Μεθοδιστῶν μεθ' ἡμῶν θὰ εἶναι τόσον εὐθραυστοι, ὥστε νὰ παρασυρθοῦν ἀπὸ τὸ πρῶτον παρουσιαζόμενον πρόσκομμα»!

* *

4γ) Ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία ἀντίτιπος τῆς Ὁρθοδόξου. Τέλος, ὡς ἐτονίσασαμεν καὶ ἐν τῇ Εἰσηγήσει μας, αἱ Comprehensiveness καθιστᾷ τὴν Ἀγγλικανικὴν Ἐκκλησίαν ἀντίποδα τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς καὶ Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, τῆς ὁποίας ἀντίθετον ὅλων πρὸς τὸ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, χαρακτηριστικὸν τοῦτο εἶναι ἡ exclusiveness (ἀποκλειστικότης). Κατανοεῖ δέ τινος τοῦτο εὐχερῶς, ἐὰν ὑπέθετε πρὸς στιγμήν, ὅτι τὸ χαρακτηριστικὸν τῆς comprehensiveness ἐκράτει ἐξ ἀρχῆς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ θὰ εἴχομεν τότε ὅχι τὴν σημερινὴν Ὁρθόδοξον Καθολικὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ συγκριτικὸν τι μίγμα ἐθνισμοῦ καὶ Ἰουδαϊσμοῦ, τὸ ὁποῖον θὰ ἠλλοίωσεν ἐξ ὀλοκλήρου τὸν Χριστιανισμὸν καὶ θὰ ἐνόθευε ριζικῶς τὸ Εὐαγγέλιον. Ὁ Παῦλος ὅμως ἴσταται ἐξ ἀρχῆς ἀδυσώπητος ἀγωνιστὴς κατὰ τῆς παρεισδύσεως καὶ τοῦ ἐλαχίστου στοιχείου ἐκ τῶν Ἰουδαϊκῶν παραδόσεων. Οἱ λόγοι δὲ ἐξ ἄλλου, τοὺς ὁποίους ὁ μαθητὴς τῆς ἀγάπης εἶπεν, ὅταν ἐν τῷ βαλάντιῳ συνηρτήθη μετὰ τοῦ Κηρίνου, ἀποδεικνύουν, ὅτι κοινὴ ὑπῆρξεν ἡ κατὰ πάσης αἰρέσεως πάντων τῶν ἀποστόλων γραμμή. Καὶ ἡ ἀξίωσις τοῦ Παύλου πρὸς τοὺς Κορινθίους, ἵνα ὧσι «κατηρτισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοί καὶ τῇ αὐτῇ γνώμῃ» (Α' Κορινθ. α', 10), εἶναι ἔντονος καὶ ἀνεπίδεκτος ἐξαίρεσεων. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἀγῶνες κατὰ τῶν Δοκητῶν καὶ τῶν Γνωστικῶν ἀπ' αὐτῶν τῶν ἀποστολικῶν χρόνων ἀρξάμενοι καὶ ἐπὶ τοῦ Ἰγνατίου συνεχισθέντες, καὶ οἱ κατὰ τῶν Ἐγκρατικῶν καὶ Μοντανιστῶν κ.λ.π. καὶ ὅλοι μετέπειτα οἱ ἀγῶνες κατὰ τῶν αἰρετικῶν, τί ἄλλο ὑπῆρξαν παρὰ συνεχῆς πάλη

24. Informations Catholiques Internationales, Αὐγούστου 1966 σελ. 16.

25. Αὐγούστου 1966 σελ. 341.

Η Δ' ΠΑΝΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΔΙΑΣΚΕΨΙΣ ΤΟΥ ΒΕΛΙΓΡΑΔΙΟΥ

2. Συνέχεια εισηγήσεως καθηγητοῦ Ἰω. Καρμίρη

δ) Ἐν τῇ Μυστηριολογίᾳ ἐμφανίζονται οἱ Παλαιοκαθολικοὶ ὡς διατηροῦντες τὰ ἑπτὰ Μυστήρια. Ἀλλ' ἐν τῷ συνεδρίῳ τῆς Βόννης τοῦ 1874 συνεφώνησαν μετὰ τῶν Ἀγγλικανῶν, ὅτι ἀριθμὸς τῶν μυστηρίων ὀρίσθη εἰς ἑπτὰ μόλις κατὰ τὴν ἰβ' ἑκατονταετηρίδα, καὶ ἔπειτα ἐγένετο παραδεικτὸς εἰς τὴν καθολικὴν διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας, καὶ δὴ οὐχὶ ὡς παρὰ τῶν Ἀποστόλων ἢ ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων προσερχομένη παράδοσις, ἀλλ' ὡς πόρισμα θεολογικῆς θεωρίας¹. Γενῶνται λοιπὸν τὸ ἐρώτημα: Δέχονται οἱ Παλαιοκαθολικοὶ τὰ ἑπτὰ μυστήρια ὡς ἰδρυθέντα ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἀμέσως ἢ ἐμμέσως διὰ τῶν Ἀποστόλων καὶ ὡς ὑποχρεωτικὸν δόγμα ἢ ὡς ἐλευθέρην «θεολογικὴν θεωρίαν»; Ἀυτόνομητον ὅτι μόνον ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει θὰ εἶναι δυνατὸν νὰ προχωρήσῃ ὁ ὀρθοδοξοπαλαιοκαθολικὸς διάλογος εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν ὑφισταμένων διαφορῶν ἐν τοῖς καθ' ἕκαστον μυστηρίοις, τῶν μνημονευομένων

1. «Θεολογία», ἐνθ' ἄν. σ. 9.

κατὰ τῆς ἀνοχῆς πάσης ἀντιλογίας πρὸς τὴν ὀρθὴν πίστιν;».

«Πρέπει δὲ καὶ ἰδιαίτερος νὰ υπογραμμισθῇ, ὅτι αἱ ἀμφιλογίαι καὶ ἐλαστικαὶ διατυπώσεις, τὰς ὁποίας ἐπέτυχον εἰς τὰ συμβολικά των βιβλία οἱ θεμελιωταὶ τοῦ Ἀγγλικανισμοῦ ἐπὶ τῷ σκοπῷ, ὅπως δι' αὐτῶν δημιουργηθῇ ἐθνικὴ ἐκκλησία περιεκτικὴ καὶ περιλαμβάνουσα πάντας τοὺς οἰασδήποτε δογματικῆς ἀποχρώσεως Ἀγγλους, ἀπεκηρύχθησαν ἐπισημότατα ὑπὸ τῆς ἀδιαρέτου οἰκουμενικῆς Ἐκκλησίας εἰς τὰς περιπτώσεις τῶν ἐκ τοῦ Μονοφυσιτισμοῦ καὶ Μονοθελητισμοῦ ἐρίδων». «Ὅτι δηλαδὴ εἰργάσθησαν ἐν τῇ Ἀγγλικανικῇ Ἐκκλησίᾳ αἱ θεμελιωταὶ τοῦ Ἀγγλικανισμοῦ, ὑποστηρίζει δὲ καὶ τὸ Βρετανικὸν κράτος χάριν τῆς ἐνότητος αὐτοῦ καὶ πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ἐκ τῶν θρησκευτικῶν ἐρίδων διασπάσεως, ἀπειραθήσαν νὰ πράξουν καὶ οἱ αὐτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου πρὸς συνένωσιν τῶν ὑπηκόων των καὶ κατασίγασιν τῶν σφοδρῶν συγκρούσεων ἐκ τῶν μονοφυσικῶν διχογνωμιῶν. «Τὸ ἐν ἔτει 476 δημοσιευθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Βασιλικοῦ καθ' ὑποκίνησιν τοῦ πατριάρχου Τιμοθέου Αἰλουρίου καὶ ὑπὸ πεντακοσίων ἐπισκόπων ὑπογραφὸν Ἐγκύκλιον, ὅπως καὶ τὸ περὶ τὸ τέλος τοῦ 482 δημοσιευθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ζήνωνος Ἐνωτικὸν, καθὼς καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ Ἡρακλείου τῷ 638 δημοσιευθεῖσα Ἐκθεσις καὶ ὁ ὑπὸ τοῦ Κωνσταντοῦ Β' τῷ 648 ἐκδοθεὶς Τύπος, ἀποτελοῦν τοιαύτας ἀμφιλόγους καὶ ἐλαστικὰς κατὰ τὸ πνεῦμα τῆς μεταγενεστερᾶς Ἀγγλικανικῆς comprehensiveness διατυπώσεις πρὸς διευκόλυνσιν τῆς συμφιλιώσεως καὶ συνενώσεως τῶν ἐν τῷ κράτει τοῦ Βυζαντίου διαμαχομένων ἐξ αἰτίας τοῦ Μονοφυσιτισμοῦ μερίδων. Αἱ ἀπόπειραι

ἐν ταῖς προηγηθείσαις εισηγήσεσιν². Αἱ διαφοραὶ αὗται θὰ εἶναι ἴσως δυνατὸν νὰ διευθετηθῶσι διὰ τοῦ ἐπιχειρημένου διαλόγου καὶ τελικῶς τινες ἐξ αὐτῶν νὰ

2. Οὕτως ἐν τῇ συνδιασκέψει τῆς Βόννης (1931) ἀετῆλθε συμφωνία ὡς πρὸς τὴν ἔννοιαν τῶν Μυστηρίων καὶ ἀνεγνωρίσθη ἕνευ διαφορᾶς τὸ ἐπτάρηθμον αὐτῶν, ἐξήθησαν ὅμως τὸ Βάπτισμα, ὡς ἀποδοχὴ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ ἡ θεία Εὐχαριστία, ὡς κέντρον καὶ χάρις, συνδέουσα ὅλους τοὺς χριστιανούς. Παρατηρήθησαν οὐχ ἥττον καὶ διαφοραὶ τινες ὡς πρὸς τὴν ἀναγκαιότητα τῶν Μυστηρίων καὶ τὸν τύπον τῆς τελέσεως αὐτῶν. Οὕτως: α) Τὸ Βάπτισμα ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ τελεῖται διὰ τριττῆς καταδύσεως καὶ ἀναδύσεως, ἐν τῇ Παλαιοκαθολικῇ δι' ἐπιχύσεως, ἥτις καὶ ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ ἰσχύει ὡς βάπτισμα ἀνάγκης. β) Τὸ Χρῆσμα ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ ἀκολουθεῖ ἀμέσως μετὰ τὸ Βάπτισμα ὑπὸ τοῦ ἱερέως καὶ διὰ τοῦ ὑπὸ ἐπισκόπον καθαιγιασθέντος ἁγίου ὕδρου. Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία θεωρεῖ ἀναγκαῖον, ὅπως ἀκολουθῇ τὸ Χρῆσμα ὡς ἀπαραίτητον διὰ τὴν ἐσωτερικὴν χριστιανικὴν αὐξήσιν. Ἡ Παλαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία χορηγεῖ τὸ Χρῆσμα, ἀφοῦ προηγηθῇ διδασκαλία, θεωρεῖ δὲ τοῦτο ὡς ἐπιθυμητὸν. Ἐν πάσῃ περιπτώσει ὡς ἀναγκαῖον ὄρον πρὸ τῆς χειροτονίας, οὐχὶ δὲ διὰ τὴν μετάληψιν τῆς θείας Κοινωνίας. (Ὁμοίως ἐν τῇ εἰρημένῃ Παλαιοκαθολικῇ Κατηχήσει, § 227, σ. 45, θεωρεῖται τὸ Χρῆσμα ὡς οὐχὶ ἀναγκαῖον διὰ τὴν μακαριότητα!). γ) Ἐν τῇ θεῇ Εὐχαριστίᾳ ἡ μεταβολὴ τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου εἰς σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Χριστοῦ ἀνεγνω-

ὅμως αὗται οὐ μόνον ἀπέτυχαν, ἀλλὰ καὶ ἀπεδοκιμάσθησαν ἐπισήμως, καταλήξασαι εἰς τὴν συγκρότησιν τῆς Ε' καὶ ΣΤ' οἰκουμ. συνόδου, αἱ ὁποῖαι καθώρισαν σαφῶς, ἐπακριβῶς καὶ κατὰ τρόπον ἀποκλειόντα πᾶσαν παρερμηγείαν τὸ φρόνημα τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἡ ἀρχὴ λοιπὸν τῆς comprehensiveness ἀπεδοκιμάσθη ζωηρῶς καὶ ὑπὸ τῆς πρὸ τοῦ σχίσματος ἡνωμένης Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία πρὸς μερίδας δημιουργησάσας διὰ τῶν ἑτεροδιδασκαλιῶν αὐτῶν διαφόρους πολὺ μικροτέρας ἐκείνων, αἵτινες διγάζουν νῦν τὰ ἐν τῷ Ἀγγλικανισμῷ ρεύματα ἢ μερίδας, ἀπέφυγε πάντα συμβιβασμὸν καὶ πᾶσαν δι' ἐλαστικῶν φράσεων συμφωνίαν καὶ ἤξιωσε πλήρη συμμόρφωσιν πρὸς τὴν σαφῶς διατυπωμένην ὀρθὴν διδασκαλίαν ἐπὶ ποινῇ ἀναθέματος». Ταῦτα κατὰ τὴν Εἰσήγησιν ἡμῶν. Ἴνα δὲ ἐπισφραγίσωμεν τᾶνωτέρω καὶ διὰ μαρτυρίας ἐξόχως ἀποδεικτικῆς, καθιστώσης ἀντιληπτὸν τὸ πνεῦμα, ὑφ' οὗ διεῖπετο ἡ ἀρχαία καὶ ἀδιαίρετος Ἐκκλησία, ἀφήνομεν οὐχὶ ἄλλον τινά, ἀλλ' αὐτὸν τὸν Ὀριγῆνην νὰ χαρακτηρίσῃ τοὺς ἀρνούμενους τὴν ὑπερφυσικὴν σύλληψιν τοῦ Κυρίου, ὁποῖοι παρουσιάσθησαν καὶ μετὰξὺ τῶν ἐπισήμων ἐκπροσώπων τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, ὡς ἔδειξεν ἡ μνημονευθεῖσα Doctrinal Report. «Εἴ τις πιστεύει, ὅτι ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου σταυρωθεὶς ἱερόν τι χρῆμα καὶ σωτήριον τῷ κόσμῳ ἐπιδεδήμηκεν, ἀλλ' οὐκ ἐκ Παρθένου τῆς Μαρίας καὶ ἁγίου Πνεύματος τὴν γένεσιν ἀνείληφεν, ἀλλ' ἐξ Ἰωσήφ καὶ Μαρίας, καὶ τοῦτῳ ἄν λείποι εἰς τὸ πᾶσαν ἔχειν τὴν πίστιν τὰ ἀναγκαῖα τὰτα», βοᾷ ὁ Ὀριγῆνης²⁶.

(Συνεχίζεται)

ΠΑΝ. ΤΡΕΜΠΕΛΑΣ

26. Ὑπόμνημα εἰς τὸν Ἰωάννην τομ. 32,916 Migne 14, 784.

γίνωσιν ἀνεκταί ὑπὸ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας κατ' οἰκονομίαν. Ἄλλ' ἰδιαίτατα λίαν ἀσαφῆς καὶ χρεζουσα διευκρινήσεως καὶ συμπληρώσεως φαίνεται ἡμῖν ἡ περὶ θείας Εὐχαριστίας διδασκαλία τῶν Παλαιοκαθολικῶν. Οὕτω δὲν ἱκανοποιεῖ τοὺς Ὁρθοδόξους πρῶτον ἢ διδασκαλία αὐτῶν περὶ τῆς θείας Εὐχαριστίας ὡς μυστηρίου, ἐν τῷ ὅποιῳ, κατὰ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν, τὰ στοιχεῖα διὰ τῆς ἐπικλήσεως καὶ ἐπιφοιτήσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὑπερφυῶς μεταβάλλονται, μεταποιῶνται, μεταστοιχειοῦνται εἰς τὸ ἀληθές σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Κυρίου, ὅστις οὕτως πράγματι εἶναι παρῶν ἐν τῇ θείᾳ Εὐχαριστίᾳ ὑποστατικῶς καὶ οὐσιωδῶς. Ἄλλ' ὁ τρόπος τῆς μεταβολῆς ταύτης εἶναι ἀνεξερεύνητος, ἀποκρουσμένης καὶ ὑπὸ τῶν Ὁρθοδόξων τῆς σχολαστικῆς θεωρίας περὶ τῆς «Transsubstantiation», ἥς μόνον τὸν ὅρον («μετουσίωσις») ἐδέχθησαν ἀπὸ τοῦ ἐ' αἰῶνος Ὁρθόδοξοι τινες θεολόγοι, προσδόντες ἕως αὐτῶ ὀρθόδοξον ἔννοιαν καὶ περιεχόμενον, τ. ἔ. τὴν σημασίαν τῶν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων Πατέρων χρησιμοποιοῦμένων ὄρων («μεταβολή», «μεταποίησις», «μεταστοιχειώσις», «τροπή», «μετασκευή», «μεταρρύθμισις», «μεταμόρφωσις», «μετατύπωσις», «μετάστασις», «ἀλλοίωσις», «γένεσις»)³ κλπ. Ἄλλ' οἱ Παλαιοκαθολικοί, ἀποφεύγοντες μᾶλλον τὴν χρῆσιν τῶν πατερικῶν τούτων ὄρων, προτιμῶσι νῦν ἑτέρους ὅρους, καὶ δὴ τὸν ἀκαθορίστου δογματικῆς ἔννοιας ὅρον «Transvaluation», οὗτινος τὴν ἀκριβῆ ἔννοιαν δέον νὰ διευκρινήσῃ καὶ προσδιορίσῃ ὁ ἐπιτείμενος διάλογος ἡμῶν, διότι διὰ τούτου φαίνεται ὅτι ὑποδηλοῦται οὐχὶ ἡ ἀντικειμενικῶς γινομένη μεταβολὴ τῶν τιμῶν δώρων, ἀλλ' ἡ ὑποκειμενικῆ τούτων ἐκτίμησις. Ἐπίσης ὁ διάλογος δέον νὰ διερευνησῇ καὶ τὴν ἀκριβειαν τῆς ἐν τῇ συνδιασχέψει τῆς Βόννης τοῦ 1931 δηλώσεως τοῦ μητροπολίτου Θυατείρων Γερμανοῦ περὶ συμφωνίας τῶν Ὁρθοδόξων καὶ τῶν Παλαιοκαθολικῶν «περὶ τῆς μεταβολῆς τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου» καὶ γενικῶς περὶ τῆς θείας Εὐχαριστίας, ἥτις δὴλωσις εἶναι ἀσαφῆς καὶ ἀμφισβητήσιμος⁴. Δεύτερον δὲν ἱκανοποιεῖ τοὺς Ὁρθοδόξους ἢ παλαιοκαθολικὴ ἀντίληψις περὶ τῆς θείας Εὐχαριστίας ὡς θυσίας, ἥτις, κατὰ τὴν ὀρθόδοξον ὁμοίως πίστιν δὲν εἶναι μόνον θυσία εὐχαριστίας καὶ ἱεσίας καὶ δοξολογίας καὶ μετανοίας, ἀλλ' ἅμα εἶναι καὶ θυσία ἰλαστικῆ, προσφερομένη ἀναιμάκτως πρὸς τὸν Θεόν («διὰ πάντα», δι' ὀλόκληρον τὸν κόσμον καὶ τὴν Ἐκκλησίαν πᾶσαν, «ὑπὲρ τῆς οἰκουμένης, ὑπὲρ τῆς ἀγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς

ρίστη ἐκατέρωθεν, ὑπὸ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι ἐνῶ ἡ ἐπικλησις ἐν τῇ Παλαιοκαθολικῇ Ἐκκλησίᾳ προηγείται τῶν λόγων τῆς συστάσεως τοῦ μυστηρίου, ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ ἀκολουθεί, οἱ Παλαιοκαθολικοὶ μεταχειρίζονται ἄζυμον ἄρτον, οἱ Ὁρθόδοξοι ἐνζυμον, οἱ πρῶτοι μεταλαμβάνουσιν ὑφ' ἐν καὶ ὑφ' ἀμφοτέρω τὰ εἶδη, οἱ τελευταῖοι ὑφ' ἀμφοτέρω. δ) Ἡ Ἐξομολόγησις πρὸ τῆς μεταλήψεως τῆς θείας Εὐχαριστίας παρὰ τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ εἶναι ἀναγκαία, παρὰ τοῖς Παλαιοκαθολικοῖς θεωρεῖται προαιρετικῆ. («Θεολογία», αὐτόθι, σ. 34—35. Ὁρθόδοξία, αὐτόθι, σ. 161—162).

3. Βλέπ. Ἰω. Καρμίρη, Ἡ Ὁμολογία τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Δοσιθέου, Ἀθῆναι 1949, σ. 57 ἐξ, 103 ἐξ.

4. Ὁρθόδοξία, ἐνθ' ἀν. σ. 161.

Ἐκκλησίας), ὑπὲρ πάντων τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν, ζώντων τε καὶ κεκοιμημένων ἐπ' ἐλπίδι ἀναστάσεως ζωῆς αἰωνίου. Ἄλλ' ἐννοεῖται, ὅτι διὰ τῆς ἀναιμάκτου θυσίας τῆς θείας Εὐχαριστίας οὔτε προσθήκη τις ἐπιφέρεται εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ ἐφάπαξ προσνεχθεῖσαν ἐν αἵματι θυσίαν τοῦ Λυτρωτοῦ, οὔτε ἐπαναλαμβάνεται πραγματικῶς ὁ σταυρικὸς θάνατος αὐτοῦ, ὅστις ἐν τῇ Εὐχαριστίᾳ εἶναι ὁ μυστηριωδῶς ἀπροσφῶρων καὶ προσφερόμενος καὶ τοὺς μετέχοντας ἀγιάζων», ὡς θύτης ἅμα καὶ θῦμα, καὶ μεταδίδων αὐταῖς τοὺς σατηρίου καρποὺς τῆς σταυρικῆς θυσίας του. Ἄλλ' ἐν σχέσει πρὸς ἀμφοτέρω τὰ ἀνωτέρω νομιζομεν καὶ ἡμεῖς, ὅτι ὁ μετὰ τῶν Παλαιοκαθολικῶν διάλογος δέον νὰ διεξαχθῇ κυρίως ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἰζ' ὄρου τῆς Ὁμολογίας τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Δοσιθέου, πρὸς τὸν ὅποιον ὅρον δέον νὰ προσκληθῶσιν οἱ Παλαιοκαθολικοί, ὅπως προσαρμόσωσι τὴν ἐαυτῶν διδασκαλίαν περὶ τῆς θείας Εὐχαριστίας ὡς μυστηρίου ἅμα καὶ θυσίας⁵. Τέλος, καὶ περὶ τὰς ἄλλας λει-

5. Πρὸς διευκόλυνσιν τῶν μελλόντων νὰ διεξαγάωσι τὸν ὀρθοδοξοπαλαιοκαθολικὸν διάλογον παραθέτομεν ἐνταῦθα τὸ πλεῖστον τοῦ ὄρου τούτου ἐκ τῆς ἀνωτέρω νέας συμπληρωμένης ἐκδόσεως ἡμῶν, σ. 99—103, (βλέπ. καὶ τὴν ἐπακολουθοῦσαν διαφωτιστικὴν ἱστορικοδογματικὴν προσθήκην τοῦ Πατριάρχου Δοσιθέου περὶ θείας Εὐχαριστίας, σ. 103—141), ὡς καὶ ἐκ τῶν «Δογματικῶν καὶ συμβολικῶν μνημείων...», τ. II, σ. 761—764 :

«... Ἐν τῇ Ἱερουσίᾳ τοῦ μυστηρίου τούτου πιστεύομεν παρῆναι τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν οὐ τυπικῶς, οὐδ' εἰκονικῶς, οὐδὲ χάριτι υπερβαλλούσῃ, ὡς ἐν τοῖς λοιποῖς μυστηρίοις, οὐδὲ κατὰ μόνην παρουσίαν, καθὼς τινες τῶν Πατέρων εἰρήκασιν περὶ τοῦ βαπτίσματος, οὐδὲ κατ' ἐναρτισμόν, ὥστε ἐνοῦσθαι τὴν θεότητα τοῦ Λόγου τῷ προκειμένῳ τῆς εὐχαριστίας ἄρτῳ ὑποστατικῶς, καθὼς οἱ ἀπὸ Λουθέρου λίαν ἀμαθῶς καὶ ἀθλιῶς δοξάζουσιν, ἀλλ' ἀληθῶς καὶ πραγματικῶς, ὥστε μετὰ τὸν ἀγιασμόν τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου μεταβάλλεσθαι, μετουσιῦσθαι, μεταποιεῖσθαι, μεταρρυθμίζεσθαι. τὸν μὲν ἄρτον εἰς αὐτὸ τὸ ἀληθές τοῦ Κυρίου σῶμα, ὅπερ ἐγεννήθη ἐν Βηθλεὲμ ἐκ τῆς ἀειπαρθένου καὶ θεοτόκου Μαρίας, ἐβαπτίσθη ἐν Ἰορδάνῃ, ἐπάθεν, ἐτάφη, ἀνέστη, ἀνελήθη, κάθηται ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, μέλλει ἐλθεῖν ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ, τὸν δὲ οἶνον μεταποιεῖσθαι καὶ μετουσιῦσθαι εἰς αὐτὸ τὸ ἀληθές τοῦ Κυρίου αἷμα, ὅπερ, κρεμαμένου ἐπὶ τοῦ σταυροῦ ἐχύθη ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς.

Ἐπι μετὰ τὸν ἀγιασμόν τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου οὐκ ἔτι μένιν οὐσίαν τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου, ἀλλ' αὐτὸ τὸ σῶμα καὶ τὸ αἷμα τοῦ Κυρίου ἐν τῷ τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου εἶδει καὶ τύπῳ, ταῦτόν εἰπεῖν, ὑπὸ τοῖς τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου συμβεβηκόσιν.

Ἐπι αὐτὸ τὸ πανακέραιον τοῦ Κυρίου σῶμα καὶ αἷμα μεταδίδεσθαι τὸν ὅμοιον τρόπον καὶ ἱερεῦσι καὶ λαϊκοῖς, δι' ἀμφοτέρων τῶν εἰδῶν δηλονότι, καὶ εἰσδύειν εἰς τὸ στόμα καὶ τὸν στόμαχον τῶν μετεχόντων εὐσεβῶν τε καὶ ἀσεβῶν· πλὴν τοῖς μὲν εὐσεβέσι καὶ ἀξίοις ἄρσιν ἀμαρτιῶν καὶ ζωῆν αἰώνιον προξενεῖν, τοῖς δὲ ἀσεβέσι καὶ ἀνάξιτοις κατάριον καὶ κόλασιν αἰώνιον παραχωρεῖν.

Ἐπι τέμνεσθαι μὲν καὶ διαιρεῖσθαι εἴτε χερσὶν εἴτε καὶ ὀδοῦσι τὸ σῶμα καὶ τὸ αἷμα τοῦ Κυρίου, κατὰ συμβεβηκὸς μέντοι, ἦτοι κατὰ τὰ συμβεβηκότα τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου, καθ' ἃ καὶ ὁρατὰ καὶ ἀπτά εἶναι ὁμολογεῖται, καθ' ἑαυτὰ δὲ μένιν ἀτμητὰ πάντη καὶ ἀδιαιρέτα. («Μελίζεται» γάρ, φησί, «καὶ διαμερίζεται, ὁ μελιζόμενος καὶ μὴ διαιρούμενος, ὁ πάντοτε ἐσθιόμενος καὶ μηδέποτε δαπανώμενος, ἀλλὰ τοὺς μετέχοντας (δηλονότι ἀξίως) ἀγιάζων».)

Ἐπι ἐν ἐκάστῳ μέρει καὶ τμηματι ἐλάχιστῳ τοῦ μεταβληθέντος ἄρτου καὶ οἴνου οὐκ εἶναι μέρος τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου, ἀλλ' ὅλον ὄλικὸν τὸν δεσπότην Χριστόν

τουργικὰς διαφορὰς ἐν τῷ μυστηρίῳ τούτῳ, τὰς μνημονευθεῖσας ἐν ταῖς προηγηθεῖσαις εἰσηγήσεσι, δεόν νὰ περιστραφῇ ὁ ἐπιχειρῶν διάλογος

κατ' οὐσίαν, μετὰ ψυχῆς δηλονότι καὶ θεότητος, ἦτοι τέλειον Θεόν καὶ τέλειον ἄνθρωπον. Τὸ γὰρ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, μὴ ὑπάρχον μυστηριώδες, ἀλλὰ κατὰ τὴν φυσικὴν ἀκολουθίαν καὶ τὸν διορισμὸν τοῦ σώματος καὶ τῶν μερῶν ὑπάρχον ἐν τῷ οὐρανῷ, τὸ αὐτὸ ὑπάρχει καὶ ἐν τῷ μυστηρίῳ τῆς Εὐχαριστίας, οὐχ ὅτι κάτευσιν, ἀλλ' ὅτι αὐτὸ ἐκεῖνο ὑπερφυσικῶς καὶ μυστηριώδως ἔκπεσεν ἐν τῷ μυστηρίῳ. "Ὅθεν καὶ πολλῶν γνωμένων ἐν τῇ οἰκουμένῃ, μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ ὥρᾳ, ἱερουργιῶν, μὴ γίνεσθαι πολλοὺς Χριστοὺς ἢ πολλὰ σώματα Χριστοῦ, ἀλλ' ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν Χριστὸν παρεῖναι ἀληθῶς καὶ πραγματικῶς ἐν πάσαις ταῖς κατὰ μέρος τῶν πιστῶν ἐκκλησίαις, καὶ ἐν εἶναι αὐτοῦ τὸ σῶμα καὶ τὸ αἷμα ἐν πολλοῖς τόποις καὶ οὐ πολλά. Καὶ τοῦτο οὐχ ὅτι τὸ ἐν οὐρανοῖς τοῦ δεσπότου ἐν τοῖς θυσιαστηρίοις κάτευσιν σῶμα, ἀλλ' ὅτι ὁ τῆς προθέσεως ἐν πάσαις ταῖς κατὰ μέρος ἐκκλησίαις προκειμένος ἄρτος, μεταποιούμενος καὶ μετουσιούμενος μετὰ τὸν ἁγιασμὸν, γίνεται καὶ ἐστὶν ἐν καὶ τὸ αὐτὸ τῷ ἐν οὐρανοῖς. "Ἐν γὰρ τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου ἐν πολλοῖς τόποις καὶ οὐ πολλά, καὶ διὰ τοῦτο τὸ μυστήριον τοῦτο μάλιστα ἐστὶ καὶ λέγεται θαυμαστόν καὶ πίστει μόνῃ καταληπτόν, οὐ σοφίσμασι σοφίας ἀνθρωπίνης, ἧς τὴν ματαίαν καὶ ἀνόητον ἐν τοῖς θεοῖς περιέργειαν ἀποσείεται ἢ εὐσεβῆς καὶ θεοπαράδοτος ἡμῶν θρησκεία.

"Ἐτι αὐτὸ τὸ σῶμα καὶ τὸ αἷμα τοῦ Κυρίου τὸ ἐν τῷ τῆς Εὐχαριστίας μυστηρίῳ ὀφείλει τιμᾶσθαι ὑπερβαλλόντως καὶ προσκυνεῖσθαι λατρευτικῶς· μία γὰρ ἡ προσκύνησις τοῦ μονογενοῦς καὶ τοῦ τιμίου σώματος καὶ αἵματος αὐτοῦ.

"Ἐτι εἶναι θυσίαν ἀληθῆ καὶ ἰλαστικὴν, προσφερομένην ὑπὲρ πάντων τῶν εὐσεβῶν, ζώντων καὶ τεθνεώτων, καὶ ὑπὲρ ὀφελείας πάντων, ὡς καίτις ρητῶς ἐν ταῖς τοῦ μυστηρίου τούτου εὐχαίς, ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων τῇ Ἐκκλησίᾳ παραδοθείσας, κατὰ τὴν πρὸς αὐτοὺς τοῦ Κυρίου διαταγὴν.

"Ἐτι καὶ πρὸ τῆς χρήσεως εὐθὺς μετὰ τὸν ἁγιασμὸν καὶ μετὰ τὴν χρῆσιν τὸ φυλαττόμενον ἐν ταῖς ἱεραῖς θήκαις πρὸς μετάληψιν τῶν ἀποδημησάντων μελλόντων ἀληθῆς εἶναι τοῦ Κυρίου σῶμα καὶ κατὰ μηδὲν διαφέρει ἑαυτοῦ, ὥστε πρὸ τῆς χρήσεως μετὰ τὸν ἁγιασμὸν, ἐν τῇ χρῆσει, καὶ μετὰ τὴν χρῆσιν εἶναι κατὰ πάντα τὸ ἀληθῆς τοῦ Κυρίου σῶμα.

"Ἐτι μὴ γίνεσθαι ὑπὸ τινος ἄλλου τὸ τῆς ἱεράς Εὐχαριστίας τοῦτο μυστήριον, εἰ μὴ μόνον ὑπὸ ἱερέως εὐσεβοῦς καὶ ἀπὸ εὐσεβοῦς καὶ νομίμου ἐπισκόπου τὴν ἱερωσύνην λαβόντος, καθ' ὃν τρόπον τῇ Καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ διδάσκει.

"Ἐτι τῆς ἐπιφάνειας λέξει οὐ τὸν τρόπον πιστευόμενον δηλοῦσθαι, καθ' ὃν ὁ ἄρτος καὶ ὁ οἶνος μεταποιοῦνται εἰς τὸ σῶμα καὶ τὸ αἷμα τοῦ Κυρίου—τοῦτο γὰρ ἀληπτον παντὶ καὶ ἀδύνατον, πλην αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ...—, ἀλλ' ὅτι ὁ ἄρτος καὶ ὁ οἶνος μετὰ τὸν ἁγιασμὸν οὐ τυπικῶς, οὐδ' εἰκονικῶς, οὐδὲ πνευματικῶς, καθ' ὃν τρόπον πνευματικὰ λέγονται τὰ τῆς ἀρχαίας λαθῆρας μυστήρια, τυπικὰ καὶ σικιδῆ ὄντα, καὶ μυστήρια λεγόμενα μάλιστα, καθόσον ἐσήμαινον τὰ τῆς νέας λαθῆρας μυστήρια, ἀλήθεια ὑπάρχοντα, (ἐπειδὴ ἐκεῖνοι ἐσθίοντες τὸ μάννα καὶ πίνοντες ἐκ τῆς ἀκολουθούσης πέτρας, ἦσθιον καὶ ἐπίνον τὸ σῶμα καὶ τὸ αἷμα τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ τυπικῶς, ἡμεῖς δὲ ἐσθίοντες καὶ πίνοντες ἀληθῶς, ἐκεῖνοι μὲν τὰ μὴ ὄντα, ἀλλ' ἐσόμενα, ἡμεῖς δὲ τὰ ὄντα, καὶ οἱ μὲν κατὰ ἀπουσίαν, ἡμεῖς δὲ κατὰ παρουσίαν, καὶ οἱ μὲν τὰ δηλωτικὰ τούτων, ἡμεῖς δὲ τὰ ὑπάρχοντα), οὐδὲ χάριτι ὑπερβαλλούσῃ, ἣν τὰ λοιπὰ πλουτοῦσι μυστήρια, οὐδὲ τῇ κοινωνίᾳ ἢ τῇ παρουσίᾳ τῆς θεότητος μόνῃ τοῦ μονογενοῦς, καθὼς τινες τῶν πατέρων εἰρήκασιν περὶ τοῦ θεοῦ βαπτίσματος, οὐδὲ κατὰ τὴν ἀληθῆ καὶ βεβαίαν παρουσίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣν δηλονότι ἡ πίστις μόνῃ προσφέρει, ὡς ἡ Καλουίνου ἀσέβεια καινοτομῆ, ἐπειδὴ ἡ τοιαύτη παρουσία οὐκ ἐστὶν ἀληθῆς καὶ βεβαία, ἀλλὰ φαντασιώδης καὶ ὁλως διανοίας ἀνάπλασμα, ὡς μὴ οὐσα οὐσιώδης καὶ πραγματικῆ, οὐδὲ κατ' ἐναρτισμὸν, ὥστε τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου ὑπάρχον ἄπειρον διὰ τὸ συνηνῶσθαι τυχόν τῇ θεότητι τοῦ μονογενοῦς εἶναι καὶ τῷ προκειμένῳ τῆς Εὐχαριστίας ἄρτῳ ἠνωμένον, καὶ κατὰ μετουσίαν εἶναι τὸν ἄρτον σῶμα καὶ τὸν οἶνον αἷμα καὶ μὴ κατὰ μεταβολήν,

τῆς ἡμετέρας Ἐπιτροπῆς μετὰ τῆς τῶν Παλαιοκαθολικῶν τοιαύτης, τοῦθ' ὅπερ ἄλλως τε δεόν ἀπαραιτήτως νὰ γίνῃ καὶ διὰ πάντα τὰ ἄλλα μυστήρια, ἐν τῇ τελείᾳ τῶν ὁποίων διαπιστοῦνται παρόμοιαι διαφοραὶ, ἃς παραλείπομεν ἐνταῦθα.

ε) Λειτουργικαὶ καὶ ἄλλαι διαφοραὶ περὶ τὰ ἦθη καὶ τὰ ἔθιμα. Πλην τῶν ὡς ἔνω λειτουργικῶν διαφορῶν ἐν τοῖς μυστηρίοις, ὑφίστανται ἀσφαλῶς καὶ ἀρκεταὶ διαφοραὶ τῶν Παλαιοκαθολικῶν περὶ τὴν θείαν λατρείαν, τὴν ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν, πειθαρχίαν καὶ τάξιν, ὡς καὶ περὶ διάφορα ἄλλα ἐκκλησιαστικὰ ἦθη καὶ ἔθιμα. "Ἐντεῦθεν ἐν τῇ συνδιασκέψει τῆς Βόννης τοῦ 1931 οἱ Ὀρθόδοξοι καὶ οἱ Παλαιοκαθολικοὶ συνεφώνησαν, ὅτι αἱ ἐπὶ μέρος Ἐκκλησίαι δύνανται νὰ χρησιμοποιοῦσι διάφορα ἔθιμα, ἂν ταῦτα δὲν ἀντιπροσώπωνται πρὸς τὰ καθολικὰ ἐκκλησιαστικὰ ψηφίσματα ἢ παραβλάπτωσιν αὐτά. "Ἄλλ' αἱ περὶ τὰ ἦθη καὶ τὰ ἔθιμα διαφοραὶ δὲν πρέπει νὰ χωρίζωσι τὰς Ἐκκλησίας, ἐφ' ὅσον δὲν ἀνάγονται εἰς τὴν οὐσίαν τῶν δογμάτων, καὶ, κατὰ τὸν ἱερὸν Φώτιον, ἐφ' ὅσον ἐν αὐταῖς οὐκ ἐστὶ πίστις τὸ ἀθετούμενον, οὐδὲ κοινοῦ τε καὶ καθολικοῦ ψηφίσματος ἐκπτώσις, ἄλλων παρ' ἄλλοις ἔθων τε καὶ νομίμων φυλαττομένων»^{7α}, καὶ ἐφ' ὅσον αὐὸ πᾶν ἔθος ἀποσχίζει τῆς Ἐκκλησίας· ἰσχυρῶς, ἀλλὰ τὸ πρὸς διαφορὰν ἄγον τοῦ δογματοῦ»^{7β}. "Ἐπ' αὐτῶν δύνανται πολλῶ μᾶλλον νὰ ἐφαρμοσθῇ ἡ ὀρθόδοξος ἀρχὴ τῆς «οἰκονομίας».

Τοσαῦτα, ἐν πάσῃ δυνατῇ συντομίᾳ, περὶ τῶν ὁμοιοτήτων καὶ τῶν διαφορῶν μεταξύ τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς καὶ τῆς Παλαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, ὡς καὶ περὶ τῶν ἀσφαρειῶν ἢ τῶν ἐν μέρει μόνον γνωστῶν ἡμῖν ἢ παντελῶς ἀγνωστῶν σημείων τῆς παλαιοκαθολικῆς διδασκαλίας, τῶν συναγομένων ἐκ τῶν ἄχρι τοῦδε διεξαχθειῶν θεολογικῶν συζητήσεων μεταξύ τῶν Ὀρθοδόξων καὶ τῶν Παλαιοκαθολικῶν. "Ἄλλ' εἶναι αὐτονόητον, ὅτι ὁ εἰσερχόμενος εἰς νέαν φάσιν θεολογικῶς διάλογος τῆς ἀληθείας μεταξύ τῶν Ὀρθοδόξων καὶ τῶν Παλαιοκαθολικῶν δὲν πρέπει νὰ περιορισθῇ μόνον εἰς τὰ ἀνωτέρω θέματα, ἀλλὰ δεόν νὰ ἐπεκταθῇ καὶ περιλάβῃ ἅπαντα τὰ χωρίζοντα αὐτοὺς ζητήματα. Πρὸς τοῦτοις δ' ἐπιβάλλεται, ὅπως περιλάβῃ καὶ τὰ ἐν οἷς συμφωνοῦσιν αἱ δύο Ἐκκλησίαι ζητήματα, ἵνα διακριβωθῇ ὁ βαθμὸς τῆς συμφωνίας αὐτῶν, καὶ γε-

ὡς ἡ Λουθήρου μαγία βούλεται· οὐδὲ συμβεβηκὸς τι τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου εἰς συμβεβηκὸς τι τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Χριστοῦ κατὰ τινα τροπὴν ἢ ἀλλοίωσιν μεταποιεῖται, ἀλλ' ἀληθῶς καὶ πραγματικῶς καὶ οὐσιωδῶς γίνεται ὁ μὲν ἄρτος αὐτὸ τὸ ἀληθῆς τοῦ Κυρίου σῶμα, ὁ δὲ οἶνος αὐτὸ τὸ ἀληθῆς τοῦ Κυρίου αἷμα...».

6. «Θεολογία», ἐνθ' ἄν. σ. 34. «Ἐκκλησία», ἐνθ' ἄν. σ. 54.

7α. I. Β α λ έ τ τ α, Φωτίου τοῦ σοφωτάτου καὶ ἀγιωτάτου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ἐπιστολᾶι, Λονδίνον 1864, σ. 156. Πρβλ. καὶ Ἰ ω. Κ α ρ μ ί ρ η, Ὀρθοδοξία καὶ Προτεσταντισμός, Ἀθῆναι 1937, σ. 324 ἐξ., 364, 366, 369, 394 ἐξ.

7β. Β ο υ λ γ α ρ ί α ς Δ η μ η τ ρ ί ο υ Χ ω μ α τ η ν ο ῦ, Ἀποκρίσεις πρὸς Κωνσταντῖνον Κεβέσιαν, παρὰ Γ. Ράλλη καὶ Μ. Ποτλή, Σύνταγμα ἱερῶν κανόνων, Ἀθῆναι 1855, τ. 5, σ. 432. Βλέπ. καὶ Ἰ ω. Κ α ρ μ ί ρ η, Αἱ ἀρχαῖαι Ἀντιχληροδοξοὶ Ἐκκλησίαι τῆς Ἀνατολῆς καὶ ἡ βάσις τῆς ἐπανενώσεως αὐτῶν μετὰ τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, Ἀθῆναι 1966, σ. 165.

νικῶς ἐπεκταθῆ ἐφ' ὀλοκλήρου τοῦ περιεχομένου τῆς δογματικῆς πίστεως, τῆς θείας λατρείας καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως. Γενικῶς ἐκ πάντων τῶν προειρημένων καταλήγουμεν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἡμεῖς οἱ Ὁρθόδοξοι δὲν εἴμεθα νῦν ἀρκούντως προπαρασκευασμένοι, ὅπως ἀργίσιωμεν ἀμέσως τὸν θεολογικὸν διάλογον μετὰ τῶν Παλαιοκαθολικῶν διὰ τε τὸν ἀνωτέρω λόγον καὶ διότι δὲν ἔχουσι τεθῆ ὑπ' αὐτῶν ὑπ' ὄψιν ἡμῶν πάντα τὰ δογματικοσυμβολικὰ καὶ λειτουργικὰ κείμενα αὐτῶν, ἵνα μελετήσωμεν αὐτὰ ἐπισταμένως καὶ ἐπισημάνωμεν λεπτομερῶς πάσας τὰς ὑφισταμένας ὁμοιότητας καὶ διαφορὰς μετὰ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν. Διὰ τοῦτο περιορίσθημεν ἐν τῇ παρούσῃ Διασκέψει ἡμῶν κυρίως εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν διαφορῶν μόνον ἐκείνων, αἵτινες ἐθίγησαν κατὰ τὰς προηγηθείσας θεολογικὰς συζητήσεις μετὰ τῶν Ὁρθόδοξων καὶ τῶν Παλαιοκαθολικῶν, οἵτινες δὲν ἔχουσι πληροφορήσει πλήρως τοὺς Ὁρθόδοξους ἐπὶ τοῦ συνόλου τῆς διδασκαλίας αὐτῶν. Ἀλλ' ὅμως, πρὸς τοῦτοις, ἡ συστάσασα τὴν ἡμετέραν Ἐπιτροπὴν Γ' Πανορθόδοξος Διάσκεψις τῆς Ρόδου ἐπέβαλεν εἰς αὐτὴν πρῶτον μὲν «τὴν μελέτην τῶν δογματικῶν συγγραμμάτων, τῶν συμβολικῶν κειμένων καὶ τῶν λειτουργικῶν βιβλίων τῶν Παλαιοκαθολικῶν πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ πίνακος συμφωνιῶν καὶ διαφοριῶν», δεύτερον δὲ «τὴν εἰς τὰ σπουδαιότερα κείμενα τῆς Παλαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας ἐπιτόπιον μελέτην τῶν μορφῶν θεολογικῆς σκέψεως, λατρείας καὶ ἐν γένει ἐκκλησιαστικοῦ βίου ἐν αὐτῇ»⁸.

Ἐννοεῖται ὅμως, ὅτι πάντα τὰ ἀνωτέρω παλαιοκαθολικὰ κείμενα δὲν ἔχουσι ἀuthεντικὸν καὶ ὑποχρεωτικὸν χαρακτήρα, ἐνῶ ὁ θεολογικὸς διάλογος ἡμῶν καὶ ἡ ἐπιδιωκομένη ὀρθοδοξοπαλαιοκαθολικὴ συμφωνία δέον νὰ στηριχθῶσιν ἐπὶ ἐπισήμου τινὸς καὶ ἀuthεντικῆς ὁμολογίας πίστεως τῆς Παλαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, περιλαμβανούσης τὴν ἀκριβῆ διδασκαλίαν αὐτῆς, καὶ δὴ τὴν τε τριαδολογικὴν καὶ τὴν ἀνθρωπολογικὴν καὶ τὴν χριστολογικὴν καὶ τὴν μυστηριολογικὴν καὶ τὴν ἐσχατολογικὴν. Ὅθεν νομίζομεν, ὅτι τῆς ὁμολογίας ταύτης τὴν ἐκδοσιν θὰ ἔδει νὰ ζητήσῃ νῦν ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, τοσοῦτω μᾶλλον ὅσω τοιαύτην «σαφῆ καὶ ἀκριβῆ καὶ ἐπίσημον ὁμολογίαν τῆς πίστεως αὐτῶν» ἔχει ἤδη ζητήσῃ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἤδη ἀπὸ τοῦ ἔτους 1904, ἀλλ' ὅμως οἱ Παλαιοκαθολικοὶ ἐπίσκοποι καὶ ποιμένες δὲν ἠθέλησαν νὰ ἐκδώσωσιν (ἐν συνόδῳ) μετὰ τῶν ἐαυτῶν θεολόγων τὴν ζητηθεῖσαν τότε ὁμολογίαν, ἥτις θὰ ἠδύνατο νὰ τεθῆ ὡς βᾶσις τοῦ ὀρθοδοξοπαλαιοκαθολικοῦ διαλόγου. Πράγματι ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ἰωακείμ ὁ Γ', ἐν τῇ Ἀναποκρίσει αὐτοῦ τῷ 1904 πρὸς τὰς Αὐτοκεφάλους Ὁρθόδοξους Ἐκκλησίας περὶ τῶν

σχέσεων αὐτῶν πρὸς ἀλλήλας καὶ πρὸς τὰς ἑτεροδόξους Ἐκκλησίας, ἔγραφε: «Προὔργου ἀν εἴη αἰτῆσαι αὐτοὺς λόγον περὶ τῆς ἐν αὐτοῖς ἐλπίδος, ἥτοι σαφῆ τινα καὶ ἀκριβῆ καὶ ἐπίσημον ὁμολογίαν τῆς πίστεως αὐτῶν, ἐν συνόδῳ ὑπὸ τῶν ἐπισκόπων καὶ ποιμένων αὐτῶν ἐκδιδομένην καὶ ὑπογραφομένην, ὅπως οὕτως ἢ δυνατῆ συζήτησις καὶ διασάφησις καὶ συνεννόησις καί, Θεοῦ συναυρουμένου, ἐκπλήρωσις τοῦ κοινοῦ πόθου»⁹.

Ὅταν, λοιπόν, ἐκ τῆς μελέτης πάντων τῶν παλαιοκαθολικῶν κειμένων, καὶ δὴ καὶ μάλιστα τῆς ἀναμενόμενης ἐπισήμου ὁμολογίας πίστεως τῆς Παλαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, ὡς καὶ ἐκ τοῦ ἐπακολουθήσαντος διαλόγου μετὰ τῆς ἀντιστοίχου Παλαιοκαθολικῆς Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς, πεισθῆ ἡ ἡμετέρα Ἐπιτροπὴ, ὅτι αἱ δύο Ἐκκλησίαι δύνανται νὰ συναντηθῶσι καὶ καταλήξωσιν εἰς συμφωνίαν, —ἐννοεῖται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς ἀρχαίας ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας, διὰ τῆς διατηρήσεως ἀμεταβλήτου τῆς πίστεως ἐκείνης, τῆς λατρείας καὶ τοῦ πολιτεύματος—, τότε θέλει εἰσηγηθῆ αὕτη εἰς τὴν ἀγίαν Ὁρθόδοξον ἡμῶν Ἐκκλησίαν πρῶτον μὲν τοὺς ὅρους τῆς ἐπιδιωκομένης συμφωνίας, εἶτα δέ, μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν αὐτῶν, τὴν μυστηριακὴν κοινωνίαν καὶ τὴν ἔνωσιν τῶν δύο Ἐκκλησιῶν Ὁρθόδοξου Καθολικῆς καὶ Παλαιοκαθολικῆς. Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο θὰ ἀπαιτηθῆ μακρὰ καὶ βαθεῖα εἰσέτι μελέτη καὶ ἔρευνα πρὸς εὔρεσιν τῆς ἀληθείας καὶ καλοπροαίρετος καὶ ἐργώδης θεολογικὸς διάλογος ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ ἀπροκαταληψίᾳ μετὰ τῶν ἀδελφῶν Παλαιοκαθολικῶν, ἵνα οὕτω καταλήξῃ εἰς πλήρη συμφωνίαν ἐπὶ τῶν παραδεδομένων δογμάτων τῆς πίστεως, μακρὰν παντὸς δογματικῶν μινιμαλισμοῦ καὶ ὁμολογιακοῦ συγκρητισμοῦ. Μὴ λησμονῶμεν, ὅτι ἡ ποθουμένη ἐκατέρωθεν ἔνωσις, διὰ νὰ εἶναι ἀληθὴς καὶ σταθερὰ καὶ παραμόνιμος, δέον νὰ στηριχθῆ οὐ μόνον ἐπὶ τῆς ἀγάπης, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς ἀληθείας. Διότι, ὡς ἔγραφε καὶ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀπαντῶσα εἰς τὴν Ἐγκύκλιον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τοῦ 1902, «ἡ εἰλικρινὴς χριστιανικὴ ἀγάπη περιλαμβάνει καὶ τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ πάντων τῶν δογμάτων αὐτοῦ»¹⁰. Καὶ τὴν ἀλήθειαν ταύτην δέον νὰ διερευνήσῃ ὁ ὀρθοδοξοπαλαιοκαθολικὸς θεολογικὸς τῆς ἀληθείας διάλογος ἐν ἀγάπῃ καὶ ἀπροκαταληψίᾳ, ἐμπνεόμενος ἀπὸ τὸ «Πνεῦμα τῆς ἀληθείας».

3. Ἐκθέσεις τῆς Δ' Πανορθόδοξου Διασκέψεως τοῦ Βελιγραδίου.

Δημοσιεύομεν ἐνταῦθα τὰ κείμενα τῶν ἐκδοθεισῶν ὑπὸ τῆς Δ' Πανορθόδοξου Διασκέψεως τοῦ Βελιγραδίου δύο ἐκθέσεων ἐπὶ τοῦ διαλόγου πρῶτον μετὰ τῶν Παλαιοκαθολικῶν καὶ δεύτερον μετὰ τῶν Ἀγγλικανῶν.

α) Ἐκθεσις τῆς συνελεύσεως ἐν Βελιγραδίῳ, ἀπὸ τῆς α' μέχρι τῆς ιε' Σεπτεμβρίου 1966, Διορθόδοξου Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ Διαλόγου μετὰ τῶν Παλαιοκαθολικῶν.

Ἡ συνωδὰ τῇ σχετικῇ ἀποφάσει τῆς Γ' ἐν Ρόδῳ Πανορθόδοξου Διασκέψεως, προτάσει δὲ τοῦ Οἰκουμε-

10. Αὐτόθι, σ. 39.

8. Ἰω. Καρμίρη, Ὁρθοδοξία καὶ Ρωμαιοκαθολικισμός, τευχ. Π, σ. 75.

9. Ἡ περὶ τῶν σχέσεων τῶν Αὐτοκεφάλων Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν καὶ περὶ ἄλλων γενικῶν ζητημάτων πατριαρχικῆ καὶ συνοδικῆ ἐγκύκλιος τοῦ 1902, αἱ εἰς αὐτὴν ἀπαντήσεις τῶν ἀγίων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν καὶ ἡ ἀναπάντησις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, Κωνσταντινουπόλις 1904, σ. 10, 77—78.

νικῶ Πατριαρχείου, ἐξ ἀντιπροσώπων τῶν κατὰ τόπους Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν συστάσα Διορθόδοξος Θεολογικὴ Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τοῦ Διαλόγου μετὰ τῶν Παλαιοκαθολικῶν, φιλοξενούντος τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου τῶν Σέρβων κυρίου Γερμανοῦ καὶ τῆς Ἀγιωτάτης Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Σερβίας, συνελθοῦσα ἐν Βελιγραδίῳ, ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Μεγάρῳ, ἀπὸ τῆς ἀ' μέχρι τῆς ιε' Σεπτεμβρίου τοῦ 1966, καὶ ἐν ἐπανειλημμέναις συνεδριάσεσι μελετήσασα, κατὰ τὴν δοθεῖσαν αὐτῇ ἐντολήν, τὰ θέματα περὶ ἃ δέον ἵνα ἐφεξῆς διατρίψῃ ὁ μετὰ τὸ Παλαιοκαθολικῶν καὶ Ὀρθοδόξων διάλογος, διατυποῖ ὧδε τὸ πόρισμα τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς, ἵνα τοῦτο, ὑποβαλλόμενον τῇ Αὐτοῦ Θειοτάτῃ Παναγιότῃ τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ, δι' Αὐτοῦ δὲ τοῖς Μακαριωτάτοις Πατριάρχαις καὶ Προέδροις τῶν Ὀρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, μελετηθῇ καὶ τύχῃ τῆς ἐγκρίσεως αὐτῶν καὶ τῶν περὶ αὐτοὺς Ἱερῶν Συνόδων, διὰ τὰ περαιτέρω.

I. Ἐν τῇ Ἐπιτροπῇ ἡμῶν πρωτίστως διεπιστώθη, ὅτι ἡ δογματικὴ διδασκαλία τῆς Παλαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας εἰσέτι δὲν εἶναι πλήρως διατετυπωμένη, οὐδὲ καὶ ἐπαρκῶς γνωστὴ ταῖς ἡμετέραις Ἐκκλησίαις. Ἀπὸ τῶν ἐνωτικῶν Συνεδρίων τῆς Βόννης τῶν ἐτῶν 1874 καὶ 1875 μέχρι καὶ τῆς Συνδιασκέψεως τῆς Βόννης τοῦ 1931, κατὰ τὰς γενομένας θεολογικὰς συζητήσεις μετὰ τὸ Παλαιοκαθολικῶν καὶ Ὀρθοδόξων, οἱ Παλαιοκαθολικοὶ ἐν τῇ διατυπώσει τῆς διδασκαλίας αὐτῶν ἐπὶ τῶν ἐξετασθέντων σημειῶν τῆς πίστεως, τῆς λατρείας καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς πειθαρχίας καὶ τάξεως αὐτῶν δὲν ἐνεφάνισαν ἐν τισὶ σταθερὰν διδασκαλίαν, οὐδ' ἐπληροφόρησαν πλήρως τοὺς Ὀρθοδόξους ἐπὶ τοῦ συνόλου τῆς διδασκαλίας αὐτῶν. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ὑπὸ τῆς ἡμετέρας Ἐπιτροπῆς ἐκρίθη ἀναγκαῖον, ὅπως παρακληθῶσιν οἱ Παλαιοκαθολικοὶ, ἵνα ἀποστείλωσιν ἢ ὑποδείξωσι ταῖς ἡμετέραις Ἐκκλησίαις τὰ δογματικοσυμβολικοῦ χαρακτῆρος κείμενα αὐτῶν, ἐξ ὧν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ διαπιστωθῇ ἡ ἐπίσημος διδασκαλία καὶ πράξις τῆς Παλαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, ἐπὶ πλέον δὲ συντάξωσιν, εἰ δυνατόν, καὶ πρὸς ἀποφυγὴν ἐνδεχομένων παρανοήσεων, καὶ «σαφῆ τινα καὶ ἀκριβῆ καὶ ἐπίσημον ὁμολογίαν τῆς πίστεως αὐτῶν, ἐν συνόδῳ ὑπὸ τῶν ἐπισκόπων καὶ ποιμένων αὐτῶν ἐκδιδομένην καὶ ὑπογραφομένην», ἧς ἡ ἐκδοσις εἴχεν ἄλλως τε ὑποδειχθῆ ὡς ἀναγκαῖα καὶ ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐν τῇ πρὸς τὰς Ὀρθοδόξους Αὐτοκεφάλους Ἐκκλησίας ἐπὶ τοῦ θέματος τῶν Παλαιοκαθολικῶν Ἀνταποκρίσει αὐτοῦ τῷ 1904.

II. Ἐν τῇ Δηλώσει τῆς Οὐτρέχτης (1889) οἱ Παλαιοκαθολικοὶ, ἐκφράσαντες τὴν ἐπιθυμίαν καὶ ἀπόφασιν αὐτῶν ὅπως ἐμμένωσιν ἐν τῇ πίστει τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας, ὡς αὕτη διετυπώθη ἐν ταῖς Οἰκουμενικαῖς Συνόδοις καὶ ἐν τοῖς γενικῶς ἀνεγνωρισμένοις δογματικοῖς Ὁροις τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων τῆς ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας τῆς πρώτης χιλιετηρίδος, καὶ ἐν τῇ Ἱερᾷ Παραδόσει, ὑφ' ἣν ἔννοϊαν διετύπωσεν αὐτὴν Βικέντιος ὁ ἐκ Λειρίνου ἐν τῇ γνωστῇ

προτάσει «...ὅ,τι πανταχοῦ, ὅ,τι πάντοτε, ὅ,τι ὑπὸ πάντων ἐπιστεύθη» (quod ubique, quod semper, quod ab omnibus creditum est), κατὰ τὰς μετὰ αὐτῶν καὶ τῶν Ὀρθοδόξων ἄχρι τοῦδε γενομένας θεολογικὰς συζητήσεις φέρονται ὡς συμφωνήσαντες μετὰ τῶν Ὀρθοδόξων ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει ἐν τοῖς ἐπομένοις:

1. Ἐπὶ τῆς ἀπορρίψεως τῶν καινοφανῶν δογμάτων τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας περὶ τοῦ ἀλαθτοῦ καὶ τοῦ πρωτείου τοῦ ἐπισκόπου τῆς Ρώμης.

2. Ἐπὶ τῆς ἐπιβαλλομένης ἀφαιρέσεως ἐκ τοῦ ἱεροῦ Συμβόλου τῆς πίστεως τῆς ἀντικανονικῶς καὶ παρανόμως γενομένης εἰς αὐτὸ προσθήκης «καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ» (Filioque).

3. Ἐπὶ τῆς ἀπορρίψεως τῆς δηλώσεως Πίου τοῦ Θ', τῆς γενομένης τῷ 1854 «περὶ τῆς ἀσπίλου συλλήψεως» τῆς Θεοτόκου, ὡς μὴ ἐρειδομένης ἐπὶ τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τῆς ἀρχαίας Ἱερᾶς Παραδόσεως.

4. Ἐπὶ τῆς ἀπορρίψεως τῆς διδασκαλίας τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας περὶ «ὑπερτάκτων ἔργων» (opera supererogationis), περὶ τοῦ θησαυροῦ τῶν περισσευουσῶν ἀξιομισθίων τῶν Ἁγίων, περὶ τῶν ἀφέσεων καὶ περὶ τοῦ καθαρτηρίου πυρός.

5. Κατὰ τῆς γενικῆς καταναγκαστικῆς ἀγαμίας τοῦ Ἱερατείου, ὡς καὶ κατὰ τῆς χρήσεως ἐν τῇ θείᾳ Λατρείᾳ γλώσσης ἀγνώστου καὶ ἀκαταλήπτου τοῖς πιστοῖς.

6. Ἐπὶ τῆς ἀπορρίψεως τῶν μετὰ τὸ 1054 Λατινικῶν Συνόδων καὶ τῶν κανόνων αὐτῶν.

III. Πρὸς τοῦτοις οἱ Παλαιοκαθολικοὶ φέρονται ὡς δεχόμενοι :

1. Τὴν Ἁγίαν Γραφὴν καὶ τὴν Ἱερὰν Παράδοσιν ὡς τὰς δύο πηγὰς τῆς χριστιανικῆς πίστεως, ὀρίζοντες τὴν Ἱερὰν Παράδοσιν ὡς «διασάφην καὶ συμπλήρωσιν τῆς Ἁγίας Γραφῆς διὰ τῆς ὁμοφώνου ἐγγράφου παραδόσεως τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας».

2. Τὸν Κανόνα τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ὡς ἀποτελούμενον ἐκ τῶν θεοπνευστῶν βιβλίων τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης, καὶ ἐκ τῶν δευτεροκανονικῶν ἢ ἀναγινωσκομένων βιβλίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, τὰ τελευταῖα ταῦτα δεχόμενοι ὡς μὴ ἀπόκρυφα, ὡς ἔχοντα ἀξίαν ἐποικοδομητικὴν καὶ καλὰ πρὸς ἀνάγνωσιν, εὐνοήτου πάντοτε ὄντος, ὅτι οὐδεμία μετάφρασις τῆς Ἁγίας Γραφῆς δύναται νὰ ἀντιποιῆται αὐθεντίαν μείζονα τῆς τοῦ πρωτοτύπου.

3. Τὸ Σύμβολον τῆς Νικαίας - Κωνσταντινουπόλεως (ἄνευ τῆς προσθήκης τοῦ Filioque) ὡς ἐπίσημον σύμβολον τῆς πίστεως, ἀναγνωρίζοντες ἅμα καὶ τὸ οὕτω καλούμενον Ἀποστολικὸν Σύμβολον ὡς σύμβολον βαπτίσματος.

4. Τὰς δογματικὰς ἀποφάσεις τῶν ἐπτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ τῶν ὑπὸ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων κυρωθεισῶν Τοπικῶν Συνόδων.

5. Τὴν ἀναγκαιότητα τῆς ἀποστολικῆς διαδοχῆς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, θεωρητικῶς τοῦλάχιστον.

6. Τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἁγίας Τριάδος γενικῶς, χαρακτηρίζοντες ταύτην ὡς τὸ μέγα ἀγαθὸν τῆς χρι-

στιανικῆς πίστεως, πρὸς καθορισμὸν τῆς ὁποίας ἡ Ἐκκλησία κατέβαλε προσπάθειας ἐπὶ πέντε ὄλοις αἰῶνας, καὶ ἀποδεχόμενοι τὴν ὀρθόδοξον πίστιν εἰς τὸν «ένα καὶ τὸν αὐτὸν Χριστόν, Υἱόν, Κύριον, Μονογενῆ, ἐν δυοῖ φύσεσιν ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀδιαιρέτως καὶ ἀχωρίστως», μοναδικὴν κεφαλὴν τῆς Ἐκκλησίας.

7. Ἐκ τῆς περὶ Ἐκκλησίας διδασκαλίας, ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἰδρύθη ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ τῆς ἐπιφωτισέως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς Πεντηκοστῆς, ὅτι αὕτη εἶναι φρουρὸς τῆς πίστεως καὶ τοῦ ἠθους καὶ διὰ τοῦτο ἔχει κῦρος διὰ τοὺς πιστοὺς, ὅτι αὕτη εὐρηται ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ ὑπὲρ τὴν Γραφήν, καὶ οὐχὶ ἡ Γραφὴ ὑπὲρ αὐτήν, ὅτι αὕτη ὀφείλει νὰ διδάσκη ἐπὶ τῇ βάσει τῆς Γραφῆς καὶ τῆς Παραδόσεως «ὅ,τι πανταχοῦ, ὅ,τι πάντοτε, ὅ,τι ὑπὸ πάντων ἐπιστεύθη», καὶ ὅτι ἡ Ἐκκλησία διὰ τῶν Οἰκουμηνικῶν Συνόδων ἀποφασίζει ἀθροιστικῶς περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διδασκαλίας, ἀλλὰ δὲν δικαιούται νὰ ἐξαγγέλλῃ νέας διδασκαλίας, μὴ στηριζομένας ἐπὶ τῆς Γραφῆς καὶ τῆς Παραδόσεως.

8. Ὡς ὅρον τῆς δικαιοσύνης τὴν «δι' ἀγάπης ἐνεργουμένην πίστιν, καὶ οὐχὶ τὴν πίστιν ἄνευ τῆς ἀγάπης».

9. Τὸ ἐπτάρηθμον τῶν Μυστηρίων, ἐξαίροντες ἰδιαίτερος τὸ Βάπτισμα καὶ τὴν θεϊαν Εὐχαριστίαν, ἐκεῖνο μὲν ὡς μυστήριον δι' οὗ εἰσερχόμεθα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ταύτην δὲ ὡς κέντρον καὶ χάριν, συνδέουσιν πάντας τοὺς χριστιανούς.

10. Τὴν τιμὴν καὶ προσκύνησιν τῆς Θεοτόκου καὶ τῶν Ἁγίων, ἀναγνωρίζοντες τὴν προσκύνησιν αὐτῶν, καὶ δὴ τὴν τιμὴν τῆς Θεοτόκου, ἥτις καὶ ἐν τῇ Λειτουργίᾳ ἰδιαζόμενος ἐξαίρεται, καὶ ἀπορρίπτοντες μόνον τὰς καταχρήσεις ἐν τῇ τιμῇ τῶν Ἁγίων, τὰς παρουσιαζόμενας ἐν τῇ Ρωμαιοκαθολικῇ Ἐκκλησίᾳ.

11. Τὴν εἰς τὰς ἱερὰς Εἰκόνας καὶ τὰ ἱερὰ Λείψανα ἀποδιδόμενην τιμὴν, ἐφ' ὅσον ἡ τιμὴ αὕτη ἀναφέρεται οὐχὶ εἰς τὴν ὕλην, ἀλλ' εἰς τὸ δι' αὐτῆς εἰκονιζόμενον πρόσωπον.

12. Τὴν Νηστείαν, περιορίζοντες ὅμως αὐτὴν εἰς τὴν Παρασκευὴν καὶ τὴν πρὸ τοῦ ἁγίου Πάσχα Μεγάλην Τεσσαρακοστήν.

13. Τὰ Μνημόσυνα, λέγοντες ὅτι προσευχόμενοι ἐπικαλούμεθα τὴν εὐσπλαγχνίαν τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ τῶν τεθνεώτων καὶ τὰ ἄλλα θεωροῦντες ὡς παραμένοντα μυστήριον.

IV. Πέραν τούτων ἡ Ἐπιτροπὴ ἡμῶν διεπίστωσε διαφωνίαν τῶν Παλαιοκαθολικῶν πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον διδασκαλίαν ἢ ἀσάφειαν ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς διδασκαλίας αὐτῶν ἐπὶ τῶν ἀκολουθῶν σημείων :

1. Ἐπὶ τοῦ Filioque. Ἐν Βόννῃ τῷ 1874 καὶ μετὰ ταῦτα οἱ Παλαιοκαθολικοὶ, ἀποδεξάμενοι ὅτι ἡ προσθήκη τοῦ Filioque εἰς τὸ ἱερὸν τῆς πίστεως Σύμβολον ἐγένετο ἀντικανονικῶς καὶ παρανόμως, καὶ συμφωνήσαντες ὅπως ἐκβάλωσιν αὐτὴν ἐκ τοῦ ἱεροῦ Συμβόλου, ταῦτοχρόνως ἐδήλωσαν, ὅτι ποιήσουσι τοῦτο «ἄνευ θυσίας οἰασθήποτε διδασκαλίας, ἐκφραζομένης ἐν τῷ παρόντι δυτικῷ τύπῳ». Δῆλον

ἐντεῦθεν, ὅτι οἱ Παλαιοκαθολικοὶ κατέκριναν μὲν ὡς παρανόμως γενομένην τὴν προσθήκην «καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ» εἰς τὸ Σύμβολον τῆς πίστεως καὶ ἐδέχθησαν νὰ ἀποβάλωσι ταύτην ἐκ τοῦ Συμβόλου, δὲν ἐδέχθησαν ὅμως νὰ ἀποδοκιμάσωσι καὶ κατὰ τὴν οὐσίαν αὐτῆς τὴν περὶ ἐκπορεύσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος «καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ» ὡς ἐμμέσου ἢ δευτέρου αἰτίου ἢ συναιτίου διδασκαλίαν, ἣν ἐθεώρησαν ὡς δυναμένην νὰ ὑφίσταται καὶ ἐφεξῆς ἐν τῷ πεδίῳ τῆς θεολογικῆς διανοήσεως ὑπὸ μορφήν ἐλευθέρας θεολογικῆς γνώμης, πρὸς στήριξιν τοῦ δικαιοματος ὑπάρξεως τῆς γνώμης ταύτης παραπέμφαντες εἰς τὸν παρά τισι τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας ἀπαντώντα τύπον «δι' Υἱοῦ», ὃν ὅμως οἱ Ἀνατολικοὶ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἐννοοῦσιν ὡς σημαίνοντα οὐχὶ ὡς «καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ», ἀλλ' ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ ἐννοίᾳ, ἣν καὶ σήμερον ἀποδίδωσιν αὐτῷ ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία.

2. Ἐπὶ τοῦ περὶ Ἐκκλησίας δόγματος. Αἱ μέχρι τοῦδε ἐπὶ τοῦ δόγματος τούτου ὑπὸ τῶν Παλαιοκαθολικῶν δοθεῖσαι διατυπώσεις καὶ ἐξηγήσεις εἰσὶν ἀνεπαρκεῖς, διότι ἀσαφῶς οὗτοι ἐκφράζονται περὶ τῆς ἐννοίας καὶ περὶ τῆς φύσεως τῆς Ἐκκλησίας καὶ περὶ τοῦ ἀλαθῆτος αὐτῆς, ὡς καὶ περὶ τῆς θέσεως τῶν κληρικῶν καὶ τῶν λαϊκῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῆς καθόλου ὀργανώσεως καὶ διοικήσεως αὐτῆς. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ τινες Παλαιοκαθολικοὶ θεολόγοι, οἵτινες ὀμιλοῦσι περὶ ἀοράτου Ἐκκλησίας ὑπὸ προτεσταντικὴν ἐπίδρασιν, ὅπως ἐξ ἄλλου καὶ ἄλλοι, ὡς ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Οὐτρέχτης Δρ. A. Rinkel (ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ διατυπωθείσῃ «Παλαιοκαθολικῇ Ὁμολογίᾳ»), οἵτινες δὲν φαίνονται συμμεριζόμενοι τὴν ἄποψιν ταύτην. Δεδομένης τῆς ὅλων ἰδιαίτερας σπουδαιότητος τοῦ ἐκκλησιολογικοῦ δόγματος, καὶ ἅμα τῆς ροπῆς, ἣν τοῦτο ἀσχεῖ ἐπὶ τῆς διαμορφώσεως τοῦ ὅλου δογματικοῦ συστήματος τῶν Ἐκκλησιῶν, ἀνάγκη ὅπως ζητηθῶσι παρὰ τῶν Παλαιοκαθολικῶν σαφεῖς διευκρινήσεις ἐπὶ πάντων τῶν συναφῶν πρὸς τὸ δόγμα τοῦτο σημείων, ὡς καὶ ἐπὶ τῆς καὶ ἀπὸ μέρους τούτων ἀποδεκτικῆς γενομένης, καὶ πρὸς τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν περὶ τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ὡς ἀποτελούσης τὴν ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἐπὶ τῆς γῆς ἰδρυθεῖσαν μίαν ἀληθῆ Ἐκκλησίαν, ἀντιφερομένης, καὶ διὰ τοῦτο ἀπορριπτομένης ὑπὸ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, γνωστῆς προτεσταντικῆς καὶ εἰδικώτερον ἀγγλικανικῆς «θεωρίας περὶ κλάδων» (Branch Theory).

Ἐπὶ πλεόν, καίτοι ἐμφανίζεται ὑπάρχουσα ὁμοφωνία μετὰ τῶν Παλαιοκαθολικῶν καὶ Ὀρθοδόξων ἐν τῷ ζητήματι τῆς ἀναγκαιότητος τῆς ἀποστολικῆς διαδοχῆς, ὅμως ἐν τῇ πράξει ἡ κανονικότης τῆς Ἱεραρχίας τῆς Οὐτρέχτης, εἰς ἣν ἀνάγει τὴν ἀρχὴν αὐτῆς ἡ Ἱεραρχία τῆς Παλαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, ἀποτελεῖ θέμα σοβαρὸν καὶ ἀμφισβητούμενον, ἐκφεύγον τῆς ἀρμοδιότητος τῆς ἡμετέρας Ἐπιτροπῆς, ὅπερ αὕτη, ἔχουσα ὑπ' ὄψιν καὶ τὴν σχετικὴν πρότασιν τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Πετροπόλεως, παραπέμπει εἰς τὰς κατὰ τόπους Ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας, ἵνα, ἐὰν αὐταὶ ἤθελον κρίνει ἀναγκαῖον καὶ σκόπιμον,

ἐφαρμόσωσιν ἐν καιρῷ καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὴν ὀρθόδοξον ἀρχὴν τῆς «οἰκονομίας». Πάντως, ἐπειδὴ ἐν τῇ τελευταίῳ ἐκδοθείσῃ Κατηχήσει τῆς ἐν Γερμανίᾳ Παλαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας (1965) ὀρίζεται, ὅτι («ἡ χειροτονία τοῦ ἐπισκόπου τελεῖται διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν ἐνὸς ἐπισκόπου») μόνον, ἀντὶ τῶν ὑπὸ τοῦ α' κανόνος τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων ὀριζομένων («δύο ἢ τριῶν ἐπισκόπων»), παρακαλοῦνται οἱ Παλαιοκαθολικοὶ, ὅπως γνωρίσωσιν ἡμῖν τὴν ἀκριβῆ ἐπ' αὐτοῦ θέσιν αὐτῶν.

3. Ἐπὶ τῶν Μυστηρίων. Οἱ Παλαιοκαθολικοὶ, καίπερ συμφωνοῦντες μετὰ τῶν Ὀρθόδοξων ὡς πρὸς τὸ ἐπτάριθμον τῶν Μυστηρίων, ἐμφανίζουσιν ὅμως καὶ διαφορὰς τινὰς, ἀναφερομένας εἰς τε τὴν ἔννοιαν καὶ εἰς τὴν ἀναγκαιότητα Μυστηρίων τινῶν, ὡς καὶ εἰς τὸν τρόπον τῆς τελέσεως αὐτῶν. Οὕτως οἱ Παλαιοκαθολικοὶ :

α) Τὸ Βάπτισμα τελοῦσι δι' ἐπιχύσεως, παρὰ τὸν ν' κανόνα τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, ἐντελλόμενον τὴν διὰ τριττῆς καταδύσεως τέλεσιν αὐτοῦ, καὶ παρὰ τὴν σχετικὴν πράξιν τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας, ἐν ἣ ἡ ἐπιχύσις ἀπετέλει πράξιν ἀνάγκης (Βάπτισμα κλινικῶν).

β) Τὸ Χρῆσμα θεωροῦσιν οὐχὶ ἀναγκαῖον διὰ τὴν μακαριότητα (Κατήγησις Παλαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας ἐν Γερμανίᾳ, 1965, ἀρθρ. 227), τελοῦσι δὲ τοῦτο οὐχὶ ἀμέσως μετὰ τὸ Βάπτισμα, ἀλλ' ἀργότερον, κατόπιν διδασχῆς, θεωροῦντες τοῦτο ἀναγκαῖον ἔρον πρὸ τῆς χειροτονίας, οὐχὶ δὲ καὶ διὰ τὴν μετάληψιν τῆς θείας Κοινωνίας.

γ) Ἰδιαιτέρας προσοχῆς ἀξία εἶναι ὅσα οἱ Παλαιοκαθολικοὶ δοξάζουσιν περὶ τοῦ μυστηρίου τῆς τῆς θείας Εὐχαριστίας, ὁμολογοῦντες μὲν ὅτι ἐν αὐτῷ οἱ πιστοὶ εἰσδέχονται τὸ σῶμα καὶ τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, μὴ ὀρίζοντες δὲ σαφῶς ὅτι ὁ ἄρτος καὶ ὁ οἶνος ἐν τῇ Εὐχαριστίᾳ μεταβάλλονται καὶ εἶναι αὐτὸ τὸ σῶμα καὶ αὐτὸ τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, συνετελεῖται «μεταβολῆς» ἢ «μεταποιήσεως» ἢ «μεταστοιχειώσεως», ἀντὶ τῶν Πατερικῶν τούτων ὄρων προτιμώντες νῦν ἑτέρους ὄρους, καὶ δὴ τὸν ἀκαθορίστου δογματικοῦ περιεχομένου ὄρον «Transvaluation», ὃν οἱ Ὀρθόδοξοι δὲν δυνάμεθα νὰ ἀποδεχθῶμεν, ὡς ἐξείροντα οὐχὶ τὴν ἀντικειμενικῶς γινομένην μεταβολὴν τῶν τιμῶν δώρων, ἀλλ' ἐκφράζοντα ὑποκειμενικὴν τούτων ἐκτίμησιν. Ἐπακριβῶς καθωρισμένη δὲν εἶναι καὶ ἡ διδασκαλία τῶν Παλαιοκαθολικῶν περὶ τῆς θείας Εὐχαριστίας ὡς θυσίας, καὶ δὴ θυσίας ἰλαστικῆς, προσφερομένης ἀναίμακτως πρὸς τὸν Θεὸν «διὰ πάντα», ὑπὲρ ζώντων τε καὶ κεκοιμημένων ἐπ' ἐλπίδι ἀναστάσεως ζωῆς αἰωνίου, ὡς καὶ πρότερον εἶχε διαπιστωθῆ ὑπὸ ὀρθόδοξων θεολόγων. Καὶ αὕτη δὲ ἡ παρὰ τοῖς Παλαιοκαθολικοῖς θέσις τῆς «ἐπικλήσεως» πρὸ τῶν λόγων τῆς συστάσεως τοῦ μυστηρίου, καίπερ ἐκ πρώτης ὀφσεως ἐμφανιζομένη ὡς ἐπουσιώδης, δὲν εἶναι ἀξία παραθεωρήσεως καὶ ἄλλως καὶ ὡς διατάρασσουσα τὴν ἐν τῇ ὀρθόδοξῳ ἀκολουθίᾳ τῆς τελέσεως τοῦ μυστηρίου μεγαλειώδη ἀναπαράστασιν τῆς ζωῆς τοῦ Κυρίου. Περαιτέρω οἱ Παλαιοκαθολικοὶ

ἐν τῇ τελέσει τοῦ μυστηρίου χρῶνται ἀζύμῳ ἄρτω, μεταλαμβάνουσι δὲ ὑπὸ τὸ ἐν εἶδος, τῆς ὑπ' ἀμφότερα τὰ εἶδη μεταλήψεως ἐφαρμοζομένης μόνον εἰς περιπτώσιν ἐκφράσεως σχετικῆς ἐπιθυμίας ἀπὸ μέρους τοῦ εἰς κοινωνίαν προσερχομένου.

δ) Ἐν τῷ μυστηρίῳ τῆς ἱεράς Μετανοίας οἱ Παλαιοκαθολικοὶ ἐφαρμόζουσι τὴν κοινὴν ἐξομολόγησιν, μὴ θεωροῦντες δὲ τὴν κατ' ἰδίαν ὡς ὑποχρεωτικὴν, ἐπαφίενται αὐτὴν εἰς τὴν προαίρεσιν ἐκάστου τῶν πιστῶν, εἰ καὶ ἐν τῇ τελευταίᾳ Κατηχήσει τῶν ἐν Γερμανίᾳ Παλαιοκαθολικῶν τὸ μυστήριον τοῦτο χαρακτηρίζεται ὡς ἀναγκαῖον διὰ τὴν προσέλευσιν εἰς τὴν θείαν Κοινωνίαν.

ε) Οἱ Παλαιοκαθολικοὶ δέχονται τὴν Ἰερωσύνην ὡς μυστήριον, ἀπορρίπτοντες δὲ τὴν γενικὴν καταναγκαστικὴν ἀγαμίαν τοῦ Κλήρου, ἧς ἔχεται ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία, ἔχουσιν εἰσαγάγει τὸν γάμον τῶν Κληρικῶν μετὰ τὴν χειροτονίαν, στηριζόμενοι, προφανῶς, ἐπὶ τοῦ ι' κανόνος τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ Τοπικῆς Συνόδου, ὅστις ὅμως, ἀφορῶν μόνον εἰς τοὺς διακόνους ὑπὸ ὠρισμένης συνθήκας, ἀντικατεστάθη ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας διὰ τοῦ ς' κανόνος τῆς Πενθέκτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Ὁ α' κανὼν τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ Συνόδου ἐντέλλεται, ἵνα καθαιρῶνται οἱ ἱερεῖς, οἱ ἐρχόμενοι εἰς γάμου κοινωνίαν μετὰ τὴν χειροτονίαν, καὶ τοῦ κανόνος τούτου ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἔχεται μέχρι τῆς σήμερον. Κατὰ παράβασιν δὲ τοῦ ιβ' κανόνος τῆς Πενθέκτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου οἱ Παλαιοκαθολικοὶ δέχονται καὶ τὸν γάμον τῶν ἐπισκόπων.

ς) Οἱ Παλαιοκαθολικοὶ δέχονται τὸν Γάμον ὡς μυστήριον, ἀλλ' ἡ περαιτέρω διδασκαλία αὐτῶν περὶ τοῦ μυστηρίου τούτου, ὡς καὶ αἱ παρουσιαζόμεναι ἐν τῇ τελέσει αὐτοῦ διαφοραὶ, χρήζουσι διευκρινήσεως.

ζ) Τὸ μυστήριον τοῦ Εὐχελαίου οἱ Παλαιοκαθολικοὶ ἐκδέχονται κατὰ τρόπον προσεγγίζοντα τὴν ρωμαιοκαθολικὴν περὶ αὐτοῦ ἀντίληψιν.

Ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω, καὶ εἰ τινῶν ἄλλων ὑφισταμένων δογματικῶν ἢ κανονικῶν διαφορῶν, ὡς καὶ τῶν λειτουργικῶν καὶ τῶν περὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν καὶ πειθαρχίαν καὶ τάξιν καὶ τὰ ἦθη καὶ τὰ ἔθιμα τοιούτων, δεόν ἵνα ἀπαραιτῆτως διεξαχθῆ ὁ ἐπικείμενος διάλογος, εὐνοήτου ὄντος, ὅτι αἱ μὲν δογματικαὶ διαφοραὶ δεόν νὰ ἐξετασθῶσι μετὰ πάσης ἀκριβείας, καὶ δὴ οὐχὶ μεμονωμένως, ἀλλ' ἐν ταῖς γενικωτέραις συναφείαις αὐτῶν τῆς τε Θεολογίας καὶ τῆς Χριστολογίας καὶ τῆς Σωτηριολογίας καὶ τῆς Ἐκκλησιολογίας καὶ τῆς Μυστηριολογίας καὶ τῆς Ἐσχατολογίας, αἱ δὲ λειτουργικαὶ καὶ αἱ περὶ τὰ ἦθη καὶ τὰ ἔθιμα, ἐν αἷς, κατὰ τὸν ἱερὸν Φώτιον, «οὐκ ἔστι πίστις τὸ ἀθετοῦμενον, οὐδὲ κοινοῦ τε καὶ καθολικοῦ ψηφίσματος ἐκπτωσις», ἐν πνεύματι ἐπιεικείας καὶ ἀγάπης χριστιανικῆς, ὡς ἀναγόμεναι εἰς ἀντικείμενα ἐφ' ὧν ἐκάστη τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν δύναται ἔχειν τὸ ἴδιον σεβαστὸν ἔθος.

V. Πρὸς τούτοις μέγα καὶ δυσχερὲς θέμα διὰ τοὺς Ὀρθόδοξους ἀποτελεῖ καὶ ἡ ἐν ἔτει 1931 μεταξὺ

τῆς Παλαιοκαθολικῆς καὶ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας συναφθεῖσα συμφωνία περὶ μυστηριακῆς κοινωνίας, ὡς καὶ ἡ ἐπέκτασις τῆς κοινωνίας ταύτης τῆς Παλαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν αὐτόνομον Ἐκκλησίαν τῶν Φιλιππίνων καὶ τὰς μετερρυθμισμένας Ἐκκλησίας τῆς Πορτογαλίας καὶ τῆς Ἰσπανίας, αἵτινες ἄμφω εὐρίσκονται ἐν κοινωνίᾳ μετὰ διαφόρων ἄλλων Προτεσταντικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ κοινοτήτων, ὧν τινες ἀπορρίπτουσι καὶ θεμελιώδη εἰσέτι δόγματα τῆς χριστιανικῆς πίστεως. Ἐν τῷ προσεχεῖ μετὰ τῶν Παλαιοκαθολικῶν διαλόγῳ δέον ὕπως ὑποδειχθῇ αὐτοῖς, ὅτι ἡ βᾶσις ἐφ' ἧς ἐστηρίχθη ἡ μυστηριακὴ κοινωνία αὐτῶν μετὰ τῶν εἰρημένων Ἐκκλησιῶν εἶναι ἀπαράδεκτος ὑπὸ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἥτις διδάσκει, ὅτι ἀπαραίτητος προϋπόθεσις τῆς μυστηριακῆς κοινωνίας εἶναι ἡ πλήρης καὶ ἀπόλυτος ἐνότις καὶ ταυτότης ἐν τῇ δαγματικῇ διδασκαλίᾳ. Ἡ τυχὸν ἐμμονὴ τῶν Παλαιοκαθολικῶν ἐν τῇ μυστηριακῇ κοινωνίᾳ μετὰ τῶν διαληφθεισῶν Ἐκκλησιῶν αὐτονόητον εἶναι ὅτι ἀποτελεῖ μέγα ἐμπόδιον εἰς τὸν διάλογον αὐτῶν μετὰ τῶν Ὁρθοδόξων.

VI. Ἐν τέλει ἡ ἡμετέρα Διορθόδοξος Ἐπιτροπὴ, διασκεψαμένη καὶ ἐπὶ τοῦ τρόπου τῆς περαιτέρω προωθήσεως τοῦ μεταξὺ τῶν Παλαιοκαθολικῶν καὶ τῶν Ὁρθοδόξων διαλόγου, ὡς συντελεστικὰ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἔκρινε τὰ ἀκόλουθα :

1. Ὅπως παρακληθῆ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ἵνα αἰτησῆται παρὰ τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Οὐτρέχτης τὰ ἐν ἀρχῇ τῆς παρουσίας ἐκθέσεως ἀναφερόμενα στοιχεῖα, ἅτινα δέον ἵνα ἀκολουθῶς ὑπὸ τούτου κοινοποιηθῶσι ταῖς κατὰ τόπους Ὁρθοδόξοις Ἐκκλησίαις, πρὸς μελέτην ὑπὸ τῶν οἰκείων παρ' αὐταῖς Ἐπιτροπῶν.

2. Ὅπως παρακληθῶσιν αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι, ἐν ταῖς περιοχαῖς τῶν ὁποίων εὐρίσκονται Παλαιοκαθολικαὶ Κοινότητες, ἵνα συγκεντρώσωσι μετ' ἀπάσης ἀκριβείας πᾶσαν περὶ τῆς διδασκαλίας, τῆς λατρείας, τῆς ὀργανώσεως καὶ τῆς διοικήσεως αὐτῶν πληροφορίαν, καὶ ἀκολουθῶς ὑποβάλωσι τὰς πληροφορίες ταύτας ὑπὸ μορφήν λεπτομεροῦς ἐκθέσεως τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριαρχεῖῳ, ἵνα τοῦτο κοινοποιήσῃ καὶ τὰ στοιχεῖα ταῦτα ταῖς κατὰ τόπους Ὁρθοδόξοις Ἐκκλησίαις, πρὸς μελέτην ὑπὸ τῶν οἰκείων παρ' αὐταῖς Ἐπιτροπῶν.

3. Πρὸς πραγματοποιήσῃ τῶν ἀνωτέρω καὶ παρακολούθησιν ἅμα καὶ συντονισμόν τοῦ ὅλου ἔργου τοῦ μετὰ τῶν Παλαιοκαθολικῶν διαλόγου, προτείνεται ἡ σύστασις παρὰ τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριαρχεῖῳ εἰδικοῦ Γραφείου ἐπὶ τοῦ διαλόγου μετὰ τῶν Παλαιοκαθολικῶν.

4. Διὰ τὴν συνέχισιν καὶ ἐπιτυχίαν τοῦ ἔργου τῆς ἡμετέρας Διορθόδοξου Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ διαλόγου μετὰ τῶν Παλαιοκαθολικῶν κρίνεται ὡς ἐπιβεβλημένον, ὅπως προσλάβῃ αὕτη μόνιμον χαρακτῆρα, ἐφ' ᾧ καὶ ἀνατίθῃσιν ἡ ἡμετέρα Ἐπιτροπὴ εἰς μέλη αὐτῆς τὰ εἰρημένα θέματα τοῦ διαλόγου μετὰ τῶν Παλαιοκαθολικῶν πρὸς διαπραγμάτευσιν καὶ ὑποβολὴν τῶν συνταχθησομένων εισηγήσεων εἰς τὰς κατὰ τόπους

Ἐκκλησίας πρὸς μελέτην καὶ ἔγκρισιν, δι' αὐτῶν δὲ καὶ τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριαρχεῖῳ, ὅπερ διὰ τοῦ παρ' αὐτῷ εἰδικοῦ Γραφείου ἐπὶ τοῦ διαλόγου μετὰ τῶν Παλαιοκαθολικῶν θέλει κοινοποιήσῃ ταύτας πρὸς πάσας τὰς Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας.

Περαινοῦσα ἡ Διορθόδοξος Θεολογικὴ Ἐπιτροπὴ τὴν παροῦσαν ὁμόφωνον ἔκθεσιν αὐτῆς, ἐκφράζει τὴν βαθεῖαν αὐτῆς πίστιν, ὅτι ὁ Ἅγιος Θεὸς θέλει εὐλογῆσαι τὸν μετ' ἀδελφικῆς ἀγάπης καὶ εὐκρινουῶς διαθέσεως πρὸς εὐρεσιν τῆς ἀληθείας διεξαγόμενον μεταξὺ Παλαιοκαθολικῶν καὶ Ὁρθοδόξων διάλογον, καὶ ἀπεκδέχεται τὰς εὐχὰς καὶ ὁδηγίας τῆς τε Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κυρίου Ἀθηναγόρου καὶ τῶν Μακαριωτάτων Πατριαρχῶν καὶ Προκαθημένων τῶν Ἀγιωτάτων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν πρὸς συνέχισιν περαιτέρω τοῦ ἀνατεθειμένου αὐτῇ θεαρέστου ἔργου.

β) Ἐκθεσις τῆς συνελθούσης ἐν Βελιγραδίῳ, ἀπὸ τῆς 1ης μέχρι τῆς 15ης Σεπτεμβρίου 1966, Διορθόδοξου Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ διαλόγου μετὰ τῶν Ἀγγλικανῶν.

Σήμερον τὴν 15ην Σεπτεμβρίου 1966, συνῆλθεν ἐν Βελιγραδίῳ, ἐν τῷ Πατριαρχικῷ τῆς Σερβίας Μεγάρῳ, εἰς τὴν τελευταίαν αὐτῆς συνεδρίαν, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Θυατείρων καὶ Μεγάλης Βρετανίας κ.κ. Ἀθηναγόρου, ἡ Διορθόδοξος Θεολογικὴ Ἐπιτροπὴ διὰ τὴν προετοιμασίαν τοῦ Διαλόγου μετὰ τῶν Ἀγγλικανῶν. Ἡ Ἐπιτροπὴ, λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὸ ἀπὸ 14ης Σεπτεμβρίου 1966 ἐτοιμασθὲν κείμενον ὑπὸ τῆς ὑπ' αὐτῆς ἐπὶ τούτῳ ὀρθοθεσίας ὑποεπιτροπῆς ἐπὶ τῶν συζητήσεων τοῦ περιεχομένου τοῦ καταλόγου τῶν θεμάτων τοῦ Διαλόγου μετὰ τῶν Ἀγγλικανῶν, ἀπεφάσισε τὰ ἑξῆς :

α) Ἡ Ἐπιτροπὴ διαπιστώνει, ὅτι τὸ ζήτημα τοῦ Διαλόγου μετὰ τῶν Ἀγγλικανῶν ἐτέθη οὐχὶ ἀπαξ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἀλλὰ πολλάκις, κατὰ διαφόρους ἐποχὰς. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία ἀπηυθύνετο κεχωρισμένως πρὸς τὰς κατὰ τόπους Ἐκκλησίας, ὡς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τῆς Ρωσίας, τῆς Ρουμανίας κλπ., μετὰ τῶν ὁποίων διεξήχθησαν θεολογικαὶ συνομιλίαι ἐπὶ διαφόρων θεμάτων, ὡς ἐπὶ παραδείγματι διὰ τὸ ζήτημα τοῦ κύρους τῶν ἀγγλικανικῶν χειροτονιῶν, εὐρίσκει ὅτι αἱ ληφθεῖσαι ἀποφάσεις δὲν ὑποχρεώνουν παρὰ μόνον τὰς Ἐκκλησίας, ὧν αἱ Σύνοδοι ἀπεφάνθησαν ἐπὶ ὀρισμένων συζητηθέντων θεμάτων.

β) Κατὰ τὰ τελευταῖα ἑκατὸν ἔτη, καὶ ἐν τοῖς Συνεδρίοις τοῦ Lambeth, ἐξεφράζετο ὑπὸ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας πάντοτε ἡ ἐπιθυμία προσεγγίσεως πρὸς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Ὑπάρχουσι δηλώσεις τῆς Αὐτοῦ Χάριτος, τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Κανταουρίας κ.κ. Μιχαὴλ Ράμσεϋ, γενόμεναι ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τῆς Χάλκης τῷ 1962, περὶ ἀποδοχῆς τῶν Ἁγίων Γραφῶν, τῶν τριῶν βαθμῶν τῆς Ἱερωσύνης, τῆς ἀποστολικῆς διαδοχῆς, τῶν συγγραφῶν τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, ἐν αἷς ἐπίσης ἐκφράζεται ἡ ἐπιθυμία

ένωσης της 'Αγγλικανικής μετά της 'Ορθοδόξου 'Εκκλησίας.

γ) Κατά τας ἐν Ρόδῳ Διασκέψεις τῶν 'Ορθοδόξων 'Εκκλησιῶν ἐπίσης ἐξεφράσθη ἡ γνώμη καὶ ἐπιθυμία σχετικῶς πρὸς τὴν προσέγγισιν μετὰ τῆς 'Αγγλικανικῆς 'Εκκλησίας. Εἰς τὴν Γ' Πανορθόδοξον Διάσκεψιν τῆς Ρόδου, 1964, ἀπεφασίσθη ἡ σύστασις «Διορθοδόξου Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς» καὶ ἐγένετο πρότασις πρὸς τὰς κατὰ τόπους 'Ορθοδόξους 'Εκκλησίας νὰ ὀρίσωσι τοὺς ἐν αὐτῇ ἀντιπροσώπους αὐτῶν. Ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη ἐπρεπε νὰ συνέλθῃ καὶ νὰ διεξαγάγῃ τὸ ἔργον τῆς πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ μετὰ τῶν 'Αγγλικανῶν Διαλόγου. Ἡ ἀπόφασις αὕτη τῆς Διασκέψεως τῆς Ρόδου, τῇ προτάσει τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἐνεκρίθη ὑφ' ὅλων τῶν 'Ορθοδόξων 'Εκκλησιῶν. Κατόπιν ἀμοιβαίας συνεννόσεως τῶν Πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως καὶ Σερβίας, ἡ πρώτη Σύσκεψις τῆς Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ Διαλόγου μετὰ τῶν 'Αγγλικανῶν ἔλαβε χώραν εἰς τὴν Θεόσωστον πόλιν τοῦ Βελιγραδίου ἀπὸ τῆς 1ης μέχρι τῆς 15ης Σεπτεμβρίου 1966. Κατὰ τὴν Σύσκεψιν ταύτην ἐγένοντο εἰσηγήσεις ὑπὸ τινῶν ἀντιπροσώπων διαφόρων 'Εκκλησιῶν.

δ) Κατόπιν ἐπακολουθησάσης εὐρείας συζητήσεως, εἰς ἣν ἔλαβον μέρος πάντες οἱ σύνεδροι, κατενοήθη παρὰ πάντων τῶν συνεδρῶν, ὅτι τὸ ζήτημα τοῦ μετὰ τῶν 'Αγγλικανῶν Διαλόγου εἶναι βαρυσήμαντον καὶ διὰ τοῦτο οὐχὶ ἀπαξ ἐξετάσθη ὑπὸ τινῶν κατὰ τόπους 'Ορθοδόξων 'Εκκλησιῶν, καίτοι βεβαίως οὐχὶ ἐν τῇ πληρότητί του, ἐξεδηλώθη δὲ ἐκ μέρους τῆς 'Αγγλικανικῆς 'Εκκλησίας προσπάθεια νὰ γνωρίσῃ ἐγγύτερον τὴν ζωὴν καὶ τὴν διδασκαλίαν τῆς 'Ορθοδόξου 'Εκκλησίας καὶ ἐπιθυμία προσεγγίσεως τῆς 'Ορθοδοξίας.

ε) Ἡ Ἐπιτροπὴ θεωρεῖ ὅτι εἶναι χριστιανικὸν ἡμῶν καθήκον νὰ ἀνταποκριθῶμεν εὐχαρίστως εἰς τὴν ἐνδόμυχον ἐπιθυμίαν τῶν 'Αγγλικανῶν καὶ εἰς τὰς προσπάθειάς των, ὅπως γίνουσι κοινωνοὶ τῆς πίστεως ἡμῶν καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως, αἱ ὁποῖαι ὑφίσταντο κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς μιᾶς ἀδιαιρέτου Ἀποστολικῆς καὶ Καθολικῆς 'Εκκλησίας καὶ ἀμεταβλήτως φυλάσσονται ἐν τῇ 'Ορθοδόξῳ 'Εκκλησίᾳ.

στ) Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν τελευταίων 40—50 ἐτῶν, ἔλαβον χώραν διάφοροι ἐπαφαὶ 'Ορθοδόξων μετὰ τῶν 'Αγγλικανῶν, ὡς ἐπὶ παραδείγματι εἰς Lambeth τὸ 1930 καὶ τὸ 1931, εἰς Βουκουρέστιον τὸ 1935, εἰς Σόφιαν καὶ Ἀθήνας τὸ 1940 καὶ εἰς Μόσχαν τὸ 1956. Ἐπὶ ὀρισμένων σημείων ἐπετεύχθη συμφωνία μετὰ τῶν 'Αγγλικανῶν.

Ἡ Ἐπιτροπὴ προτείνει, ὅπως, χάριν τῆς πληρότητος τῶν ἀρχείων τῶν 'Ορθοδόξων 'Εκκλησιῶν, τὰ ἔγγραφα ὅλων αὐτῶν τῶν συναντήσεων ὑποσταλῶσι διὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου πρὸς πάσας τὰς 'Ορθοδόξους 'Εκκλησίας, ἵνα αἱ μὴ εἰσέτι ἀποφανθεῖσαι 'Εκκλησίαι ἐπὶ τούτων, ἐν γνώσει καὶ αὐτῶν τῶν στοιχείων, προέλθουν εἰς σχετικὰς ἀποφάσεις. Πλὴν τούτου εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ἀποσταλῇ εἰς

αὐτὰς ὁ κάτωθι ἀναφερόμενος κατάλογος τῶν θεμάτων, ἅτινα ἡ ἡμετέρα Διορθόδοξος Θεολογικὴ Ἐπιτροπὴ ἔκρινεν, ὅτι ἔδει νὰ ὑποβληθῶσι ταῖς 'Εκκλησίαις πρὸς ἔγκρισιν, ἐξέτασιν καὶ ἀπόφασιν. Ὑποβάλλει ὡσαύτως τὴν παράκλησιν, ἵνα αἱ 'Ορθόδοξοι 'Εκκλησίαι ἐξετάσουν τὰ θέματα τῆς δευτέρας, τρίτης καὶ τετάρτης κατηγορίας τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου καταλόγου τῶν θεμάτων, ἐπὶ τῷ σκοπῷ ὅπως ἐτοιμασθῶσι θεολογικαὶ εἰσηγήσεις ἐντὸς ἔτους ἀπὸ τῆς λήψεως τοῦ καταλόγου, αἵτινες θὰ ὀλοκληρωθῶσι διὰ τῶν παρατηρήσεων τῶν κατὰ τόπους 'Εκκλησιῶν.

ζ) Κατηγορίαι θεμάτων.

Α'. Κατηγορία.

Θέματα ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐπετεύχθη συμφωνία μετὰ τῶν 'Αγγλικανῶν καὶ τινῶν 'Ορθοδόξων 'Εκκλησιῶν.

1. Ἡ Ἁγία Γραφὴ καὶ ἡ Ἱερά Παράδοσις (ἔροι Μυστηριακῆς Κοινωνίας 1921, Lambeth 1931, Βουκουρέστιον 1935).

2. Ἡ δικαίωσις τοῦ ἀνθρώπου (Βουκουρέστιον 1935).

3. Περὶ Μυστηρίων ἐν γένει (ἔροι 1921, Πατριαρχεῖον Κωνσταντινουπόλεως, Lambeth 1931, Βουκουρέστιον 1935).

4. Ἡ θεία Εὐχαριστία (ἔροι 1921, Συνομλίαι 'Αγγλικανῶν καὶ 'Ορθοδόξων 1930 ἐν Λονδίῳ, Βουκουρέστιον 1935).

5. Περὶ τοῦ μυστηρίου τῆς Ἱερωσύνης, Ἀποστολικῆς διαδοχῆς καὶ τοῦ ζητήματος τοῦ κύρους τῶν 'Αγγλικανικῶν χειροτονιῶν (Πατριαρχεῖον Κωνσταντινουπόλεως 1922, Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων 1923, 'Εκκλησία Κύπρου 1923, Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας 1930, Πατριαρχεῖον Ρουμανίας 1936).

Β'. Κατηγορία.

Θέματα ἤδη ἐξετασθέντα, ἀλλ' ἐπὶ τῶν ὁποίων δὲν ἐπετεύχθη πλήρης συμφωνία :

1. Περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἰς τὴν διδασκαλίαν καὶ τὰ σύμβολα τῆς 'Αγγλικανικῆς 'Εκκλησίας. Filioque (ἔροι 1921, Lambeth 1931).

2. Ἡ τιμὴ τῆς Θεομήτορος καὶ τῶν Ἁγίων (ἔροι 1921, Μόσχα 1956).

3. Ἡ Τιμὴ τῶν εἰκόνων καὶ τῶν ἱερῶν λειψάνων (ἔροι 1921, Ἐκθεσις πίστεως 'Αγγλικανῶν ἱερέων 1922, Μόσχα 1956).

4. Τὸ αὐτοκέφαλον τῶν 'Εκκλησιῶν καὶ ἡ ἐνότης τῆς πίστεως ἐν τῇ 'Εκκλησίᾳ (Ἐκθεσις Πίστεως: 1922).

5. Ἡ ποικιλία τῶν ἐθίμων ἐν τῇ 'Εκκλησίᾳ (Lambeth 1931, Μόσχα 1956).

6. Τὰ μνημόσυνα τῶν κεκοιμημένων (Μόσχα 1956).

7. Ἡ παροχὴ τῶν Μυστηρίων ἐν περιπτώσει ἀνάγκης (Lambeth 1930).

Γ'. Κατηγορία.

Θέματα μὴ ἐξετασθέντα ἐπαρκῶς.

1. Ἐκκλησιολογία (τὸ Μυστήριον τῆς 'Εκκλησίας καὶ τὰ οὐσιώδη γνωρίσματα αὐτῆς, Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι, θεωρία τῶν κλάδων: Branch Theory,

Ο ΙΕΡΕΥΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΛΑΝΑΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΑΥΤΟΥ (1851-1932)

II

Προσωπικαὶ ἡμῶν ἀναμνήσεις περὶ τοῦ ἱερέως Νικολάου Πλανᾶ.

Τὸν ἱερέα Νικόλαον Πλανᾶ ἐγνωρίσαμεν παιδιόθεν. Οἱ αἰδίδμοι ἡμῶν γονεῖς, ἐλθόντες ὡς πρόσφυγες εἰς Ἀθήνας μετὰ τὴν ἐπιδρομὴν τῶν Τούρκων ἐν ἔτει 1897 εἰς τὴν νῆσον Κρήτην, προσωρινῶς μὲν κατ' ἀρχάς, μονίμως δὲ βραδύτερον, ἐγκατεστάθησαν παρὰ τὴν συνοικίαν τοῦ ναοῦ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων (Θησείου), ἀποκτήσαντες τὰ νεώτερα αὐτῶν τέκνα, ἐν οἷς ἡμᾶς ἕνατον καὶ τὸν αὐτάδελφον Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Μαρωναίας Τιμόθεον, δέκατον κατὰ σειρᾶν. Ἐν ὅλῳ ἀπέκτησαν δέκα τέκνα, ὑπῆρξαν δὲ ἀμφότεροι θεοσεβεῖς καὶ φιλακόλουθοι. Γεννηθέντες λοιπὸν καὶ ἀνατραφέντες παρὰ τῇ συνοικίᾳ ταύτῃ, πλησίον τοῦ ναυδρίου τοῦ Προφήτου Ἐλισσαίου κει-

μένη³, ἐπόμενον ἦτο νὰ γνωρίσωμεν τὸν Πατέρα Νικόλαον Πλανᾶ. Ἐίχομεν δὲ τὴν εὐχέρειαν νὰ ἐπισκεπτώμεθα τακτικῶς αὐτόν, λόγῳ τοῦ ὅτι τὸ 9ον Δημοτικὸν Σχολεῖον, εἰς τὸ ὁποῖον ἐφοιτήσαμεν ἔκειτο εἰς μικρὰν ἀπὸ τοῦ ναοῦ τοῦ Προφήτου Ἐλισσαίου ἀπόστασιν. Ἡ ἐλαχιστότης μου ἔσχε τὴν ὑψίστην τιμὴν νὰ διακονήσῃ τὸν Πατέρα Νικόλαον ἐν τῷ ἱερῷ Βήματι τοῦ ναοῦ τοῦ Προφήτου Ἐλισσαίου, καθ' ὅλα τὰ παιδικὰ μου ἔτη. Καὶ ὅταν βραδύτερον ἐφοιτήσα εἰς τὸ Σχολαρχεῖον, ὅπερ ἐστεγάζετο ἐν τῇ Βαρβακείῳ Σχολῇ, δὲν παρέλειψα ποτὲ νὰ διακονῶ αὐτόν μετὰ πολλῆς χαρᾶς καὶ νὰ ζῶ πλησίον τῆς ἀγιότητος αὐτοῦ. Πόσα ἐδιδάχθη καὶ πόσα ὀφείλω εἰς τὸν ἅγιον

3. Ἡ κατοικία ἡμῶν εὕρισκετο ἀκριβῶς εἰς τὸν ἀρχαιολογικὸν χώρον, ἐνθα ἀπὸ τοῦ ἔτους 1934 καὶ ἐντεύθεν διεξήχθησαν ἀνασκαφαί. Μέχρι τῆς σήμερον σώζεται ὁ βυζαντινὸς ναὸς τῶν Ἁγ. Ἀποστόλων, ὅστις ὑπῆρξεν ὁ ναὸς τῆς ἐνορίας ἡμῶν.

ἀναγνώρισις κρατικὴ Establishment, ἡ ἀνωτάτη αὐθεντία ἐν τῇ Ἀγγλικανικῇ Ἐκκλησίᾳ).

2. Ἡ ἐνότης τῆς πίστεως καὶ τὰ ὅρια τῆς ἐλευθερίας ἐν τῇ ἐκφράσει τῆς πίστεως (Δόγμα, θεολογούμενον, θεολογικαὶ γνώμαι, περιεκτικότης Comprehensiveness).

Δ'. Κατηγορία.

Ζητήματα τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ ἐξετασθῶν εἰς πρώτην σειρᾶν ἅμα τῇ ἐνάρξει τοῦ Διαλόγου μετὰ τῶν Ἀγγλικανῶν.

1. Ἡ δυνατότης τῆς ἐνώσεως μετὰ τῶν Ἀγγλικανῶν κατόπιν τῆς Intereommunio αὐτῶν μετὰ τῶν Παλαιοκαθολικῶν, Λουθηρανῶν, ἴσως δὲ καὶ Μεθοδιστῶν.

2. Πῶς ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία ἐννοεῖ τὴν ἐν τῇ πίστει ἔνωσιν αὐτῆς μετὰ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

3. Πῶς αἱ ἀποφάσεις, αἱ ληφθησόμεναι ἐπὶ τῶν θεμάτων τοῦ Διαλόγου, θὰ καταστῶσιν ὑποχρεωτικαὶ δι' ὅλοκληρον τὴν Ἀγγλικανικὴν κοινωνίαν τῶν Ἐκκλησιῶν.

4. Τὸ κῦρος τῶν 39 ἄρθρων ἐν τῇ Ἀγγλικανικῇ κοινωνίᾳ Ἐκκλησιῶν.

η) Αἱ ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω θεμάτων συζητήσεις ἐν τῷ Διαλόγῳ μετὰ τῶν Ἀγγλικανῶν θὰ ἀρχίσωσιν εὐθὺς ὡς αἱ Ἐκκλησίαι, ἐντὸς ἔτους, ἐγγρίνουں τὰς εἰσηγήσεις τῶν Ἐκκλησιῶν κατὰ τὰ κατωτέρω.

Πρωτοβουλία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου δεόν νὰ ἐπέλθῃ κατὰ τὸ δυνατὸν ταχέως συνενόησις μετὰ τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν διὰ τὴν κατανομὴν τῶν ἀνωτέρω θεμάτων πρὸς μελέτην καὶ καταρτισμὸν εἰσηγήσεων. Ὅθεν ἡ Ἐπιτροπὴ νομίζει, ὅτι ὁ Διάλογος, ὁ Πανορθόδοξος καὶ Παναγγλι-

κανικός, θὰ ἀρχίσῃ ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ θέματα, ἐφ' ὧν ἔχουν συμφωνήσει αἱ Αὐτοκέφαλοι Ὀρθόδοξοι Ἐκκλησίαι ὡς πρὸς τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἐπὶ τῶν θεμάτων θέσεων τοῦ Ἀγγλικανισμοῦ.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰ θέματα τῆς Α' Κατηγορίας, αἱ Ἐκκλησίαι αἱ μὴ ἀποφανθεῖσαι εἰσέτι διὰ τῶν Συνόδων αὐτῶν, εἶναι ἐλεύθεραι νὰ ἀποφανθῶσι καθ' ὃν τρόπον θέλουσι κρίνει τοῦτο ὀρθότερον.

Ἐπειδὴ ἐπὶ τῶν θεμάτων τῆς Α' Κατηγορίας ἔλαβον Ἐκκλησίαι τινὲς ἀποφάσεις διὰ τῶν Συνόδων αὐτῶν, ἄλλαι δὲ μέλλουσι νὰ ἀποφανθῶσιν ὡσαύτως συνοδικῶς ἐπὶ τούτων, τὰ θέματα τῆς Α' Κατηγορίας δὲν δύνανται νὰ ἀποτελέσουν, πρὸς τὸ παρόν, ἀντικείμενον Διαλόγου μετὰ τῶν Ἀγγλικανῶν.

Ἡ Ἐπιτροπὴ θεωρεῖ ὡς ἀναγκαῖον νὰ τονίσῃ, ὅτι μόνον Πανορθόδοξοι, οὐχὶ δὲ διμερεῖς, μετὰ τῶν Ἀγγλικανῶν διαπραγματεύσεις θὰ γίνουσι ἐπὶ τῶν θεμάτων τῆς Β', τῆς Γ' καὶ τῆς Δ' Κατηγορίας.

θ) Ἡ παροῦσα Ἐπιτροπὴ φρονεῖ, ὅτι εἶναι ἐπ' ἀναγκας, πρὸ τῆς συναντήσεως μετὰ τῆς παραλλήλου Παναγγλικανικῆς Ἐπιτροπῆς, νὰ συναντηθῇ ἡ Διορθόδοξος Θεολογικὴ Ἐπιτροπὴ ἡμῶν ἐν χρόνῳ καὶ τόπῳ καθορισθησομένῳ πρὸς ἐξέτασιν καὶ ἐπεξεργασίαν τῶν εἰσηγήσεων, καθορίζουσα τὰς Ὀρθοδόξους θέσεις.

Τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης, κατόπιν τῆς ἐγκρίσεως τῶν Συνόδων τῶν κατὰ τόπους Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, θὰ ἀποτελέσουν τὸ ἀντικείμενον τῶν πρώτων συζητήσεων μετὰ τῶν Ἀγγλικανῶν.

Ὅθεν, ἡ ἐναρξίς τοῦ διαλόγου θὰ γίνῃ, συμφώνως τῇ ἀποφάσει τῆς Γ' ἐν Ρόδῳ Πανορθοδόξου Διασκέψεως, «κατόπιν κοινῆς συμφωνίας μετὰ τῶν Ὀρθοδόξων καὶ Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας».

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΜΙΡΗΣ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

τοῦτον Πατέρα τῆς Ἐκκλησίας! ⁴ Εὐθὺς ἅμα τῷ πέρατι τῶν καθημερινῶν μαθημάτων, διέσχισα τὴν ὁδὸν Ἑρμοῦ σπεύδων ὀλοταχῶς εἰς τὸν ναὸν τοῦ Προφήτου Ἐλισσαίου, ὅπως προφθάσω τὴν Θ. Λειτουργίαν. Οἱ γονεῖς μου ἐγνώριζον τοῦτο, ἐχαίροντο δέ, διότι συγνάζων παρ' αὐτῶ, ἐκαλλιεργεῖτο ὁ διακαῆς μου πόθος πρὸς ἱερωσύνην. Ὁ πατήρ μου συνέπεσε νὰ ἐργάζεται ὡς κόπτης ὑποδημάτων εἰς κατὰστήματα παρακείμενα τοῦ ναυδρίου τοῦ Προφήτου Ἐλισσαίου ἢ ὡς καταστηματούχης κατασκευῆς ὑποδημάτων παρὰ τῆ ὁδῷ Ἀδριανοῦ ἢ τῶ ναῶ Ἁγίου Φιλίππου ἢ Βλασαροῦς. Πολλάκις συνήντων αὐτὸν καθ' ὁδὸν μεταβαίνοντα εἰς τὴν οἰκίαν μας διὰ τὸ μεσημβρινὸν φαγητόν, ἐν ᾧ ἐπορευόμην τυχαίως πρὸς τὸν ναὸν τοῦ Προφήτου Ἐλισσαίου. Τὸ γεῦμά μου ἐλάμβανον κατὰ τὰς ἀπογευματινὰς ὥρας ὅτε ἐτελείωνε τὴν Θ. Λειτουργίαν ὁ π. Νικόλαος. Ἐὰν ἐπεξετάθην εἰς λεπτομερείας, ἀφηγούμενος τὰ καθ' ἑμαυτόν, τὸ ἔπραξα, ἵνα σημειώσω, ὅτι ἐγεννήθην καὶ ἀνετράφην παρὰ τῆ περιοχῆ ἐκείνῃ τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν καὶ συνεπῶς εἶχον ἰδίαν ἀντίληψιν τῶν ὅσων ἐτέλει ὁ ἱερεὺς Νικόλαος Πλανᾶς.

Οὐ μόνον δὲ ἡμεῖς, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ ἄλλοι συνομήλικες ἡμῶν τῆς συνοικίας ταύτης ηὐτύχησαν νὰ ζήσουν ἐκ τοῦ πλησίον τὸν ἅγιον τοῦτον Πατέρα καὶ νὰ προσφέρουν τὰς ὑπηρεσίας των πρὸς αὐτόν. Ἐνθυμοῦμαι τί συνέβαιεν ὅταν ἀπεχώρει ἀπὸ τὸν ναὸν τοῦ Προφήτου Ἐλισσαίου, ὅτε τὰ παιδιά τῆς συνοικίας, μικρά τε καὶ μεγάλα, ἀντιλαμβάνόμενα τοῦτο, προσήρχοντο μετὰ πολλῆς εὐλαβείας καὶ βαθυτάτης τιμῆς, ὅπως λάβουν τὴν εὐλογίαν του, ἐν συνεχείᾳ δὲ περιεστοίχιζον τὸ μικρὸν ἀμαξάκι, εἰς τὸ ὅποιον ἐπεβιβάζετο, προπέμποντα αὐτόν ἐν μέσῳ τῶν παρόδων, δι' ὧν διήρχετο, ὡς τιμητικὴ αὐτοῦ συνοδεία. Ἐκ τοῦ φαινομένου τούτου ἠδύνατό τις ν' ἀποκαλέσῃ τὸν Πατέρα Νικόλαον, ὡς τὸν Προστάτην καὶ Φύλακα Ἁγγελῶν τῶν παιδίων. Ἐν ᾧ δὲ εἶναι γνωστὸν πόση ζωηρότης διακρίνει τοὺς μικροὺς παῖδας, ἐν τούτοις ἐδῶ παρετρεῖτο τὸ καταπληκτικὸν φαινόμενον τῆς ἄκρας εὐλαβείας καὶ ἀποφυγῆς ἐκ μέρους αὐτῶν παντὸς ἀστεϊσμοῦ ἢ ἀταξίας τινὸς μεταξύ των. Ἦκουσα πολλάκις νήπια ἡλικίας 4-5 ἐτῶν νὰ λέγουν εἰς τὰς μητέρας των, ὅτι «ὁ Παπούλης δὲν πατᾶ εἰς τὴν γῆν». Ἦτο κάτι τὸ αὐθόρομητον αὐτὸ καὶ οὐχὶ ὑποβολιμαῖον. Οἱ βλέποντες τὸ θέαμα τῶν συνοδευόντων αὐτόν παιδίων, διηρωτῶντο περὶ τίνος ἐπρόκειτο, τί συνέβαιεν, εὐθὺς δ' ὡς ἐπληροφόρουν τὴν διέλευσιν τοῦ Πατρὸς Νικολάου, ἐποιοῦν τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ, ἐπικαλούμενοι τὴν εὐλογίαν αὐτοῦ. Πολλάκις ἐπεγεῖραι νὰ διέλθῃ ἀπαρατήρητος ἀποφεύγων νὰ ἐπιβιβασθῇ ἀμάξης καὶ πεζοπορῶν πρὸς τοὺς ἀνηφορικοὺς στενοὺς δρόμους τῆς παλαιᾶς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν, τοὺς περὶ τὴν Ἀκρόπολιν ἄγοντας, ἐβάδιζεν ἀκολουθούμενος ὑπὸ τινων εὐσεβῶν

4. Κατ' αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν χρονικὴν περίοδον ἐμαθητεύσαμεν συγχρόνως παρὰ τὰ κατηχητικὰ σχολεῖα τοῦ αἰδίδμου ἱερέως Μάρκου Τσακτάνη, ἐφημερίου τοῦ ἱ. ναοῦ Ἁγίας Αἰκατερίνης (Πλάκας), κοιμηθέντος ἐν ἔτει 1924.

ὑπερηλίκων κυριῶν τοῦ πνευματικοῦ αὐτοῦ κύκλου. Τὰ παιδιά ὅμως τῆς συνοικίας παρηκολούθουν ὅλα αὐτὰ καὶ προπορευόμενα, ἀνέμενον τὸν Πατέρα Νικόλαον πρὸ τῶν βαθμίδων τοῦ δρόμου τῆς Ἀκροπόλεως, διὰ νὰ τοῦ προσφέρουν τὰς ταπεινάς των ὑπηρεσίας. Τοῦτο συνέβαιεν εἰς παλαιότεραν ἐποχὴν, πρὸ τῆς προσβολῆς τῶν ποδῶν αὐτοῦ ἐκ ρευματισμῶν. Εἰς τὴν Γαργαρέτταν διέμενον ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἰωάννης, τὸν ὅποιον ἐγνώρισamen. Ἄλλοτε πάλιν οἱ μικροὶ παῖδες ἀνεκάλυπτον τὴν παρουσίαν τοῦ «Παπούλη» εἰς μικρὰ

Ὁ ἱερεὺς Νικόλαος Πλανᾶς

παρεκκλησία τῆς συνοικίας των, διότι οὐκ ὀλίγα περιεῖχεν αὕτη περίξ τοῦ βράχου τῆς Ἀκροπόλεως. Εἰς ὅλα αὐτὰ εἶχε κατ' ἐπανάληψιν οὗτος λειτουργήσει. Ἄλλὰ καὶ εἰς τὴν ἐνορίαν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου (Κυνηγοῦ) τῆς ὁδοῦ Βουλιαγμένης τὸ αὐτὸ παρετρεῖτο μετὰ τοὺς μικροὺς παῖδας, οἵτινες εὐθὺς ὡς ἀντίκρυζον βαδίζοντα τὸν Πατέρα Νικόλαον, ἔσπευδον πρὸς αὐτόν καὶ ἐλάμβανον τὴν εὐλογίαν του.

Ἐπανερχόμεθα νῦν εἰς τὰς προσωπικὰς μου ἀναμνήσεις ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ Προφήτου Ἐλισσαίου. Ἡ παιδικὴ μου ψυχὴ ἠύφραίνετο ἐκ τῶν παρ' αὐτοῦ τελουμένων, ὑπεκαίετο δὲ ἡμέρα τῆ ἡμέρα ὁ ἔνθεος πρὸς ἱερωσύνην ζῆλός μου. Τοῦτο μάλιστα διαγνώσας ὁ Πατήρ Νικόλαος, περιέβαλέ με εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς μετὰ πολλῆς πατρικῆς ἀγάπης καὶ στοργῆς, γενόμενος ὁ πρῶτος πνευματικὸς μου Πατήρ.

Πολλάκις ἤξιώθην νὰ ἴδω ἱκανὰς παραστατικὰς εἰκόνας τῆς ἐπικοινωνίας αὐτοῦ μετὰ τῆς Θείας Χάριτος, τὰς ὁποίας ἡ ἀσθενὴς μου ψυχὴ δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ. Οὕτω λόγου χάριν λαμβάνων («καιρὸν») καὶ εἰσερχόμενος εἰς τὸ ἅγιον Βῆμα, ἠσπάζετο ἀσκεπῆς τὴν Ἁγίαν Τάπεζαν καὶ τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον, ἀφοῦ προηγουμένως ἐποίει ἐδαφιαίας μετανοίας. Τὸ εὐπαθὲς καὶ γεγηρακὸς σῶμά του ἀπέκτα εὐκίνησιαν ἀξιοθαύμαστον, οἱ πόδες του, οἱ ὁποῖοι ἐπασχον ἐκ χρονίου παθήσεως ρευματισμῶν, καθίσταντο λίαν εὐσταλείς. Οὐδέποτε ὑπῆρξε βραδυκίνητος ἢ κεκοπιακὸς ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ Βήματος. Εἰς ἕλας του τὰς φυσικὰς ἐκδηλώσεις εἶχε περίσσειαν χάριτος. Οὐδὲν τὸ ὑποκριτικὸν ἢ πρὸς ἐπίδειξιν ἐποίει, τὸναντίον ἤθελε νὰ μένῃ διαρκῶς ἀθέατος ἐκ τῶν ὁμμάτων τῶν προσευχομένων πιστῶν. Μὲ τὸ ἡμίφως τῆς ἀκοιμήτου κανδήλας καὶ τῶν ἀνημμένων ἀγνῶν κηρίων ἐκινεῖτο πάντοτε, κρατῶν ἐνίοτε ἀνημμένον κηρίον εἰς τὴν ἀριστερὰν αὐτοῦ χεῖρα πρὸς εὐκρινῆ ἀνάγνωσιν τῶν μυστικῶν εὐχῶν. Μετὰ τὸν ἀσπασμὸν τῆς Ἁγίας Τραπέζης, ἠσπάζετο γονυκλινῆς τὸν Ἐσταυρωμένον. Ἐνηγκαλιζέτο τοῦτον καὶ προσήχετο ἐντελῶς ἀπαρατήρητος. Ἐνίοτε ἐβλεπον δεδακρυσμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ μὴ δυνάμενος νὰ ἐξηγήσω τὸ φαινόμενον. Κάτι ἐψιθύριζον τὰ χεῖλη του, ὠμίλει, ἀλλὰ τί ἀκριβῶς δὲν κατῴρθωσα ν' ἀκούσω ποτέ. Κατόπιν ἐστρέφετο πρὸς τοὺς Ἱεράρχας τοὺς ἐζωγραφημένους ἐπὶ τῆς ἀψίδος τοῦ ἱεροῦ Βήματος. Ἠσπάζετο τὴν εἰκόνα ἐνὸς ἐκάστου ἐξ αὐτῶν, χωρὶς ὁμοῦ τὰ χεῖλη αὐτοῦ ν' ἀπαιτῶνται αὐτῶν. Ὁ ἀσπασμὸς ἐγένετο εἰς τὸ κενὸν καὶ εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τῶν τοιχογραφιῶν, ἐν ᾧ συγχρόνως ἔτεινε τὰς χεῖρας αὐτοῦ, λέγων τὸ ἀπολυτίκιον ἐνὸς ἐκάστου Ἱεράρχου. Δηρωτώμην τί νὰ συνέβαινε ἀρὰ γε, μήπως ἡ ὄρασις αὐτοῦ ἐκώλυε αὐτὸν νὰ πλησιάσῃ; Προσπάθουν νὰ μὴ ἐκδηλώσω τὴν ἀπορίαν μου δι' ὅσα ἐβλεπον. Φόβος συνεῖχε τὸ εἶναί μου καὶ ἡ καρδία μου ἐπαλλε ζωηρότερον.

Κατόπιν ἐνεδύετο μετὰ πολλῆς εὐλαβείας τὴν ἱερατικὴν αὐτοῦ στολήν. Ἠτοιμάζετο ἡ ἁγία Πρόθεσις καὶ ἤρχετο τῆς προσκομιδῆς, διαρκούσης περὶ τὰς δύο περιήπου ὥρας. Πληθὺν ὀνομάτων ἐμνημόνευε. Συνήθως ἀνεγίνωσκοντο ταῦτα ὑπ' ἐμοῦ ἢ ἄλλου τινὸς παιδός. Τὰ μεριδοχάρτια ἐφυλάσσοντο καὶ ἐμνημονεύοντο ἐπὶ μακρὰν σειρὰν χρόνου, τὰ ἔφερε δὲ πάντοτε μεθ' ἐαυτοῦ, προσέχων ἐπισταμένως ἵνα μὴ ἀπολέσῃ τι ἐξ αὐτῶν. Ἐθεώρει ταῦτα, ὡς συναφθέντα παρ' αὐτοῦ καὶ τῶν πιστῶν («γ ρ α μ ἄ τ ι α»), διότι εἶχε πλήρη συνειδησιν τοῦ ἱερατικοῦ αὐτῶν καθήκοντος. Ἐὰν τοῦ προσεφέροντο πολλαὶ προσφοραὶ, εἶχε τὴν συνήθειαν νὰ ἐξαγάγῃ μερίδας ἐξ ὅλων αὐτῶν. Τὰ προσφερόμενα χρήματα μετὰ τὴν νίψιν τῶν χειρῶν αὐτοῦ δὲν παρελάμβανεν. Οἱ διακονοῦντες αὐτὸν παῖδες ἐφύλασσον αὐτὰ εἰς τόπον ὑποδειχθέντα παρ' αὐτοῦ. Ἄμα τῷ πέρατι τῆς Θ. Λειτουργίας διενέμοντο εἰς τοὺς πτωχοὺς. Φιλοδωρήματα προσέφερε πάντοτε εἰς τοὺς μικροὺς παῖδας, ὅτινες διηκόνου αὐτόν. Ἐτυχον καὶ ἐγὼ πολλάκις τῆς βοήθειας αὐτοῦ. Ἐνίοτε τὸ μικρὸν του βαλάντιον ἔμενεν ἐντελῶς κενόν, ὡς ἐβλεπον,

διηπόρου δὲ διὰ τίνα λόγον ἐμοίραζεν ὅλα τὰ χρήματα. Τὸ αὐτὸ ἐποίει καὶ μετὰ τὰς προσφορὰς, οὐδεμίαν ἐκείνος κρατῶν διὰ τὸν ἑαυτὸν του. Τὰ πρόσωπα τοῦ πνευματικοῦ του κύκλου ἐδέχοντο παρ' αὐτοῦ τὰ τεμάχια τῶν προσφορῶν. Ὑψώματα παρείχοντο εἰς ὅλους τοὺς προσεεγκόντας τὰ Τιμία Δῶρα. Ταῦτα περιετυλίσσοντο ὑπὸ τῶν παίδων τοῦ ἱεροῦ Βήματος ἐντὸς λευκοῦ καθαροῦ χάρτου. Τὸ θυμίαμα ἦτο πάντοτε εὐῶδες, παρασκευαζόμενον ὑπὸ εὐσεβῶν κυριῶν. Τὰ πάντα ἦσαν ἐπιμελεημένα.

Ὅσον ἐπροχώρει ἡ ἱερὰ ἀκολουθία καὶ εἰσῆρχετο εἰς τὴν Θ. Λειτουργίαν, τὰ πάντα μεταβάλλοντο εἰς ἀληθινὴν μυσταγωγίαν. Ὁ πατὴρ Νικόλαος κατελαμβάνετο ὑπὸ ἐκστάσεως. Ἀνεγίνωσκε τὰς μυστικὰς εὐχὰς καὶ ἐφαίνετο μονολογῶν, ἐν ᾧ εἰς τὴν πραγματικότητα συνδιελέγετο μετ' ἀοράτων προσώπων. Κατὰ τὴν παιδικὴν μου τότε σκέψιν, πάντα τὰ περὶ ἑαυτὸν ἐκαλύπτοντο ὑπὸ ἐνὸς μυστηρίου, τοῦ ὁποίου τὴν ἐνοίαν δὲν ἠδύνατο νὰ συλλάβῃ ὁ παιδικὸς μου νοῦς. Πολλάκις εἶδον τὴν ἐξαυλωμένην Βιβλικὴν μορφήν του, τὴν κατάλευκον καὶ ἀσκητικὴν, μετὰ ὑποκλίνοντα πάντοτε τὸν τράχηλον αὐτοῦ, στρεφομένην ἐκατέρωθεν τῆς Ἁγίας Τραπέζης καὶ τρόπον τινὰ ἀνταλλάσσουσαν νοήματα μετ' ἄλλων προσώπων, ὡς ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ συλλειτουργούντων αὐτῷ ἱερέων. Τί νὰ ἦσαν ἀρὰ γε διηρωτώμην, Ἄγγελιο Θεοῦ ἢ Θεοφόροι πατέρες; Δὲν ἠδυνάμην, ὡς εἶκός, νὰ ἐννοήσω τὸ φαινόμενον τοῦτο, οὐδὲ εἶχον τὸ θάρρος νὰ ἐρωτήσω αὐτὸν περὶ τίνος ἐπρόκειτο, ἀλλ' οὔτε ν' ἀνακοινώσω εἰς τὰ πρόσωπα τοῦ πνευματικοῦ του κύκλου ἐτόλμων, φοβούμενος μὴ τυχὸν μοι ἀπαγορευθῆ ἢ εἰσόδος εἰς τὸ ἱερὸν Βῆμα, ἐπεὶδὴ ἦτο πάντοτε διστακτικὸς νὰ δεχθῆ οἰαδήποτε παιδία ἐντὸς αὐτοῦ. Ὡς ἐκ τούτου διετήρουν ταῦτα ἐν τῇ καρδίᾳ μου, προσευχόμενος καὶ τηρῶν ἀπόλυτον σιγὴν εἰς ὅσα ἐβλεπον καὶ ἤκουον παρ' αὐτῷ ἱστάμενος.

Εἰς ὀλόκληρον τὸ ἅγιον Βῆμα διεχέετο ἄρρητος εὐῶδία, ἰδίᾳ μετὰ τὴν εὐλογίαν τοῦ Ἄρτου καὶ τοῦ Οἴνου εἰς σῶμα καὶ Αἷμα τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, μὴ ὀφειλομένη εἰς τὸ εὐῶδες θυμίαμα, ὅπερ δὲν εἶχεν ἀκόμη τεθῆ ὑπ' ἐμοῦ εἰς τὸ θυμιατήριον, ἵνα προσφερθῆ αὐτῷ μετὰ τὴν εὐχὴν τῆς εὐλογίας τῶν Τιμίων Δώρων. Τὸ ἅγιον Ποτήριον ἐκαλύπτετο ὑπὸ μιᾶς ἀνταυγείας φωτός, ἐν ᾧ τὸ ἅγιον Βῆμα ἦτο σκοτεινὸν καὶ δὲν εἰσῆρχετο ἥλιος εἰς αὐτό. Ἡ μορφή του κατὰ τὴν ὥραν τῆς Θ. Λειτουργίας ἐλευκαίνετο περιέργως, τὸ βᾶδισμά του καθίστατο ἐλαφρὸν καὶ τὸ σῶμά του εὐσταλές. Τὰ ὑποδήματά του ἐκ μέλανος ὑφάσματος ἦσαν πάντοτε τόσον καθαρὰ, ὡς ἐὰν νὰ μὴ εἶχε ποτὲ βαδίσει ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Δὲν ἐνθυμοῦμαι νὰ διέκοψο ποτὲ τὴν Θ. Λειτουργίαν, ἵνα συνομιλήσῃ ἢ συνεννοηθῆ μετὰ προσώπων τοῦ Ναοῦ. Ἦτο τελείως ἀφασισμένος εἰς τὴν προσευχὴν καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ εἰσέλθῃ ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ Βήματος, ἐκτὸς τῶν ὀρισμένων μικρῶν παιδίων. Οὔτε αἱ εὐσεβεῖς κυριαὶ ἠδύναντο νὰ πλησιάσουν εἰς τὴν πλαγίαν θύραν τοῦ ἱεροῦ Βήματος καὶ νὰ τοῦ παραγγείλουν τι μέσῳ τῶν παιδίων. Ἀλλὰ καὶ τὰ μικρὰ παιδία οὐδέποτε συνωμί-

λου μεταξύ των, ιστάμενα παρ' αὐτῶ. Κάποτε συνέβη νὰ ἐξαύλωθῃ τελείως κατὰ τὴν κυριωτέραν στιγμήν τῆς θείας Λειτουργίας, ἐν ᾧ εἰς τὴν ἀριστερὰν αὐτοῦ χεῖρα ἐκράτει ἀνημμένον κηρίον, ὅποτε θὰ μετεδίδοτο τὸ πῦρ εἰς τε τὸν πάγονα καὶ τὴν κόμην αὐτοῦ. Τοῦτο ἀντιληφθεῖς, ἔσπευσα πρὸς αὐτόν, χωρὶς λέξιν νὰ προσφέρω αὐτῶ, συνεκράτησα τὸ κηρίον, ἕως ὅτου διεπίστωσα ὅτι συνῆλθε. Δὲν ὑπερβάλλω ποσῶς εἰς ὅσα ἐκθέτω περὶ τῆς μεγάλης αὐτοῦ ἀγιότητος.

Ἀξιοσημείωτος ἦτο ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖον μετελάμβανε τῶν Ἀρχάντων Μυστηρίων. Ὅσα καὶ ἐὰν εἴπωμεν, δὲν περιγράφεται οὗτος, οὔτε διὰ τῆς φαντασίας συλλαμβάνεται. Ἐξῆ κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην οὐχὶ εἰς τὴν γῆν, ἀλλ' εἰς ἄλλους ἀοράτους, μυστικούς κόσμους, ἐδέχτο πράγματι τὸν Χριστὸν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. Τὸ ἐμαρτύρουν τὰ χεῖλη του, τὸ πρόσωπόν του, τὸ ὅποιον ἐσκήριτο ἀπὸ χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν, ἐν ᾧ αἱ ἀσκητικαὶ αὐτοῦ χεῖρες ἐξετείνοντο εἰς ἐκδήλωσιν βαθείας εὐγνωμοσύνης. Μετὰ τὴν μετάληψιν κατησπάζετο τὸ Ἅγιον Ποτήριον, ἠγγιζεν ἐπ' αὐτοῦ ἐλαφρῶς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ προσηύχετο.

Δὲν ἐνθυμούμαι ποτὲ νὰ προέβη εἰς «ἔνωσιν» δῆλα δὴ νὰ θέσῃ ἐκ δευτέρου ζέον ὕδωρ εἰς τὸ Ἅγιον Ποτήριον, ὡσάκις ἐπρόκειτο νὰ μεταλάβῃ πολλοὺς πιστούς. Καὶ αὐτὸ παρατηρεῖτο πολλάκις κατὰ τὰς ἱεράς παννυχίδας, ὅτε προσήρχετο σχεδὸν ὅλον τὸ ἐκκλησίασμα εἰς τὴν Θεῖαν Μετάληψιν. Ὅσα ἐπομένως λέγονται εἰς τὴν εὐχὴν «μελίζεταί καὶ διαμερίζεταί ὁ Ἄμνος τοῦ Θεοῦ, ὁ μελιζόμενος καὶ μὴ διαιρούμενος, ὁ πάντοτε ἐσθιόμενος καὶ μηδέποτε δαπανώμενος, ἀλλὰ τούς μετέχοντας ἀγιάζων», αὐτὸ ἦτο πραγματικότης, διότι οὐδέποτε ἐξηντλεῖτο τὸ Ἅγιον Ποτήριον, ὅσους καὶ ἐὰν εἶχε μεταλάβει. Κατὰ δὲ τὴν κατάλυσιν αὐτοῦ ἦτο τόσον προσεκτικὸς, ὥστε μοι ἐνεποίη βαιθεῖαν ἐντύπωνιν. Ἄφ' οὗ κατέλυε, ἐσπόγγιζε τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ Ἁγ. Ποτηρίου πλειστάκις, τὸ ἠσπάζετο πολλάκις καὶ ἀπεσύρετο τῆς Ἱερᾶς Προθέσεως, ὡς ἐὰν εἶχε γευθῆ πλουσιωτάτου γεύματος. Καὶ αὐτὸ ὑπῆρξε πράγματι ἡ κυρία αὐτοῦ καθημερινὴ τροφή, «Ὁ Ἄρτος, ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς», διότι οὐδέποτε εἶδον αὐτὸν γευματίζοντα εἰς τράπεζαν καὶ τρώγοντα, ὡς οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι ἢ κοιμώμενον ἐπὶ κλίνης. Εἶχον τὴν τιμὴν νὰ συνοδεύσω αὐτὸν ἅμα τῶ πέρατι τῆς Θείας Λειτουργίας ἄλλοτε μὲν εἰς τὸν οἶκον τοῦ εὐσεβοῦς υἱοῦ του, ἄλλοτε δὲ εἰς τὸ κελλίον τοῦ ναοῦ ἁγ. Ἰωάννου (ὁδοῦ Βουλιαγμένης) καὶ εἶδον νὰ τοῦ προσκομιζοῦν φαγητόν, ὅπερ εὐλογῶν, προσέφερε, ἀποποιούμενος δικαιολογούμενος, ὅτι ἔχει χορτάσει καὶ δὲν ἠσθάνετο πείναν. Ἐλαχίστη ἦτο ἡ τροφή, τὴν ὅποιαν ἐλάμβανεν ἅπαξ τῆς ἡμέρας.

Πράγματι ἅγιος ἄνθρωπος, εὐλογημένος παρὰ Θεοῦ. Πολλὰ καὶ ἀνεκδιήγητα εἶναι τὰ θαύματα, τὰ συντελεσθέντα μέσω αὐτοῦ διὰ τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ. Τινὰ ἐξ αὐτῶν περιελήφθησαν εἰς τὸ ἐκδοθὲν πρὸς τιμὴν αὐτοῦ βιβλίον. Μεταξὺ τούτων ἀναφέρεται καὶ τὸ φάρμακον μὲ τὸ ὁποῖον ἐτέλεσε τὴν Θεῖαν Λειτουργίαν, ἐν σελ. 37-38, ὅπερ κατὰ λάθος παρέλαβε μεθ' ἑαυτοῦ, ἀντὶ τοῦ νόματος. Ἔτυχε νὰ εἶμαι παρών, ὅτε συνέβη τοῦτο, ἐπαληθεύσαντος τοῦ λόγου τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ «κἂν θανάσιμόν τι πίωσιν, οὐ μὴ αὐτοὺς βλάψῃ»⁵.

Ἐπρόκειτο περὶ ἁγίου πράγματι πατρός, ἔχοντος βαθυτάτην πίστιν, εὐλάβειαν καὶ ἀρετὴν, οὐ τὴν τυχοῦσαν, οὕτως ὥστε τοιαύτης Χάριτος ν' ἀξιωθῆ παρὰ Θεοῦ.

Διατηρῶ ἀνεξίτηλον τὴν ἀνάμνησιν τῶν ὅσων, κατὰ τὴν παιδικὴν μου ἡλικίαν, εἶδον καὶ ἔζησα πλησίον τοῦ ἁγιωτάτου τούτου Πατρός. Ἀληθῆς τῶ ὄντι μυσταγωγὸς τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ εἶχε τὴν χάριν νὰ θεραπεύῃ ἀσθενεῖς, ν' ἀνιστᾷ χωλοὺς, νὰ σώζῃ ἁμαρτωλοὺς, συνελόντι εἰπεῖν νὰ ὀδηγῆ ψυχὰς εἰς τὸν παράδεισον. Ὅσοι ἠτύχησαν νὰ τὸν γνωρίσουν ἐκ τοῦ πλησίον, νὰ λάβουν δι' αὐτοῦ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ ζήσουν εἰς τοὺς ἱεροὺς καὶ ἀληθινούς πνευματικούς κόσμους εἰς τοὺς ὁποίους εἰρίσκειτο διαρκῶς ἐκεῖνος, ζῶν ἐπὶ τῆς γῆς, ὡς Ἄγγελος, αὐτοὶ ὅλοι ἀσφαλῶς θὰ μακαρίζουν τοὺς χρόνους ἐκεῖνους κατὰ τοὺς ὁποίους ἀνεσφάνη καὶ ἔδρασε τόσον δικαίως καὶ ὁσίως ὁ Πατὴρ Νικόλαος Πλανᾶς.

Ὁ Θεὸς εἶχε προικίσει αὐτὸν καὶ μὲ τὸ χάρισμα τῆς προορατικότητος. Εἰς πολλοὺς ἀνθρώπων προέλεγε τὰ μέλλοντα συμβαίνειν, εἴτε κατὰ τὴν ἐξομολόγησιν, εἴτε ἅμα τῶ πέρατι τῆς Θ. Λειτουργίας. Εἰς ἐμὲ προσωπικῶς, ὅτε ἤμην ἡλικίας δέκα ἐτῶν, εἶχε προείπει, ὅτι θὰ ἱερωθῶ καὶ θ' ἀκολουθήσω τὸ ἄγαμον τοῦ ἱεροῦ κλήρου. Πολλοὺς ἐκάλεί με τὸ ὄνομά των, χωρὶς κἂν νὰ ἐγνωρίζεν αὐτοὺς προηγουμένως. Συνεβούλευε, προέτρπεν εἰς τὸν ἐντιμον βίον, ἀπεκάλυπτε τοὺς εἰς βαρέα ἁμαρτήματα ὑποπέσαντας, ὡσάκις προσήρχοντο αὐτῶ κατ' ἴδιαν, τὰς παρανόμους συμβιώσεις καὶ ὅσα ἄλλα. Εἰς τοιαύτας περιστάσεις συνίστα τὴν τέλει τὴν Μυστηρίου τοῦ Ἁγίου Εὐχελαίου, ὁμοῦ μετὰ τοῦ Μυστηρίου τῆς Μετανοίας.

Πιστὸς του συνοδὸς ἦτο ἡ γερόντισσα Βασίλική (Βικτωρία ὀνόματι ὡς ὑποτακτικὴ αὐτοῦ), ἥτις ἐβοήθει αὐτὸν καθ' ὅλας τὰς ἱεράς ἀκολουθίας, τὰς Λειτουργίας κ.λ.π. ψάλλουσα κατασκευαστικῶτα καὶ ἀναγινώσκουσα εὐκρινῶς καὶ μετὰ πολλῆς κατανύξεως. Αὐτὴν κυρίως ἐνθυμούμαι μὲ τὴν βακτηρίαν εἰς χεῖρας, ὡς καὶ τὴν μοναχὴν Μάρθαν, ἀμφοτέραι πισταὶ καὶ ἀφωσιωμένοι εἰς τὸν Πνευματικὸν ἡμῶν Πατέρα μαθήτριάι⁶. Ἐκεῖναι ἔσχον τὴν ἐξαιρετικὴν εὐλογίαν νὰ ἴδωσι τὰ περισσότερα σημεῖα τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ, διακονοῦσαι αὐτῶ.

Ἐξ αὐτοῦ ἀπεχωρίσθη ἐπὶ μίαν πενταετίαν, ὅτε ἐφοίτησα εἰς Ἱερατικὴν Σχολὴν, πλὴν οὐδέποτε ἔπαυσα ἐπισκεπτόμενος αὐτὸν κατὰ τὸν χρόνον τῶν θερινῶν διακοπῶν, ἀφηγοῦμενος αὐτῶ τὰ τῆς μαθητικῆς μου ζωῆς καὶ ἐξομολογούμενος τὰς ἁμαρτίας μου εἰς αὐτόν. Αἱ πατρικαὶ του ὑποθήκαι ὑπῆρξαν πολυτίμοι εἰς ἐμὲ

5. Μάρκ. 16, 18.

6. Ἡ γερόντισσα Βικτωρία ἐκοιμήθη μετὰ ὀκτώ ἐτη ἀπὸ τῆς ἐκδημίας τοῦ πατρός Νικόλαου.

καθ' ὄλον τὸν μετέπειτα βίον μου. Τὰς ἐπισκέψεις μου εἰς αὐτὸν συνέχισα καὶ βραδύτερον, ὡς φοιτητῆς Θεολογίας.

Εὐρίσκειτο πλέον εἰς τὰς δυσμὰς τοῦ βίου αὐτοῦ καὶ πάσχω, ὑπερσεῦτο, νὰ διαμένῃ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ υἱοῦ του⁷. Οὐδέποτε ὅμως παρέλειψε τὰς καθημερινὰς αὐτοῦ προσευχάς. Αἱ πισταὶ καὶ ἀφωσιωμένα αὐτοῦ εὐσεβεῖς μαθήτριαι, προβεβηκυῖαι καὶ αὐταὶ τῇ ἡλικίᾳ, προσερχόμεναι ἐκ περιτροπῆς, ὑπεβοήθουν αὐτὸν εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν καθημερινῶν αὐτοῦ προσευχῶν. Καθισμένος πάντοτε εἰς τὴν πενιχρὰν πολυθρόναν του καὶ ἔχων ἐνώπιον αὐτοῦ τὰς πολλὰς ἀγίας εἰκόνας τοῦ κοιτῶνός του, ἐκράτει τὸ κοιμω-

Ὁ ἱερεὺς Νικόλαος Πλανᾶς περιστοιχόμενος ὑπὸ μαθητριῶν του.

σχοιόνιόν του εἰς χεῖρας, προσευχόμενος διαρκῶς καὶ ἐπικαλούμενος τὸ ἔλεος τοῦ Παναγάρχου Θεοῦ, ἕως ὅτου τέλος κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας κατέκειτο κληνῆρης, μὴ δυνάμενος νὰ ἐγερθῇ. Οἱ πιστοὶ μετὰ πολλῆς ἀνησυχίας καὶ μεγάλου ἐνδιαφέροντος παρηκολούθουν τὴν πορείαν τῆς ἀσθενείας αὐτοῦ, διερχόμενοι ἑξῶθι τῆς οἰκίας τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. Εἶχον τὴν ἄδειαν, ὅπως ἐπισκέπτομαι αὐτὸν κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀσθενείας του. Μοὶ ὠμίλει περὶ τοῦ προσεγγίζοντος ταξιδίου αὐτοῦ πρὸς τὴν αἰωνιότητα, μοὶ ἀπεκάλυπτε πολλά, ἀκατάληπτα εἰς τὸν νεανικόν μου νοῦν καὶ ἐλυπούμην, διότι θὰ ἔστερούμεθα συντόμως ἐνὸς τοιοῦτου ἀγίου Πατρός. Πολλὰ σημεῖα συνέβησαν κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας τῆς κοιμήσεώς του, τὰ ὁποῖα δὲν ἀποκαλύπτονται εὐκόλως εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον. Ἐκαστος ἀναλόγως τῆς ἐσωτερικῆς διαθέσεως τῆς καρδίας αὐτοῦ δύναται ν' ἀντιληφθῇ πολλά, συνοδεύων ἀγίους Πατέρας κατὰ τὸ τελευταῖον στάδιον τοῦ βίου αὐτῶν. Τὸ τέλος αὐτοῦ ὑπῆρξε τέλος ὄντως

7. Ἡ οἰκία τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰωάννου ἔκειτο ἐν τῇ ὁδῷ Δράκου 39 παρὰ τὴν Γαργαρέτταν. Εἰς παλαιότεραν ἐποχὴν ὁ πατὴρ Νικόλαος ἐθεάτο πεζοπορῶν, μεταβαίνων ἐξ αὐτῆς ἄλλοτε μὲν εἰς τὸν ἱερὸν αὐτοῦ ναὸν τοῦ ἀγίου Ἰωάννου (Κυνηγοῦ) τῆς ὁδοῦ Βουλιαγμένης ἄλλοτε δὲ μέσῳ τῆς συνοικίας Πλάκας εἴτε ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως πρὸς τὸν ναὸν Προφήτου Ἐλισσαίου. Ὁ υἱὸς του εἰργάζετο ὡς υπάλληλος εἰς Ἐταιρείαν τινά, νυμφευθεὶς δ' οὗτος δὲν ἀπέκτησε τέκνα.

ἀγίου. Συνωμίλει μετὰ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, ἐκτεύων Αὐτόν, ὅπως λάβῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ καὶ ἀναπαύσῃ τὸ βεβαρυμένον σῶμά του. Ἐζήσεν ὡς δίκαιος καὶ ἐκοιμήθη ὡς ἅγιος, τὸν ὕπνον τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ, ἡρέμωσεν τῇ 2 Μαρτίου τοῦ ἔτους 1932, ἐπετείῳ τῆς χειροτονίας αὐτοῦ εἰς πρεσβύτερον.

Ἡ εἰδησις τῆς κοιμήσεως αὐτοῦ διεδόθη ἀστραπιαίως εἰς τε τὴν ἐνορίαν αὐτοῦ καὶ καθ' ἅπασαν τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν. Εἰς τὸν ἱερὸν ναὸν τοῦ ἀγίου Ἰωάννου (τῆς ὁδοῦ Βουλιαγμένης) μετεκοιμήσθη τὸ ἱερὸν αὐτοῦ σκήνωμα καὶ ἐτέθη εἰς προσκύνημα ἐπὶ τριήμερον, τῇ ἐπιμόνῳ ἀξιώσει τῶν ἐνοριτῶν αὐτοῦ, χωρὶς νὰ προηγηθῇ οὐδεμίᾳ ταρίχευσις αὐτοῦ καὶ νὰ ὑποστῇ ἀλλοιώσιν τινα. Χιλιάδες λαοῦ συνέρρευσαν, ἄνθρωποι πάσης ἡλικίας καὶ τάξεως, ἵνα προσκυνήσουν τὸ σεπτὸν αὐτοῦ σκήνωμα. Ἐκηδεύθη τῇ 5ῃ Μαρτίου ἐν μέσῳ χιλιάδων λαοῦ. Τῆς κηδείας αὐτοῦ προέστη ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Χρυσόστομος Παπαδόπουλος (+1938), ὅστις ἐκφωνήσας ἐπικήδειον λόγον, ἀνεφέρθη εἰς τὰς πολλὰς καὶ σπανίας ἀρετὰς τοῦ κοιμηθέντος ἱερέως Νικολάου Πλανᾶ, ἐξάρας δεόντως τὰ πολλὰ αὐτοῦ χαρίσματα καὶ τὴν ἐξάαιρετον ἱερατικὴν τούτου δρᾶσιν ἐν τῷ ἀμπελώνι τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ. Ὡς ἀπέδειξεν δὲ τῆς μεγάλης τιμῆς, ἧς ἡξιώθη οὗτος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἐπεκαλέσθη τὸ πλῆθος τῶν πιστῶν, ὅπερ παρηκολούθησε τὴν κηδείαν αὐτοῦ. Κατόπιν ἀνεφέρθη εἰς τὴν φήμην τὴν ἀγαθὴν, ἣν ἀπέκτησεν ὡς ἐξομολόγος καὶ παρωμοίασεν αὐτὸν πρὸς μεγάλον τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν Πατέρα. Μετὰ τοῦτον ὠμίλησεν ὁ συνεφημέριος αὐτοῦ ἱερεὺς Νικόλαος Λαμπρόπουλος, περιγράφας τὰς ἀρετὰς καὶ τὴν ποιμαντικὴν ἐν τῇ ἐνορίᾳ αὐτοῦ δρᾶσιν τοῦ κοιμηθέντος ἱερέως. Ὁ ἐπικήδειος αὐτοῦ λόγος ἐδημοσιεύθη εἰς τὴν Ἐφημερίδα «Ἐσπερινή» τῆς 6-3-1932. Ἡ κηδεία αὐτοῦ ἐνεθύμωσεν ἡμέραν Μεγάλης Παρασκευῆς. Ὡς ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ κηδείας Πατριάρχου ἢ Βασιλέως. Ὁ λαὸς εἶχε κατακλύσει τὴν πλατεῖαν τοῦ ναοῦ καὶ τὰς παρόδους, ἢ συγκοινωνία εἶχε διακοπῇ, ἐπιμόνῳ δ' ἀξιώσει αὐτοῦ δὲν ἐτάφη εὐθὺς ἀμέσως μετὰ τὴν ἀκολουθίαν τῆς κηδείας, περαιωθείσης τὴν 12 μεσημβρινὴν ὥραν, ἀλλὰ περὶ τὴν 4ην ἀπογευματινὴν, ἀφοῦ περιεφέρθη ἐπὶ τῶν ὤμων τῶν εὐσεβῶν αὐτοῦ ἐνοριτῶν τὸ σκήνωμά του εἰς τὰς κυριωτέρας ὁδοὺς τῆς ἐνορίας ταύτης. Πρωτοφανῆς κοσμοσυρροὴ εἰς κηδείαν ἐνὸς ἀπλοῦχοῦ καὶ ταπεινοῦ ἱερέως, ἐφημερίου οὐχὶ μεγάλου ναοῦ, ἀλλὰ ναοῦ εὐρισκομένου τότε εἰς τὴν ἔξοδον τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν. Τοιαύτης τιμῆς καὶ δόξης ἡξιώθη ὁ Πατὴρ Νικόλαος Πλανᾶς, εὐθὺς ἅμα τῷ θανάτῳ αὐτοῦ. Τὸ τί ἐπηκολούθησε κατὰ τὰς τέσσαρας ταύτας ὥρας μέχρι τῆς ταφῆς αὐτοῦ δὲν περιγράφεται. Ὅλοι ὠμίλουν περὶ γενομένης εἰς αὐτοὺς ἐκ μέρους τοῦ κοιμηθέντος καλωσύνης, βοήθειας, παρηγορίας, σωτηρίας. Τοὺς πάντας εἶχεν εὐεργετήσαι καθ' ὅλην τὴν μακρὰν ἱερατικὴν του ὑπηρεσίαν. Ὀλίγον πρὸ τῆς ταφῆς αὐτοῦ εἰς νεοανοιγέντα παρὰ τῷ ἱερῷ Βήματι τοῦ ναοῦ τούτου τάφον, ἅμα τῇ ἀποθέσει ἐπ' αὐτοῦ

τοῦ σεπτοῦ του σκηνώματος, ἡ ἐλαχιστότης μου, πρωτοετής ὢν φοιτητής Θεολογίας, ἐξεφώνησε τὸν προσήκοντα αὐτῷ ἐπιτάφιον λόγον, τὸν ὅποιον παραθέτομεν κατωτέρω.

**Ἐπιτάφιος Λόγος εἰς κοιμηθέντα ἱερέα
Νικόλαον Πλανᾶ⁸.**

«Δίκαιοι εἰς τὸν αἰῶνα ζῶσι καὶ ἐν Κυρίῳ ὁ μισθὸς αὐτῶν καὶ ἡ φροντίς αὐτῶν παρὰ Ὑψίστῳ. Διὰ τοῦτο λήφονται τὸ βασίλειον τῆς εὐπρεπειας καὶ τὸ διάδημα τοῦ κάλλους ἐκ χειρὸς Κυρίου, ὅτι τῇ δεξιᾷ σκεπάσει αὐτοὺς καὶ τῷ βραχίονι ὑπερασπιεῖ αὐτῶν» (Σοφ. Σολομ. 5, 15-16).

Οἱ θεόπνευστοι οὗτοι λόγοι τῆς Σοφίας Σολομῶντος εὐρίσκουσι πλήρη τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῶν ἐπὶ τοῦ δικαίου τούτου καὶ εὐσεβοῦς Πατρὸς τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, ἱερέως Νικολάου Πλανᾶ, οὗτινος τὸ σεπτὸν σκηνώμα ἀποθέτομεν εἰς τὸν παρόντα τάφον, πλησίον τοῦ ἱεροῦ θυσιαστηρίου τοῦ ναοῦ αὐτοῦ, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐλάτρευσε τὴν Θεὸν πιστῶς καὶ εὐσυνειδήτως καθ' ὅλην τὴν μακρὰν ἱερατικὴν αὐτοῦ διακονίαν.

Διὰ τε τῶν πολλῶν αὐτοῦ ἀρετῶν καὶ τῆς θεαρέστου αὐτοῦ ἐν τῷ ἀμπελῶνι τοῦ Κυρίου ἐργασίας, κατέστησεν τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν, εὐάρεστον Αὐτῷ, δικαιούμενος ἐνώπιον τοῦ οὐρανοῦ τοῦ Θεοῦ θυσιαστηρίου τῆς θείας μακαριότητος τῆς Βασιλείας Αὐτοῦ καὶ στεφανούμενος μὲ τὸ ἀπαραμίλλου πνευματικοῦ κάλλους διάδημα, ἕνεκα τῶν ἀγαθῶν ἔργων, ἅτινα ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εἰργάσατο.

Μὲ βαθὺν πόνον περιστοιχιζόμεν τὸ σεπτὸν αὐτοῦ σκηνώμα τὰ πνευματικὰ αὐτοῦ τέκνα, οἱ προσφιλεῖς του ἐνορεῖται, αἱ εὐσεβεῖς καὶ πισταὶ αὐτοῦ μαθήτριά, οἱ σωθέντες δι' αὐτοῦ, πάντες ἐν γένει οἱ ἐλεηθέντες παρ' αὐτοῦ. Ὁλόκληρος ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν καὶ τὰ περίχωρα αὐτῆς θρηνοῦν τὸν ἀποχωρισμὸν του, διότι ἦτο γνωστὸς τοῖς πᾶσιν καὶ ἅγιος πράγματι Πατὴρ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν.

Ἐτίμησεν τὴν Ἐκκλησίαν ὅσον ὀλίγοι, διεκρίθη τοσοῦτον ἐν αὐτῇ, οὕτως ὥστε ἀπέκτησε φήμην ἀγαθὴν τιμώμενος παρὰ πάντων ἀνεξαιρέτως, ὡς ἅγιος ἄνθρωπος, διὰ τε τὴν ἐνάρετον αὐτοῦ πολιτείαν, τὴν βαθεῖαν πρὸς τὸν Θεὸν πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν, τὰ καλὰ ἔργα, τὰ ὅποια ἐποίησεν, ὡς Ποιμὴν ὁ Καλὸς τοῦ ἀμπελώνους Χριστοῦ. Αὐτοῦ τὸ πρότυπον ἔχων ἐν νῷ, ἠκολούθησε πιστῶς τὰ παραγγέλματά του, μηδὲν ἄλλως παρεκκλίνας τῶν Θεῶν Αὐτοῦ ἐντολῶν. Διὸ ὡς Πνευματικὸς Πατὴρ ἔσωσε χιλιάδας ψυχῶν, ὁδηγήσας αὐτὰς πρὸς τὴν ἀλήθειαν καὶ τὸ φῶς τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ.

Ἐπὶ ἤρξεν ἀληθῶς πρότυπον εὐσεβείας καὶ ἀγιότητος, τελειοποιηθεὶς ἐν πάσαις ταῖς χριστιανικαῖς ἀρεταῖς. Ἀκακος καὶ πρᾶος, ἐξέπληττε πάντας ἡ ἄκρα αὐτοῦ ἀγαθότης. Ἐφέρετο ὡς μικρὸν παιδίον, μὲ μελιχλιότητα καὶ προσήθειαν, βαθεῖαν ταπεινώσιν καὶ ἀπέραντον ἀγάπην καὶ συμπάθειαν. Πρὸς τοὺς

ἀμαρτήσαντας ἰδίᾳ ἐξεδηλοῦτο περισσότερον ἡ καλωσύνη του. Μὲ αὐτὴν προσεῖλκε τοὺς βαρέως ἀμαρτήσαντας εἰς μετάνοιαν. Οὐδέποτε ἐφείσθη κόπων προκειμένου ν' ἀναγεννήσῃ καὶ σῶσῃ ψυχάς.

Ἡ ἀφιλοχρηματία του θὰ παραμείνῃ μνημειώδης. Ἡ ἐλεημοσύνη του, ἡ πολλὴ του εὐσπλαγγνία πρὸς τοὺς πάσχοντας καὶ τοὺς πτωχοὺς ἦτο λίαν παραδειγματική. Πρὶν εἰσέλθῃ εἰς τὰς τάξεις τοῦ ἱεροῦ κλήρου διένειμε τὰ ἀγαθὰ τῆς περιουσίας τοῦ μεριδίου αὐτοῦ εἰς τοὺς πτωχοὺς.

Ἠγάπησε κατ' ἐξοχὴν τὰ σκηνώματα τοῦ Κυρίου, ἀναδειχθεὶς ὡς ἄριστος λειτουργὸς τῆς Ἐκκλησίας, μύστης τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ. Τὸν βίον αὐτοῦ διήνυσεν ἐν μακρᾷ προσευχῇ. Δι' αὐτῆς κατώρθωνε νὰ διδάσκῃ καὶ νὰ σώζῃ ψυχάς, νὰ φρονιματίζῃ καὶ νουθετῇ, νὰ ἐμπνέῃ καὶ ἐξαυλῶνῃ πιστοὺς, νὰ συνεγείρῃ τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν ἀληθινὴν πνευματικὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ. Ἡμέραν καὶ νύκτα προσηύχετο, τελῶν ὑπὸ διαρκῆ ἄσκησιν καὶ ἐργήγορσιν. Ἄλλοτε μὲ τὰς παρατεταμένας καὶ κατανυκτικὰς αὐτοῦ λειτουργίας καὶ ἄλλοτε μὲ τὰς ἱεράς παννυχίδας ἠρέσκετο ἡ ψυχὴ αὐτοῦ νὰ λατρεύῃ τὸν Θεόν. Οἱ πάντες συνέρρον πρὸς τὸν καλοκάγαθον τοῦτον Πατέρα, ἵνα ἀποθέσουν τὸ βάρος τῶν ψυχῶν αὐτῶν, νὰ ζητήσουν δι' αὐτοῦ τὸ ἔλεος καὶ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ. Καὶ τὰ μικρὰ παιδιά ἠσθάνοντο τὴν πολλὴν του χάριν, τὸν ἔβλεπον ὡς ἐπίγειον Ἄγγελον.

Αἱ προσευχαὶ του εἰσηκούοντο, εἶχεν πολλὴν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ παρησίαν. Εἰς τοὺς κοπιῶντας καὶ πεφορτισμένους τῆς παρουσίας ζωῆς ἦτο ἡ βακτηρία, εἰς τοὺς παραπεσόντας τῇ ἀμαρτία ἢ ἀνάνηψις, εἰς τοὺς ἀσθενοῦντας ἢ ἀνακούφισις καὶ ἰασις, εἰς τοὺς ἐνδεεῖς ἢ συναντίληψις, εἰς τοὺς τεθλιμμένους ἢ παρηγορία καὶ ἐνθάρρυνσις, εἰς τοὺς προσευχομένους ἀληθῆς μεσίτης τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ.

Ἡ ὅλη του παρουσία, ἡ βιβλικὴ ἀγία μορφή του, τὸ σεμνὸν του παράστημα, τὸ βάδισμά του, οἱ λόγοι καὶ οἱ τρόποι του, ἡ λιτότης καὶ ἡ πολλὴ του ἐγκράτεια, ἡ διαρκὴς αὐτοῦ ἄσκησις καὶ νηστεία, ἐνεποιοῦν βαθεῖαν εἰς πάντας ἐντύπωσιν, οἵτινες ἐξεδήλωνον παντοιοτρόπως πρὸς αὐτὸν τὸν βαθύτατον αὐτῶν σεβασμὸν, τιμὴν καὶ εὐλάβειαν. Τὰ θαυμάσια ἔργα τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ, ἅτινα ἐποίει πρὸς δόξαν Θεοῦ κατέστησαν αὐτὸν ἐπιφανῆ Πατέρα ἐν τῇ στρατευομένῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ.

Πολυσέβαστέ μοι Πνευματικὲ Πάτερ,

Ἰδοὺ ἡμεῖς τὰ πνευματικὰ σου τέκνα ἀποθέτομεν μετ' εὐλαβείας πολλῆς τὸ σεπτὸν σκηνώμα σου ἐπὶ τὸν τάφον, ἐν ᾧ συνάμα σὲ παρακαλοῦμεν, μὴ παύσης δεόμενος ὑπὲρ πάντων ἡμῶν τῷ Ἁγίῳ Θεῷ. Μὲ τὸ βαθὺ συναίσθημα τῆς πρὸς σὲ εὐγνωμοσύνης μας, ὑποσχόμεθα νὰ διαφυλάξωμεν εἰς τὰ μύχια τῆς καρδίας μας ὅλα ὅσα ἡ ἀγία καὶ εὐσεβὴς ψυχὴ σου ἐδίδαξεν ἡμᾶς. Θὰ τηρήσωμεν τὰς σοφὰς πατρικὰς σου ὑποθήκας, ὑπὲρ πᾶν δὲ ἄλλο τὸ ἐξαίρετον παράδειγμα τῆς ἐναρέτου πολιτείας σου, τῆς ἀκραδάντου πίστεως καὶ εὐσεβείας σου, δι' ὧν ἐδικαιώθης παρὰ Θεοῦ καὶ κατέστη μακαριστὴ ἡ ψυχὴ σου. Εὐχου καὶ ὑπὲρ ἡμῶν,

8. Ἐκφωνηθεὶς παρὰ τοῦ τότε φοιτητοῦ τῆς Θεολογίας Κωνσταντίνου Ματθαίου κ.

τῶν ταπεινῶν δούλων τοῦ Θεοῦ ν' ἀξιοθῶμεν τῆς ἐπουρανίου βασιλείας. Ἡ μνήμη σου θὰ παραμείνῃ αἰωνία».

Κατὰ τὸ τελεσθὲν τεσσαρακονθήμερον αὐτοῦ μνημόσυνον ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου (Κυνηγοῦ) τῆς ὁδοῦ Βουλιαγμένης τῇ 10 Ἀπριλίου 1932, οὗτινος προέστη ὁ τότε Μητροπολίτης Αἰτωλοακαρνανίας Κωνσταντῖνος, ἐξεφώνησα τὸν κάτωθι ἐπιμνημόσυνον λόγον.

«Ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματά σου, Κύριε τῶν δυνάμεων, ἐπιποθεῖ καὶ ἐκλείπει ἡ ψυχὴ μου εἰς τὰς αὐλὰς τοῦ Κυρίου, ἡ καρδιά μου καὶ ἡ σὰρξ μου ἠγαλλιάσαντο ἐπὶ Θεὸν ζῶντα» (Ψαλμ. 83, 1-3).

Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ ψαλμοῦ ἐφημεροσθησαν πλήρως εἰς τὸν αἰδίδιμον Πνευματικὸν ἡμῶν Πατέρα Νικόλαον Πλανᾶ, ἀφ' οὗ ἡμέραν καὶ νύκτα κατεγίνετο οὗτος εἰς τὴν προσευχὴν. Ὑπῆρξεν ὁ ἄνθρωπος τῆς προσευχῆς, ἐγνώρισε νὰ προσεύχηται, νὰ ἐπικοινωνῇ ἀληθῶς μετὰ τοῦ Θεοῦ. Ὅπουδῆποτε εὐρίσκετο προσήχθετο. Κατ' ἐξοχὴν ὅμως εἰς αὐτὸν τὸν ναόν, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐπὶ πολλὰς δεκαετηρίδας ὑπῆρξε τὴν Ἐκκλησίαν, διήρχετο τὸν χρόνον αὐτοῦ προσευχόμενος· «ἐγὼ πρὸς τὸν Θεὸν ἐκέκραξα καὶ ὁ Κύριος εἰσήκουσέ μου. Ἐσπέρας καὶ πρωὶ καὶ μεσημβρίας διηγῆσομαι καὶ ἀπαγγελοῦ καὶ εἰσακούσεται τῆς φωνῆς μου». Πράγματι οἰανδῆποτε ὦραν καὶ ἐὰν εἰσῆρχετο ὁ πιστὸς ἐν αὐτῷ, θὰ ἐβλεπε τὸν Π. Νικόλαον προσευχόμενον. Τοῦτο μαρτυροῦν τὰ ἐκκλησιαστικὰ τοῦ ναοῦ βιβλία, εἰς τὰ ὁποῖα ἀπετυπώθησαν τὰ δάκτυλά του. Ἀλλὰ καὶ ὅσοι διαμένον εἰς τὴν ἐνορίαν αὐτῆν, βεβαιοῦν τοῦτο. Ἔργον αὐτοῦ ἦτο ἡ προσευχὴ καὶ ἡ ἐξομολόγησις τῶν πιστῶν. Καὶ ἂν ἀκόμη δὲν ἦτο εἰς αὐτὸν τὸν Ναόν, εἰς κάποιο ἄλλο ναίδριον θὰ εὐρίσκετο οὗτος, τελῶν τὴν θείαν λειτουργίαν, τὴν ὁποῖαν ἤρχιζεν, ὡς γνωστὸν, ἀπὸ τῆς πρωΐας καὶ ἐτελείωνε τὸ ἀπόγευμα. Οὐχ ἦττον καὶ τὴν νύκτα προσήχθετο, μὴ δίδων νυσταγμὸν τοῖς βλεφάροις αὐτοῦ καὶ ὕπνον τοῖς χροτάφοις αὐτοῦ. Αἱ ἱεραὶ αὐτοῦ παννυχίδες ἦσαν εὐχάριστοι εἰς αὐτόν, προσεῖλκε δὲ πολλοὺς εὐσεβεῖς χριστιανοὺς εἰς αὐτάς. Αὗται διεξήγοντο μὲ πολλὴν κατάνυξιν καὶ μυστικοπάθειαν, ἔφερον δὲ ψυχικὴν ἀγαλλίασιν καὶ εὐφροσύνην οὐράνιον.

Εἰς τὴν τεταραγμένην ἐποχὴν τῆς ὕλης καὶ τῆς ἀμαρτίας, ἀνεφάνη ὁ δίκαιος οὗτος Πατὴρ τῆς Ἐκκλησίας διὰ ν' ἀναγεννήσῃ καὶ σώσῃ χιλιάδας ψυχῶν.

Ἐλυπήθημεν βαθύτατα ὅλα τὰ πνευματικὰ του τέκνα, διότι ἐστερήθημεν τοῦ προσφιλοῦς ἡμῶν Πνευματικοῦ Πατρός. Ὑπῆρξεν ἄριστον παράδειγμα Καλοῦ Ποιμένος, συμβουλευσας, διδάξας τὰ ρήματα ζωῆς καὶ δεῖξας πάντοτε εἰς τοὺς πιστοὺς, ὅτι ἐν τῇ ταπεινῇ καὶ ἀγαθωτάτῃ αὐτοῦ καρδίᾳ ἐκρύπτετο εἰς τόσον πολῦτιμος θησαυρός, ὅστις μὲ τὴν πρὸς Κύριον ἐκδημίαν αὐτοῦ φέρεται εἰς εὐρύτερον φῶς, ἀποκαλύπτων τὴν ἀνυπέβλητον αὐτοῦ ἀξίαν καὶ τὸ πλοῦσιον πνευματικὸν αὐτοῦ περιεχόμενον.

Ἀναμφιβόλως ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἵπταται εἰς τὰς

οὐρανίους Μονάς, βλέπουσα τὸ ἐπιτελεσθὲν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ θεάρεστον ἔργον αὐτῆς. Τῇ ἀληθείᾳ ἡ ἐλπίς, ὅτι δὲν ἀπέθανεν, ἀλλὰ ζῆ, ἐνδυναμώνει τὰς ψυχὰς μας, ὥστε μετὰ πολλῆς ἐνθαρρύνσεως καὶ ὑπομονῆς νὰ συνεχίσωμεν τὸν δρόμον τῆς τελειότητος εἰς τὸν ὁποῖον μᾶς καθωδῆγει καθ' ὅλον αὐτοῦ τὸν βίον.

Καὶ εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀποδείξωμεν εἰς τὴν σύγχρονον ἐποχὴν, ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς δὲν εἶναι θρησκεία λόγων, ἀλλ' ἔργων, βίωμα παντὸς ἀνθρώπου καθιστάμενος, ἀφοῦ ἐκεῖνος κατώρθωσε νὰ ἐφαρμόσῃ ἐμπράκτως τὰ θεῖα διδάγματα τοῦ θεανθρώπου καὶ νὰ φθάσῃ εἰς ὕψη χριστιανικῆς τελειότητος.

Καθῆκον ἡμῶν καὶ χρέος εἶναι νὰ διαφυλάξωμεν τὰς ἱεράς αὐτοῦ ὑποθήκας καὶ τηρήσωμεν αὐτάς ἐν τῷ βίῳ ἡμῶν. Ὡς ἐκεῖνος ἔμεινε πιστὸς εἰς τὰς ἱεράς παραδόσεις τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας, οὕτω καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν νὰ συνεχίσωμεν τὸν δρόμον τῆς ἐναρέτου ζωῆς, ἀκολουθοῦντες πιστῶς τὰ διδάγματα τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, μιμούμενοι τὰς πολλὰς ἀρετὰς τοῦ αἰδίδιμου Πατρός Νικολάου καὶ τελειοποιούμενοι ἐν πᾶσιν, ἕως ὅτου κατανήσωμεν εἰς τὴν αἰώνιον ἀνάπαυσιν τῆς μακαριότητος τοῦ Θεοῦ.

Ταῦτα σκεπτόμενοι κατὰ τὴν παρούσαν ἡμέραν τῶν μνημοσύνων αὐτοῦ, ἐπικαλεσθῶμεν δι' αὐτοῦ τὸ ἔλεος καὶ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ ἐπὶ πάντας ἡμᾶς».

Εὐθὺς μετὰ τὴν ταφὴν αὐτοῦ ὁ τάφος αὐτοῦ ἀπέβη λαϊκὸν προσκύνημα μέχρι τῆς γενομένης ἀνακομιδῆς τῶν ὁσίων, ὅτε συνεπεῖα τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ νέου μεγαλοπρεποῦς ναοῦ Ἁγίου Ἰωάννου ἀφῆρέθησαν τοῦ τόπου ἐκεῖνου, ἐξωραϊσθέντος τοῦ πέριξ αὐτοῦ χώρου. Κατ' ἀρχὰς μὲν ἐτοποθετήθησαν ἐν τῷ ἱερῷ Βήματι τοῦ ναοῦ, βραδύτερον δ' ὅτε ἐστήθη ἡ προτομὴ τούτου πρὸ τῆς προσόψεως τοῦ ἱεροῦ τούτου ναοῦ, τεθέντα ἐντὸς μεταλλικοῦ κιβωτίου, διεφυλάχθησαν ἐντὸς τοῦ χώρου τῆς προτομῆς αὐτοῦ.

Ὁ Τύπος ἐπὶ τῷ θανάτῳ αὐτοῦ.

Τὰ Ἐκκλησιαστικὰ περιοδικὰ «Ἐκκλησία»⁹ «Ἐρὸς Σύνδεσμος»¹⁰ καὶ «Τρεῖς Ἱεράρχαι»¹¹ ἐδημοσίευσαν εὐφημα σχόλια περὶ τοῦ προσώπου καὶ τῆς δράσεως αὐτοῦ, ἀναγγείλαντα τὸν θάνατον αὐτοῦ. Ὡσαύτως ἡ τότε ἐκδιδομένη ἐφημερὶς «Ἐσπερινὴ» ἐδημοσίευσεν δύο μακροσκελῆ ἄρθρα κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κηδείας αὐτοῦ καὶ τὴν ἐπομένην, ἐν οἷς ἐξιστορεῖται ἡ ἐνάρετος αὐτοῦ πολιτεία, ἡ ἀγιότης αὐτοῦ, ἡ φήμη του ὡς ἁγίου πατρός, αἱ πρὸς αὐτὸν ἐκδηλώσεις σεβασμοῦ καὶ τιμῆς χιλιάδων πιστῶν, προσελθόντων εἰς ἀσπασμὸν τῆς σοροῦ αὐτοῦ¹². Μετὰ πολλὰ ἔτη ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ περιοδικὸν Ἐνορία ἄρθρον τοῦ ἱερέως Ἰωάννου Ἀδαμοπούλου μὲ τὸν τίτλον «Ὁ Παπατικὸς Πλανᾶς»¹³.

9. Ἐκκλησία ἔτους 1932 ἀριθ. φύλ. 11 σελ. 87.

10. Ἐρὸς Σύνδεσμος τῆς 1.4.1932.

11. Τρεῖς Ἱεράρχαι ἔτους 1932.

12. Ἐφημερὶς «Ἐσπερινὴ» 5 καὶ 6 Μαρτίου τοῦ ἔτους 1932.

13. Ἱερέως Ἰωάν. Ἀδαμοπούλου († 1962),

ΤΑ ΕΙΡΗΝΙΚΑ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

ΤΟ ΤΡΙΠΤΥΧΟΝ: ΕΙΡΗΝΗ, ΑΛΗΘΕΙΑ, ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

Πάντοτε ἐτονίσθη καὶ διαρκῶς πρέπει νὰ ἐπαλαμβάνεται ὅτι παραμένει ἀνέφικτος μία ἀρετὴ ἀπομεμονωμένη ἀπὸ τὰς ἄλλας. Συμβαίνει τοῦτο λόγῳ τῆς φύσεως αὐτῆς καὶ τῆς ἐσωτερικῆς ἀλληλοεξαρτήσεως καὶ ἀλληλοσυμπληρώσεως. Ἡ μία ἀρετὴ συγκρατεῖ τὴν ἄλλην, ἀλλὰ καὶ προϋποθέτει τὴν ἄλλην. Διχοτόμησις ἐνταῦθα δὲν χωρεῖ.

Διὰ τοῦτο καὶ διάφοροι κινήσεις ἀναμορφωτικαὶ διαφημιζουσαι καὶ κατὰ κόρον ἐξαίρουσαι ἀποκλειστικῶς ἓνα μόνον ιδεῶδες μὲ ἔλκυστικά δημαγωγικὰ συνθήματα, παλαιότερον καὶ σήμερον, δὲν ἐπέτυχον οὔτε τὴν εἰρήνην κεχωρισμένως, οὔτε τὴν ἐλευθερίαν, οὔτε τὴν δικαιοσύνην.

Οἳἀδήποτε ἀπόπειρα διαχωρισμοῦ των ὁδηγεῖ μοιραίως εἰς διάψευσιν καὶ ἀποτυχίαν. Ἰσὶ-

δωρος ὁ Πηλουσιώτης (435) ἐγκύψας εἰς τὰς κοινωνικὰς συνεπείας καὶ τὰς διαψεύσεις τοιούτων προσπαθειῶν μὲ καταπληκτικὴν σαφήνειαν τονίζει τὴν ἀδιαίρετον дуάδα τῆς εἰρήνης μετὰ δικαιοσύνης:

«Εἰρήνη μετὰ δικαιοσύνης. Ἡ εἰρήνη τῇ δικαιοσύνῃ συγκεκριμένη θεῖον ἐστὶ χρῆμα, εἰ δὲ θατέρα ἄνευ τῆς ἐτέρας εἴη, λυμαίνεται τῷ τῆς ἀρετῆς κάλλει. Ἔστι μὲν γὰρ εἰρήνη καὶ λησταῖς πρὸς ἑαυτοὺς καὶ λύκοις. Τοῖς μὲν ἐπὶ λύμη τῶν ἀνθρώπων, τοῖς δὲ ἐπ' ὀλέθρῳ τῶν προβάτων. Ἄλλ' οὐκ ἂν καλέσαιμι ταύτην εἰρήνην τὴν τῇ δικαιοσύνῃ μὴ κοσμουμένην. Εἰ δ' αὐτῇ συνέλθοι, ὄντως εἰρήνη κεκλήσεται. Διὸ καὶ ὁ Χριστὸς ἔφη: «Οὐκ ἤλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν, ἀλλὰ μάχαιραν» (Ματθ. 10, 34). Ὅτι γὰρ οὐ πάσαν εἰρήνην, ἀλλὰ τὴν τῇ κακίᾳ συνεζευγμένην ἀπο-

Ἐν Ἐπιλόγῳ.

Τοιοῦτος πράγματι ἀνεδείχθη ὁ ἱερεὺς Νικόλαος Πλανᾶς. Ἐχὼν ἐν ἑαυτῷ ἀνεπτυγμένας πάσας τὰς χριστιανικὰς ἀρετὰς, ἐπολιτεύθη ὁσίως καὶ δικαίως, εὐλογηθεὶς παρὰ Θεοῦ καὶ δοξάσας Αὐτὸν ἐν ἔργοις ἀγαθοῖς.

Τὸν βίον αὐτοῦ διήνυσεν ἐν πνευματικῇ ἀθλήσει καὶ διαρκεῖ πρὸς τὸν Θεὸν ἀναφορᾷ, καλλιεργήσας καὶ αὐξήσας τὸ δοθὲν αὐτῷ τάλαντον τῆς Θεῖας Χάριτος, ἀναγεννήσας καὶ σώσας ἐκ τῆς ἀμαρτίας πολλὰς ψυχὰς ἀνθρώπων.

Παρὰ τὴν ἔλλειψιν ἐπικτήτων μορφωτικῶν προσόντων καὶ ἄλλης ἐπιφανοῦς θέσεως, κατέστη μέγας τῇ ἀληθείᾳ Πατῆρ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, κατὰ τὸν παρόντα αἰῶνα, τυχὼν βαθυτάτου σεβασμοῦ καὶ ἀπεράντου ἐκτιμῆσεως ἐκ μέρους πάντων. Ἡ ἀγιότης αὐτοῦ καθίστατο ἐκδηλὸς εἰς πάντας τοὺς προστρέχοντας αὐτῷ.

Ὅσα περὶ αὐτοῦ ἱστορήσαμεν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, ματρυροῦν περιτράνωσ τὴν πλήρη αὐτοῦ ἀγιότητα. Ταῦτα ὁμοῦ μεθ' ὅσων ἄλλων ἐγράφησαν περὶ αὐτοῦ, συλλεγόμενα, θὰ ἠδύνατο ν' ἀποτελέσωσιν τὴν βάσιν, ἐφ' ἧς στηριζομένη ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, νὰ ἀποφασίσῃ τὴν καὶ ἐκ μέρους τῆς Διοικούσης Ἐκκλησίας ἀναγνώρισιν τῆς ἀγιότητος αὐτοῦ, εἰσηγουμένη τὰ δέοντα τῇ Μητρὶ Ἐκκλησίᾳ, τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριαρχείῳ, ὡς ἐπραξε καὶ περὶ τῶν ὁσίου Κοσμᾶ τοῦ Αἰτωλοῦ καὶ Ἀγίου Νεκταρίου Πενταπόλειως, ἀφ' οὗ προηγήθη ἡ εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας ἀναγνώ-

ρισίς τοῦ ἱερέως Νικόλαου Πλανᾶ, ὡς ἀγίου Πατρός.

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει α) ὅτι παρὰ πάντων ἀνεγνωρίζετο ἡ ἀγιότης αὐτοῦ, β) ὅτι οὐδεὶς ἀπολύτως ὑπῆρξεν ὁ περὶ αὐτῆς ἀντιλέγων, γ) ὅτι ἐξέλιπον ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ὁ μοναδικὸς αὐτοῦ υἱὸς καὶ ἡ σύζυγος αὐτοῦ, μὴ καταλιπόντες τέκνα καὶ λοιποὺς ἀπογόνους, δ) ὅτι ὑπάρχουν εἰσέτι ἐν τῇ ζωῇ αὐτόπται μάρτυρες, κληρικοὶ καὶ πιστοί, δυνάμενοι ὑπευθύνως νὰ μαρτυρήσωσι περὶ τῆς ἀγιότητος αὐτοῦ καὶ τῶν πρεσβείαις αὐτοῦ τελεσθέντων παρὰ Θεοῦ θαυμαστῶν σημείων, δύναται νὰ προβῆ ἡ Διοικοῦσα Ἐκκλησία εἰς τὴν πράξιν τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς ἀγιότητος αὐτοῦ.

Πρὸς τοῦτο ἐπιβάλλεται ἡ παρά τινας προσώπου συλλογὴ τῶν ἀθηντικῶν περὶ αὐτῆς στοιχείων, ἡμεῖς δὲ εὐχαρίστως ἀναλαμβάνομεν νὰ ἐργασθῶμεν ἐν προκειμένῳ, ποιούμενοι θερμὴν ἐκκλήσιν πρὸς πάντας τοὺς γνωρίσαντας αὐτὸν καὶ μετ' αὐτοῦ πνευματικῶς συνδεθέντας ἢ ἄλλως πως παρ' αὐτοῦ εὐεργετηθέντας ἢ ἰδόντας σημεῖα τῆς ἀγιότητος αὐτοῦ, ὅπως γράψωσι καὶ ἀποστείλωσιν ἡμῖν τὰς προσωπικὰς αὐτῶν ἀφηγήσεις, προκειμένου ἐν εὐθέτῳ χρόνῳ νὰ εἰσηγηθῶμεν τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὰ δέοντα περὶ αὐτοῦ.

Οὕτως εὐθὺς ἅμα τῇ ἐπισήμῳ ἀναγνωρίσει τῆς ἀγιότητος αὐτοῦ θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπακολουθήσῃ ἡ ἐπανακομιδὴ τῶν ἱερῶν αὐτοῦ ὄστων ἐκ τοῦ χώρου ἔνθα φυλάσσονται εἰς τὸν ἀνεγερεθέντα μεγαλοπρεπῆ ἱερὸν ναὸν τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τῆς ὁδοῦ Βουλιαγμένης, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐπὶ πεντηκοναετίαν ὀλόκληρον διετέλεσεν ἐφημέριος, τιθεμένων τούτων εἰς λαϊκὸν προσκύνημα.

† Ὁ Παραμυθίας, Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου ΤΙΤΟΣ

Ὁ Παπα - Νικόλαος Πλανᾶς. Ἐν περιοδικῷ Ἐνωρίᾳ ἔτος Δ' 1949 τ. 84 σελ. 296 ἔ. καὶ τ. 85, σελ. 313 ἔ. Ἐν αὐτῷ ἀνέφερεν, ὅτι ἐξεφωνήθη παρ' ἡμῶν, ὡς φοιτητοῦ τότε τῆς Θεολογίας ὁ ἐπιτάφιος λόγος πρὸς τὸν ἱερέα Νικόλαον Πλανᾶ.

κηρύττει, ἀλλαχοῦ φησιν. «Εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν» (Ἰωάν. 14, 27). Εἰρήνη γὰρ ὄντως ἐκείνη ἐστίν, ἡ τῆ δικαιοσύνη καὶ τῆ εὐσεβείᾳ σεμνυνομένη».

Παρόμοια λέγει καὶ ὁ ἱ. Χρυσόστομος εἰς τὴν Θ' ὁμιλίαν του πρὸς Ἐφεσίους :

εἰρήνη ἀπ' ἀρετῆς

«Οὐκ ἐν τοῖς κακοῖς τὴν εἰρήνην ἔστιν εὐρεῖν· πανταχοῦ δὲ ταύτην ἔστιν εὐρεῖν, ὅπου ἂν μετὰ δικαιοσύνης καὶ ἀρετῆς βιώσιν. Πλεονέκτης μετὰ πλεονέκτου οὐκ ἂν εἰρηνεύσειε ποτε· ὡς εἶγε μὴ ἦσαν δίκαιοι καὶ ἐπεικεῖς, καὶ ἀδικούμενοι μετὰ αὐτῶν, διεσπάρθη ἂν τὸ γένος. Καθάπερ δύο θηρίων σφόδρα πεινῶντων, ἂν μὴ τι γένηται μέσον τὸ δυνάμενον ὑπ' αὐτῶν ἀναλωθῆναι, ἑαυτὰ κατεσθίουσιν· οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν πλεονεκτῶν καὶ τῶν κακῶν ἐγένετο ἂν. Ὡστε οὐκ ἐν εἰρήνῃ εἶναι, μὴ πρότερον ἀρετῆς κατορθωθείσης. Κατασκευάσωμεν πόλιν πάντων πλεονεκτῶν καὶ ἰσοτίμων, καὶ μηδεὶς φερέτω τὸ ἀδικεῖσθαι, ἀλλὰ πάντες ἀδικεῖτωσαν· μὴ δύναται συστήναι ἡ πόλις ἐκείνη; Οὐδαμῶς. Ἄλλὰ μοιχῶν ἐστὶν εἰρήνη; Ἄλλ' οὐχὶ εὐρήσεις οὐδὲ δύο ὁμοουύντας. Ὡστε οὐδὲν τούτου αἴτιον πάλιν, ἢ τὸ τὴν ἀγάπην ψυγῆναι· τοῦ δὲ τὴν ἀγάπην ψυγῆναι αἴτιον τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν. Εἰς γὰρ φιλαυτίαν ἄγει τοῦτο, καὶ διαιρεῖ καὶ σχίζει τὸ σῶμα, καὶ χαννοὶ καὶ διασπᾶ. Ἐνθα δὲ ἀρετῆ, τὸ ἐναντίον ποιεῖ. Ὁ μὲν γὰρ ἐνάρετος καὶ χρημάτων κρείττων, κἂν μυριοὶ ὦσιν ἐν πενίᾳ δύναται· ἂν εἶναι εἰρηνικός· οἱ δὲ πλεονέκται κἂν δύο ὦσιν, οὐδέποτε δύνανται ἐν εἰρήνῃ εἶναι. Ὡστε ἂν ἡμεῖς ὦμεν ἐνάρετοι, ἢ ἀγάπη οὐκ ἀπολείται· ἀπὸ γὰρ ἀγάπης ἢ ἀρετῆ, καὶ ἀπὸ ἀρετῆς ἢ ἀγάπης... Ὁ ἐνάρετος οὐ προτιμᾷ χρήματα φιλίας, οὐδὲ μνησικακός ἐστιν, οὐδὲ ἀδικεῖ τὸν πλησίον, οὐχ ὑβρίζει, φέρει πάντα γενναίως. Ἀπὸ τούτων ἢ ἀγάπη συνίσταται... Ὡστε ἐν τῶν δύο εἶναι χρῆ, ἢ σφόδρα φιλικὸν καὶ ἐρώμενον, ἢ σφόδρα ἐνάρετον. Ὁ γὰρ τὸ ἐν ἔχων ἐξ ἀνάγκης καὶ τὸ ἕτερον κέκτηται· καὶ τούναντιον ὁ μὴ εἰδὼς φιλεῖν, καὶ πονηρὰ ἐργάζεται πολλά· ὁ πονηρὰ ἐργαζόμενος, οὐδὲ φιλεῖν οἶδε».

* *

Πολὺ συχνὰ ἡ ἔννοια τῆς Εἰρήνης παρεξηγήθη ὥστε νὰ θεωρῆται ἡ περίοδος ἢ ἀνευ πολέμου. Ἡ ἀκόμη νὰ ἐκλαμβάνηται ὡς ἀνοχή καὶ συνύπαρξις ἐκ διαμέτρου ἀντιθέτων ἀντιπάλων. Μὴ δυνάμενοι νὰ συνεννοηθοῦν καὶ νὰ ἐπέλθῃ μία κατανόησις βαθυτέρα, ἐσωτερικὴ, καταφεύγουν εἰς μίαν πλασματικὴν εἰρήνην.

Ἐνώπιον τῶν παραχαράξεων πρέπει νὰ τοινοσθῇ ὅτι ἡ ἐπικράτησις τῆς Εἰρήνης εἶναι ἀδύνατος ἀνευ παραλλήλου διαλόγου, με ταπεινώσειν καὶ ἀγάπην καὶ με γενναίας ἀποφάσεις. Ἐπὶ πλέον ἡ ἰδέα τῆς Εἰρήνης εἶναι ἀναποσπαστῶς συνδεδεμένη με τὴν δικαιοσύνην.

Οὐδεὶς εἶναι πράγματι εἰρηνόφιλος με τὴν πρα-

γματικὴν ἔννοιαν τῆς λέξεως, ἐὰν συγχρόνως δὲν ἐργάζεται διὰ τὴν ἀπομάκρυνσιν τῶν ἀφορμῶν τῆς ἀδικίας. Καὶ εἶναι ἀδύνατον νὰ ὁμιλῶμεν περὶ εἰρήνης καθ' ἣν στιγμὴν ἄλλοι κίνδυνοι ἐξίσου σοβαροὶ διασαλεύουν τὴν ἀρμονίαν καὶ τὴν τάξιν. Ἡ πείνα, ἡ ἀπονομή γεωργικῶν κλήρων ἀρκετῶν, ἡ ἀπάμβλυνσις τοῦ μίσους τῶν κοινωνικῶν τάξεων καὶ τῶν φυλετικῶν διακρίσεων.

Ἀπεργάζομαι τὴν εἰρήνην, σημαίνει νὰ ἀποδυσθῶ εἰς ἀγῶνα, πρὸς συνεννόησιν μετὰ αὐτῶν ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ νὰ συζητήσω μετ' αὐτῶν ἐπὶ τῶν ὄλων τῶν προβλημάτων. Καὶ ἄς μὴ λησμονῶμεν ἐν προκειμένῳ, ὅτι ὁ SIMONE WELL εἶπε: «ἡ δικαιοσύνη εἶναι πάντοτε ὁ αἰώνιος ἀπουσιάζων ἀπὸ τὴν παράταξιν τῶν νικητῶν».

Πράγματι μετὰ ἀπὸ κάθε νίκην ἐπηκολούθει ἐξευτελισμὸς τῶν νικημένων. Εἰς πολλὰς περιπτώσεις τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας, μετεχειρίσθησαν τοὺς αἰρετικούς κατὰ τὸν χειρότερον τρόπον. Τὸ ἴδιον ἐπανελήφθη με τοὺς Σταυροφόρους, οἱ ὅποιοι κινούμενοι δῆθεν ἀπὸ ἀνώτερα ἰδανικά ἐφέρθησαν κατὰ τῶν «ἀπίστων», κατὰ τρόπον ἀπαράδεκτον. Εἶναι ἀπαράδεκτος ἡ ἐπιβολὴ διὰ τῆς βίας μιᾶς ἰδεολογίας ἐπὶ τοῦ ἄλλου. Τέλος εἶναι ἀπαράδεκτος ἡ ἀρχὴ ὅτι ἐὰν θέλης εἰρήνην πρέπει νὰ προετοιμαζῆσαι διὰ πόλεμον. SI VIS PACEM PARA BELLUM».

Οἱ σημερινοὶ μαθηταὶ διδασκόμενοι ὠρισμένα πλαστὰ ἀνδραγαθήματα τῶν προγόνων, μειδιοῦν διότι ἀρχίζουν καὶ ἀντιλαμβάνονται τὰς γενομένας ἀδικίας. Ὁ πραγματικὸς πατριωτισμὸς δὲν εἶναι πάντοτε ὁ ἐκθειςμὸς παντὸς ἰδικοῦ μας στοιχείου καὶ ἡ περιφρόνησις τῶν ἄλλων.

Ἡ Παιδεία πρέπει νὰ ἀρχίσῃ νὰ ἐπιστημάνῃ καὶ τὰς ἀρετὰς τῶν ἀντιπάλων. Εἰρηνικὸν κλίμα δὲν δύναται νὰ δημιουργηθῇ καθ' ἣν στιγμὴν καλλιιεργεῖται συστηματικῶς ὁ φανατισμὸς, καὶ διαιωνίζεται ἢ προκατάληψις.

Εἰς τὸ παρελθὸν ὑπῆρχεν τάσις νὰ ἡρωποιοῦν καὶ νὰ ἐκθειάζουν κάθε πόλεμον. Κανεὶς πόλεμος δὲν εἶναι ἱερός. Ὁ σεβασμὸς τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος, ἀκόμη καὶ εἰς τὸ πεδίου τῆς μάχης, εἶναι ἀπαραίτητος εἰς τὸν Χριστιανισμόν. Ἀποτελεῖ εἰρωνεῖαν καὶ γελοιοποίησιν, πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς μάχης νὰ τελῆται Θ. Λειτουργία, νὰ κοινωνοῦν οἱ στρατιῶται καὶ ἀκολούθως νὰ στέλλωνται προτρεπόμενοι με Ἐκκλησιαστικὰς εὐχὰς, διὰ νὰ δολοφονήσουν συνανθρώπους των, δημιουργήματα τοῦ Θεοῦ.

Τοιαύτας διαστάσεις λαμβάνει τὸ θέμα τῆς Εἰρήνης ὅταν πρόκειται νὰ ἐξετασθῇ ἀπὸ σκοπιᾶς πραγματικῆς καὶ ὄχι μόνον θεωρητικῆς.

Ἀνάγκη Φιλειρηνικῆς Ποιμαντικῆς.

Ἦδη ἀπὸ τῆς λήξεως τοῦ φρικτοῦ τελευταίου παγκοσμίου πολέμου, στοιχίσαντος περὶ τὰ 16 ἑκατομ. ἀνθρώπων καὶ ἴσου ἀριθμοῦ ἰσοβίως ἀνα-

πήρων, ἐνδελεχεῖς προσπάθειαι καταβάλλονται πρὸς δημιουργίαν εὐνοϊκῶν συνθηκῶν παγκοσμίου εἰρηνικῆς συμβιώσεως. Διότι ὁ κόσμος εἰς τὸ βάθος μισεῖ τὸν πόλεμον. Ἡ γενεὰ μας ἐγεύθη τὴν φρίκην ἀλλεπαλλήλων κατοχῶν καὶ δὲν ἐννοεῖ πλέον νὰ ἴδῃ νέας συρράξεις.

Τὸν παγκόσμιον αὐτὸν πόθον ἐξέφραζεν ἤδη ὁ πατὴρ τῆς Ἱστορίας Θουκυδίδης ὅταν ἔγραφε: «Οὐδεὶς οὕτω ἀνόητός ἐστιν ὅστις πόλεμον πρὸ εἰρήνης αἰρέεται. Ἐν μὲν γὰρ τῇ οἱ παῖδες τοὺς πατέρας θάπτουσιν. Ἐν δὲ τῷ οἱ πατέρες τοὺς παῖδας».

Τὴν συνειδήσιν αὐτὴν καὶ τὸ κοινὸν αἶτημα συνεχίζει ἡ Ἐκκλησία. Ἡ Γέννησις τοῦ Ἰδρυτοῦ τῆς, εὐηγγελίσθη εἰς τοὺς πρώτους μάρτυράς της ὡς «ἐπὶ γῆς εἰρήνη». Δὲν ἔπαυσε δὲ ἀπὸ τῆς συστάσεώς της ἀδιαλείπτως νὰ εὐχεται ὑπὲρ τῆς εἰρήνης. Ὁ Θεὸς μας «οὐκ ἔστιν ἀκαταστασίας Θεός, ἀλλ' εἰρήνης», «βασιλεὺς εἰρήνης». Ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς «εὐηγγελίστατο εἰρήνην τοῖς μακρὰν καὶ τοῖς ἐγγύς». Διὰ τοῦτο καὶ τὸ εὐαγγέλιόν του ἐκλήθη «εὐαγγέλιον εἰρήνης».

Ὁ ἀρχαιότερος λειτουργικὸς χαιρετισμὸς, συνεχιζόμενος ἀκόμη τὴν Ἀνατολήν, εἶναι ὁ ἀναστάσιμος «εἰρήνη ὑμῖν». Αὐτὸς προλογίζει τὰς ἀποστολικὰς ἐπιστολάς. Μὲ αὐτὸν ἀλληλοχαιρετοῦνται καὶ σήμερον οἱ Μοναχοί, ἐνδεικτικὸν τοῦ βαθμοῦ τῆς σημασίας τῆς εἰρήνης εἰς τὰς καθημερινὰς σχέσεις τῶν πιστῶν.

* *

Ἡ διαφορὰ ἐνὸς συγχρόνου πολέμου μὲ τοὺς παλαιούς καὶ κλασσικοὺς τρόπους μάχης εἶναι ἡ ἑξῆς:

Ὅτι ὁ σημερινὸς πόλεμος μὲ τὰ ἀτομικὰ ὄπλα σημαίνει τελείαν ἐξαφάνισιν τῶν συγκρουομένων δυνάμεων. Διὰ πρώτην φορὰν ἡ ἀνθρωπότης ἀρχίζει ν' ἀντιλαμβάνηται ὅτι τὸ παλαιὸν σύνθημα, «ἐὰν θέλης εἰρήνην ἔτοιμάσου διὰ πόλεμον», «SI VIS PACEM PARA BELLUM» δὲν ἰσχύει πλέον. Εἶναι τόσο δὲν δύσκολον νὰ γίνῃ διάκρισις μεταξὺ ἀμυντικοῦ καὶ ἐπιθετικοῦ πολέμου ἢ ἀκόμη μεταξὺ κατοχῆς ὄπλων καὶ χρήσεως τῶν ὄπλων. Δὲν ὑπάρχει πλέον δυνατὴ ἄμυνα ὑπὸ τὴν γνωστὴν ἔννοιαν τῆς λέξεως, ἀλλὰ ὑπάρχει ὁ κίνδυνος τῶν ἀντιποίνων καὶ τῆς ἐκδικήσεως.

Ἡ ἐμφάνισις τοῦ ἀτομικοῦ αἰῶνος μᾶς ὠθεῖ νὰ ἐπανεξετάσωμεν τὸ θέμα τοῦ πολέμου μὲ μίαν νέαν λογικὴν. Ἡ νέα αὐτὴ λογικὴ μᾶς ὠθεῖ εἰς μίαν νέαν ἠθικὴν ἀξιολόγησιν τοῦ πολέμου. Ὁ πόλεμος, ὅλοι οἱ πόλεμοι συλλήβδην, πρέπει νὰ καταδικασθοῦν καὶ τοῦτο θὰ ἐπιτευχθῆ μόνον μὲ μίαν διεθνῆ Ἐπιτροπὴν Ἐλέγχου καὶ καταστολῆς ἐνόπλου συρράξεως. Ἡ ὄμιλλα τῶν πολεμικῶν ὄπλων μαρτυρεῖ ὅτι πολεμοχαρῆ ἔνστικτα δηλητηριάζουν ἀκόμη τὰς σχέσεις τῶν κρατῶν. Ἡ πρέπει νὰ ἐκρίζωσωμεν τὸν πολεμικὸν αὐτὸν πυρετὸν ἢ πρέπει νὰ σταματήσωμεν τὰς περαιτέρω πυρηνικὰς δοκιμὰς. Ἄνευ μιᾶς ἐκλογῆς ἐκ τῶν δύο

μοιραίως ὁ κόσμος θὰ ὀδηγηθῆ πρὸς μίαν αὐτοκαταστροφὴν.

Ὁ πόλεμος, κατὰ κοινὴν ὁμολογίαν, ἐκτὸς τῶν καταστρεπτικῶν του συνεπειῶν, εἶναι ἓνα ἐγκλημα τοῦτ' αὐτὸ ἐναντίον τοῦ Θεοῦ καὶ ἐναντίον τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Καὶ ἐὰν ἀκόμη ἓνας πόλεμος θεωρηθῆ ὡς δίκαιος, πολὺ γρήγορα θὰ μεταβληθῆ εἰς ἄδικον ἐφ' ὅσον θὰ προστρέξῃ εἰς τοιαῦτα καταστρεπτικὰ μέσα. Ἡ ἠθικὴ τοῦ πολέμου μᾶς ἀναγκάζει ν' ἀναθεωρήσωμεν τὰς πεπαλαιωμένας ἀντιλήψεις. Ἡ ἔκτασις τῶν ζημιῶν, ὁ ἀριθμὸς τῶν θυμάτων, ὁ ἀντίκτυπος εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς ζωῆς εἶναι τόσο ἀσύλληπτοι, ὥστε δίδουν εἰς τὸν πόλεμον ἓνα χαρακτῆρα τὸν ὁποῖον δὲν εἶχεν ἄλλοτε. Ὅλοι αἱ κλασσικαὶ θεωρίαι περὶ νομίμου πολέμου ἀποδεικνύονται σήμερον ὡς ἀπραγματοποίητοι.

Παρὰ τὴν θαυμασίαν αὐτὴν ἔκθεσιν τῶν αἰτημάτων τῆς εἰρήνης, δὲν πρέπει ὁ προσευχόμενος ν' αὐταπατάται ὅτι αὐτομάτως ἡ Εἰρήνη θὰ ἐπικρατήσῃ. Χρειάζεται συνεργασία συνεχῆς τοῦ ἀνθρώπου, δρᾶσις εἰρηνόφιλος. Ἀπαθῆς στάσις, ἄνευ ἐνεργοῦ συμμετοχῆς εἰς τὰ προβλήματα τὰ κοινωνικὰ καὶ ἄνευ ἐνδιαφέροντος συστηματικοῦ, θὰ ἔχῃ ὡς ἀποτέλεσμα μοιραῖον, νὰ ὑπεισέλθουν εἰς τὸ προσκήνιον τῆς πολιτικῆς ἡ τῆς ἡγεσίας ἐνὸς τόπου ἄνθρωποι, περιφρονοῦντες τὴν ζωὴν τῶν συνανθρώπων των, καὶ ἔτοιμοι νὰ ὀδηγήσουν ἓνα ἔθνος εἰς αἱματοκύλισμα.

Ἰδιαιτέρως σήμερον, ὅποτε ἐπικρέματα ὁ κίνδυνος τῆς ἀτομικῆς βόμβας, οἱ φιλήσυχτοι πιστοὶ πρέπει νὰ κινηθοῦν πρὸς ὅλας τὰς διευθύνσεις καὶ νὰ αἰσθανθοῦν τὸ μέγεθος τῆς ἐπικρεμαμένης συμφορᾶς τῶν χημικῶν καὶ πυρηνικῶν ὄπλων, ὅχι μόνον διὰ τοὺς τῆς ἐνδεχομένης συρράξεως προσβληθησομένους, ἀλλὰ ἀκόμη καὶ διὰ τὰ παιδιά των.

Δὲν ἀρκεῖ ἐπομένως νὰ συζητῶμεν ἀκαδημαϊκῶς περὶ τῶν τρομερῶν συνεπειῶν. Ἀνάγκη καὶ νὰ κινηθῶμεν. Ἡ Εἰρήνη εἶναι τὸ δῶρον τοῦ Θεοῦ. Συγχρόνως ὅμως εἶναι καὶ τὸ ἔργον τῶν ἀνθρώπων. Εἶναι δῶρον Θεοῦ, διότι προέρχεται ἐκ τῆς προσευχῆς μας. Εἶναι ὅμως καὶ ἔργον τῶν ἀνθρώπων, διότι ἐπιτυγχάνεται διὰ τῶν ἐξῆς μέσων:

Ἀφοπλισμοῦ, καταργήσεως τῶν φονικῶν ὄπλων, ὅπως εὐχεται συνεχῶς ἡ Ἐκκλησία, βαθμιαίως καὶ ἐλεγχόμενου.

Καλλιέργεια τοῦ πνεύματος τῆς Εἰρήνης. Ἰδίως εἰς χώρας ὑπο-ἀναπτύκτους ἢ μόλις ἀναλαμβανούσας τὴν ἀνεξαρτησίαν των. Ἐκεῖ θὰ ἐμπεδωθῆ ἡ δικαιοσύνη μετὰ εἰρήνης.

Ἐνίσχυσις ὀργανισμῶν διεθνῶν, ἐργαζομένων ὑπὲρ τῆς Εἰρήνης. Εἴτε πρόκειται περὶ τοῦ ΟΗΕ εἴτε περὶ ἄλλων συναφῶν, ἐπιβάλλεται ἡ ὑποστήριξις των πάσῃ θυσίᾳ.

Σὺν τούτοις, ἡ Εἰρήνη πρέπει νὰ ἀποτελέσῃ θέμα ποιμαντικῆς διαφωτίσεως καὶ κατηχητικῆς ἰδιαιτέρας. Διότι ἡ Εἰρήνη ἀποτελεῖ τὸ θεμέλιον τῆς διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας. Πρέπει νὰ κηρύττεται, νὰ διδάσκεται εἰς τὰ σχολεῖα ἀντὶ τοῦ ἀπα-

ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ

2. Ἀρχιερατικὸν συλλεῖτουργον.

Συνήθης πράξις ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ ἡμῶν Ἐκκλησίᾳ εἶναι τὸ συλλεῖτουργον. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν Δυτικὴν Ἐκκλησίαν, ἥτις μέχρι ἐσχάτων ἠγνόει τὸ συλλεῖτουργον, μόλις ἐπιτρέψασα τοῦτο δι' ἀποφάσεως τῆς Β' ἐν Βατικανῷ Συνόδου αὐτῆς, ἡ καθ' ἡμᾶς Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἀνεμπόδιστως ἀείποτε ἐπέτρεψεν εἰς τοὺς παντὸς βαθμοῦ κληρικούς αὐτῆς τὸ συλλεῖτουργεῖν. Καὶ τὸ μὲν ἱερατικὸν συλλεῖτουργον εἶναι συνηθέστατον. Συνήθης ἐπίσης εἶναι καὶ ἡ μετ' Ἀρχιερέως συλλεῖτουργία περισσοτέρων ἢ ὀλιγωτέρων Πρεσβυτέρων καὶ Διακόνων. Ὑπάρχει δὲ καὶ ἴδιον κεφάλαιον ἐν τῷ Παραρτήματι τοῦ «Τυπικοῦ» τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας (ἐκδοσις κατὰ Γ. Βιολάκη) περὶ συλλεῖτουργου, ἐνθα καθορίζονται αἱ ἐπὶ μέρους λεπτομέρειαι τῆς συλλεῖτουργίας. Καὶ εἰς πολλὰς λειτουργικὰς φυλλάδας («Ἱερατικὸν» κ.ἄ.) καταχωρίζονται αἱ περὶ συλλεῖτουργου διατάξεις, ὡς ἐπίσης καὶ εἰς τὸ «Ἡμερολόγιον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» λεπτομερῶς κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη.

Προκειμένου ὁμως περὶ συλλεῖτουργίας ἀρχιερέων, ἡ περίπτωσις θεωρεῖται μᾶλλον ἔκτακτος καὶ σπανιωτέρα. Διὸ καὶ τὰ κατ' αὐτὴν δὲν εἶναι σαφῶς καθωρισμένα ἐν ταῖς λεπτομερείαις αὐτῶν. Ὅθεν παρίσταται ἀνάγκη νὰ διαλάβωμεν ἐνταῦθα τὰ ἀπαραίτητα.

★

Κατ' ἀρχὴν ἐξεταστέον, ἐὰν καὶ πότε ἐνδείκνυται τὸ ἀρχιερατικὸν συλλεῖτουργον. Ἡ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη γενικευθεῖσα παρ' ἡμῖν συνήθεια τῆς μετακλήσεως πολλῶν ἀρχιερέων εἰς τοπικὰς Ἐπαρχιακὰς πανηγύρεις, πρὸς συλλεῖτουργίαν καὶ συμμετοχὴν εἰς ἱεράς λιτανείας, δὲν φαίνεται ὑπάρχουσα ἀπὸ μακροῦ χρόνου ἐν τῇ πράξει τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν. Ἐν τῷ κλίματι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ ἀλλαγῆς εἶναι διατεταγμένη δι' ὠρισμένας

περιπτώσεις Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ λειτουργία. Καὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος δὲν ἐλειψάν ποτε Συνοδικαὶ λειτουργίαι, χάριν τῶν ὁποίων μάλιστα καὶ ἐγένετο πενταθέσιον (ὅσα ἦσαν τότε τὰ μέλη τῆς Ἱ. Συνόδου) τὸ Σύνθρονον τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ Ἀθηνῶν. Οὐχ ἦττον αἱ περιπτώσεις τοιούτων συλλεῖτουργιῶν ἦσαν σπάνια. Ἐξαιρέσει τῶν ἀναγκαίων συλλεῖτουργιῶν ἐπὶ χειροτονίαις Ἐπισκόπων, ἀρχιερατικὰ συλλεῖτουργα ἦσαν σπανιώτατα. Ἐπ' εὐκαιρίᾳ δὲ μεγάλων ἐθνικῶν ἢ βασιλικῶν γεγονότων ἐπανειλημμένως μετεκλήθησαν πρὸς συμμετοχὴν τινες ἢ καὶ πάντες οἱ Ἱεράρχαι τῆς Ἐπικρατείας, καὶ δὴ καὶ Πατριάρχαι ἐξωθεν προσεκληθήσαν, ἀλλὰ πρὸς συμμετοχὴν κυρίως εἰς τὰς εἰδικὰς τελετὰς καὶ πομπὰς, οὐχὶ δὲ πρὸς συλλεῖτουργίαν.

Αἱ ἀρχιερατικὰ συλλεῖτουργία ἐπεφυλάχθησαν εἰς ὅλας ἐξαιρέτους περιπτώσεις, ὡς κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἢ τῆς 50ετηρίδος ἀπὸ τῆς ἀλώσεως τῆς ΚΠόλεως, ἐπὶ τῇ 1900ῃ ἐπετείῳ ἀπὸ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Ἀπ. Παύλου εἰς Ἀθήνας, καὶ εἰς ἄλλας ἀναλόγου σημασίας καὶ περιωπῆς ἱστορικὰς ὄντως ἡμέρας, οἱ καὶ αἱ ἐπ' ἐσχάτων ἀξιοσημείωτοι καὶ ἱστορικὰ ἡμέραι τῆς ἐπιστροφῆς τῶν ἱερῶν λειψάνων τοῦ Ἀποστ. Ἀνδρέου εἰς Πάτρας καὶ τοῦ Ἀποστ. Τίτου εἰς Ἡράκλειον Κρήτης κ.ο.κ. Ἀνάλογοι ἦσαν καὶ εἰς παλαιότερους καιροὺς αἱ ἐπίσημοι περιστάσεις, καθ' ὅς δι' ἀρχιερατικῶν συλλεῖτουργιῶν ἐωρτάσθησαν καὶ ἐλαμπρύνθησαν ἐξαιρέτα κατὰ τόπους γεγονότα.

Ἦδη εὐρισκόμεθα πρὸ δημιουργηθείσης νέας τακτικῆς, τ.ἔ. γενικεύσεως καὶ πληθύνσεως τῶν ἀρχιερατικῶν συλλεῖτουργιῶν, ξενιζούσης μὲν τοὺς παλαιότερους, ἀντιμετωπισθείσης δὲ καὶ διὰ περιοριστικῆς Συνοδικῆς ἀποφάσεως (ἐπὶ ἀρχιερατείας Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν Δωροθέου) καὶ ἀξιούσης ἵνα μόνον μετ' ἔγκρισιν τῆς Ἱ. Συνόδου πραγματοποιῶνται κατ' ἐπαρχίας συλλεῖτουργία καὶ ἐν

ραδέκτου ὑπερτροφικοῦ Πατριωτισμοῦ καὶ Ἐθνικισμοῦ, ὅστις τόσα κακὰ ἐπεσώρευσε εἰς τὸ παρελθὸν καὶ ἀκόμη τηρεῖ εἰς ἀπόστασιν καὶ δυσπιστίαν πολλὰς ἐκ τῶν ἀδελφῶν Ὁρθοδόξων χωρῶν. Ἐὰν δὲν ἀποβλέψῃ ἡ Ἐκκλησία εἰς τὸ κοινὸν καλόν, τότε κινδυνεύει νὰ δέεται ὑπὲρ τῆς Εἰρήνης, ἄνευ ὁμως πρακτικοῦ ἀποτελέσματος. Πρέπει ἀκόμη νὰ συνδεθῇ μετ' τὴν ἱεραποστολικὴν κίνησιν, τὰς κηρυκτικὰς ἐξορμήσεις, μετὰ διαλέξεις καὶ συνέδρια, ὅχι μόνον θεαματικὰ καὶ μετ' εὐκολα συνθήματα ἀλλὰ μετ' ἐμβάθυνσιν θεολογικὴν ἐν συναρτήσει μετ' τὴν καθημερινὴν πραγματικότητα.

Αὐτὴν τὴν καλλιέργειαν τῆς Εἰρήνης ἐξήτει καὶ ὁ ἱ. Αὐγουστίνος ὅταν συνέδεε τὴν ἀλληλοσυγχώρησιν μετ' τὴν προσευχὴν, εἰς μίαν ὁμίλιαν εἰς τὸ «Πάτερ ἡμῶν».

«Λέγεται «Καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν». Ἐπὶ ποίας βάσεως στηρίζετε τὴν αἴτησίν σας αὐτὴν, ποίου συμβολαίου, ποίας συμφωνίας, ποίου ἐγγράφου; «Ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν», ἀπαντᾶτε. Ἀποτελεῖ λοιπὸν ἀκολουθίαν ὅταν δὲν ἀφίετε, τολμᾶτε νὰ ψεύδεσθε εἰς τὸν Θεόν. Ὁ ὅρος ἔχει τεθῆ, ὁ νόμος καθορισθῆ: συγχωρεῖτε ὅπως συγχωρῶ. Θέλετε τὴν συγνώμην ποῦ ζητεῖτε; Τότε δώσατέ τὴν εἰς ὅποιον σᾶς τὴν ζητεῖ. Ὅστις ψεύδεται προσευχόμενος, δὲν ἐπιτυγχάνει τὴν χάριν ἣν ζητεῖ. Ὅστις ψεύδεται προσευχόμενος, χάνει τὴν ὑπόθεσιν καὶ προκαλεῖ τὴν τιμωρίαν τελικῶς. Ὁ ὀρίσας αὐτὴν τὴν προσευχὴν εἶναι ὁ Μεσίτης σας. Ἐὰν ψεύδεσθε τότε μαρτυρεῖ ἐναντίον σας. Ἐὰν δὲν διορθώσεσθε, θὰ γίνῃ ὁ Κριτής σας.»

† Ὁ Καλαβρίας ΑΙΜΙΑΙΑΝΟΣ

γένει συνιερουργία ἀρχιερέων. Ὅπωςδὴποτε ἀποτελεῖ ἤδη πραγματικὴν κατάστασιν, καὶ οἶονεὶ καθιερώθη, ὅπως εἰς τὰς τελουμένας ἐκασταχοῦ τοπικὰς ἑορτὰς προσκαλῶνται καὶ συμμετέχωσιν, συλλειτουργοῦντες καὶ συλλιτανεύοντες, πολλοὶ ἀρχιερεῖς. Πέραν δὲ τῶν ἑορτῶν τῶν πολιούχων ἀγίων ἐπεξετάθη καὶ εἰς ἄλλας περιστατικὰς τελετὰς ἢ συμμετοχὴ πλειόνων ἀρχιερέων, εἴτε περὶ ἀρχιερατικῶν ἰωβηλαίων πρόκειται, εἴτε περὶ τιμῆς ἔθνομαρτύρων κληρικῶν, εἴτε περὶ τοπικῶν ἱστορικῶν ἐπετειῶν. Δὲν ἔλειψαν δὲ καὶ ὑπερβάλλοντες πανηγυρισμοί, ὡς ἡ διὰ συλλειτουργίας τῆς Μείζονος Ἱερᾶς Συνόδου πανηγυρισθεῖσα ἀποκατάστασις τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Δαμασκηνοῦ (1941) καὶ ἡ παμμακεδονικοῦ ὄντως—καὶ πανελληνίου—ἐνδιαφέροντος τελετῆ τῶν ἐγκαινίων τοῦ Ἱ. Ναοῦ τοῦ Ἀγ. Δημητρίου ἐν Θεσσαλονίκῃ (1948), διὰ συμμετοχῆς καὶ συλλειτουργίας τῶν μητροπολιτῶν πάσης τῆς Μακεδονίας καὶ ἄλλων ἀλλαχόθεν συνελθόντων.

Νομίζομεν ὅτι τὸ δέον κεῖται ἐν τῷ μέσῳ. Οὔτε ἄμετροι ἀρχιερατικὰ συλλειτουργία, οὔτε παντελῆς φειδῶ περὶ τούτων. Ἐὰν οἱ ὁμοροὶ καὶ πλησιόχωροὶ πάντως μητροπολιτὰ ἀνταλλάσσωσιν, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοπικῶν ἑορτῶν, ἀμοιβαίας προσκλήσεις καὶ ἐπισκέψεις πρὸς ἀλλήλους καὶ συνιερουργῶσι καὶ συμπανηγυρίζωσι, τοῦτο καὶ εὐλογον καὶ ἐποικοδομητικὸν διὰ τὸν λαὸν εἶναι. Ἀλλεπάλληλοι ὁμως περιοδεῖαι ἀρχιερέων, διανυόντων μακρὰν ὁδὸν καὶ ἀνὰ τὰς διαφόρους Ἐπαρχίας συναντωμένων ἐπὶ συλλειτουργία (οὐ μὴν ἄλλα καὶ ἐπὶ ἄλλῳ ὑπολογισμῷ) δὲν φαίνονται ἐνδεδειγμένα καὶ ἀρμόζουσαι. Ἡ κατάχρησις πάντοτε βλάπτει. Ἄς μείνωσιν ὡς ἐξαιρέσεις καὶ ὡς ἔκτακτοι εὐκαιρία αἱ ἐπὶ σπουδαίαις ἀφορμαῖς συνελεύσεις ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ συνιερουργία ἀρχιερέων—καὶ δὴ καὶ ὡς εὐκαιρία ἐπιφελῶν τῇ Ἐκκλησίᾳ συνδιασκέψωμεν—αἱ δὲ τῶν πλησιοχώρων ἀμοιβαῖαι τοιαῦται ἄς ἔχωσι τὴν χροιάν καὶ τὸν σκοπὸν τῶν ἀρχαίων ἐπαρχιακῶν ἐπισκοπικῶν συνελεύσεων, μετὰ συμπροσευχῆς καὶ συνιερουργίας, ἐν ἐπικλήσει καὶ ἐπιπνεύσει τοῦ Παρακλήτου Πνεύματος.

★

Κατὰ τὰς ἀρχιερατικὰς συλλειτουργίας τίθεται ζήτημα προβαδίσματος, κυρίως δὲ ζήτημα προεξάρχοντος, διότι διὰ τοὺς λοιποὺς ἰσχύουσι τὰ πρεσβεῖα τῆς ἀρχιερωσύνης, κατὰ τὴν παρ' ἡμῖν κρατοῦσαν τάξιν.

Τρεῖς ἀπόψεις προβάλλουσι, προκειμένου περὶ τοῦ προεξάρχοντος. Κατὰ τὴν πρώτην ἄποψιν, κανονικῶς προεξάρχει ὁ οἰκείος ἀρχιερεὺς, ἀσχέτως πρεσβεῖων. Κατὰ τὴν δευτέραν, προεξάρχει ὁ ἔχων τὰ πρεσβεῖα τῆς ἀρχιερωσύνης—ἢ τὸ προβάδισμα, ὅπου ἰσχύει τὸ συνταγμάτιον. Καὶ κατὰ τὴν τρίτην ἐπαφίεται εἰς τὴν ἀγάπην καὶ τὴν φιλόξενον διάθεσιν τοῦ φιλοξενούτου νὰ τιμήσῃ τὸν φιλοξενούμενον, ἀσχέτως πρεσβεῖων, πολλάκις δὲ καὶ ἐν ἐκτιμῆσει τελετουργικῶν ἢ ἄλλων προσόντων τοῦ φιλοξε-

νουμένου συμβαλλόντων εἰς τὴν ἑξαρσιν καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς ἱερουργίας.

Δέον νὰ γνωρίζωμεν ὅτι ἡ κανονικὴ ἀκρίβεια ὑπάρχει εἰς τὴν πρώτην ἄποψιν. Ὁ οἰκείος ἱεράρχης, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτοῦ, μόνος αὐτὸς ἔχει τὸ δικαίωμα «καὶ τῆς ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ συνθρόνου ἐγκαθιδρύσεως». Προκειμένου ὅθεν οἱ συλλειτουργοῦντες νὰ ἀνέλθωσιν εἰς τὸ Σύνθρονον—ὡς ἐπιβάλλει ἡ τάξις—οὐδεὶς ἄλλος ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦ προκαθεζεσθαι ἐν τῷ συνθρόνῳ, εἰ μὴ μόνον ὁ ἀρχιερεὺς τοῦ τόπου, ἔστω καὶ ἂν ἄλλος ἔχη τὰ πρεσβεῖα ἢ τὸ προβάδισμα. Σημειωτέον δ' ὅτι, ἐάν, διὰ τὸ ὑπερέχον τοῦ ἀξιωματος τοῦ Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας, προεξάρχει οὗτος ἐν Ἐπαρχιακῇ ἑδρᾷ ἄλλου ἱεράρχου, δὲν ἀνέρχονται εἰς τὸ σύνθρονον παντάπασιν, ἵνα μὴ ἄλλος—καὶ Πατριάρχης ἔστω—ἐγκαθιδρυθῇ ἐπὶ τῆς καθέδρας τοῦ κατὰ τόπον ἐπισκόπου, ὅπερ ἀπάδει πρὸς τὴν κανονικὴν τάξιν. (Ἡ ἀκρίβεια αὕτη δὲν ἐτηρήθη πανταχοῦ καὶ πάντοτε. Ἡμεῖς δ' ἰδιοῖς ὁμμασιν εἶδομεν καὶ τὸν αἰοίδιμον Πατριάρχην τῶν Σέρβων Βικέντιον ἐγκαθιδρυθέντα ἐπὶ τοῦ συνθρόνου τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ Ἀθηνῶν, καὶ αὐτὸν τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Ἀθηναγόραν, ἐν συλλειτουργία μάλιστα μετὰ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, προκαθεσθέντα ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ συνθρόνου, παρὰ τὴν κανονικὴν τάξιν, καθ' ἣν θὰ ἔδει νὰ μὴ ἀνέλθωσι ποσῶς ἐπὶ τοῦ συνθρόνου). Οἰανδήποτε ἄλληλν φιλοφροσύνην δύναται πρὸς ἀρχιερεὺς νὰ προσφέρῃ εἰς φιλοξενούμενον ἱεράρχην, ἄλλ' οὐδέποτε τὴν ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ συνθρόνου καθέδραν. Αἱ γνωσταὶ «ἐκδόσεις», διὰ τῶν ὁποίων τὸ Οἶκ. Πατριαρχεῖον (καὶ ἄλλαι Ἐκκλησίαι) παρῆχον τὴν ἄδειαν ἱερουργίας εἰς παρεπιδημούντας ἱεράρχας, διελαμβάνον ρητῶς «δίχα μέντοι τῆς ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ συνθρόνου ἐγκαθιδρύσεως». Ὁ δ' αἰμνηστος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Σπυρίδων (ὡς Ἰωαννίνων), ἐπιτρέψας εἰς ὁμορον ἀρχιερέα νὰ ἱερουργήσῃ ἐν Ἰωαννίνοις, καὶ πληροφορηθεὶς ὅτι οὗτος, νεοχειροτόνητος καὶ ἀδαής, ἀνῆλθεν ἐπὶ τοῦ συνθρόνου, μοί εἶπε χαρακτηριστικῶς: «δὲν γνωρίζει αὐτὸς τὴν κοίτην ἀμιάντος!».

Κατὰ ταῦτα, τὸ προβάδισμα ἐν συλλειτουργίᾳ ἀνήκει κανονικῶς εἰς τὸν ἀρχιερέα τοῦ τόπου. Καὶ αἱ ἄλλαι ὁμως προαναφερθεῖσαι ἀπόψεις, καίτοι μὴ σύμφωνοι πρὸς τὴν κανονικὴν τάξιν, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὅτι ἐπιβάλλονται ὑπὸ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς φιλόφρονος διαθέσεως. Τὸ θέμα δὲ τοῦτο δὲν εἶναι ἐξ ἐκείνων, εἰς τὰ ὁποῖα δὲν ἐπιτρέπονται τοιαῦται φιλοφρονήσεις καὶ ἀβρότητες, ἐπὶ ἀθετήσει τῆς κανονικῆς ἀκρίβειας. Ἀντιθέτως μάλιστα συνάδει πρὸς τὸ ἀποστολικὸν «τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγούμενοι». Ἀρχαίαν συναφῆ μαρτυρίαν ἔχομεν περὶ τοῦ ἱεροῦ Πολυκάρπου, ἐπισκόπου Σμύρνης, τιμηθέντος διὰ παραχωρήσεως αὐτῷ τῆς «Εὐχαριστίας» (Θ. Λειτουργίας) ἐν αὐτῇ τῇ Ρώμῃ ὑπὸ τοῦ πάπα Ἀνικήτου, τὸν ὁποῖον εἶχεν ἐπισκεφθῆ ἵνα συσκεφθῶσι περὶ τοῦ ἑορτασμοῦ τοῦ Πάσχα. Δὲν εἶναι ὁμως βέβαιον, ἐάν συνιερουργ-

γησησεν ὁ Πάπας, ἡ ἀπλῶς ἐκοινώνησε τῆς θείας Εὐχαριστίας, τελεσθείσης ὑπὸ τοῦ Πολυκάρπου. Εἶναι πάντως καὶ ὁ τρόπος οὗτος μία κανονικὴ διέξοδος, προκειμένου καὶ ὁ φιλοξενούμενος νὰ τιμηθῆῖ προσηκόντως καὶ ἡ κανονικὴ τάξις νὰ μὴ ἀγνοηθῆ. (Οὕτω π.χ. κατὰ τὰς τελετὰς τῆς ἐπιστροφῆς τῆς τιμίας Κάρας τοῦ Ἀποστ. Ἀνδρέου εἰς Πάτρας (1964) προεξῆρχε μὲν τῆς συλλειτουργίας, ὡς ἀρχαιότερος, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἡλείας κ. Γερμανός, ἀλλ' ὁ Σεβ. Πατρῶν δὲν ἐλειτούργησε. Προεξῆρχεν οὗτος ἀκολούθως κατὰ τὴν γενομένην εἰδικὴν Δοξολογίαν).

★

Ἔτερον συναφὲς ζήτημα τίθεται ἐν προκειμένῳ, περὶ τοῦ τίς θὰ μνημονεύηται καὶ τίνος ἡ «φήμη» θὰ φάλληται κατὰ τὰς ἀρχιερατικὰς συλλειτουργίας. (Πρβλ. καὶ ἐπομένην § 3, ἀφορῶσαν εἰς τὴν «κανονικὴν μνημόνευσιν τοῦ Πρώτου»).

Ἐν τοῖς Πατριαρχικοῖς κλίμασι, προεξάρχοντος τοῦ Πατριάρχου, οὐδεὶς ἄλλος μνημονεύεται πλὴν αὐτοῦ. Καὶ ἐν συλλειτουργίᾳ δὲ μητροπολίτου μετὰ ἐπισκόπων, ὡς διαλαμβάνει τὸ «Τυπικόν» τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, μνημονεύεται μόνος ὁ μητροπολίτης, μετὰ δὲ τὴν φήμην τοῦ Πατριάρχου φάλλεται καὶ ἡ φήμη τοῦ Μητροπολίτου. Ἐν συλλειτουργίᾳ ὅμως μόνον μητροπολιτῶν, κατὰ τὸ αὐτὸ «Τυπικόν», φάλλεται μόνον ἡ φήμη τοῦ Πατριάρχου, παραλείπεται δ' ἡ φήμη τοῦ πρώτου τῆ τάξει, θεωρουμένη ὡς παρέλκουσα, ἐπειδὴ «πάντες εἰσὶν ἴσοι».

Ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος, παλαιότερον μὲν ἐν Συνοδικαῖς λειτουργίαις οἱ διάκονοι ἐμνημόνευον ἀπλῶς «ὑπὲρ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου», δίχα ὀνομαστικῆς μνημονεύσεως τοῦ προεξάρχοντος, οὐδ' ἂν αὐτὸς ἦτο ὁ Ἀθηνῶν. Μεταγενεστέρως συνεδυσάθη διττῶς ἡ μνημόνευσις τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου: «(ὑπὲρ τῆς Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς ἡμῶν Συνόδου, τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν..., τοῦ τιμίου πρεσβυτερίου...», βραδύτερον δὲ «ὑπὲρ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν... καὶ τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Συνόδου...»), οὐχὶ ὅμως καὶ οἰουδήποτε ἄλλου προεξάρχοντος, ἐὰν οὗτος δὲν ἦτο ὁ Προκαθήμενος. (Ἡμεῖς ἐνθυμούμεθα, ἐν ἔτει 1934, κατὰ τὴν χειροτονίαν τοῦ μητροπολίτου Ζακύνθου Χρυσσοστόμου, προεξάρχοντος τοῦ τότε Δημητριάδος Γερμανοῦ, ὅτι ἀρχικῶς μὲν διέταξε τὸν διάκονον νὰ μνημονεύσῃ ἀπλῶς «ὑπὲρ τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Συνόδου», ἔπειτα δὲ παρεκινήθη ὑπὸ τῶν συλλειτουργῶν ἀρχιερέων νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν μνημόνευσιν καὶ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ὀνόματος, ὡς προεξάρχοντος, ὅπερ πάντως τῷ ἐφάνη ἀηθὲς εἰσέτι). Ἐσχάτως, μετὰ τὴν γενίκευσιν τῶν ἀρχιερατικῶν συλλειτουργιῶν, ἤρχισεν νὰ καθιεροῦται ἡ μνημόνευσις οὐ μόνον τοῦ προ-

εξάρχοντος, ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν συλλειτουργούντων ἀρχιερέων κατ' ὄνομα.

Τὸ τοιοῦτο, μολονότι καινοφανές, δὲν θεωρεῖται ἄτοπον. Ἡμεῖς δ' ἐρευνήσαντες εὗρομεν ἐν αὐτῇ τῇ ἀρχαίᾳ λειτουργίᾳ τῶν λεγομένων «Ἀποστολικῶν διαταγῶν» (Βιβλ. 8ον κεφ. 5 κ. ἐ.), τῇ φερόμενῃ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Κλήμεντος Ρώμης, τοιαύτην μνημόνευσιν: «Καὶ ὑπὲρ τοῦ ἐπισκόπου ἡμῶν Ἰακώβου καὶ τῶν παροικιῶν αὐτοῦ δεηθῶμεν, ὑπὲρ τοῦ ἐπισκόπου ἡμῶν Κλήμεντος καὶ τῶν παροικιῶν αὐτοῦ δεηθῶμεν, ὑπὲρ τοῦ ἐπισκόπου ἡμῶν Εὐοδίου καὶ τῶν παροικιῶν αὐτοῦ δεηθῶμεν, ὑπὲρ τοῦ ἐπισκόπου ἡμῶν Ἀννιανοῦ καὶ τῶν παροικιῶν αὐτοῦ δεηθῶμεν...» (Κεφ. 10 § 7).

Δεδομένου δ' ὅτι ἡ ἐν λόγῳ ἀρχαία λειτουργία περιελήφθη εἰς τὰς «Ἀποστολικὰς διαταγὰς» ὡς λειτουργία μετὰ χειροτονίας ἐπισκόπου (βλ. κεφ. 4 § 2 κ.ἐ. καὶ δὴ § 6 καὶ κεφ. 5 § 11), δύναται εὐλόγως νὰ ὑποτεθῆ ὅτι οἱ μνημονεούμενοι ὡς ἀνωτέρω ἐπισκόποι εἶναι ἐνδεχομένως οἱ συλλειτουργοῦντες ἐπὶ χειροτονίᾳ ἐπισκόπου.

Κατὰ ταῦτα, ἡ καθ' ἕκαστον μνημόνευσις τῶν συλλειτουργούντων ἐπισκόπων (καὶ δὴ οὐχὶ συλλήβδην, ἀλλὰ δι' ἰδίας δι' ἕκαστον μνείας καὶ δεήσεως, ὡς ἀνωτέρω ἐν τῇ λειτουργίᾳ Κλήμεντος) φαίνεται σύμφωνος πρὸς τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν.

Πλὴν, δὲν θὰ εἴπωμεν τὸ αὐτὸ καὶ προκειμένου περὶ τῆς «φήμης» πάντων τῶν συλλειτουργούντων. Ὅταν μάλιστα οἱ συλλειτουργοῦντες εἶναι πολλοί, προσκρούει εἰς τὸ αἶσθημα τοῦ ἐκκλησιάσματος, καὶ δυσφορεῖ τοῦτο, πάντως δὲ δὲν οἰκοδομεῖται ἀκοῦον ἀλληλοδιαδόχως ἀπαγγελλόμενας ὑπὸ τοῦ διακόνου καὶ ψαλλόμενας εἶτα ἐν χορῷ ἀλλεπαλλήλους ἀρχιερατικὰς «φήμας». [Ἄρκει νὰ ἀναφέρωμεν ὡς παράδειγμα τὴν ἐξ ἀνάγκης γενομένην διακοπήν καὶ παράλειψιν τῶν ὑπολοίπων 12, μετὰ τὴν ψαλεῖσαν δευτέραν φήμην, ἐν συλλειτουργίᾳ 14 ἀρχιερέων κατὰ τὴν ἐπιστροφήν τῆς τιμίας Κάρας τοῦ Ἀποστ. Τίτου εἰς Ἡράκλειον Κρήτης (1966)]. Ἄρκει, νομίζομεν, ἡ μνημόνευσις τῶν ὀνομάτων καὶ ἡ δέησις ὑπὲρ τῶν ἀρχιερέων ἐκάστων ἐν τῇ συλλειτουργίᾳ. Καὶ ἡ φήμη τοῦ ὁπωσδήποτε προεξάρχοντος, μάλιστα ὅταν οὗτος εἶναι ὁ Προκαθήμενος ἢ ὁ οἰκείος ποιμενάρχης, ἂς θεωρηθῆ ἀρκετῆ. (Ἐν Θεσσαλονίκῃ, κατὰ τὰς ἐορτὰς τοῦ Πολιοῦχου Ἁγίου Δημητρίου, ἠκούσθησαν πρὸ τινων ἐτῶν αἱ φῆμαι τῶν συλλειτουργῶν ἀρχιερέων ἀπαγγελλόμεναι μόνον ὑπὸ τῶν διακόνων ἀλληλοδιαδόχως, ἐψάλη δ' ἐν τέλει μόνη ἡ φήμη τοῦ οἰκείου ποιμενάρχου. Ἐξοικονόμησις τοῦ πράγματος, ἀνάλογος περίπου εἰς ἐντύπωσιν πρὸς ἀπαγγελλόμενα «δίπτυχα». Μᾶλλον ἐπιτυχής).

(Συνεχίζεται) † Ὁ Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

ΕΚΘΕΣΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ "ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ," ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ (Γενεύη 12-25 'Ιουλίου 1966)

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Αί εισηγήσεις και αί συζητήσεις εις τὴν ὁλομέλειαν τοῦ Συνεδρίου.

Εἰς τὸ Μέρος τοῦτο παραθέτομεν τὰ βασικά σημεῖα τῶν γενομένων ἐνώπιον τῆς ὁλομελείας ὁμιλιῶν, ἤτοι τῶν εισηγήσεων καὶ τῶν συναφῶν ἀντιεισηγήσεων.

Συνεδριάσεις ὁλομελείας δὲν ἐγένοντο καθ' ὅλας τὰς ἡμέρας, ἵνα δοθῆ χρόνος εἰς τὰ τμήματα νὰ συζητήσουν τὰ εἰδικὰ θέματα. Ἐξ ἄλλου, αἱ τελευταῖαι ὁλομέλειαι ἠσχολήθησαν μὲ τὴν συζήτησιν καὶ τὴν τροποποίησιν τῶν σχεδίων πορισμάτων τῶν καθ' ἕκαστα τμημάτων. Εἰς ὠρισμένας ὅμως ἡμέρας ἐπραγματοποιήθησαν δύο ὁλομέλειαι μὲ διάφορον ἑκατέρωθεν κεντρικὸν θέμα.

Κατωτέρω συνοψίζομεν τὰς εισηγήσεις καὶ τὰς ἐξ αὐτῶν συζητήσεις, κατὰ χρονολογικὴν σειράν, εἰς τὰς 12 πραγματοποιηθείσας ὁλομελείας πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον.

Συνεδρία 12ης 'Ιουλίου

Τὴν ἡμέραν αὐτὴν ἐγένετο ἡ πανηγυρικὴ ἐναρκτήριος συνεδρία, καθ' ἣν ἔλαβον χώραν τὰ ἐξῆς:

Πρῶτος ὁμιλήσεν ὁ πρόεδρος τοῦ Συνεδρίου κ. M. Thomas διὰ νὰ χαιρετίσῃ τοὺς ἐπισήμους καὶ νὰ δώσῃ διαδοχικῶς εἰς τινὰς τούτων τὸν λόγον. Κατὰ σειράν ὁμιλήσαν οἱ κάτωθι:

Ὁ κ. Paul Chadet, ὑπουργὸς ἀμύνης τῆς Ἑλβετικῆς Ὁμοσπονδίας, ὁ πάστορ Alexander Lavanchy, ἐκ μέρους τῆς ὁμοσπονδίας τῶν προτεστατικῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἑλβετίας καὶ ὁ πάστορ Martin Niemöller (Γερμανίας), ὅστις ἐχαρκτηρίσεν ὡς πραγματικοὺς ἐχθροὺς τῆς Ἐκκλησίας τοὺς μὴ δεχομένους ἀλλαγὰς καὶ πιστεύοντας ὅτι τὰ προβλήματα τοῦ συγχρόνου κόσμου δύνανται νὰ λυθοῦν μὲ τὰς παλαιὰς μεθόδους.

Εἰς τοὺς τρεῖς ὁμιλητὰς ἀπήντησεν ὁ πρόεδρος κ. Thomas διὰ νὰ τοὺς εὐχαριστήσῃ, ἐν συνεχείᾳ δὲ ἀνέλυσε συντόμως τοὺς σκοποὺς τοῦ Συνεδρίου.

Ἀκολούθως ἔλαβε τὸν λόγον ὁ γενικὸς γραμματεὺς τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν κ. W. Visser't Hooft, ὅστις ἐπέκρινε τὴν ἀκολουθηθεῖσαν τακτικὴν τῆς σιωπῆς τῆς Ἐκκλησίας ἐναντι τῶν συγχρόνων προβλημάτων καὶ τῆς προσηλώσεως εἰς τὸ status quo. Τοιοῦτοτρόπως, εἶπεν, ἡ Ἐκκλησία ἔχασε τὴν δυνατότητα νὰ δίδῃ κατευθύνσεις. Ἐτόνισεν ὅμως ὅτι ὑπάρχει ἔδαφος διὰ τὴν χάραξιν κοινῆς στάσεως τῶν Ἐκκλησιῶν ἐναντι τῶν κοινωνικῶν προβλημάτων. Ἐὰν δὲν ἐπέλθῃ ριζικὴ ἀλλαγὴ εἰς τὴν σκέψιν καὶ τὴν πράξιν τῶν πλουσίων λαῶν, ἡ μεγέθυνσις τῶν ἀποστάσεων μεταξὺ τῶν χωρῶν θὰ ὀδηγήσῃ εἰς συγκρούσεις. Ἡ πτωχὴ χώρα εἶναι ὁ ἀδελφός, ὁ πλη-

σίον, ὅστις ἔχει δικαιώματα ἐναντι ἡμῶν. Εἶναι ἀνάγκη νὰ προχωρήσωμεν ἀπὸ τὴν ἰδέαν τῆς ἐσωτερικῆς οἰκονομικῆς δικαιοσύνης εἰς τὴν ἰδέαν τῆς διεθνούς οἰκονομικῆς δικαιοσύνης. Πρὸς τοῦτο ὅμως χρειάζεται ὄχι μόνον ἀλλαγὴ εἰς τὴν νοοτροπίαν, ἀλλὰ καὶ μεταβολὴ εἰς τοὺς κοινωνικοὺς θεσμοὺς.

Μετὰ τὴν πανηγυρικὴν ἐναρξιν τῶν ἐργασιῶν, ἡ ὁλομέλεια εἰσήλθεν εἰς τὸ κύριον ἀντικείμενον τοῦ Συνεδρίου.

Τὸ θέμα τῆς πρώτης ἡμέρας, 12ης 'Ιουλίου, ἦτο: Προσδοκίαι ἐκ τῆς ἐπιστημονικῆς καὶ τεχνολογικῆς ἐπαναστάσεως. Ὁμιλήται ἦσαν ὁ καθηγητὴς Emmanuel Mesthene (H.P.A., ἑλληνικῆς καταγωγῆς) καὶ ὁ καθηγητὴς Jacques Ellul (γάλλος). Τὰς ὁμιλίαις τῶν δύο τούτων εἰσηγητῶν ἐσχολίασαν οἱ κ.κ. R. Theobald (H.P.A.) καὶ S.A. Aluco (Νιγηρία).

Ὁ καθηγητὴς E. G. Mesthene ἀνέπτυξε τὸ θέμα: Αἱ θρησκευτικαὶ ἀξίαι εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς τεχνολογίας.

Ἡ τεχνολογία εἶπε δὲν εἶναι τι τὸ νέον. Πλέον ἐντυπωσιακαὶ ἦσαν αἱ ἐκδηλώσεις τῆς ἄλλοτε. Νέον εἶναι ἡ ταχύτης τῶν κοινωνικῶν μεταβολῶν κατὰ τὴν σύγχρονον ἐποχὴν. Ἰδιαιτέρως νέα στοιχεῖα εἶναι: ὁ ὄγκος τῆς φυσικῆς δυνάμεως καὶ ἡ ἐπίγνωσις τῆς σημασίας του, ἤτοι ἡ ἐπιπὶς ἀπολυτρώσεως ἀπὸ τὴν τυραννίαν τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος.

Εἰς τὸ παρελθὸν αἱ ἐπινοήσεις ἦσαν ἀπροσδόκητοι ἐξαιρέσεις, χωρὶς μεταβολὰς εἰς τὴν σκέψιν καὶ τὴν δρᾶσιν. Ἀντιθέτως, ἀπὸ τῆς βιομηχανικῆς ἐπαναστάσεως καὶ ἰδίως σήμερον, αἱ ἐπινοήσεις εἶναι πυκνότεραι καὶ σχεδὸν προγραμματισμέναι καὶ προκαλοῦμεναι.

Μερικοὶ πιστεύουν, ὅτι ἡ τεχνικὴ ὑποβιβάζει τὰς ἀξίας καὶ ἕδηρει εἰς ὑποδούλωσιν. Πράγματι, ὑπάρχει ἡ ἀρνητικὴ πλευρὰ τῆς τεχνολογίας, ἤτοι ἡ περιφρόνησις τοῦ ἀνθρώπινου πνεύματος, ἡ ἥτις ἐμποδίζει μᾶλλον παρά διευκολύνει τὴν κοινωνικὴν δρᾶσιν πρὸς λύσιν τῶν προβλημάτων. Ὅπωςδὴποτε, ἔχομεν δύο φάσεις, ἡ μία καλὴ: ἡ ἀπελευθέρωσις ἀπὸ τὴν τυραννίαν τῆς φύσεως, καὶ ἡ ἄλλη δυσμενής: ἡ εὐθύνη νὰ διευθύνωμεν τὴν ὕλην ἀποφεύγοντες τὸ κακόν.

Ἡ συνεχὴς αὔξησις τῆς δυνάμεως καὶ ἡ ἐλευθέρωσις ἐκλογῆ ἀπαιτοῦν αὔξησιν τῆς σωφροσύνης καὶ τοῦ ἀνθρωπισμοῦ. Τὸ δρᾶμα τῆς ἐποχῆς μας εἶναι ὅτι αὐξάνει ἡ δύναμις ταχύτερον ἀπὸ τὴν ἱκανότητά μας νὰ κατανοήσωμεν καὶ θετικῶς νὰ χρησιμοποιήσωμεν αὐτήν. Αὐτὸ ὅμως δὲν σημαίνει, ὅτι δικαιολογεῖται ἡ ἀπελπισία. Χρειάζεται σωφροσύνη. Ἐφοβήθησαν π.χ. τὴν τεχνολογικὴν ἀνεργίαν, ἀλλ' ἡ ἀπασχόλησις εἶναι συνάρτησις τῆς ἀναπτύξεως. Χρεῖ-

ζεται μόνον νὰ ἀντιμετωπισθοῦν τὰ βραχυχρόνια προβλήματα. Ὅσον περισσότερα ἐπιτυχάνουν αἱ μηχαναί, τόσον περισσότερα θὰ δύναται νὰ κάμνη ὁ ἄνθρωπος ἐξ ἐκείνων, τὰ ὅποια δὲν δύναται νὰ κάμνουν αἱ μηχαναί. Αὐτὴ εἶναι μία ἄλλη μορφή ἀπελευθερώσεως.

Ὁ ἄνθρωπος ἔχει σήμερον ἰκανότητα, τὰς ὁποίας πρέπει νὰ τοῦ ἀναγνωρίσῃ ἡ Ἐκκλησία. Ἐπειδὴ δὲ ἔχει συνείδησιν τούτων ὁ ἄνθρωπος, δημιουργεῖται κρίσις εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Οὕτω ὅμως ἀπηλευθερώθη καὶ ἡ Ἐκκλησία ἀπὸ τὴν ἐργασίαν τῆς ἐναντι τῶν ἀνθρώπων καὶ δύναται νὰ λάβῃ νέαν κατεύθυνσιν, νὰ γνωρίσῃ τὸν Θεὸν εἰς τὸν ἄνθρωπον, τὴν πίστιν ὑπὸ τὴν πραγματικὴν τῆς ἐννοίας. Ἡ Ἐκκλησία δέον νὰ γνωρίσῃ τὴν Κοινωνίαν, τὰς δυνάμεις καὶ τὰς προσδοκίας τῆς.

Ὁ καθηγητὴς κ. Jaegues Ellul εἰς τὴν ὁμιλίαν του με θέμα: ὁ δυναμισμὸς τῶν ἐπιστημονικῶν καὶ τῶν τεχνολογικῶν ἐπαναστάσεων, καθώρισε τὴν ἐννοίαν τῆς ἐπαναστάσεως, χαρακτηρίσας αὐτὴν ὡς ἐπιταχυνομένην ἐξελίξιν. Αἱ δυνατότητες τῆς τεχνικῆς, εἶπεν εἶναι ἀπεριόριστοι καὶ μόνον ἐξωτερικὰ ἐμπόδια (π.χ. οἰκονομικά) δύναται νὰ ἐπιβραδύνουν τὴν πορείαν τῆς. Ἡ πρόδοός τῆς στηρίζεται εἰς γνωστὰ στοιχεῖα, διὸ καὶ καθίσταται δυνατὸς ὁ προγραμματισμὸς τῶν ἐπινοήσεων διὰ τὰ προσεχῆ ἔτη. Τοῦναντι εἶναι ἐξαιρετικὰ δυσχερὴς ἡ πρόβλεψις τῶν ἐπιπτώσεων τῆς τεχνικῆς ἐξελίξεως ἐπὶ τῆς πολιτικῆς, τῆς κοινωνικῆς καὶ τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς.

Ἡ ἀντιμετώπισις τῶν βραχυχρόνιων προβλημάτων (π.χ. ἀνεργία ἐκ τῆς ἐπεκτάσεως τοῦ αὐτοματισμοῦ) ἐμφανίζει περισσότερον ἐνδιαφέρον ἢ ὁ ἐνατενισμὸς τῶν μακροχρόνιων προοπτικῶν (π.χ. ἐξασφάλις εὐδαιμονίας ἐκ τῆς γενικεύσεως τοῦ αὐτοματισμοῦ). Ἡ Ἐκκλησία δέον νὰ διαδραματίσῃ τὸν ρόλον τῆς ἐν προκειμένῳ.

Ὁ κ. R. Theobald εἰς τὴν ἀνακοινωσίαν του: Ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ ἀποκομίσῃ ὠφελήματα ἐκ τῆς τεχνικῆς, ἔλαβεν ἐνδιάμεσον θέσιν μεταξὺ τῶν ἀπόψεων τοῦ Mesthene καὶ τοῦ Ellul. Ἀπὸ τὸ πόρισμα τοῦ Mesthene, καθ' ὃ ἡ τεχνικὴ δίδει εἰς τὸν ἄνθρωπον τὴν δύναμιν νὰ δημιουργήσῃ νέας δυνατότητας, ἀλλὰ καὶ τὴν θέλησιν νὰ ἀνταπεξέλθῃ ἐναντι τῶν δυσχερειῶν τῆς ζωῆς, ὁ Theobald δέχεται τὸ πρῶτον μέρος (δύναμιν) συμφωνιῶν ἐν μέρει καὶ πρὸς τὸν Ellul, ὅστις ὑπεστήριξεν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐντὸς τοῦ τεχνικοῦ περιβάλλοντος εἶναι δύσκολον νὰ ἀλλάξῃ. Κατ' ἀρχὴν, εἶπεν, ἡ τεχνικὴ δυσχεραίνει τὸν ἄνθρωπον νὰ κυριαρχήσῃ αὐτῆς. Ὁδηγεῖ π.χ. εἰς τὸν πόλεμον καὶ τὸν ὑπερπληθυσμὸν, ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος δὲν ἐπέτυχεν νὰ ἐπινοήσῃ λύσεις τῶν κοινωνικῶν προβλημάτων ἢ νὰ εὕρῃ ἀποτελεσματικὰ μέσα ὡς πρὸς τὸν ἐλεγχον τῶν γεννήσεων. Ὁ ἄνθρωπος ὅμως δὲν πρέπει νὰ ἀφήνεται νὰ παρασύρεται ἀπὸ τὴν νέαν τεχνολογίαν. Ἐὰν καταβάλλῃ τὴν ἀπαραίτητον προσπάθειαν δύναται νὰ τὴν ἐλέγξῃ.

Ὁ Χριστιανισμὸς πρέπει νὰ ἀναγνωρίσῃ τὴν πραγματικότητα τῶν τεχνολογικῶν ἐξελίξεων. Ἄλλως, θὰ ἐνισχυθῇ ἡ ἄποψις, καθ' ἣν ὁ Χριστιανισμὸς δὲν συμβιβάζεται μετὰ τὸν σύγχρονον κόσμον. Παρὰ τὴν ὅμως πρέπει νὰ καταβάλλεται προσπάθεια, ὥστε καὶ ἡ τεχνολογία νὰ ἀσπάζεται τὰς ἠθικὰς ἀξίας.

Ὁ κ. S.A. Aluco ἀνέφερε κυρίως τὰ ἐξῆς: Οἱ θεολόγοι δὲν ἐννοοῦν τοὺς λαϊκοὺς ἢ τοὺς ἐννοοῦν, ἀλλὰ δὲν θέλουν νὰ τοὺς ἀκολουθήσουν διὰ λόγους δογματικούς ἢ δι' ἄλλειψιν ρεαλισμοῦ. Ἡ ἐμπιστοσύνη τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸν ἑαυτόν του τὸν ἐστρεψε κατὰ τοῦ Θεοῦ μᾶλλον καὶ δὲν συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀναγνώρισιν τῆς ἐξουσίας του. Ἡ θρησκεία ἐμφανίζεται πλέον στερεωμένη εἰς τὰς καθυστερημένας κοινωνίας καὶ εἰς δυσχερεῖς ἐποχάς. Τὸ Κράτος εὐημερίας ἀμβλύνει τὸ θρησκευτικὸν αἶσθημα, λόγῳ τῆς παρεχομένης ἐξασφαλίσεως εἰς τὰ ἄτομα. Πρὸς ἐπαναδημιουργίαν τῶν χριστιανικῶν ἀξιῶν χρειάζεται νὰ γίνῃ διεσόδισις εἰς τοὺς τομεῖς τῶν κοινωνικῶν ὑπηρεσιῶν τῶν ἐξυπηρετουσῶν τὰ θύματα τῶν τεχνολογικῶν ἀλλαγῶν.

Συνεδρία 13ης Ἰουλίου

Θέμα: Ἡ δυναμικὴ θεώρησις τῆς πολιτικῆς καὶ τῆς οἰκονομίας εἰς τὰς νέας χώρας.

Ὁμιλεῖται ἦσαν ὁ κ. R. Prebish (Ἀργεντινῆ), ὁ κ. Bole Ige (Νιγηρία), ἡ δνις Barbara Ward (Ἀγγλία) καὶ ὁ καθηγητὴς André Philip (Γαλλία).

Ὁ κ. R. Prebish ὑπέδειξεν ὅτι εἶναι ἀπαραίτητος ἡ ριζικὴ μεταβολὴ τῶν κανόνων τοῦ διεθνοῦς ἐμπορίου διὰ τὴν λύσιν τῶν οἰκονομικῶν προβλημάτων τῶν καθυστερημένων χωρῶν. Εἰς τὴν πραγματικότητα, παρὰ τὴν παρεχομένην βοήθειαν, διαπιστοῦται χειροτέρευσις τῶν συνθηκῶν τοῦ διεθνοῦς ἐμπορίου εἰς βάρος τῶν ἀναπτυσσομένων χωρῶν, τῶν ὁποίων τὸ χάσμα μεταξὺ εἰσαγωγῶν καὶ ἐξαγωγῶν συνεχῶς διευρύνεται. Τοιοῦτοτρόπως ἡ ἄνοδος τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου τῶν λαῶν αὐτῶν ἐπιβραδύνεται.

Χρειάζεται οὐσιώδης ἐνίσχυσις τῶν ἐπενδύσεων εἰς τὰς χώρας αὐτάς. Ἡ πολιτικὴ ὅμως ἐμποδίζει τὴν λύσιν τῶν οἰκονομικῶν προβλημάτων. Οὐδὲ εἶναι δυνατόν αἱ νέαι χώραι νὰ ἀναπτυχθοῦν οἰκονομικῶς διὰ τῶν ἰδίων δυνάμεων, ὡς ἐπραξεν ἡ Σοβιετικὴ Ἐνωσις καὶ ἡ Κίνα, καθόσον οἱ φυσικοὶ τῶν πόροι εἶναι περιορισμένοι καὶ ἡ ἐσωτερικὴ τῶν ἀγορὰ μικρά. Ἀπαραίτητος, διὰ τοῦτο, εἶναι ἡ ἐξωτερικὴ βοήθεια, παρὰ τὴν ὅμως καὶ ὁ ὑγιὲς προγραμματισμὸς τῆς ἀναπτύξεως καθὼς καὶ ἡ συγκρότησις τῶν χωρῶν εἰς ομάδας.

Ὁ κ. B. Ige εἶπεν, ὅτι ὁ κύριος λόγος τῆς ἐπιθυμίας πρὸς ἀνεξαρτησίαν ἦτο ἡ ἐπιδίωξις νὰ οἰκοδομηθοῦν αἱ χώραι, ὡς ἀντελαμβάνοντο οἱ λαοὶ τῶν καὶ ὅχι ὅπως ἐσκέπτοντο οἱ κατακτηταί. Ὅλοι ὅμως δὲν εἶχον τὰς ἰδίας ἀπόψεις ἐπὶ τῆς μορφῆς τῆς οἰκοδομήσεως. Παρενεβλήθησαν προσκόμματα ἐκ μέρους τῶν ἀποικιακῶν δυνάμεων καὶ ἀνταγωνισμὸς

έπιρροών, ό όποϊός προεκάλεσεν έσωτερικώς διενέξεις. Πολύ συχνά άνετράπησαν οι έπικρατήσαντες τή συνεργασία τών ξένων.

Η πολιτική έλευθερία είναι άλληλένδετος πρός τήν οικονομικήν χειραφέτησιν. Χρειάζεται επαναστατική δράσις πρός άνατροπήν τών κοινωνικών, πολιτικών και οικονομικών θεσμών διά να δυνηθῆ ό μέσος άνθρωπος να μετέχη εις τόν πλούτον και τήν ζωήν τής χώρας του. Τοῦτο επιδοκιμάζεται υπό τής χριστιανικής θρησκείας.

Δέν ζητούμεν, έτόνισε, τήν ἴσην κατανομήν του πλούτου, όστις εύρίσκεται εις τās χειρας μιās μειοψηφίας, αλλά δέν επιθυμούμεν να ζημιούμεθα εκ τής κακής χρήσεως του πλούτου, υπό συγκεκριμένην νεοαποικιακήν μορφήν συνήθως. Χρειάζεται αλλαγή εις τήν πολιτικήν έξουσίαν του κόσμου.

Η δ/νίς Barbara Ward υπεγράμμισε τó χρέος τών Έκκλησιών διά τήν διαμόρφωσιν παγκοσμίου κοινωνίας πλέον αδελφωμένης. Τó έρώτημα ειπε, «τι έκαμες διά τόν πλησίον σου», πρέπει να τίθεται και εις διεθνές πλαίσιον.

Ο καθηγγητής Andre Philip υπεστήριξεν, ότι ή βοήθεια πρέπει να είναι μακροχρόνιος, ότι ή ενίσχυσις τών αναπτυσσομένων χωρών διά τήν διαμόρφωσιν παραγωγικών πλαισίων δέον να προσαρμόζεται πρός τās συνθήκας των και ότι ή σταθεροποίησης των τιμών τών πρώτων υλών θα επιτρέψη τόν διαφορισμόν εις τήν έθνικήν των παραγωγήν επ' όφελεία και τής συνθέσεως τών μελλοντικών έξαγωγών των. Γενικώτερον, κατά τήν συζήτησιν επεκρίθη ή άμερικανική πολιτική ως πρός τήν οικονομικήν ανάπτυξιν, χαρακτηρισθεΐσα ιμπεριαλιστική και ως τείνουσα εις τόν πλουτισμόν τής ολιγαρχίας εντός τών αναπτυσσομένων χωρών.

Συνεδρία 14ης 'Ιουλίου

Κατά τήν ήμέραν ταύτην έγένοντο δύο συνεδρίαί ολομελείας.

Θέμα τής πρώτης συνεδρίας ήτο: Είς αναζήτησιν ενός νέου έθους διά τās νέας κοινωνίας.

Ωμίλησάν ό καθηγγητής κ. Andre Dumas (γάλλος) και ό πρόεδρος κ. M. Thomas (ινδός).

Ο καθηγγητής A. Dumas, όμιλών περι τής αποστολής τής Έκκλησίας, ανέφερον ότι ή Έκκλησία θα είναι καθυστερημένη, αν δέν προσαρμολθῆ πρός τās νέας απαιτήσεις και δῆ τās απαιτήσεις τής προσωπικής ζωής. "Όχι μόνον εις τās νέας και τās υπαναπτύκτους χώρας, αλλά και εις τās βιομηχανικάς χώρας, ή Έκκλησία δέον να διδῆ τó «παρόν», και να δρά συμφώνως πρός τās νέας συνθήκας.

Ο κ. M. Thomas, άσχοληθείς με τόν έκσυγχρονισμόν τών κατά παράδοσιν κοινωνιών, επεχείρησε να καθορίσῃ τήν έννοιαν του έκσυγχρονισμού, σημειώσας ότι υπάρχει στενόν και ευρύτερον περιεχόμενον εις τόν όρον. Έν συνεχεία ανέπτυξε τās επι-

δράσεις επί τής άτομικότητος, τās όποιās έχει ή μεταβολή τής οικογενειακής μονάδος (από τής μεγάλης εις τήν μικράν) και τὰ προκύπτοντα προβλήματα. Τέλος, ανέλυσε τās σχέσεις και τās άλληλοεπιδράσεις τών πολιτισμών, τών έξωθεν έρχομένων και τών έγχωρίων, ως και τὰ ανακύπτοντα θέματα πρός αντιμετώπισιν.

Θέμα τής δευτέρας συνεδρίας ήτο: Ο ρόλος τής θεολογίας εις τās κοινωνικάς επαναστάσεις τής εποχής μας.

Ομιληταί ήσαν: ό καθηγγητής R. Shaul (Η.Π.Α.) ό καθηγγητής H. Wendland (γερμανός) και ό ρώσος ιερωμένος V. Borovoi.

Ο καθηγγητής R. Shaul ειπεν ότι, δεδομένου ότι ζώμεν εις επαναστατικήν εποχήν, οι θεολόγοι πρέπει να προσαρμόσουν τόν προσανατολισμόν των πρός τήν ενδεδειμένην κατεύθυνσιν, ή όποία, άλλωστε, δέν είναι ξένη πρός τόν σκοπόν του Χριστιανισμού. Ο ήθικός προσανατολισμός έχει άξίαν μόνον, όταν αποβλέπη εις ειδικόν κοινωνικόν σκοπόν και ικανοποίησιν ειδικών κοινωνικών άναγκών.

Ο καθηγγητής κ. H. Wendland έτόνισεν ότι αποστολή τών Χριστιανών είναι ή επιδιώξις μεταρρυθμίσεως τής κοινωνίας χάριν τών ανθρώπων. Τοῦτο θα επιτευχθῆ, εάν δημιουργηθῆ χριστιανικός άνθρωπισμός διά τής αγάπης.

Ο κ. V. Borovoi, άσχοληθείς με τόν κλῆρον εις τήν Σοβιετικήν Ένωσιν, ειπεν, ότι οὔτος κατ' άρχάς έτάχθη εναντίον τής επαναστάσεως, άλλ' αύτη έπεβλήθη, ύποστηρικθεΐσα υπό πολλών Χριστιανών, ήδη δέ υπάρχει σύμπνοια Χριστιανισμού και σοσιαλιστικής κοινωνίας. Οι Χριστιανοί, έχοντες παράδειγμα τās εξελίξεις εις τήν Ρωσίαν, πρέπει να έργασθούν με θάρρος διά τήν ίδρυσιν νέας κοινωνίας, βασιζομένης εις τήν κοινωνικήν δικαιοσύνην.

Συνεδρία 15ης 'Ιουλίου

Θέμα: Η ειρήνη εις τήν πυρηνικήν εποχήν. Κύριοι όμιληταί ήσαν: ό καθηγγητής H. Gollwitzer (γερμανός), ό κ. M. Kohnstamm (βέλγος), και ό καθηγγητής J. Iisaka (ιάπων).

Ο καθηγγητής Gollwitzer ειπεν, ότι άλλοτε ή Έκκλησία, εύλογοΐσα τὰ όπλα, έπίστευεν ότι διά μέσου τής βίας δύναται να επικρατήσῃ ή δικαιοσύνη εις τήν ανθρωπίνην κοινωνίαν. Σήμερον όμως ή Έκκλησία έχει τήν ευθύνην να διδάξῃ, ότι τὰ όπλα τής καταστροφῆς εν ουδεμιᾷ περιπτώσει πρέπει να χρησιμοποιούνται. Διά να ευδοωθῆ μία τοιαύτη προσπάθεια, χρειάζεται να αλλάξῃ ή κοινωνία. Και ή διαπαιδαγώγησις όμως τής κοινωνίας αποτελεΐ μέλημα τής Έκκλησίας. Μόνον οὔτω θα καταστή δυνατή ή αποφυγή του άτομικού πολέμου.

Ο κ. Kohnstamm υπεγράμμισεν, ότι ή Έκκλησία πρέπει να συμμετέχη ενεργώς εις τήν προσπάθειαν διά τήν έξεύρεσιν νέου κοινωνικοπολιτικού σχήματος, τó όποϊον θα απαλλάξῃ τόν άνθρωπον

ἀπὸ τὴν βίαν καὶ τὸν πόλεμον. Τοιοῦτοτρόπως θὰ συμβάλῃ εἰς τὴν ἀποτροπὴν τοῦ πυρηνικοῦ πολέμου. Δεδομένου ὅμως, ὅτι ὁ ἄνθρωπος—φύσει κακός—ρέπει πρὸς τὴν βίαν καὶ τὸν πόλεμον, χρειάζεται νὰ ἐπιδιωχθῇ ριζικὴ ἀλλαγὴ τῆς συμπεριφορᾶς του.

Ὁ καθηγ. I s a k a ὑπεστήριξε ὅτι ὁ φόβος τῶν δεινῶν ἐκ τοῦ πυρηνικοῦ πολέμου δὲν εἶναι ἀρκετὸς διὰ τὴν ἀποφυγὴν του. Εἰρήνη, ἄλλωστε, στηριζομένη ἐπὶ τῆς ἀδικίας καὶ τοῦ φόβου εἶναι ἐπισηφάλης. Πρέπει ἢ κοινωνία νὰ ἀποκτήσῃ περισσότερον σταθερὰ στοιχεῖα καὶ προπαντὸς νὰ διαμορφωθῇ «κοινὸν διεθνὲς ἔθος».

Ἄλλος παράγων ἀπειλῶν τὴν εἰρήνην εἶναι ἡ πεπλανημένη ἀποψις, ὅτι ἡ Ρωσσία καὶ αἱ Η.Π.Α. εἶναι οἱ σωτῆρες τῆς ἀνθρωπότητος ἢ ὅτι ἡ μία χώρα εἶναι καλλιτέρα τῆς ἄλλης. Πρέπει νὰ ἐπιδιωχθῇ βαθμιαία προόδος διὰ τῆς ἐλευθέρως ἐκφράσεως τῆς σκέψεως καὶ τῆς θαρραλέως κριτικῆς τῶν σφαλμάτων μας ὑπὸ τὸ φῶς τῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ, ὅστις εἶναι ἡ πηγὴ τῶν ἐλπίδων τοῦ κόσμου.

Συνεδρία 16ης Ἰουλίου

Κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ἐγένοντο δύο συνεδρία ὀλομελείας.

Θέμα τῆς πρώτης συνεδρίας ἦτο: Ὁ Χριστιανισμὸς καὶ αἱ ἐπαναστατικαὶ μεταβολαὶ εἰς τὴν Λατινικὴν Ἀμερικὴν.

Ὁμιληταὶ ἦσαν ὁ καθηγητής C. Mendes de Almeida (Βραζιλία), ὁ κ. H. Conteris (Οὐρουγουάη) καὶ ὁ κ. G. Castillo—Cardenas (Κολομβία).

Ὁ κ. C. Mendes de Almeida ὁμίλησε διὰ τὴν ποιοτικὴν ἀλλαγὴν εἰς τὴν κοινωνικὴν ζωὴν τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς. Διὰ τὴν ἀποτελεσματικὴν ἀντιμετώπισιν τῶν προβλημάτων χρειάζεται νὰ δημιουργηθῇ εἰδικὸν σῶμα θεολογικῶς καὶ γενικώτερον (τεχνικῶς κ.λπ.) κατηρτισμένων στελεχῶν, τὸ ὅποιον νὰ ἐργασθῇ διὰ τὴν διαμόρφωσιν τῆς νέας κοινωνικῆς τάξεως.

Ὁ κ. Conteris περιέγραψε τὸν ρόλον τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν κοινωνίαν τῶν χωρῶν τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς, διαπιστώσας τὴν εὐλιγράμμισιν τῆς στάσεως τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὰς δυνάμεις, αἱ ὁποῖαι προσπαθοῦν νὰ διεισδύσουν εἰς τὰς χώρας. Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος, διὰ τὸν ὅποιον ὁ κόσμος ζητεῖ νὰ ἀπελευθερωθῇ ἀπὸ τὸν ἔλεγχον τῆς Ἐκκλησίας. Ἐπιβάλλεται νὰ ἀνανεώσῃ ἑαυτὴν ἡ Ἐκκλησία, ἐὰν θέλῃ νὰ συμβάλῃ εἰς τὴν λύσιν τῶν βασικῶν προβλημάτων.

Ὁ κ. Castillo—Cardenas ὑπεστήριξε, ὅτι οἱ Χριστιανοὶ πρέπει νὰ ἔχουν τὴν ἐλευθερίαν ἐπιλογῆς τῶν πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν συστημάτων, τῶν καταλλήλων εἰς ἐκάστην ἐποχὴν. Μὲ βάσιν τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν ἐλευθερίαν, ὁ Χριστιανὸς καθίσταται ἱκανὸς νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὰς κοινωνικὰς καὶ πολιτικὰς ὑποχρεώσεις του. Διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς

κοινωνικῆς δικαιοσύνης ἀπαιτεῖται ἰσοπέδωσις τῶν κοινωνικῶν τάξεων καὶ δικαία ἀνακατονομή τοῦ πλούτου (ἴσαι εὐκαιρίαι ἴσα δικαιώματα, ἴσα προνόμια). Αἱ σημεριναὶ ἐπαναστατικαὶ τάσεις εἰς τὴν Λατινικὴν Ἀμερικὴν εἶναι ἀποτέλεσμα τῶν μεταμορφώσεων εἰς τὴν διάρθρωσιν τῶν δυνάμεων καὶ τῆς χειραφετήσεως τῶν ἀνθρώπων.

Θέμα τῆς δευτέρας συνεδρίας: Πρόσφατοι ἐξελίξεις τῆς ρωμαιο-καθολικῆς σκέψεως εἰς τὸν κοινωνικὸν τομέα.

Ὁμιληταὶ ἦσαν ὁ ἰταλὸς καθηγητής Ch. Moeller (Πανεπ. Louvain), ὁ κ. R. Mehl (γάλλος), ὁ Μητροπολίτης Νικόδημος (ῥώσος) καὶ ὁ καθηγητής J. Bennet (Η.Π.Α.).

Ὁ καθηγητής Moeller εἰς τὴν ὁμίλιαν του: Ἡ Ἐκκλησία ἐντὸς τοῦ συγχρόνου κόσμου, διεπίστωσε τὴν στροφὴν τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὸν ἄνθρωπον, γεγονός τὸ ὅποιον καταφαίνεται εἰς τὰς ἐγκυκλίους τῶν τελευταίων Παπῶν. Ἀποστολὴ τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἀπ' ἑνὸς ἢ προστασία τῶν ἀνθρώπων (παιδιῶν, γερόντων, γυναικῶν κ.λπ.) καὶ ἀπ' ἑτέρου ἢ προβολὴ τῶν πνευματικῶν καὶ τῶν ἠθικῶν ἀξιών, αἱ ὁποῖαι συχνὰ λησμονοῦνται.

Τὸ πλέον χαρακτηριστικὸν σημεῖον τῆς ἐν λόγω ὁμιλίας ἦτο ἡ προοπτικὴ συνεργασίας τῶν χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν μὲ τὰς μὴ χριστιανικὰς θρησκείας πρὸς καταπολέμησιν κακῶν, ὡς ἡ πείνα, ἡ ἀθλιότης καὶ ἡ ἀδικία ἀνὰ τὸν κόσμον.

Ὁ κ. Mehl, σχολιάζων τὴν ὁμίλιαν τοῦ καθηγητοῦ Moeller, ὑπέμνησε ὅτι ἀρχικῶς εἶχε ἐπικριθῇ ὁ ἔντονος προσανατολισμὸς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Συμβουλίου πρὸς τὰ προβλήματα τῆς κοινωνικῆς ἠθικῆς ἐπὶ ζημίᾳ τῶν δογματικῶν θεμάτων (συνέδρια Στοκχόλμης καὶ Ὁξφόρδης). Σήμερον ὅλοι συμφωνοῦν ἐπὶ τῆς ὀρθότητος τῆς ἀκολουθουμένης γραμμῆς. Τὴν αὐτὴν ὁδὸν, ἄλλωστε, ἀκολουθεῖ καὶ ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία, βάσει τῶν ἐγκυκλίων τοῦ Πάπα Ἰωάννου 23ου καὶ τῶν ἀποφάσεων τῆς 2ας Συνόδου τοῦ Βατικανοῦ.

Ὁ Μητροπολίτης Νικόδημος, ὁμίλησας μὲ θέμα: Ὁ διάλογος μετὰ τῶν Ρωμαιο-Καθολικῶν ἐπὶ τῆς χριστιανικῆς σκέψεως ἐσχολίασε τὴν ἀποψιν τοῦ Πάπα Παύλου, ὅστις ἀπέκρουσε τὰς συνεννοήσεις μετὰ τῶν ἀθέων, ὑποστηρίξας τὴν σκοπιμότητα τῆς συνεργασίας μὲ τοὺς μὴ Χριστιανούς εἰς πᾶν θέμα ἐξυπηρετοῦν τὴν ἀνθρωπότητα πρὸς παγίωσιν τῆς δικαιοσύνης, τῆς ἐλευθερίας, τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀγάπης.

Κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν, ἡ ὁποία δρᾷ πρακτικῶς καὶ δὲν δογματίζει εἰς τὸν κοινωνικὸν τομέα, ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία λαμβάνει δογματικὴν θέσιν καὶ ἀσχολεῖται μὲ τοὺς κοινωνικοὺς θεσμούς. Οὕτω π.χ. ὁ Πάπας Ἰωάννης 23ος κατεδίκασε τὴν κοινωνικὴν ἰδιοκτησίαν, ἐξάρας τὴν ἀτομικὴν ἰδιοκτησίαν ὡς φυσικὸν δικαίωμα, ἀλλ' ἐτόνισεν ὅτι οἱ φορεῖς τῆς ἰδιοκτησίας δέον νὰ βοηθοῦν τὸν πλησίον ἐκεῖ, ὅπου δὲν ἐκτείνεται ἡ δημοσία ἀντίληψις. Ἡ 2α Σύνοδος ὅμως ἀνεγνώρισε τὰς διαφόρους μορ-

φας ιδιοκτησίας, τὰς διαμορφωθείσας ἀπὸ τὸν λαὸν καὶ ἐξυπηρετούσας τὸ γενικὸν καλόν, ἐδέχθη δὲ καὶ καὶ τὴν σκοπιμότητα τῆς αναγκαστικῆς ἀπαλλοτριώσεως.

Ὁ ρώσος Μητροπολίτης διεπίστωσε βαθμιαίαν πρόοδον εἰς τὴν κοινωνικὴν διδασκαλίαν τῆς Παπικῆς Ἐκκλησίας, γεγονόςς τὸ ὅποιον προσιωνίζει ἐλπίδας διὰ μελλοντικὴν συνεννόησιν ὡς πρὸς τὰς ἐνδεικνυόμενας λύσεις εἰς τὰ κοινωνικὰ προβλήματα.

Ὁ καθηγητὴς J. Bennet διεπίστωσεν ἐπίσης τὴν υἱοθέτησιν μεταρρυθμίσεων τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ὑπογραμμίσας τὰς σημειωθείσας ἐξελίξεις, ὡς αὐταὶ ἐμφανίζονται εἰς τὰς ἀποφάσεις τῆς 2ας Συνόδου τοῦ Βατικανοῦ. Κατ' αὐτάς: α) οἱ μὴ καθολικοὶ Χριστιανοὶ ἀναγνωρίζονται ὡς μέλη τῆς παγκοσμίου χριστιανικῆς κοινωνίας, β) εἰς πολλὰ κοινωνικὰ θέματα ὁ καθολικισμὸς δέχεται ἀπόψεις, αἱ ὅποιαι συμπίπτουν μὲ τὰς τοῦ προτεσταντισμοῦ, γεγονόςς τὸ ὅποιον προσεξοφλεῖ δυνατότητας στενῆς συνεργασίας, διεθνῶς καὶ τοπικῶς, καὶ γ) ἀντιθέτως πρὸς τὴν παλαιότεραν τῆς τακτικῆς, ἢ Καθολικῆς Ἐκκλησίας δὲν καταδικάζει πλέον ρητῶς τὸν κομμουνισμὸν, τοῦτο δὲ ἐρμηνεύεται ὅτι ἀνοίγεται ἡ θύρα συνεννοήσεων μετ' αὐτοῦ ἐπὶ θεμάτων κοινῶν ἐνδιαφέροντος.

Συνεδρία 18ης Ἰουλίου

Θέμα : Αἱ οἰκονομικαὶ σχέσεις μετὰ τὰς προηγμένων καὶ ἀναπτυσσομένων χωρῶν.

Κύριος ὁμιλητὴς ὑπῆρξεν ὁ διεθνῶς γνωστὸς ὀλλανδὸς οἰκονομολόγος κ. J. Tinbergen, ὅστις ἐν συνόψει ἐτόνισε τὰ ἑξῆς :

Διὰ τὴν ὀργάνωσιν τῆς εἰρήνης, δέον νὰ ἀντιμετωπισθῇ τὸ οἰκονομικὸν πρόβλημα. Σημειοῦται συνεχῆς αὐξήσις τῆς ἀποστάσεως μετὰ τῶν χωρῶν, ὡς πρὸς τὸ οἰκονομικὸν ἐπίπεδον· ταῦτοχρόνως διαπιστοῦται ζωηρὰ ἐπιθυμία γεφυρώσεως τοῦ χάσματος. Δύο μέσα προσφέρονται : ἡ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις καὶ ἡ ἀμβλυνσις τῆς πληθυσμιακῆς ἐκρήξεως.

Ἡ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις, ἀνευ ἐξωτερικῆς βοήθειας, ἀπαιτεῖ στερήσεις, ὡς συνέβη εἰς τὰς ἀνατολικὰς χώρας. Χρειαζέται νὰ χορηγηθῇ μεγαλύτερα ἐξωτερικὴ βοήθεια, οἰκονομικὴ καὶ τεχνικὴ, ἔτι δὲ νὰ ἐλαττωθῶν τὰ παρεμβαλλόμενα ἐμπόδια εἰς τὸ διεθνὲς ἐμπόριον εἰς βάρος τῶν καθυστερημένων χωρῶν. Πρὸς τοῦτο σκόπιμος εἶναι ὁ διεθνὴς προγραμματισμὸς (ἐνδεικτικὸς) πρὸς κατανομήν τῶν πόρων κατὰ χώρας καὶ ἡ σύστασις περισσοτέρων ὑπερεθνικῶν Ὄργανισμῶν πρὸς χαλάρωσιν τοῦ ἐθνικισμοῦ (ἰδίως πρὸς ρυθμίσιν τῶν σπανιζόντων συντελεστῶν, ὡς ἡ εἰδικευμένη ἐργασία). Εἷς ἐκ τῶν Ὄργανισμῶν τούτων θὰ συγκεντρῶνῃ καὶ θὰ κατανέμῃ τοὺς πόρους διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν.

Υφίστανται σοβαροὶ πόροι καὶ εἰς τὰς ὑπαναπτύκτους χώρας, ἢ χρησιμοποίησις ὅμως αὐτῶν προϋποθέτει κοινωνικὰς μεταβολὰς.

Λόγοι τῆς ἀποτυχίας τῶν ἐπιδιώξεων ἕως σήμερον ὑπῆρξαν :

α) αἱ ἀντιρρήσεις (ἠθικῆς μορφῆς) κατὰ τοῦ προγραμματισμοῦ τῆς οἰκογενείας, αἱ ὅποιαι ὑποτιμῶν τὰς ἠθικὰς συνεπείας τοῦ ὑπερπληθυσμοῦ (ἀθλιότης),

β) αἱ ἀμφιβολίαι ὡς πρὸς τὴν δυνατότητα ἀναπτύξεως τῶν καθυστερημένων χωρῶν. Χρειαζέται, πράγματι, μεγαλύτερα προσπάθεια,

γ) ὁ ἐγκωκεντρισμὸς τῆς Δύσεως, ἢ ὅποια προτάσσει τὰ ἰδικὰ τῆς προβλήματα· ὑπάρχουν, ἐν τούτοις, ζητήματα, ὡς τὸ τῆς νοοτροπίας τῆς σημερινῆς νεολαίας (ἀπαθοῦς καὶ περιέργως συμπεριφερομένης), τὰ ὅποια δὲν ἀντιμετωπίζει,

δ) ἡ προσκόλλησις εἰς τὰ ἀπόλυτα σχήματα τῶν οἰκονομικῶν συστημάτων, ἢ ὅποια δὲν ἐξυπηρετεῖ τὴν ἠθικὴν πλευράν. Προτιμότερα εἶναι ἡ ἀποφυγὴ τῶν ἀκροτήτων (π.χ. εἰς τὸ ζήτημα τῆς ιδιοκτησίας), καὶ

ε) ἡ βραχυχρόνιος ἀντιμετώπισις τῶν προβλημάτων.

Ἡ ἀθλιότης υφίσταται χωρὶς εὐθύνην τῶν περισσοτέρων, ἐνῶ ἡ εὐμάρεια δὲν ὀφείλεται εἰς μόνην τὴν προσπάθειαν τῶν εὐημεροῦντων. Οἱ ἰσχυροὶ δέον νὰ προσφέρουν τὸ 2% τοῦ εἰσοδήματος των, πρᾶγμα τὸ ὅποιον ἀποτελεῖ ἐλαχίστην θυσίαν ἔναντι τοῦ χρέους καὶ τοῦ σκοποῦ. Τὸ ποσοστὸν τοῦτο εἶναι χαμηλότερον τῆς ἐτήσιας ἀνάδου τοῦ εἰσοδήματος.

Ἡ Ἐκκλησία ἔχει εὐρὸν πεδίον δράσεως διὰ νὰ προβάλλῃ τοὺς ἠθικοὺς παράγοντας, οἱ ὅποιοι πρέπει νὰ κυριαρχοῦν εἰς τὴν κατανομήν τῶν μέσων, διὰ νὰ συμβάλῃ εἰς τὴν διαμόρφωσιν νέων κοινωνικῶν θεσμῶν. Ἡ Ἐκκλησία πρέπει νὰ ἀναλάβῃ τὰς εὐθύναις τῆς, ἀφοῦ ἐνημερωθῇ ἐπὶ τῶν ἐξελίξεων καὶ νὰ ἀπαιτήσῃ περισσοτέραν βοήθειαν, ὀλιγώτερον ἐθνικισμὸν, ὀλιγώτερας ἰδεολογικὰς ἀκρότητας καὶ περισσότερον ρεαλισμὸν.

Τὰ ἀνωτέρω, λέγει ὁ καθηγητὴς Tinbergen, εἰάν γίνουν δεκτὰ καὶ προβληθῶν καταλλήλως, θὰ ἀσκήσου ἐπίδρασιν εἰς τὴν κοινὴν γνώμην καὶ τοὺς δημοσίους ἀνδρας.

Παραθέτομεν ἐν συνεχείᾳ μίαν ἀποψιν διάφορον τῆς τοῦ ὁμιλητοῦ.

Ὁ καθηγητὴς Cl. Williman (Ὀυρουγούα), σχολιάζων τὰς ἀπόψεις τοῦ καθηγητοῦ Tinbergen, ἐτόνισεν ὅτι εἶναι ἀντιφατικὸν νὰ ζητοῦν οἱ Δυτικοί, οἱ ὅποιοι ἐθεμελίωσαν τὴν ἀνοδὸν των εἰς τὸν ἐθνικισμὸν, ἀπὸ μὴ προηγμένους λαοὺς νὰ χαλαρώσουν τὸ ἐθνικὸν των συναίσθημα, κατὰ τὴν ἐποχὴν ποὺ χρειάζεται νὰ εἶναι τοῦτο ἐνισχυμένον, διὰ νὰ συμβάλῃ εἰς τὴν ὀργάνωσιν τῶν χωρῶν των. Οὐδεμία ἐγγύησις ὑπάρχει, ὅτι οἱ Δυτικοὶ ἢ οἱ Διεθνεῖς Ὄργανισμοί, εἰς τοὺς ὁποίους οὗτοι κυριαρχοῦν, θὰ ἀντιμετωπίσουν δικαίως τὰ προβλήματα των. Εἶναι δυνατόν ὁ διεθνὴς προγραμματισμὸς χωρὶς χαλάρωσιν τοῦ ἐθνικισμοῦ. Μόνον, ὅταν ὅλοι θὰ εἴμεθα ἴσοι, εἶπε, τότε εἶναι δυνατὴ ἡ συζήτησις ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω προ-

τάσεων. Κατά τῆς ὑπερεθνικῆς ἐξουσίας, ὡς θιγούσης τὴν ἐθνικὴν κυριαρχίαν, ἐτάχθη καὶ ὁ ρώσσοις Μητροπολίτης Νικιόδημος.

Συνεδρία 19ης 'Ιουλίου

Θέμα: 'Ο αὐξων ρόλος τοῦ Κράτους καὶ ἡ ὑπεύθυνος συμμετοχὴ του.

'Ομιληταί: ὁ κ. Jean Rey (βέλγος), ὑπουργὸς παρὰ τῆ Ε.Ο.Κ. καὶ ὁ στρατηγὸς T. Sematupang (Ἰνδονήσιος).

'Ο κ. J. Rey ἐνημέρωσε τὸ ἀκροατήριον ἐπὶ τῶν συγχρόνων οικονομικῶν ἐξελίξεων, εἰς τὰς ὁποίας ὁ ρόλος τοῦ Κράτους εἶναι ἠδύσημένος. 'Ιδιαιτέρως ὅμως ἠσχολήθη μὲ τὰς διαμορφουμένας καταστάσεις ἐκ τῶν οικονομικῶν ἐνοποιήσεων, ἀναφερθεὶς ἰδίως εἰς τὰ καίρια θέματα τῆς Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητος.

'Ο στρατηγὸς T. Sematupang ἐπεσήμανε τρεῖς βλέψεις τῶν νέων χωρῶν: α) τὴν πλήρη χειραφέτησιν ἀπὸ παντὸς εἶδους κυριαρχίαν, β) τὸν μετασχηματισμὸν τῆς μεταποικιακῆς κοινωνίας εἰς κοινωνίαν πλήρως συγχρονισμένην, καὶ γ) τὴν ἐγκαθίδρυσιν νέας διαρθρώσεως εἰς τὴν διεθνή κοινωνίαν.

Προϋποθέσεις ἐπιτυχίας τῶν ἀνωτέρω εἶναι ἡ διάθεσις πόρων ἐκ μέρους τῶν πλουσιῶν χωρῶν διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν καθυστερημένων. Τελικῶς, εἶπεν, ὅτι πρέπει νὰ νικηθῇ τὸ αἰσθημα ἀνωτερότητος καὶ παλαιότητος, τὸ ὁποῖον ἔχουν ὠρισμένοι λαοί.

Συνεδρία 20ης 'Ιουλίου

Θέμα: Νέαι μορφαὶ κοινότητος εἰς μίαν σύγχρονον κοινωνίαν.

'Ομιλητὴς ἦτο ἡ Κα Margaret Mead (Η.Π.Α.), τὴν δὲ ὁμιλίαν τῆς ἐσχολιάσεν ὁ καθηγητὴς Orlando Fals—Borda (Κολομβία) καὶ ὁ κ. A. Adegbola (Νιγηρία).

'Η Κα M. Mead εἶπεν ὅτι: ἔναντι τῶν συγχρόνων ἐξελίξεων, αἱ 'Εκκλησίαι αἰσθάνονται ἀδυναμίαν νὰ βοηθήσουν τὸν κόσμον. Πρέπει νὰ ἀναλάβουν προσπάθειαν διὰ τὴν ἐξουδετέρωσιν τῆς ἀδυναμίας αὐτῆς, ὥστε νὰ δύνανται νὰ ἐλέγχουν τὰς καταστρεπτικὰς συνεπείας τῶν ἀλλαγῶν. Συγκινούμεθα, λέγει, ὀλιγώτερον σήμερον, ὅποτε τὸ κακὰ εἶναι περισσότερο. Τὸ χριστιανικὸν μήνυμα ἔχασε τὴν ζωντανίαν του, τὴν δὲ θέσιν του κατέλαβον ἄλλαι δοξασαί. Χρειαζεται νὰ υἱοθετηθῇ μίᾳ ἄλλῃ μορφῇ χριστιανικῆς εὐθύνης.

Αἱ 'Εκκλησαί πρέπει νὰ ἐνημερωθοῦν, μὲ ἀκριβειαν, ἐπὶ τῆς ὀργανώσεως τῶν Κρατῶν καὶ τῶν θεσμῶν, οἱ ὁποῖοι ἐξασφαλίζουν τὴν εἰρήνην καὶ τὴν τάξιν, ἐπὶ τῶν δυνατοτήτων ἀντιμετωπίσεως τῆς ἀπειλητικῆς πληθυσμιακῆς ἐκρήξεως, ἐπὶ τῶν προβλημάτων τῆς ἀγορᾶς καὶ τοῦ ἐμπορίου, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν προβλημάτων, τὰ ὁποῖα γεννᾷ ἡ βιομηχανικὴ ἐπανάστασις.

Τὰ σχόλια τῶν κ.κ. Orlando Fals—Borda καὶ

A. Adegbola δὲν προσθέτουν νέα στοιχεῖα, ἀξία ἰδιαιτέρως μνείας.

Συνεδρία 22ας 'Ιουλίου

Θέμα: Πῶς ἡ 'Εκκλησία δύναται νὰ συμβάλῃ εἰς τὴν μεταμόρφωσιν τῆς Κοινωνίας.

'Ομιληταί ἦσαν: οἱ κ.κ. Emilio Castro, (Οὐρουγουάη) Eugene Blake (Η.Π.Α.) Eduardo Mondlane (Τανζανία) καὶ ὁ καθ. J. M. Lochman (Τσεχοσλοβακία).

'Ο νέος γενικὸς γραμματεὺς τοῦ Συμβουλίου 'Εκκλησιῶν κ. E. Blake ὑπέμνησεν, ὅτι καὶ μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν ὑπάρχουν οἱ πιστεύοντες ὅτι ἡ 'Εκκλησία δὲν δύναται νὰ συμβάλῃ εἰς τὴν μεταμόρφωσιν τῆς κοινωνίας, καθόσον ἡ 'Εκκλησία μὲ τὸ συντηρητικὸν πνεῦμα τῆς ἐπιζητεῖ τὴν διατήρησιν τῶν παραδεδομένων. 'Αλλ' ἡ ζωντανὴ χριστιανικὴ 'Εκκλησία ἔχει καὶ τὸ πρόσθετον καθήκον νὰ ἐμφυχώνῃ καὶ νὰ ἐμπνέῃ. Οὕτω:

α) 'Η 'Εκκλησία καθιστᾷ ἐνεργᾶ τὰ διδάγματα τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, διὰ τῶν ὁποίων ἐπιζητεῖται ἡ ἐπικράτησις τῶν ἠθικῶν ἀρχῶν εἰς τὴν Κοινωνίαν, β) Οἱ δημόσιοι ἐκκλησιαστικοὶ λόγοι δύνανται νὰ συμβάλουν εἰς τὴν χαλιναγώγησιν σφαλερῶν τάσεων εἰς τὴν πολιτικὴν,

γ) 'Η πρόσφορος καθοδήγησις Χριστιανῶν, κατεχόντων ἐξεχούσας θέσεις εἰς τὴν πολιτικὴν, τὴν οικονομικὴν καὶ τὴν κοινωνικὴν ζωὴν, συντελεῖ εἰς τὴν ἠθικοποιήσιν τῆς κοινωνίας, καὶ

δ) 'Η συμβολὴ τῆς 'Εκκλησίας ἐκδηλοῦται καὶ διὰ τῆς μερίμνης ὑπὲρ τῶν ἔνδεων, τῶν ἀτυχοῦντων κ.λπ.

Εἰς τὴν ἐποχὴν μας ἡ 'Εκκλησία πρέπει νὰ λαμβάνῃ στάσιν διὰ τὴν ἐπικράτησιν τῆς δικαιοσύνης, τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἰσότητος.

'Ο καθηγητὴς J. Lochman ἀνεφέρθη εἰς τὴν δυσχερῆ θέσιν τῆς 'Εκκλησίας εἰς τὴν Τσεχοσλοβακίαν, χώραν ὅπου τὰ καθεστῶς ἔχει ἀθεϊστικὴν ἰδεολογίαν. 'Η μειονοτικὴ θέσις τῆς 'Εκκλησίας, καὶ μόνῃ αὐτῇ, καθιστᾷ δύσκολον τὴν ἐπιβολὴν τῆς, εἰς τὴν Κοινωνίαν. 'Εν τούτοις, εἶναι δυνατὸς ὁ ἐπηρεασμὸς ἐντὸς τῆς διαμορφωθείσης τάξεως πραγμάτων.

*

Παραθέτομεν τέλος περίληψιν ἐκθέσεως τοῦ κ. R. M. Fagley, μέλους τῆς ὑπηρεσίας τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου 'Εκκλησιῶν, ἀναφερομένης εἰς τὸ πρόβλημα τοῦ παγκοσμίου πληθυσμοῦ.

'Η πορεία τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι ἐντόνως αὐξουσα 'Απὸ 1 δισεκ. κατὰ τὰ μέσα τοῦ 19ου αἰῶνος, οἱ κάτοικοι τῆς γῆς ἀνῆλθον εἰς 2 δισεκ. τὸ 1930, εἰς 3 δισεκ. τὸ 1960 καὶ ὑπολογίζεται ὅτι θὰ φθάσουν εἰς 4 δισεκ. τὸ 1975.

Αἱ προηγμένα ἡῶραι κατοικοῦνται ἀπὸ τὸ 30 %

ΛΟΓΟΣ ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΝΕΚΡΟΝ ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΧΙΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΕΚΦΩΝΗΘΕΙΣ ΤΗ 19^η ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1966 ΕΝ Τῷ ΙΕΡῶ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚῶ ΝΑῶ ΑΘΗΝΩΝ

«Τελειωθείς ἐν ὀλίγῳ, ἐπλήρωσε χρόνους μακρούς».
(Σοφ. Σολ. δ', 13).

Μακαριώτατε,
Σεβασμιώτατοι Ἱεράρχαι καὶ λοιπὴ χορεία τοῦ Ἱεροῦ
Κλήρου,

Αὐτὸ τοῦ Κυρίου ἡγαπημένε,

Μὲ τὴν καρδίαν συνεσφιγμένην ἀπὸ λύπην καὶ
μὲ δακρύνοντας τοὺς ὀφθαλμοὺς ἰστάμεθα κατὰ τὴν
ᾠδὴν ταύτην, ἐνώπιον τοῦ προκειμένου νεκροῦ, ὕμνων
ἐξοδίους ἀναμέλονται καὶ ἐκτενῶς πρὸς τὸν Κύριον
δεόμενοι ὑπὲρ μακαρίας μνήμης καὶ αἰωνίου ἀναπαύ-
σεως τοῦ κοιμηθέντος δούλου τοῦ Θεοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν
ἀοιδίμου Μητροπολίτου Χίου κροῦ Παύλου.

Καὶ εἶναι τόσῳ βαθυτέρα ἢ λύπη, ἢ συνέχουσα
τὴν καρδίαν πάντων ἡμῶν, ὅσῳ ὅλως αἰφνίδιον καὶ
ἀπροσδόκητον ὑπῆρξε χθὲς τὴν πρωΐαν τὸ θλιβερόν
ἄγγελμα περὶ τῆς εἰς Κύριον ἐκδημίας αὐτοῦ, τόσον
προῶρως, τεσσαρακονταπενταετοῦς μόλις τὴν ἡλικίαν,
μῆνι εἰσέτι συμπληρώσαντος ἔτος ἀπὸ τῆς εἰς τὴν
Ἱερὰν Μητρόπολιν Χίου, ψήφοις κανονικαῖς τῆς Ἱεραρχίας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐκλογῆς καὶ κατα-
στάσεως αὐτοῦ.

Ἡ προσφιλὴς αὐτοῦ μήτηρ, οἱ ἀδελφοὶ καὶ οἱ
λοιποὶ κατὰ σάρκα συγγενεῖς αὐτοῦ ἐστερήθησαν,
τόσον προῶρως, δικαίου καὶ ἀξίου αὐτῶν ἐγκανχή-
ματος. Τὸ κατὰ τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Χίου πνευμα-
τικὸν αὐτοῦ ποιμνιον ἐστερήθη τοῦ πνευματικοῦ αὐτοῦ
Πατρὸς καὶ εἰς Χριστὸν Ποδηγέτου. Ἡ Ἐκκλησία
τῆς Ἑλλάδος ἐστερήθη ἐνὸς ἀκαταπονήτου ἐργάτου
αὐτῆς, τοῦ ὁποίου ἢ ἄχρι τοῦδε βραχυχρόνιος δραστη-
ριότης καὶ σταδιοδρομία πολλὰ ὑπέσχετο ὑπὲρ τῆς

δόξης τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ἡ Ἱεραρχία
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπώλεσεν ἓνα τῶν περι-
λημμένων αὐτῆς ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν καὶ ὑπέροχον συνο-
δίτην καὶ συνέκδημον ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ εὐαγγελισμοῦ
εἰς σωτηρίαν τοῦ πιστεύοντος ἡγαπημένου τοῦ Κυρίου
Λαοῦ.

Ἄλλ' ὡς τῷ Κυρίῳ ἔδοξεν, οὕτω καὶ ἐγένετο. Ὁ
Κύριος, ὁ ἐπὶ πάσης σαρκὸς ζωῆς καὶ θανάτου τὴν
ἐξουσίαν ἔχων, καὶ ἐν τῇ χειρὶ τοῦ ὁποίου ἡ ζωὴ
ἡμῶν ἐστίν, οὕτως ἠθέλησεν, ἵνα καλέσῃ εἰς τὰ οὐρά-
νια σκηνώματα Αὐτοῦ τὸν προκειμένον νεκρόν, ἀοιδί-
μου Μητροπολίτην Χίου κροῦ Παύλου, ἐν τῇ ἀκμῇ
τῆς ἡλικίας καὶ τῆς δράσεως αὐτοῦ, ὅτι ὄντως οὗτος
«τελειωθείς ἐν ὀλίγῳ, ἐπλήρωσε χρόνους μακρούς»
(Σοφ. Σολ. δ', 13) καὶ ἐγένετο δόκιμος παρὰ τῷ Θεῷ.

Πράγματι ἐτελειώθη ἐν ὀλίγῳ ὁ προκειμένος νε-
κρός. Μόλις 45 ἔτη διήρυσεν εἰς τὴν πρόσκαιρον αὐ-
τὴν ζωὴν, γεννηθεὶς ἐν ἔτει 1922 εἰς τὸ χωρίον Καπ-
πᾶ τοῦ Νομοῦ Καρδίτσας. Οἱ εὐσεβεῖς καὶ ἐνάρετοι
γονεῖς αὐτοῦ Κων/νος Πολυμερόπουλος, ἱερεὺς καὶ
διδάσκαλος τοῦ χωρίου, καὶ Σεβαστὴ ἐκ βρέφους ἐδί-
δαξαν ἐπιμελῶς εἰς αὐτὸν τὰ ἱερὰ γράμματα τὰ, κατὰ
τὸν μακάριον Παῦλον, δυνάμενα σοφίαι πάντα ἄνθρω-
πον «εἰς σωτηρίαν διὰ πίστεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰη-
σοῦ» (Β' Τιμ. γ', 15), ἔσπειραν δὲ καὶ ἐκαλλιέργησαν
εἰς τὴν ἀπαλήν καὶ εὐπλαστον καρδίαν αὐτοῦ τὰ σπέρ-
ματα τῆς εὐσεβείας, τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀρετῆς.

Τὰ πρῶτα γράμματα ὁ μικρὸς Βασίλειος Πολυ-
μερόπουλος, ὡς κατὰ κόσμον ὠνομάζετο, ἐδιδάχθη
εἰς τὸ χωρίον τῆς γεννήσεώς του Καππᾶ τῆς Καρδί-
τσας παρὰ τοῦ πατρὸς του Κων/νου, ἱερέως καὶ διδα-
σκάλου τοῦ χωρίου, συνεπλήρωσε δὲ τὴν ἐγκύκλιον

μόλις τοῦ παγκοσμίου πληθυσμοῦ (1 δισεκ.) καὶ αἱ
ὑπὸ ἀνάπτυξιν ἀπὸ τὸ 70 % (2,3 δισεκ.). Ἡ αὐξήσις
τῶν δύο ὁμάδων χωρῶν εἶναι ἄνισος, ἀφοῦ τὸ ἐτή-
σιον μέσον ποσοστὸν ἀναπαραγωγῆς εἰς τὰς προηγμέ-
νας χώρας εἶναι 1 % (ἐτήσια αὐξήσις 10 ἑκ.). καὶ
εἰς τὰς καθυστερημένας 2,5 % (ἐτήσια αὐξήσις 50
—60 ἑκ.). Τοῦτο συμβαίνει, διότι εἰς τὴν δευτέραν
ὁμάδα χωρῶν, ἢ μὲν θνησιμότης ἐμειώθη σοβαρῶς,
λόγῳ ταχείας ἀποδόσεως τῆς προσπαθείας πρὸς πρό-
ληψιν καὶ καταστολὴν τῶν ἀσθενειῶν, ἢ δὲ γεννη-
τικότης διατηρεῖται εἰς ὑψηλὰ ἐπίπεδα, λόγω βρα-
δείας πορείας τῆς ἐκπαιδεύσεως, τῆς οἰκονομικῆς
ἀναπτύξεως καὶ τοῦ προγραμματισμοῦ τῆς οἰκογε-
νείας.

Ἐξ ἄλλου, ὁ ὑψηλὸς ρυθμὸς πληθυσμιακῆς ἀνα-
πτύξεως προκαλεῖ αὐξήσιν τῆς ἀναλογίας τῶν νέων
εἰς τὸ σύνολον, γεγονόςς τὸ ὅποιον δημιουργεῖ νέα
προβλήματα, κυρίως διατροφῆς καὶ ἐκπαιδεύσεως.
Παρὰ τὰς συντελεσθεῖσας προόδους, περισσότεροι
εἶναι σήμερον, εἰς ἀπολύτους ἀριθμούς, οἱ ὑποστι-

ζόμενοι καὶ οἱ ἀναλφάβητοι. Ὁ οἰκονομικῶς ἐνεργὸς
πληθυσμὸς φέρει ἀναλογικῶς, μεγαλύτερον βάρος.

Αἱ μεγάλαι δαπάναι δι' εἰσαγωγὰς τροφίμων καὶ
ἄλλων εἰδῶν διαβιώσεως τῶν πληθυσμῶν δυσχεραί-
νουν τὴν εἰσαγωγὴν ἐξοπλισμοῦ πρὸς ἀνάπτυξιν.

Τὸ μέσον ἐτήσιον κατὰ κεφαλὴν εἰσόδημα εἶναι
1.500 δολλάρια εἰς τὰς προηγμένας χώρας καὶ 130
εἰς τὰς καθυστερημένας. Ὁ ρυθμὸς τῆς αὐξήσεως τοῦ
εἰσοδήματος εἰς τὰς ἀναπτυσσομένας χώρας εἶναι,
ἐν τούτοις, ἀσθενέστερος ἐκείνου τῶν ἤδη προηγμένων
χωρῶν. Ἐνῶ δὲ εἰς τὰς ὑπὸ ἀνάπτυξιν χώρας τὸ
75 % τῆς ἐτήσιας αὐξήσεως τοῦ εἰσοδήματος ἀπορ-
ροφᾶται ἀπὸ τὸν προστιθέμενον πληθυσμόν, εἰς
τὰς ἀνεπτυγμένας χώρας ἀρκεῖ, διὰ τὸν σκοπὸν τοῦ-
τον, ἢ διαθέσις τοῦ 30 % τῆς αὐξήσεως. Οὕτω, ἡ χρη-
ματοδότησις τῶν ἐπενδύσεων εἶναι ἀναλογικῶς
ἔτι μικροτέρα εἰς τὰς ἀναπτυσσομένας χώρας ἐν συγ-
κρίσει πρὸς τὰς προηγμένας.

(Συνεχίζεται)

ΣΩΤ. Ι. ΑΓΑΠΗΤΙΔΗΣ
Καθηγητῆς Ε. Μ. Πολυτεχνείου

Ὁ Χίος Παῦλος (†)

ταύτην παιδείαν εἰς τὸ Γυμνάσιον τῆς Καρδίτσας, διακρινόμενος πάντοτε διὰ τὴν ἐπιμελείαν του καὶ τὴν προσήλωσιν εἰς τὸ καθήκον του ὡς μαθητοῦ, διὰ τὴν σεμνότητα τοῦ ἕθους του καὶ τὴν εὐθύτητα τοῦ χαρακτῆρός του, διὰ τὴν εὐλάβειάν του πρὸς τὰ ιδεώδη τῆς πίστεως καὶ τὴν ἀρετὴν του.

Μετὰ τὴν ἀποφοίτησιν αὐτοῦ ἐκ τοῦ Γυμνασίου, ὑποστὰς ἐπιτυχῶς τὴν νενομισμένην εἰσιτήριον δοκιμασίαν ἐνεγράφη καὶ ἐφοίτησεν εἰς τὴν Παιδαγωγικὴν Ἀκαδημίαν ἐν Ἰωαννίνοις. Μετὰ τὸ ἄρον ἔτος ὁμοῦς διέκοψε τὴν φοιτησίν του εἰς αὐτὴν ἕνεκα τοῦ ἐν τῷ μεταξύ κατὰ τὸ ἔτος 1939 ἐπισυμβάντος θανάτου τοῦ πατρὸς του καὶ τοῦ ἐκτραγέντος Ἑλληνοϊταλικοῦ πολέμου 1940—41 καὶ τῆς ἐπακολουθησάσης Γερμανοῦταλικῆς Κατοχῆς, μὴ δυνάμενος νὰ ἀποπερατώσῃ τὰς σπουδὰς του λόγῳ οικονομικῶν δυσχερειῶν.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Κατοχῆς, διαμένων εἰς τὸ χωρίον του, ἐργάζετο τὰς γεωργικὰς ἐργασίας πλησίον τῆς χήρας μητρὸς του Σεβαστῆς, εἰς τὴν ὁποίαν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ συζύγου αὐτῆς, ἀπέμεινεν ἡ μέριμνα καὶ ἡ φροντίς τῆς συντηρήσεως, διαπαιδαγωγήσεως καὶ ἀποκαταστάσεως τῆς καταλειφθείσης αὐτῇ δεκαμελοῦς οικογενείας, ἐξ ὀκτώ υἱῶν καὶ δύο θυγατέρων ἀποτελουμένης.

Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς χώρας ἐκ τῆς κατοχῆς, ἐν ἔτει 1945, πεπρωτισμένος μὲ ἐξαιρετικὴν κλίσιν καὶ ἔφεσιν διὰ ἀνωτέραν παιδείαν, ἦλθεν εἰς Ἀθήνας, ὅπου κατετάγη εἰς τὴν Ἀστυνομίαν Πόλεων ἵνα ἐξασφαλίσῃ τὴν οικονομικὴν προϋπόθεσιν τῶν σπουδῶν του καὶ συγχρόνως ἐνεγράφη εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου ἵνα σπουδάσῃ τὴν ἱερὰν τῆς Θεολογίας Ἐπιστήμην, πρὸς τὴν ὁποίαν παιδιόθεν εἶχεν ἰσχυρὰν τὴν κλίσιν.

Ἀποπερατώσας τὰς σπουδὰς του εἰς τὴν Θεολογίαν καὶ ἀφυστηρέσας συγχρόνως ἀπὸ τῆς Ἀστυνομίας Πόλεων, μετὰ πενταετῆ ἐν αὐτῇ ὑπηρεσίαν, καθ' ἣν διεκρίθη διὰ τὴν πειθαρχίαν αὐτοῦ καὶ τὴν ἀφοσίωσιν εἰς τὸ καθήκον, περιεβλήθη τὴν ἱερὰν διπλοῦδα τῆς ἱεροσύνης καὶ ἔδωκεν ἑαυτὸν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ψυχῇ τε καὶ σώματι ἀφοσιωθείς εἰς αὐτήν, ἀκολουθῶν τὸ παράδειγμα τοῦ εὐσεβοῦς πατρὸς του, πρὸς τὴν προάσπισιν καὶ τὴν δόξαν Αὐτῆς πάντοτε ἀποβλέπων, Αὐτῆς πάντοτε γενναίως ὑπεραμνόμενος, καὶ ὡς καλὸς καὶ ἐπιμελὴς γεωργὸς τὸν σπόρον τοῦ λόγου τῆς ἀληθείας εἰς τὰς ψυχὰς τῶν πιστῶν τοῦ Κυρίου καταστειρών.

Ἐν ἔτει 1951, τῇ 25ῃ Μαρτίου, πρὸ τοῦ ἱεροῦ Θυσιαστηρίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Ἁγίας Τριᾶδος ἐν Κυπαρισσίᾳ, ὑπέκλινε τὴν κεφαλὴν καὶ τὰ γόνατα καὶ ἐδέχθη τὸν Α'. βαθμὸν τῆς ἱεροσύνης διὰ τῶν τιμῶν χειρῶν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου τότε Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας καὶ νῦν Δημητριάδος κ. Δαμασκηνοῦ, παρὰ τοῦ ὁποίου ἐπιμελῶς ἐχειραγωγήθη καὶ κατηρτίσθη πνευματικῶς ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν φοιτήσεώς του, τῇ δὲ 6ῃ Δεκεμβρίου τοῦ ἰδίου ἔτους ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Σεβ. Μητροπολίτου ἐχειροτονήθη εἰς Προσβύτερον ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ τοῦ Ἁγίου Νικολάου ἐν Ἀνδριτσάνῃ, καὶ ἐν συνεχείᾳ προεχειρίσθη εἰς Ἀρχιμανδρίτην.

Ὁὕτω ὡς λόγος πλέον ἐτέθη ἐπὶ τὴν λυχνίαν ἵνα διὰ τοῦ φωτὸς τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ ὀδηγῇ τὸν ἠγαπημένον τοῦ Κυρίου λαὸν εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας, ἵνα θερμαίη καὶ προάγῃ τὴν πίστιν αὐτοῦ καὶ καθοδηγῇ αὐτὸν εἰς τὴν σωτηρίαν. Ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς εἰσόδου αὐτοῦ εἰς τὰς τάξεις τοῦ ἱεροῦ Κλήρου ἔδωκεν ἑαυτὸν ὀλοφύχως εἰς τὴν διακονίαν τοῦ Θείου Κηρύγματος, κατ' ἀρχὰς μὲν ὡς Ἱεροκλήρου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, ἔπειτα δὲ, ἀπὸ τῆς 27ης Ἰουνίου τοῦ ἔτους 1953, ὡς τακτικὸς Ἱεροκλήρου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας, διορισθεὶς ὡς τοιοῦτος διὰ Βασιλικοῦ Διατάγματος. Συγχρόνως δὲ ἤσκει καὶ τὰ καθήκοντα τοῦ Πρωτοσυγκελλεύοντος εἰς τὴν Ἱερὰν ταύτην Μητρόπολιν, τὰ ὅποια τιμητικῶς ἀνέθηκεν εἰς αὐτὸν ὁ χειροτονήσας αὐτὸν οἰκείος Μητροπολίτης, μεγάλως ἐκτιμῶν τὴν ἐργατικότητα, τὴν σύνεσιν καὶ τὰς διοικητικὰς αὐτοῦ ἄμα ἱκανότητας.

Ὡς Ἱεροκλήρου, μὲ ἐνθεον ζῆλον ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας ἐργαζόμενος, περιώδευε συνεχῶς τὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία, μέχρι καὶ τῶν ἀκραιῶν ἀκόμη συνοικισμῶν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας, κηρύττων ἀνελλιπῶς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ,

ιερουργῶν, ἐξομολογῶν καὶ ἰδρῶν Κατηχητικὰ Σχολεῖα ὄλων τῶν τύπων, εἰς πλείστα τῶν ὁποίων καὶ αὐτοπροσώπως ἐδίδασκε. Ταυτοχρόνως ἐκήρυσσεν ἀνελλιπῶς εἰς τακτικὰ ἀπογευματινὰ κηρύγματα εἰς τὰς πόλεις καὶ τὰς κωμοπόλεις, καὶ ἰδιαίτερος εἰργάσθη μεταξὺ τῆς σπουδαζούσης καὶ ἐργαζομένης νεότητος διὰ τὴν πνευματικὴν καὶ χριστιανικὴν αὐτῆς θεμελίωσιν καὶ οἰκοδομὴν, τύπος τοῖς πᾶσι γνωστός «ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πνεύματι, ἐν πίστει, ἐν ἀγνεΐᾳ» (Α΄ Τιμ. δ', 12).

Ἐδρύτερας θεολογικῆς καταρτίσεως ἐφιέμενος, ἐγκρίσει τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τυχὸν ἐκπαιδευτικῆς ἀδείας, ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ ἔτους 1955 μετέβη εἰς Παρίσιον, ὅπου ἐπὶ τριετίαν ὄλην παρηκολούθησεν ἀνώτερα μαθήματα Κατηχητικῆς καὶ Ποιμαντικῆς εἰς τὸ ἐκεῖ Καθολικὸν Ἰνστιτούτον, ὡς καὶ Πατρολογία, εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Σορβῶνης. Συγχρόνως δὲ διωρίσθη καὶ ἐφημέριος τοῦ ἐν Παρισίοις Ὀρθόδοξου Ἑλληνικοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Στεφάνου, ἀναπτύξας καὶ ἐκεῖ ὁμοίως ἀξιοθαύμαστον καὶ παραδειγματικὴν ἐργασίαν καὶ δραστηριότητα, καὶ διακρινόμενος πάντοτε διὰ τὸ ἀκέραιον τοῦ ἤθους, τὸ ἀμεμπτον τοῦ χαρακτήρος καὶ τὴν ἱεροπρεπεστάτην διαγωγήν.

Μετὰ τριετίαν, τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1958, ἐπανελθὼν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀνέλαβε καὶ πάλιν τὴν διακονίαν τοῦ Θείου Κηρύγματος παρὰ τῇ αὐτῇ Ἱερᾷ Μητροπόλει Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας μέχρι τοῦ ἔτους 1960, ὅτε διωρίσθη παρὰ τῇ Ἀποστολικῇ Διακονίᾳ ὡς Διευθυντῆς τοῦ Θείου Κηρύγματος παρ' αὐτῇ. Συγχρόνως δὲ διωρίσθη καὶ ἐφημέριος τοῦ Πανεπιστημιακοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὁπόθεν, μετὰ διετίαν περίπου, ἐδλογία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσόστομου, μετετέθη εἰς τὸν Ἱερὸν Ναὸν τῆς Ἁγίας Τριάδος τῆς συνοικίας Βύρωνος, εἰς τὸν ὁποῖον, παραλλήλως πρὸς τὴν πνευματικὴν αὐτοῦ ἐργασίαν καὶ δραστηριότητα ὡς ἐφημέριος, ἱεροκήρυξ καὶ ἐξομολόγος, συντόνως εἰργάσθη καὶ οπουνδαίως συνέβαλε διὰ τὴν προώθησιν τῶν ἔργων τῆς ἀποπερατώσεως τοῦ Ναοῦ.

Εἶναι αὐτόδηλον ὅτι μία τοιαύτη ἀκαταπόνητος καὶ μὲ πλήρη ἀφοσίωσιν διακονία καὶ ὑπηρεσία ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ προκειμένου σεπτοῦ νεκροῦ ἀοιδίμου Μητροπολίτου Χίου κυροῦ Παύλου, ὡς Ἱεροκήρυκος, Κατηχητοῦ, Σπουδαστοῦ, Διευθυντοῦ τοῦ Θείου Κηρύγματος παρὰ τῇ Ἀποστολικῇ Διακονίᾳ καὶ ἐν ταῦτῳ ἐφημερίῳ, δὲν κατέλειπεν εἰς αὐτὸν χρόνον καὶ καιρὸν ἵνα ἀναπτύξῃ καὶ συγγραφικὴν δρασίαν, ἀνάλογον πρὸς τὴν ὄλην πανεπιστημιακὴν καὶ ἐδρύτεραν αὐτοῦ θεολογικὴν κατάρτισιν. Παρὰ ταῦτα ὁμοῦς ὁ ἀκαταπόνητος οὗτος ἐργάτης τοῦ Ἐδαγγελίου τοῦ Χριστοῦ δὲν παρέλειπεν εὐκαιρίαν, καὶ διὰ μικρῶν τιμῶν ἀκόμῃ συγγράφει καὶ περισπορᾷ αὐτὸν ἀρθρων εἰς ἐφημερίδας καὶ περιοδικὰ, ὡς τὸ «Ὁ Ἀπόστ. Παῦλος» τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Τριφυλίας, τὸ ὁποῖον καὶ διηθύνει, «τὸ χαρούμενο Σπίτι» τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας καὶ ὁ «Ἐθνομάρτυς Πλά-

των» τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χίου, νὰ σπειρῇ ἐκάστοτε τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, νὰ νοουθετῇ, νὰ στηρίξῃ εἰς τὴν πίστιν καὶ νὰ ὀδηγῇ τὸν πιστὸν τοῦ Κυρίου Λαὸν εἰς τὸ θέλημα Αὐτοῦ «τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον» (Ρωμ. ιβ', 2).

Ἡ Κηρυκτικὴ, Κατηχητικὴ καὶ Ποιμαντικὴ δρασίαις τοῦ προκειμένου σεπτοῦ νεκροῦ, ἡ ἐργατικότης αὐτοῦ, ἡ ἀφοσίωσις εἰς τὸ καθῆκον, τὸ ἀκέραιον τοῦ ἤθους καὶ τοῦ χαρακτήρος αὐτοῦ, ἡ προσήλωσις αὐτοῦ εἰς τὴν Ὀρθόδοξον πίστιν τῶν Πατέρων ἡμῶν, ἡ ἀγάπη αὐτοῦ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ πάντα τὰ κοσμοῦντα αὐτὸν πνευματικὰ καὶ ἠθικὰ χαρίσματα, ἐφ' οἷς διεκρίνετο καὶ διὰ τῶν ὁποίων, κατὰ τὴν Ἀποστολικὴν πρὸς τὸν Τιμόθεον σύστασιν καὶ παραίνεσιν, τὸπος ἐγένετο τῶν πιστῶν καὶ ἀπέσπα τὴν ἀγάπην, τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν ἐκτίμησιν πάντων, δὲν ἦτο δυνατόν παρὰ νὰ ἐπισπᾶσων ἐπ' αὐτοῦ τὴν προσοχὴν τῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ προκαλέσωσι τὸν δίκαιον ἔπαινον καὶ τὴν ἀνταμοιβὴν ἐκ μέρους αὐτῆς, ἥτις καὶ ἐκτιμήσασα ἀκριβοδικαίως τὸ καρποφόρον ἔργον αὐτοῦ καὶ τὰ προσόντα τῇ 17ῃ Νοεμβρίου τοῦ παρελθόντος ἔτους 1965, διὰ ψήφων κανονικῶν τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀνήγαγεν αὐτὸν εἰς πνευματικὸν Κυβερνήτην καὶ Θεοφιλῆ Ποιμένα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χίου, χειροτονηθέντα τῇ 21ῃ ἰδίου μηνὸς καὶ ἔτους εἰς τὸν Καθεδρικὸν Ἱερὸν Ναὸν τῆς πόλεως καὶ νήσου Χίου ὑπὸ τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἰωακείμ, Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων κ. Κυρίλλου, Μυτιληνῆς κ. Ἰακώβου, Ἰωαννίνων κ. Σεραφεῖμ καὶ Δημητριάδος κ. Δαμασκηνοῦ.

Καὶ ἐπὶ τὴν λυχνίαν ταύτην τεθεὶς ὁ ἐν ὀλίγοις πιστὸς οὗτος δούλος τοῦ Κυρίου, καίτοι μόλις ἐπὶ ἑνδεκάμηνον μόνον διηκόνησεν ἐν αὐτῇ, διότι ὁ Κύριος, κατὰ τὰς ἀνεξιχνιάστους Αὐτοῦ βουλάς, ἐκάλεσεν αὐτὸν εἰς τὰ σφῆρακια Αὐτοῦ σκηνώματα, ἐν τούτοις ὡς λύχνος φαίνων πᾶσι τοῖς κατὰ τὴν λαχοῦσαν αὐτῷ Ἱερᾷ Μητροπόλιν πιστοῖς τὸ φῶς τοῦ Ἐδαγγελίου τοῦ Χριστοῦ, τὸ φῶς τῆς ἀληθείας καὶ τῆς γνώσεως, εἰργάσθη μὲ τὸν αὐτὸν ἀκαταπόνητον ζῆλον, μηδὲν περὶ ἑαυτοῦ φροντίζων, διὰ τὴν κατὰ τὴν Ἱερᾷ ταύτῃ Μητροπόλιν οἰκοδομὴν τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, περιοδεύων συνεχῶς τὰς πόλεις, τὰς κωμοπόλεις καὶ τὰ χωρία, ἱερουργῶν, κηρύττων, νοουθετῶν, στηρίζων, ἐνθαρρύνων, ἐπισχῶν καὶ τὸ φῶς τοῦ Ἐδαγγελίου τοῦ Χριστοῦ μεταλαμπαδεύων πρὸς πάντας.

Παρὰ τὸ ὀλιγοχρόνιον τῆς εἰς τὴν νέαν ταύτην διακονίαν ὑπηρεσίας του, ἀξιόλογος εἶναι ἡ ἀναπτυχθεῖσα δραστηριότης αὐτοῦ εἰς τε τὸ ἔργον τοῦ Θείου Κηρύγματος, τῆς Κατηχητικῆς διδασκαλίας καὶ τῆς Φιλανθρωπίας, ἔργα εἰς τὰ ὁποῖα πᾶσαν προσπάθειαν κατέβαλεν ἵνα μεταδώσῃ τὴν ἰδικὴν του πείραν καὶ τὴν φλόγα τῆς ἰδικῆς του καρδίας.

Ἄλλ' ἤδη ἄς τερατίσω τὸν λόγον, ἵνα μὴ ἐπιμηκύνων αὐτὸν ἐτι ἐπὶ πλέον καταπονήσῃ τὴν ὑμετέραν ἀγάπην καὶ ἐπιτείνω τὴν λύπην τῆς πενθούσης ταύτης Ὀμιγύρεως.

Μόνον εἰς «ὅσα ἀληθῆ, ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια, ὅσα

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΝ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 4562*

Περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως διατάξεων ἀφορωσῶν εἰς τὸ προσωπικὸν τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ ἄλλων Ἐκκλησιαστικῶν Ὄργανισμῶν καὶ ρυθμίσεως Ἐκκλησιαστικῶν τινῶν ζητημάτων.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 35 τοῦ Συντάγματος καὶ τὴν ἀπὸ 28 Σεπτεμβρίου 1966 καὶ 4 Ὀκτωβρίου 1966 σύμφωνον γνώμην τῆς κατὰ τὴν παράγραφον 2 τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου 35 Εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐκ Βουλευτῶν, προτάσει τοῦ Ἡμετέρου Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάσσομεν.

Ἄρθρον 1.

1. Αἱ θέσεις τοῦ τακτικοῦ προσωπικοῦ τῶν ὑπηρεσιῶν τῶν Γραφείων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὁρίζονται ὡς ἀκολούθως :

Α'. Κατηγορίας (Θεολόγων Κληρικῶν).

Α1 Κλάδος Ἀρχιγραμματέως (Γεν. Διευθυντοῦ τῶν Γραφείων) :

Μία (1) θέσις ἐπὶ βαθμοῖς 3ω-1ω.

Α2 Κλάδος Γραμματέων :

Τρεῖς (3) θέσεις ἐπὶ βαθμοῖς 5ω-2ω,, ἤτοι μία θέσις Πρακτικογράφου, μία θέσις Γραμματέως τῶν Συνοδ. Δικαστηρίων, καὶ μία θέσις Γραμματέως τοῦ

Ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμὸν 210/15.10.66 Φ. Ε. Κ. Τεύχος Α'.

ἀγνά, ὅσα προσφιλῆ, ὅσα εὐφημα) (Φιλίπ. δ', 8) ἔχει νὰ παρουσιάσῃ ὁ μόλις τεσσαρακονταπενταετής ἐπὶ τῆς γῆς βίος τοῦ προκειμένου νεκροῦ αἰοδύμου Μητροπολίτου Χίου Παύλου, ἐστράφη ὁ λόγος, καὶ τεκμηριοῦται ἐκ τούτων ὅτι ὄντως «τελειωθείς ἐν ὀλίγῳ, ἐπλήρωσε χρόνους μακροῦς» καὶ ὅτι διὰ τοῦτο «δόκιμος γενόμενος» ἐπαξίως «λήφεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ἐπηγγέιλτο ὁ Κύριος τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν» (Ἰακ. α', 12).

Ἐκ βρέφους ἐδιδάχθη τὰ ἱερὰ γράμματα, τὴν πίστιν καὶ τὴν ἐδσέβειαν πρὸς τὸν Θεόν. Μετ' ὀλίγον τὴν ἀλήθειαν τοῦ Εὐαγγελίου καὶ πάντοτε «τὶ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον» (Ρωμ. ιβ', 2) δοκιμάζων καὶ διερευνῶν, διήρυσεν τὸν ἐπὶ τῆς γῆς βίον αὐτοῦ, τύπος εἰς πάντας γινόμενος «ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πνεύματι, ἐν πίστει, ἐν ἀγνείᾳ» (Α' Τιμ. δ', 12). Μετ' ὀλίγον δὲ πρὸς τὸν Θεόν, μετ' ἀγάπην καὶ μετ' ἀφοσίωσιν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν διηκόνησε πάντοτε καὶ ὑπηρετήσεν τὸ ἔργον αὐτῆς, ὅπουδήποτε Αἴτη ἐκάλεσεν αὐτόν. Καὶ διὰ τοῦτο «εὐάρεστος τῷ Θεῷ γενόμενος ἠγαπήθη»

Γραφείου Διορθοδόξων καὶ Διαχριστιανικῶν Σχέσεων.

Α3 Κλάδος Ὑπογραμματέως :

Δύο (2) θέσεις ἐπὶ βαθμοῖς 7ω-3ω.

Α4 Κλάδος Ἀρχιεπιφύλακος :

Δύο (2) θέσεις ἐπὶ βαθμοῖς 8ω-4ω.

Α5 Κλάδος Κωδικογράφου :

Δύο (2) θέσεις ἐπὶ βαθμοῖς 8ω-4ω.

Α6 Κλάδος Πρωτοκολλητοῦ :

Μία (1) θέσις ἐπὶ βαθμοῖς 8ω-4ω.

Β' Κατηγορίας.

Β1 Κλάδος Γραφέως :

Τρεῖς (3) θέσεις ἐπὶ βαθμοῖς 11ω-6ω.

Γ' Κατηγορίας.

Γ1 Κλάδος Κλητήρων :

Μία (1) θέσις ἀρχικλητήρος ἐπὶ βαθμῶ 8ω.

Δύο (2) θέσεις κλητήρων ἐπὶ βαθμοῖς 13ω-9ω.

2. Τὰ εἰδικὰ τυπικὰ προσόντα διορισμοῦ εἰς τὸν εἰσαγωγικὸν βαθμὸν ἐκάστου τῶν ἐν παραγράφῳ 1 τοῦ παρόντος ἄρθρου Κλάδων ὁρίζονται ὡς κάτωθι :

(Σοφ. Σολ. δ', 10) καὶ ἐκ τῆς προσαίρου ταύτης ζωῆς εἰς τὰ οὐράνια σκηνώματα μετετέθη.

Καὶ ἡδὴ πάντες ἡμεῖς, οἱ ἐνταῦθα ἐπὶ τῆς γῆς εἰσέτι περιλειπόμενοι, πρὶν ἢ δώσωμεν εἰς τὸν ἀποϊχόμενον προκειμένου νεκρὸν, αἰοδύμου Μητροπολίτην Χίου, τὸν τελευταῖον ἀσπασμόν, καὶ πρὶν ἢ ἡ ψυχρὰ γῆ δεχθῆ τὸ σεπτὸν αὐτοῦ σκῆνος εἰς τοὺς κόλπους αὐτῆς, ἀποκρύπτουσα αὐτὸ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν, κατ' ἀνθρώπον ἐκ καθήκοντος ἀδελφοῦ πρὸς ἀδελφόν, ἃς ὑψώσωμεν ἰκέτιδας τὰς χεῖρας πρὸς τὸν πανάγαθον Θεόν, τὸν τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου Κύριον, ἵνα ἀναπαύσῃ τὴν μακαρίαν αὐτοῦ ψυχὴν ἐν κόλποις Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, ἐν χώρᾳ ζώντων καὶ ἐν σκηναῖς δικαίων, ὑπὸ τὴν σκιάν τοῦ δένδρου τῆς ζωῆς, παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων, καὶ συναριθμήσῃ αὐτὴν μετὰ τῶν ἀπ' αἰῶνος Αὐτῷ εὐάρεστοησάντων, καὶ ἃς εὐχηθῶμεν ἵνα ἡ μνήμη αὐτοῦ ᾗ αἰωνία.

Αἰωνία σου ἡ μνήμη, αἰοδίμε νεκρὲ Μητροπολίτα Χίου Παύλε. Αἰωνία σου ἡ μνήμη!

Ἀρχιμ. ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΣ ΑΣΠΙΩΤΗΣ
Ἀρχιγραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

α) Διὰ τὸν Κλάδον Α1, Α2, Α3, Α4, Α5 καὶ Α6 Πτυχίον Θεολογικῆς Σχολῆς Ἑλληνικοῦ Πανεπιστημίου ἢ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης, ἢ ἄλλης ὁμοταγοῦς Ἑλληνικῆς Ὀρθοδόξου Σχολῆς, ιδιότης ἀγάμου Κληρικοῦ καί, κατὰ προτίμησιν, γνώσις μιᾶς ξένης γλώσσης (Ἀγγλικῆς, Γαλλικῆς, Γερμανικῆς ἢ Ρωσικῆς).

β) Διὰ τὸν Κλάδον Β1 ἀπολυτήριον ἐξαταξίον ἢ ὀκταταξίον Γυμνασίον ἢ ἐπταταξίον νυκτερινοῦ Δημοσίου Γυμνασίου ἢ Λυκείου τοῦ Ν.Δ. 4379)1964 ἢ Πτυχίον Ριζαρείου Σχολῆς ἢ Ἱεροδιδασκαλείου Βελλᾶς ἢ Ἀνωτέρου Ἐκκλησιαστικοῦ Φροντιστηρίου ἢ ἐπταταξίον ἢ ἐξαταξίον Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς.

γ) Διὰ τὸν Κλάδον Γ1 Κλητῆρων ἀπολυτήριον ἐξαταξίον δημοτικοῦ σχολείου.

3. Οἱ κατὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ παρόντος Ν. Δ)τος ὑπηρετοῦντες ἐπάλληλοι παρὰ ταῖς ὑπηρεσίας τῶν Γραφείων τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τακτοποιοῦνται ἐντὸς τριῶν μηνῶν ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἰσχύος αὐτοῦ διὰ πράξεως τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος ὡς Προέδρου τῆς Ἱ. Συνόδου κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ οἴκειου Ὑπηρεσιακοῦ Συμβουλίου ὡς ἀκολούθως :

α) Οἱ κληρικοὶ Θεολόγοι. Οἱ ἐκ τούτων τακτικοὶ διαβαθμίζονται εἰς τὰς ἀς κατέχουν θέσεις ἀναλόγως τῶν ἐτῶν ὑπηρεσίας τῶν, ἢ δύνανται νὰ μετατάσσονται εἰς τὸν εἰσαγωγικὸν βαθμὸν τῆς θέσεως ἐτέρου ἀνωτέρου Κλάδου τῆς αὐτῆς Κατηγορίας. Οἱ δ' ἐν γένει ἔκτακτοι μονιμοποιούμενοι ἐντάσσονται ἀναλόγως τῶν ἐτῶν τῆς πάσης φύσεως προϋπηρεσίας καὶ ὑπηρεσίας τῶν, εἰς τὰς θέσεις τῶν Κλάδων Α3—Α6 καὶ μέχρι τοῦ δυν βαθμοῦ τὸ πολὺ ἢ διορίζονται ὡς μόνιμοι εἰς τὸν εἰσαγωγικὸν βαθμὸν τῶν Κλάδων Α1 καὶ Α2.

β) Οἱ λοιποί. Διὰ τὴν ἐνταξιν ἢ ἐπανένταξιν τῶν ἐπάλληλων τῶν Β' καὶ Γ' Κατηγοριῶν, ἐφαρμόζονται ἀναλόγως αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ Νόμου 4464)1965. Διὰ τὴν ἐνταξιν ἢ τὸν κατὰ τ' ἀνωτέρου διορισμὸν τῶν ὑπηρετούντων δὲν ἀπαιτεῖται τὸ προσὸν τῆς ἡλικίας εἰσόδου εἰς τὴν ὑπηρεσίαν.

Ἄρθρον 2.

1. Αἱ θέσεις τοῦ τακτικοῦ προσωπικοῦ τῶν ὑπηρεσιῶν τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, διορίζονται ὡς ἀκολούθως :

Α' Κατηγορίας.

Α)1 Κλάδος Πρωτοσυγγέλλου (Γεν. Δ)ῆτου Γραφείων) :

Μία (1) θέσις ἐπὶ βαθμῶ 4ω—1ω.

Α)2 Κλάδος Γραμματέων :

Μία (1) θέσις ἐπὶ βαθμοῖς 3ω—2ω.

Δύο (2) θέσεις ἐπὶ βαθμοῖς 5ω—4ω.

Δύο (2) θέσεις ἐπὶ βαθμοῖς 8ω—5ω.

Β)3 Κλάδος Οἴκων. Ὑπηρεσιῶν :

Μία (1) θέσις Ἀρχιλογιστοῦ—Δ)ῆτου Οἴκων. Ὑπηρεσιῶν, ἐπὶ βαθμῶ 3ω ἢ 2ω.

Μία (1) θέσις Λογιστοῦ ἐπὶ βαθμῶ 8ω—4ω.

Β' Κατηγορίας.

Β)1 Κλάδος Διοικητικὸς—Λογιστικὸς :

Μία (1) θέσις ἐπὶ βαθμῶ 5ω.

Δέκα (10) θέσεις ἐπὶ βαθμοῖς 11ω—6ω.

Γ' Κατηγορίας.

Γ)1 Κλάδος ὁδηγῶν αὐτοκινήτων :

Μία (1) θέσις ἐπὶ βαθμῶ 10ω—7ω.

Γ)2 Κλάδος κλητῆρων :

Μία (1) θέσις ἐπὶ βαθμῶ 8ω.

Τρεῖς (3) θέσεις ἐπὶ βαθμοῖς 13ω—9ω.

2. Τὰ εἰδικὰ τυπικὰ προσόντα διορισμοῦ εἰς τὸν εἰσαγωγικὸν βαθμὸν ἐκάστου τῶν ἐν παραγράφῳ 1 τοῦ παρόντος ἄρθρου κλάδων ὀρίζονται ὡς κάτωθι :

α) Διὰ τὸν κλάδον Α)1. Πτυχίον Θεολογικῆς Σχολῆς Ἑλληνικοῦ Πανεπιστημίου ἢ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης ἢ ἄλλης ὁμοταγοῦς Ἑλληνικῆς Ὀρθοδόξου Σχολῆς καὶ ιδιότης τοῦ ἀγάμου κληρικοῦ.

β) Διὰ τὸν κλάδον Α)2. Πτυχίον οἰονόμηστο τεμῆματος τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ἢ τῆς Σχολῆς Νομικῶν καὶ Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης ἢ τῆς Α.Σ.Ο.Ε.Ε. ἢ τῆς Π.Α.Σ.Π.Ε. ἢ τῆς Ἀνωτάτης Βιομηχανικῆς Σχολῆς ἢ ἄλλης ἰσοτίμου Σχολῆς τῆς ἀλλοδαπῆς ἢ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, ἡμεδαποῦ Πανεπιστημίου ἢ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης ἢ ἄλλης ὁμοταγοῦς Ἑλληνικῆς Ὀρθοδόξου Σχολῆς ἢ Φιλοσοφικῆς Σχολῆς ἡμεδαποῦ Πανεπιστημίου.

γ) Διὰ τὸν κλάδον Α)3. Πτυχίον Α.Σ.Ο.Ε.Ε. ἢ καὶ Νομικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου.

δ) Διὰ τὸν κλάδον Β)1 Διοικητικὸν Λογιστικῶν: Ἀπολυτήριον ἐξαταξίον ἢ ὀκταταξίον Δημοσίου Γυμνασίου ἢ Λυκείου τοῦ Ν.Δ. 4379)1964, ἢ πτυχίον Ριζαρείου Σχολῆς ἢ Ἱεροδιδασκαλείου Βελλᾶς ἢ Ἀνωτέρου Ἐκκλησιαστικοῦ Φροντιστηρίου ἢ ἐπταταξίον ἢ ἐξαταξίον Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς.

ε) Διὰ τὸν κλάδον Γ)1: Δίπλωμα ὁδηγοῦ αὐτοκινήτου καὶ τριετῆς τοῦλάχιστον πείρα, δεόντως ἀποδεικνυομένη.

στ) Διὰ τὸν κλάδον Γ)2: Ἀπολυτήριον ἐξαταξίον δημοτικοῦ σχολείου.

3. Οἱ κατὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ παρόντος Ν. Διατάγματος ὑπηρετοῦντες ἐπάλληλοι, παρὰ ταῖς Ὑπηρεσίας τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, τακτοποιοῦνται ἐντὸς τριῶν (3) μηνῶν ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, διὰ πράξεως τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, μετ' ἀπόφασιν τοῦ οἴκειου Ὑπηρεσιακοῦ Συμβουλίου ὡς ἀκολούθως :

α) Οἱ ἐν γένει ἔκτακτοι Θεολόγοι μονιμοποιούμενοι ἐντάσσονται, ἀναλόγως τῶν ἐτῶν τῆς πάσης φύσεως προϋπηρεσίας καὶ ὑπηρεσίας των εἰς τὰς θέσεις τοῦ Κλάδου Α)2 καὶ μέχρι τοῦ 5ου βαθμοῦ τὸ πολὺ ἢ διορίζονται ὡς μόνιμοι εἰς τὸν εἰσαγωγικὸν βαθμὸν τοῦ Κλάδου Α)1.

β) Οἱ μέχρι καὶ τοῦ 6ου βαθμοῦ τακτικοὶ ὑπάλληλοι, ὡς καὶ οἱ πάσης φύσεως ἔκτακτοι, διαβαθμίζονται καὶ ἐντάσσονται ἐφαρμοζομένων ἀναλόγως τῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ Νόμου 4464)1965.

Διὰ τὴν ἔνταξιν ἢ τὸν κατὰ τ' ἀνωτέρω διορισμὸν τῶν ὑπηρετούντων δὲν ἀπαιτεῖται τὸ προσὸν τῆς ἡλικίας εἰσόδου εἰς τὴν ὑπηρεσίαν.

Ἄρθρον 3.

1. Εἰς τὰς ὑπὸ τῆς ὑπ' ἀριθ. 53796)1958 διαθρωτικῆς ἀποφάσεως (Φ.Ε.Κ. 141, τεῦχος Β'), ὡς αὕτη ἐτροποποιήθη διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 4757)1959 ὁμοίας (Φ.Ε.Κ. 33, τεῦχος Β'), προβλεπομένης τακτικῆς θέσεως ὑπαλλήλων τοῦ Ταμεῖου Ἀσφαλίσεως Κλήρου Ἑλλάδος (ΤΑΚΕ) προστίθενται αἱ ἐξῆς θέσεις :

Α1 Κλάδος Διοικητικῆς—Λογιστικῆς.

1 θέσεις ἐπὶ βαθμῶ 3ῳ ἢ 2ῳ.

3 θέσεις ἐπὶ βαθμῶ 5ῳ ἢ 4ῳ.

5 θέσεις ἐπὶ βαθμῶ 8ῳ ἢ 6ῳ.

Δεύτερος εἰσαγωγικὸς βαθμὸς ὁρίζεται ὁ 6ος.

Β'. Κατηγορίας.

Β1 Κλάδος Διοικητικῆς—Λογιστικῆς.

18 θέσεις ἐπὶ βαθμῶ 11ῳ ἢ 6ῳ.

Β2 Κλάδος Δακτυλογράφων.

Τρεῖς (3) θέσεις ἐπὶ βαθμοῖς 11ῳ—6ῳ.

Γ'. Κατηγορίας.

Μία (1) θέσεις ἐπὶ βαθμῶ 8ῳ.

Μία (1) θέσεις ἐπὶ βαθμοῖς 13ῳ μέχρι καὶ 9ῳ.

2. Οἱ κατὰ τὴν ἔναρξιν ἰσχῶς τοῦ παρόντος ὑπηρετούντες κατ' ἀπόσπασιν εἰς τὴν Κεντρικὴν Ὑπηρεσίαν τοῦ ΤΑΚΕ ὑπάλληλοι τῶν ὑπὸ τὴν διοίκησιν καὶ διαχείρισιν αὐτοῦ Ἰ. Ἐξωκκλησίων καὶ Παρεκκλησιῶν διορίζονται καὶ ἐντάσσονται ἐντὸς τριμήνου ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως αὐτοῦ, ἀσχέτως ἡλικίας αὐτῶν, ὑπὸ τοῦ Δ. Συμβουλίου μετὰ σύμφωνον γνώμη τοῦ Ὑπηρεσιακοῦ Συμβουλίου, εἰς κενὰς θέσεις τῶν Κλάδων Α1, Β2 καὶ Γ1, ἐφ' ὅσον κέκτηνται τὰ δι' ἕνα ἕκαστον τούτων προβλεπόμενα ὑπὸ τῶν ὑπ' ἀριθμ. 53796)29.4.58 καὶ 54265)18.5.1964 πράξεων τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθν. Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων (Φ.Ε.Κ. 141)1958 καὶ 218)1964 τ. Β' «περὶ διαρθρώσεως τῶν τακτικῶν θέσεων ὑπαλλήλων τοῦ ΤΑΚΕ», εἰδικὰ προσόντα καὶ ἡ ὑπηρεσία των κρίνεται εὐδόκιμος.

3. Ὁ κατὰ τὴν προηγουμένην διάταξιν διορισμὸς καὶ ἔνταξις δύναται νὰ γίνῃ διὰ τὸν κλάδον Α1 μέχρι τοῦ 6ου βαθμοῦ διὰ τὸν Κλάδον Β1 καὶ Β2 μέχρι τοῦ 6ου βαθμοῦ, καὶ διὰ τὸν Κλάδον Γ1 μέχρι τοῦ 10ου βαθμοῦ, τηρουμένων, ἀναλόγως διὰ τὸν προσδιορισμὸν τοῦ βαθμοῦ μέχρι τοῦ ὁποῖου θὰ πραγματοποιηθῇ ὁ διορισμὸς καὶ ἔνταξις τῶν ἐν ἄρθρῳ 3 τοῦ Ν. 4464)1965 ὁριζομένων.

Οἱ κατὰ τὸ παρὸν ἄρθρον διοριζόμενοι καὶ ἐντασσόμενοι, τίθενται εἰς τὸ ἀριστερὸν τῶν ὑπηρετούντων ὁμοιοβάθμων των καὶ δὲν δύναται νὰ κριθοῦν διὰ τὸν 6ον βαθμὸν πρὶν ἢ ἀποκτήσουν δικαίωμα κρίσεως διὰ τὸν βαθμὸν τοῦτον οἱ κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος, ἀνώτεροι ἢ ἀρχαιότεροί των.

4. Αἱ διατάξεις τοῦ Ν. Διατάγματος 4202)1961 «περὶ διατηρήσεως τῶν ἐκ τῆς Κοινωνικῆς Ἀσφαλίσεως δικαιωμάτων, εἰς περιπτώσεις μεταβολῆς ἀσφαλιστικοῦ φορέως», ἐφαρμόζονται ἐπὶ τῶν κατὰ τὰ ἄνω ἐντασσόμενων ὑπαλλήλων.

5. Ὁ ἐν ἀποσπάσει εἰς τὸ ΤΑΚΕ διανυθεὶς χρόνος πραγματικῆς ὑπηρεσίας, τῶν ἐντασσόμενων, λογίζεται καὶ ὡς τοιοῦτος διὰ τὸν παρὰ τῷ ΤΑΚΕ Κλάδῳ Ἀρωγῆς, ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς καταβολῆς, κατὰ τὰ ὑπὸ τοῦ Δ. Συμβουλίου ὁρισθησόμενα, τῶν ὑπὲρ αὐτοῦ κρατήσεων ἐπὶ τοῦ μισθοῦ τῆς θέσεως, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ ἔνταχθοῦν οὗτοι. Οἱ ἐκ τούτων λαμβάνοντες τυχὸν μέχρι τῆς ἐντάξεώς των ἀποδοχὰς ἀνωτέρας τῶν ἀνηκουσῶν εἰς τὸν βαθμὸν, εἰς δὲν θὰ ἐνταχθῶσι διατηροῦν αὐτάς, μέχρι τῆς καθ' οἰονδήποτε τρόπου καλύψεως τῆς διαφορᾶς, ἐξαιρέσει τῶν γενικῶς παρεχομένων ἀδείξεων.

Ἄρθρον 4.

1. Ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 1 παράγρ. 2 στοιχείου δευτέρου, τοῦ Ν. 1719)44, διατηρηθεῖσα ἐν ἰσχύϊ δυνάμει τῆς ὑπ' ἀριθ. 184)1946 πράξεως τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, καταργεῖται, ὑποχρεομένων τῶν ἠσφαλισμένων ἱεροδιακόνων καὶ ἱεροφαλτῶν, εἰς τὴν ἀπ' εὐθείας καταβολὴν εἰς τὸ ΤΑΚΕ τῶν, κατὰ Νόμον, εἰσφορῶν των, ἐφαρμοζομένων τῶν κειμένων διατάξεων εἰς περίπτωσιν καθυστερήσεως.

2. Ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 2 παράγρ. 1 τοῦ Ν. 3801)57 προβλεπομένη εἰσφορὰ ἐκ 2 ο)ο, ἀξάνεται εἰς 3 ο)ο.

3. Ἡ παρ. 2 τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ Ν. 3801)57 καταργεῖται ἀφ' ἧς ἰσχυρῶν, ἀντικαθισταμένη ὡς ἀκολούθως :

Διὰ τὴν ἐξέυρεσιν τοῦ ποσοῦ τῶν ἀποδοχῶν, λαμβάνεται ὁ μέσος ὅρος τοῦ ἀθροίσματος τῶν ἀποδοχῶν τῶν τελευταίων δώδεκα μηνῶν, τοῦ ἠσφαλισμένου, ἤτοι τοῦ βασικοῦ μισθοῦ, τῶν ἐπιδομάτων πολυετοῦς ὑπηρεσίας, Βορείων Ἐπαρχιῶν, συνταξιοδοτικῆς εἰσφορᾶς καὶ παραμονῆς ἐν τῷ αὐτῷ βαθμῷ, τοῦ κοινωνικοῦ ἐπιδομάτου τῶν ἐπιδομάτων τῶν χορηγηθέντων διὰ τῶν ὑπ' ἀριθμ. 1)7.1965 (Φ.Ε.Κ. 11)65), 47)25.2.1965 (Φ.Ε.Κ. 48)65), 180)14.10.1965 (Φ.Ε.Κ.

198)1965), Π.Υ.Σ., εξαιρείσει τοῦ ὑπερωριακοῦ ἐπιδόματος, τῶν δώρων καὶ τοῦ ἐπιδόματος ἀδείας.

Τὰ τυχόν καταβληθέντα βοηθήματα, δυνάμει τῆς ἀντικαθιστωμένης ὡς ἄνω διατάξεως, δὲν ἀναζητοῦνται.

4. Τὸ κληρικὸσημον βαπτίσεως περὶ οὗ ἡ παράγρ. 5 τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Ν. 1719)1944, ὡς διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 57179)1954 (Φ.Ε.Κ. 115)7.1.1954 τ. Β') ἀποφάσεως ὠρίσθη, ἐπικολλᾶται ἐπὶ τῆς ληξιαρχικῆς πράξεως γεννήσεως.

"Ἄρθρον 5.

1. Ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Ν. 1719)1944 προβλεπομένη ὑπὲρ τοῦ TAKE εἰσφορὰ ἐπὶ τῶν ἀκαθαρίστων τακτικῶν ἢ ἐκτάκτων ἐσόδων τῶν ναῶν, προκειμένου περὶ μὴ ἐνοριακῶν ναῶν (νεκροταφειακῶν, φιλανθρωπικῶν ἰδρυμάτων, ἐκπαιδευτικῶν ἰδρυμάτων καὶ ἱερῶν προσκνημάτων, ἐπικουροῦντων, εἴτε μὴ φιλανθρωπικὸς σκοπός), ὁρίζεται εἰς 2 ο)ο. Τῆς ἐν λόγω εἰσφορᾶς ἀπαλλάσσονται οἱ ἱεροὶ ναοί, οἱ ἐξυπηρετοῦντες τὰς θρησκευτικὰς ἀνάγκας τῶν ἐν Ἑλλάδι διαμενοντῶν Ρώσων.

2. Τὰ κατὰ τὴν ἰσχὴν τοῦ παρόντος, ὀφειλόμενα ὑπὸ τῶν ἀνωτέρω ἰδρυμάτων χρηματικὰ ποσὰ εἰς τὸ TAKE, ἐπὶ τῆ βάσει τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Ν. 1719)1944, ἐξοφλοῦνται συμβατικῶς, τοῦ ποσοστοῦ τῆς εἰσφορᾶς, καθοριζομένου διὰ πράξεως τοῦ ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων Ὑπουργοῦ, ἐκδιδομένης μετὰ σύμφωνον γνώμη τοῦ Δ: Συμβουλίου τοῦ TAKE, μὴ δυναμένου ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ τοῦ ποσοστοῦ τούτου νὰ εἶναι κατωτέρου τοῦ 2 ο)ο.

"Ἄρθρον 6.

1. Ἰδρύεται θέσις Γενικοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Ὁργανισμοῦ Διοικήσεως Ἐκκλησιαστικῆς Περιουσίας (ΟΔΕΠ), ἐπὶ τριετὴ θητεία.

2. Γενικὸς Διευθυντῆς ἐπὶ βαθμῶ 1ω διορίζεται διὰ Β.Διατάγματος, ἐκδιδομένου, προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, μετὰ ἀπόφασιν τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, πτυχιούχος Ἑλληνικοῦ Πανεπιστημίου ἢ ἄλλων ἰσοτίμων Σχολῶν, ἔχων πενταετῆ τοῦλάχιστον προὔπηρεσίαν εἰς θέσεις Διευθυντοῦ τῆς Κρατικῆς Διοικήσεως ἢ Ὁργανισμῶν Δημοσίου Δικαίου ἢ τῶν Τραπεζῶν Ἑλλάδος καὶ Ἐθνικῆς.

3. Προτάσει τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τοῦ ΟΔΕΠ, καθορίζονται διὰ κοινῆς ἀποφάσεως τῶν Ὑπουργῶν Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων καὶ Οἰκονομικῶν, ἔξοδα παραστάσεως τοῦ Γενικοῦ Διευθυντοῦ τοῦ ΟΔΕΠ.

4. Ὁ Γενικὸς Διευθυντῆς βοηθεῖ τὸν ἐξουσιοδοτημένον Σύμβουλον, ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν καθηκόντων αὐτοῦ, εἰσγγεῖται, κατ' ἀνάθεσιν τούτου, εἰς τὸ Κεντρικὸν Συμβούλιον, ἐπὶ παντὸς θέματος, ἀφο-

ρῶντος εἰς τὴν Διοίκησιν, διαχειρίσιν καὶ ἀξιοποίησιν τῆς ἀνηκούσης εἰς τὸν ΟΔΕΠ περιουσίας, ἐκτελεῖ τὰς ἀποφάσεις τοῦ Συμβουλίου καὶ προσυπογράφει, μετὰ τοῦ ἐξουσιοδοτημένου Συμβουλίου, ἅπαντα τὰ ἔγγραφα τοῦ ΟΔΕΠ.

5. Εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ Γενικοῦ Διευθυντοῦ ὑπάγονται αἱ Διευθύνσεις τοῦ ΟΔΕΠ ὡς καὶ ἡ Δικαστικὴ Ὑπηρεσία. Τοῦτον, ἀπόντα ἢ κωλύομενον, ἀναπληροῖ ὁ ἀρχαιότερος τῶν Διτητῶν τοῦ ΟΔΕΠ.

"Ἄρθρον 7.

1. Αἱ ὑπὸ τῆς ὑπ' ἀριθ. 165561)1964 κοινῆς διαρθρωτικῆς ἀποφάσεως τῶν Ὑπουργῶν Παιδείας καὶ Οἰκονομικῶν (Φ.Ε.Κ. 10)B)1965) προβλεπόμεναι δύο (2) θέσεις τοῦ Κλάδου Α1 Διευθυντοῦ παρὰ τῷ ΟΔΕΠ ἐπὶ βαθμοῖς 3ω-2ω προσαυξάνονται κατὰ μίαν (1).

2. Συνιστῶνται αἱ κάτωθι Διευθύνσεις παρὰ τῷ ΟΔΕΠ.

A) Διεύθυνσις Προσωπικοῦ καὶ Διοικήσεως Ἐκκλησιαστικῆς Περιουσίας.

B) Διεύθυνσις Οἰκονομικῶν Ὑπηρεσιῶν.

Γ) Διεύθυνσις Ἐλέγχου καὶ Ἐπιθεωρήσεως.

Δ) Διεύθυνσις Τεχνικῶν Ὑπηρεσιῶν.

3. Διὰ Β. Διατάγματος, ἐκδιδομένου προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, μετὰ γνώμη τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τοῦ ΟΔΕΠ θέλουσι καθορισθῆ αἱ ἀρμοδιότητες τῶν ἀνωτέρω Διευθύνσεων καὶ τὰ τῆς κατανομῆς τοῦ ὑπηρετοῦντος προσωπικοῦ μεταξὺ τούτων.

4. Ἐπὶ ἐν ἔτος ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος αἱ κεναὶ θέσεις ἀπὸ τοῦ 5ου βαθμοῦ καὶ ἄνω τῶν Κλάδων Α1 Διευθυντῶν, Α2 Διοικητικοῦ καὶ Α3 Οἰκονομικοῦ τοῦ ΟΔΕΠ, ἠλλείρει ὑπαλλήλων κεκτημένων τὰ πρὸς προαγωγὴν προσόντα, δύνανται νὰ πληροῦνται διὰ μετατάξεως ὑπαλλήλων Α' Κατηγορίας τῶν Κεντρικῶν Ὑπηρεσιῶν τῶν Ὑπουργείων Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων καὶ Οἰκονομικῶν, ἔχοντων τὸν διὰ τοὺς κλάδους ταύτους ἀπαιτούμενον τίτλον σπουδῶν, ἐπὶ τῷ ἀμέσῳ ἀνωτέρω τοῦ ὑπ' αὐτῶν κατεχομένου βαθμοῦ. Ἡ μετάταξις ἐνεργεῖται δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων μετὰ σύμφωνον γνώμη τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τοῦ ΟΔΕΠ.

5. Ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 3 παρ. 5 τοῦ Ν.Δ. 4193)61, ὡς καὶ αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ Ν. 4464)65 ἐφαρμόζονται καὶ ἐπὶ τῶν ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ Ν.Δ. 4193)61 διορισθέντων τακτικῶν ὑπαλλήλων τοῦ ΟΔΕΠ τῶν ὑπηρετησάντων ὡς ἐκτάκτων ἐπὶ σχέσει Δημοσίου ἢ Ἰδιωτικοῦ Δικαίου εἰς τὸ Δημόσιον ἢ Ν.Π.Δ.Δ., πρὸ τοῦ διορισμοῦ των εἰς τακτικὰς θέσεις τοῦ ΟΔΕΠ.

6. Αἱ ὑπὸ τῆς ἐν παρ. 1 τοῦ παρόντος διαρθρωτικῆς ἀποφάσεως προβλεπόμεναι θέσεις Β' Κατηγορίας παρὰ τῷ Ο.Δ.Ε.Π. προσαυξάνονται ὡς ἀκολούθως :

- α) Τοῦ Β1 Κλάδου Διοικητικοῦ κατὰ τέσσαρας (4).
 β) Τοῦ Β2 Κλάδου Οἰκονομικοῦ κατὰ τέσσαρας (4) καὶ
 γ) τοῦ Β3 Κλάδου Λακτυλογράφων κατὰ δύο (2).

Οἱ παρὰ τῷ ΟΔΕΠ κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος Ν. Διατάγματος ὑπηρετοῦντες ἔκτακτοι ὑπάλληλοι, ἐντὸς 3 μηνῶν ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, διορίζονται καὶ ἐντάσσονται, ἀσχέτως ἡλικίας αὐτῶν, μετὰ σύμφωνον γνώμην τοῦ Ὑπηρεσιακοῦ Συμβουλίου εἰς τὰς ὡς ἄνω συνιστωμένας θέσεις Κλάδων τοῦ Ὄργανισμοῦ, ἐφ' ὅσον κέκτηνται τὰ ὑπὸ τῶν κειμένων διατάξεων ἀπαιτούμενα προσόντα καὶ ἡ ὑπηρεσία αὐτῶν κρίνεται εὐδόκιμος.

Ὁ διορισμὸς καὶ ἔνταξις δύναται νὰ γίνῃ μέχρι τοῦ βου βαθμοῦ τρηομένων ἀναλόγως διὰ τὸν προσδιορισμὸν τοῦ βαθμοῦ μέχρι τοῦ ὁποίου θὰ πραγματοποιηθῇ ὁ διορισμὸς καὶ ἔνταξις τῶν ἐν ἄρθρῳ 3 τοῦ Ν. 4464)65 ὀριζομένων.

Ἄρθρον 8.

1. Τὸ ἄρθρον 7 τοῦ Ν. Δ)τος 3432)55 ἀντικαθίσταται ὡς κάτωθι :

Διὰ τὴν λειτουργίαν τῆς Διευθύνσεως τῶν Τεχνικῶν Ὑπηρεσιῶν τοῦ ΟΔΕΠ προσλαμβάνεται τὸ κάτωθι προσωπικόν :

α) Δύο (2) Πολ. Μηχανικοὶ ἢ Ἀρχιτέκτονες, ἐξ ὧν ὁ εἰς ὡς Δ)τῆς τῶν Τεχνικῶν Ὑπηρεσιῶν, μέλη τοῦ Τεχνικοῦ Ἐπιμελητηρίου τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ δεκαετίαν τοῦλάχιστον.

β) Δέκα (10) διπλωματοῦχοι Μηχανικοὶ, ἐξ ὧν τέσσαρες (4) πολιτικοὶ Μηχανικοὶ, τρεῖς (3) Ἀρχιτέκτονες, δύο (2) Ἠλεκτρολόγοι—Μηχανολόγοι καὶ εἷς (1) Μεταλλειολόγος.

γ) Τρεῖς (3) πτυχιούχοι τῶν Σχολῶν Ὑπομηχανικῶν ἢ μέσων Τεχνικῶν Σχολῶν.

δ) Εἷς (1) Ἐπιμελητῆς κτίριων, ἔχων δεκαετὴ τοῦλάχιστον βεβαιουμένην πείραν ἐργοδηγοῦ οἰκοδομικῶν ἐργασιῶν καὶ γνώστης τῆς διαδικασίας περὶ τὴν μελέτην καὶ ἐκτέλεσιν Δημοσίων Ἔργων.

ε) Ἀνὰ εἷς (1) Ἐργοδηγὸς οἰκοδομικῶν, μηχανολογικῶν ἢ ἠλεκτρολογικῶν ἐργασιῶν δι' ἕκαστον ἀνεγειρόμενον κτίριον, ἔχων δεκαετὴ τοῦλάχιστον βεβαιουμένην πείραν ἐργοδηγοῦ οἰκοδομικῶν καὶ λοιπῶν ἐργασιῶν καὶ μέχρι πέντε κατ' ἀνώτατον ὅριον.

στ) Δύο (2) Τοπογράφοι Μηχανικοὶ, ἢ ἐμπειροτέχναι τοπογράφοι ἔχοντες δεκαετὴ τοῦλάχιστον πείραν τοπογραφικῶν ἐργασιῶν.

ζ) Τρεῖς σχεδιασταί, πτυχιούχοι μέσων τεχνικῶν σχολῶν, ἢ ἐμπειροτέχναι μετ' ἰσοετῆ τοῦλάχιστον πείραν εἰς σχεδιάσεις.

Ἀπαντες αἱ ἀνωτέρω προσλαμβάνονται ἐπὶ συμβάσει ἰδιωτικοῦ δικαίου μέχρι πέντε ἐτῶν, δυναμένη νὰ ἀνανεοῦται καὶ καταρτιζομένη μεταξὺ τοῦ ΟΔΕΠ καὶ τοῦ προσλαμβανομένου, μετὰ προηγουμένην ἔγκρισιν

τῶν Ὑπουργῶν Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων καὶ Οἰκονομικῶν. Διὰ τῆς συμβάσεως καθορίζεται ὁ βαθμὸς καὶ ἡ ἀμοιβὴ ἑκάστου προσλαμβανομένου κατ' ἀναφορὰν πρὸς ἕνα τῶν μισθῶν τῆς κλίμακος τῶν τακτικῶν Τεχνικῶν ὑπαλλήλων τῶν Ὑπηρεσιῶν Δημοσίων Ἔργων μετὰ τῶν παρεχομένων εἰς τούτους πάσης φύσεως γενικῶν ἐπιδομάτων.

Οἱ ἀνωτέρω ὑποχρεοῦνται ὅπως προσφέρουν τὰς ὑπηρεσίας των εἰς τὸν Ὄργανισμὸν κατὰ πλήρη ἀπασχόλησιν.

Ἄρθρον 9.

1. Τὸ Κεντρικὸν Συμβούλιον τοῦ ΟΔΕΠ καθιστᾶ ἐκ τῶν μελῶν αὐτοῦ τριμελῆ Ἐκτελεστικὴν Ἐπιτροπὴν, ἀποτελουμένην ἐκ τοῦ Ἐξουσιοδοτημένου Συμβούλου, ὡς Προέδρου, καὶ δύο λαϊκῶν μελῶν.

Μετὰ τῶν τακτικῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς τὸ Κεντρικὸν Συμβούλιον ὀρίζει καὶ τοὺς ἀναπληρωτὰς αὐτοῦ ἐκ τῶν λοιπῶν μελῶν αὐτοῦ.

Εἰς τὴν Ἐκτελεστικὴν Ἐπιτροπὴν τὸ Κεντρικὸν Συμβούλιον μεταβιβάζει, δι' ὀρισμένον χρόνον, ἀρμοδιότητος αὐτοῦ, καθοριζομένης δι' ἀποφάσεώς του.

2. Ἡ Ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ εὐρίσκειται ἐν ἀπαρτίᾳ παρισταμένων πάντων τῶν μελῶν αὐτῆς, αἱ δὲ ἀποφάσεις λαμβάνονται δημοφῶως. Ὅπου κατὰ Νόμον ἀπαιτεῖται ἀπόφασις τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου, ὡς τοιαύτη νοεῖται καὶ ἡ ἀπόφασις τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς, ἐφ' ὅσον αὕτη κεῖται ἐντὸς τῶν μεταβιβαζομένων ταύτῃ ἀρμοδιοτήτων, κατ' ἐφαρμογὴν τῆς παραγράφου 1 τοῦ παρόντος ἄρθρου.

3. Χρὴν εἰσηγητοῦ εἰς τὴν Ἐκτελεστικὴν Ἐπιτροπὴν ἀσκεῖ ὁ Γενικὸς Διευθυντῆς τοῦ ΟΔΕΠ.

4. Εἰς τὰ μέλη τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τὸν εἰσηγητὴν ταύτης, ὡς καὶ τὸν Γραμματεῆ αὐτῆς, παρέχεται ἀποζημίωσις κατὰ συνεδρίασιν, κατόπιν προτάσεως τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου, καθοριζομένη διὰ κοινῆς ἀποφάσεως τῶν Ὑπουργῶν Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων καὶ Οἰκονομικῶν.

Ἄρθρον 10.

Ἐξουσιοδοτημένος Σύμβουλος τοῦ ΟΔΕΠ ὀρίζεται μετὰ τοῦ ἀναπληρωτοῦ αὐτοῦ, δι' ἀποφάσεως τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου, ἐκ τῶν τριῶν Συνοδικῶν Ἀρχιερέων, μελῶν τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου.

Ἄρθρον 11.

Ἐπαναφέρεται ἐν ἰσχύϊ καὶ ἐπὶ μίαν dietίαν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος τὸ ἄρθρον 4 τοῦ Ν.Δ. 3859)1958 περὶ τῆς δυνατότητος ἐκποιοῦσεως ἀστικῶν ἀκινήτων ἐν Βερροῖα κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου τούτου προβλεπομένην διαδικασίαν καὶ προῦποθέσεις.

Ἄρθρον 12.

1. Κληρικὸι σπουδασταὶ ἀνωτέρων Ἐκκλησιαστικῶν Φροντιστηρίων, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς φοι-

τήσεως αὐτῶν, ἀπαγορεύεται νὰ κατέχουν καὶ ἐφημεριακὰς θέσεις, οἱ δὲ ἐξ αὐτῶν τυχὸν κατέχοντες ὀργανικὰς θέσεις διατελοῦν ἐν ἐκπαιδευτικῇ ἀδείᾳ, κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα τῆς φοιτήσεώς των.

2. Ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος, αἴρεται πᾶς περιορισμὸς ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἡλικίαν τῶν ἐγγραφομένων μόνον εἰς τὰ Ἀνώτερα Ἐκκλησιαστικὰ Φροντιστήρια.

*Ἀρθρον 13.

1. Ἀπὸ τῆς ἰσχῆς τοῦ παρόντος αἱ Ἱεραὶ Ἐπισκοπαὶ τῆς ἐν Κρήτῃ Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, μετονομάζονται «τιμῆς ἔνεκεν» εἰς Ἱεράς Μητροπόλεις, οἱ δὲ Ἐπίσκοποι αὐτῶν μετονομάζονται «τιμῆς ἔνεκεν», εἰς Μητροπολίτας.

2. Ὅπου ἐν τῷ Νόμῳ 4149)1961 ἀναφέρονται αἱ λέξεις «Ἐπισκοπαὶ» καὶ «Ἐπίσκοποι», νοοῦνται εἰς τὸ ἐξῆς «Μητροπόλεις» καὶ «Μητροπολίται».

3. Ὅπου ἐν τῷ Ν. 4149)1961 ἀναφέρονται «Μητροπολίτης Κρήτης», νοεῖται ὁ Μητροπολίτης Ἡρακλείου Κρήτης, ὅστις καὶ ἐξακολοθεῖ παραμένον μονίμως Πρόεδρος τῆς Ἱεράς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς ἐν Κρήτῃ Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὡς τοῦτο ὁρίζεται ὑπὸ τῶν διατάξεων τοῦ ἀνωτέρω Νόμου.

*Ἀρθρον 14.

Διὰ Β. Διατάγματος, ἐκδιδόμενον ἐπὶ τῇ προτάσει τῶν Ὑπουργῶν Ἐθν. Παιδείας καὶ Ἐργασίας καὶ Οἰκονομικῶν, ἐπιτρέπεται ἡ ἀναδιάρθρωσις τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως Ἐργασίας καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ἐργασίας, εἰς Διευθύνσεις, Τμήματα καὶ ἄλλας ὀργανικὰς μονάδας, ὁ καθορισμὸς τῶν ἀρμοδιοτήτων αὐτῶν, ὡς καὶ ἡ σύστασις μιᾶς (1) θέσεως ἐπὶ βαθμῶ 3ῳ-2ῳ καὶ μιᾶς (1) ἐπὶ βαθμοῖς 5ῳ-4ῳ, κατὰ προσάυξησιν τῶν ἤδη προβλεπομένων θέσεων τοῦ Διοικητικοῦ Κλάδου τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ἐργασίας.

*Ἀρθρον 15.

Πρὸς ἀντιμετώπισιν ἀδηρίτων ἐκκλησιαστικῆς ἀνάγκης : α) Τὸ ὄριον ἡλικίας εἰσόδου εἰς τὴν ὄπηρεσίαν τῶν ἱερέων τῶν Ἱερῶν Ναῶν, τῶν πάσης φύσεως Ἰδρυμάτων, Φιλανθρωπικῶν, Νοσηλευτικῶν κλπ. ἀνηκόντων εἰς τὸ Δημόσιον ἢ εἰς Ν.Π. Δημοσίου ἢ Ἰδιωτικοῦ Δικαίου ἢ τοὺς Ὄργανισμοὺς Τοπικῆς Αὐτοδιοικήσεως, ἀξάνεται κατὰ δέκα (10) ἔτη, τὸ δὲ τοιοῦτον τῆς ἐξόδου τούτων, ὁρίζεται οἷον τῶν ἐφημερίων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ β) ἡ διαβάθμισις τῶν θέσεων τῶν ἱερέων, τῶν αὐτῶν ὡς ἂν Ἰδρυμάτων, προκειμένου περὶ πτυχιούχων Θεολογικῶν Σχολῶν, ὁρίζεται μέχρι καὶ τοῦ 2ου βαθμοῦ, κατὰ τροποποίησιν τῶν κειμένων γενικῶν ἢ ἐιδικῶν διατάξεων.

*Ἀρθρον 16.

Ἀποκαθίσταται πλήρως εἰς τὴν Μητρόπολιν Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος ὁ Ἀρχιεπίσκοπος πρῶην Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Ἰάκωβος Βαβανάτσος συμφώνως καὶ πρὸς τὴν ἀπὸ 25 Ἰανουαρίου 1962 ἀπόφασιν τῆς Διαρκοῦς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν ἀπὸ 4 Φεβρουαρίου 1963 ὁμοίαν τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Οὗτος ἐπανακτᾷ τὴν διοίκησιν τῆς ὑπ' αὐτὸν Ἱεράς Μητροπόλεως ὡς καὶ τὴν συμμετοχὴν αὐτοῦ εἰς τὰς ἐργασίας τῆς Διαρκοῦς Ἱεράς Συνόδου καὶ τῆς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ ἀπάσας τὰς ἐκ τῶν ἱερῶν κανόνων καὶ τῶν νόμων τῆς πολιτείας ἀπορροούσας διὰ πάντας τοὺς ἀσκοῦντας διοίκησιν Ἱεράς Μητροπόλεως ἐν ἐνεργείᾳ Μητροπολίτας δικαιοδοσίας καὶ προνομίας. Ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος ὁ τίτλος τοῦ οὕτως ἀποκαθιστωμένου Ἱεράρχου θέλει εἶναι, Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος, πρῶην Ἀθηνῶν, Πρόεδρος Ἱεράς Μητροπόλεως Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος.

*Ἀρθρον 17.

Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος ἀρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως του εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 10 Ὀκτωβρίου 1966

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
Β.

Τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον

Ὁ Πρόεδρος

ΣΤΕΦ. ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

Τὰ μέλη : Κ. Μητσοτάκης, Φωκ. Ζαΐμης, Χρ. Ἀποστολάκος, Στ. Ἀλλαμανῆς, Γεώργ. Μελάς, Ἐμμ. Κοθρῆς, Κων. Μαρῆς, Γ. Μπακατσέλος, Εὔαγγ. Σαββόπουλος, Ἀπ. Παγκοῦτσος, Γεώργ. Ἡγουμενάκης, Σταμ. Μανούσης, Θεοχ. Ρέντης, Ἀγης. Σπηλιάκος, Ἀχ. Λιακόπουλος, Εὔαγγ. Δενδρινός, Δημ. Κωστῆς, Δ. Γεωργίου.

Ἐθεωρήθη καὶ ἐτέθη ἡ μεγάλη τοῦ Κράτους σφραγίς.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 11 Ὀκτωβρίου 1966

Ὁ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Ὑπουργός

Γ. ΜΠΑΚΑΤΣΕΛΟΣ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Αί πρὸς τιμὴν τῶν ἁγίων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου ἑορταί.

Αἱ διεξαχθεῖσαι ἐν Θεσσαλονίκῃ λαμπραὶ καὶ πανηγυρικαὶ ἑορταί ἐπὶ τῇ 1100ετηρίδι τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἱεραποστολικοῦ ἔργου τῶν ἀποστόλων τῶν Σλάβων ἁγίων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου προσέλαβον οὐ μόνον διορθόδοξον, ἀλλὰ καὶ διεκκλησιαστικὸν χαρακτήρα.

Ἡ κατὰ τὰς ἑορτάς παρουσία οὐ μόνον τῆς Α.Μ. τοῦ Βασιλέως, τῆς Α.Β.Υ. τῆς πριγκιπίσσης Εἰρήνης καὶ πολλῶν Ἑλλήνων Ἀρχιερέων καὶ ἐκπροσώπων τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν καὶ τῶν δύο Πανεπιστημίων καὶ Θεολογικῶν μας Σχολῶν, ἀλλὰ καὶ ἐκπροσώπων τῶν λοιπῶν ὀρθοδόξων καὶ ἑτεροδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ πνευματικῶν ἰδρυμάτων ἦτο ἐν πρώτοις ἀπόδοσις φόρου δικαίας τιμῆς πρὸς τοὺς δύο ρηξικελεύθους πρωτεργάτας τῆς πνευματικῆς ἀναγεννήσεως τῶν Σλάβων, οἵτινες διείποντο ὑπὸ γνησίου οἰκουμενικοῦ πνεύματος μὴ νοθεύοντος τὴν καθαρότητα τῆς ὀρθοδόξου παραδόσεως.

Ἐπὶ πλέον ὁ ἐν Θεσσαλονίκῃ ἑορτασμός ἔδωκεν ἀφορμὴν διὰ σπουδαιότητας πνευματικὰς συναρτήσεις, ἐπαφὰς καὶ συζητήσεις, αἵτινες κατέστησαν πλέον στενὰς τὰς ἀδελφικὰς σχέσεις, αἵτινες ὑφίστανται μεταξὺ τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ὡς καὶ τῶν ἐκπροσώπων αὐτῶν.

Λίαν εὐχάριστον ὡσαύτως ὑπῆρξε τὸ γεγονός, ὅτι εἰς πάσας σχεδὸν τὰς προσφωνήσεις τῶν ἐκπροσώπων τῶν σλαβικῶν ἐκκλησιῶν ἐτονίσθη, ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν Βυζάντιον ὑπῆρξεν ὁ φωτιστὴς τῶν Σλάβων, μεταδώσαν εἰς αὐτοὺς οὐ μόνον τὴν ὀρθόδοξον πίστιν, ἀλλὰ καὶ τὰ φῶτα τῶν γραμμάτων, τὴν φιλολογίαν, τὰς διαφόρους μορφὰς τῆς τέχνης, τὸ δίκαιον, τὴν πολιτειακὴν ὀργάνωσιν καὶ τὰς λοιπὰς πτυχὰς τοῦ ἀληθοῦς πολιτισμοῦ.

Ἡ «Ἐκκλησία» ἔχουσα συνείδησιν τῆς σπουδαιότητος τῶν γενομένων ἐν τῇ Συμπρωτενοῦσῃ πανηγυρισμῶν, διὰ τοὺς ὁποίους μάλιστα προητοίμασε τοὺς ἀγανῶστας αὐτῆς διὰ τοῦ ἐκδοθέντος ὑπ' αὐτῆς εἰδικοῦ πανηγυρικοῦ τεύχους, θὰ παρουσιάσῃ εἰς τὰ προσεχῆ φύλλα ἔκτενές Χρονικὸν τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος ἑορτῶν, τῶν ὁποίων μετέσχον τόσον ὁ Διευθυντὴς, ὅσον καὶ συντάκται αὐτῆς.

Ἡ Ὀρθοδοξία ἐν Κορέα.

Μετὰ συγκινήσεως ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἀνέγνωσεν εἰς τὰς ἐφημερίδας, ὅτι ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀμερικῆς κ. Ἰάκωβος καταβάλλει προσπάθειάς διὰ τὴν ἀναζωπύρωσιν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς ὀρθοδόξου κοινότητος, ἣτις ὑπάρχει ἐν Κορέα. Μεταξὺ ἄλλων ἐπιδιώκεται ἡ ἰδρυσις ἑδρας Ὀρθοδόξου Θεολογίας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Σεούλ καὶ ἡ ἀναδιοργάνωσις τῆς Ὀρθο-

δόξου Σχολῆς, ἣτις, ὡς μὴ ὄφελε, διέκοψε τὴν λειτουργίαν τῆς ἐλλείψει κτιρίου.

Ὡς σημειοὶ ὁ κ. Τ. Παπαγιαννόπουλος εἰς τὴν «Καθημερινήν», «Κορεῶται σπουδασταί, πρὸ ἀνεδείχθησαν θεολόγοι, θὰ ἀποτελέσουν τοὺς προπομποὺς τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ἔργου. Ἀλλὰ διὰ τὰ μετουσιωθῆ εἰς μιὰν ἐπιβλητικὴν πραγματικότητα τὸ ἔργον τῆς ἀναπτύξεως τῆς Ὀρθοδοξίας εἰς τὴν Κορέαν, εἶναι ἀπαραίτητος ἡ ἠθικὴ καὶ ὄλική συμπαράστασις ἐκ μέρους τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, τῆς Πολιτείας καὶ τῆς Ἐκκλησίας».

Τεσσαράκοντα ὑποτροφίαι.

Εἶναι λίαν εὐχάριστον τὸ γεγονός, ὅτι τὸ Ι.Κ.Υ. ἀπεφάσισε τὴν χορήγησιν εἰς θεολόγους τεσσαράκοντα ὑποτροφιῶν πρὸς διεξαγωγὴν θεολογικῶν, ιστορικῶν καὶ ἀρχαιολογικῶν ἐρευνῶν ἐν Ἱεροσολύμοις καὶ ἐν ταῖς ἱεραῖς μοναῖς τοῦ Σινᾶ καὶ τοῦ Ἁγίου Ὄρους.

Ἐσχόμεθα ὀλοφύχως, ὅπως ἡ παρεχομένη εἰς τοὺς θεολόγους μας εὐκαιρία συντελέσῃ εἰς τὴν ἀξιοποίησιν καὶ προβολὴν τοῦ πλοῦτου τῶν χειρογράφων καὶ τῶν ἀρχαιολογικῶν θησαυρῶν, οἵτινες σφύζονται καὶ φυλάσσονται εἰς τοὺς μνημονευθέντας ἱεροὺς τόπους.

Ἐπιστροφή εἰς τὸν θεσμόν τῆς οἰκογενείας.

Ἀξιοσημείωτος εἶναι ἡ γενομένη ἐσχάτως εἰς τὴν «Μεσημβρινήν» διαπίστωσις, καθ' ἣν τὸ ὑπὲρ τοῦ θεσμοῦ τῆς οἰκογενείας ἐνδιαφέρον ἀυξάνεται ὀλον ἐκαὶ περισσότερο ἐν αὐταῖς ταῖς χώραις, ἐν ταῖς ποταμῶν ἢ λεγομένη ἐλευθερία τῶν ἠθῶν εἶχε θέσει δυναμίτιδα εἰς τὰ θεμέλια τοῦ θεσμοῦ τούτου. «Εἰς τὸν δυτικὸν κόσμον παρατηρεῖται μία στρόφη ἢ μᾶλλον ἐπιστροφή εἰς τὸν θεσμόν τῆς οἰκογενείας». Ἐν αὐτῇ τῇ Σουηδία καὶ τῇ Ἀμερικῇ τὸ κύμα τῶν αὐτοκτονιῶν, ὅπερ σημειοῦται ὡς ἀπότοκον κυρίως τῆς «σεξουαλικῆς ἐλευθερίας», ἔδωκε σημαντικὴν ὄθησιν πρὸς ἐπανεκτίμησιν τῆς οἰκογενείας, ὡς ἀναγκαιοτάτου θεμελίου τῆς κοινωνίας.

Ἄς ἐλπίσωμεν, ὅτι τὰ δείγματα τῆς σωτηρίου αὐτῆς αὐτοκτονικῆς θὰ ἀφωπύσων καὶ Ἑλληνὰς τινας, οἵτινες θεωροῦν τὴν πατρίδα μας καθυστερημένην καὶ ὀπισθοδρομικὴν, διότι αὐτὴ σέβεται ἀκόμη τὴν οἰκογένειαν καὶ δὲν ἔχει καταληφθῆ ἐξ ὀλοκλήρου ὑπὸ τῆς ὑστερίας τοῦ καταλυτικοῦ δι' αὐτὴν πανσεξουαλισμοῦ.

Στίγμα τοῦ πολιτισμοῦ μας.

Ζωηρὰν ἀνησυχίαν προκαλοῦν δεδικοιολογημένως εἰς τὴν κοινὴν γνώμην αἱ ἀλλεπάλληλοι λιποθυμῖαι μαθητῶν ἐξ ἀσιτίας, ὡς καὶ αἱ ἐνέργειαι πολλῶν ἀπόρων μαθητῶν, οἵτινες στεροῦνται τῶν ἀπαιτουμένων

οικονομικῶν μέσων πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς διατροφῆς καὶ τῶν σπουδῶν των. Οὗτοι δι' ὁμαδικῶν αἰτήσεων των πρὸς ἐκκλησιαστικά οἰκοτροφεία ζητοῦν, ὅπως τεθοῦν ὑπὸ τὴν πρόνοιαν αὐτῶν προκειμένον νὰ δυνηθοῦν νὰ συνεχίσουν τὴν φοίτησίν των εἰς τὸ γυμνάσιον.

Ἀσφαλῶς τὰ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῶν Ἱ. Μητροπόλεων τελούντα ἐκκλησιαστικά οἰκοτροφεία συντελοῦν τὰ μέγιστα εἰς τὴν καταπολέμησιν τῆς ἀσιτίας τῶν πτωχῶν μαθητῶν. Ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ αὐτό. Διὰ συντόμου ἀρμονικῆς συνεργασίας τῶν κατὰ τόπους Σεβ. Μητροπολιτῶν καὶ τοῦ Ὑπουργείου Προνοίας πρέπει νὰ ληφθοῦν ἀποτελεσματικά μέτρα διὰ τὴν ὁλοκληρωτικὴν ἐξάλειψιν τοῦ στίγματος αὐτοῦ τοῦ ἐλληνικοῦ μας πολιτισμοῦ. Ὡσαύτως οἱ διασκοπίζοντες τὸν πλοῦτον αὐτῶν εἰς ποικίλας ἰδιωτελεῖς ἐκδηλώσεις πρέπει νὰ πεισθοῦν, ὅτι θὰ ἠδύνατο μὲ ὀλίγη καλὴν θέλησιν νὰ λύσουν ἄριστα τὸ πρόβλημα τῆς διατροφῆς τῆς ὑποσιτιζομένης ἐλληνικῆς νεολαίας.

Ἀπαιτοῦνται «ἀπηνῆ μέτρα καθάρσεως».

Ὁρθῶς ὁ κ. Θ. Παπακωνσταντίνου σημαίνει συναγεμῶν, διὰ νὰ ἐξυγιανθῇ ἡ ἀτμόσφαιρα ὑπὸ τὸν βράχον τῆς Ἀκροπόλεως. Ἡ ἀτμόσφαιρα αὕτη εἶναι κυριολεκτικῶς δυσώδης καὶ βρωμερά.

Οἱ θαμῶνες τῶν ἑκατοντάδων τῶν κέντρων, ἅτινα λειτουργοῦν ὑπὸ τὸν ἱερὸν βράχον, «εἶναι κατὰ μέγιστον ποσοστὸν ἡ ἀφρόκριμα τῆς βρωμιάς, τῆς ἀνωμαλίας καὶ τῆς ἀποχαλινώσεως... Ἐαπλωμένοι εἰς τὰ πατώματα τῶν μπιρ παρακολουθοῦν εἰς κατάστασιν ἀποχανώσεως τὰ διαπραττόμενα γύρω των καὶ συμμετέχουν εἰς αὐτὰ ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ ἡμίφωτος μὲ τὸν ἀποκτηνωμένον αὐτοματισμὸν ζώου, τὸν ὁποῖον ἐπανξάνει ἡ χρῆσις τοῦ εὐρέως κυκλοφοροῦντος χασίς». Παριστάνουν τοὺς «καλλιτέχνας», εἶναι πρόθυμοι νὰ ἰκανοποιήσουν πᾶσαν ἀξίωσιν, ἀσκοῦν τὴν πορνείαν ἢ τὴν ὀργάνωσιν εἰς βάρος τῶν συντρόφων των καὶ «ζοῦν τὴν ζωὴν των ὡς κτήνη». Πρόκειται διὰ «ὀποκείμενα ὅμοια τῶν ὁποίων εἶχε κατακαῦσει ἡ λάβα τῶν Σοδόμων», ἀνήλικες πεταλοῦδες τοῦ πεζοδρομίου παρακολουθούμεναι ἐξ ἀποστάσεως ἀπὸ τοὺς «προστάτας» των... Μετὰ τὰ μεσάνυχτα... ὄλος αὐτὸς ὁ βόθρος (βρωμιόηδες, κορρελῆδες, ἀνώμαλοι, ἀλήται κλπ.) ξεχύνεται εἰς τοὺς δρόμους τῆς Πλάκας καὶ κορυβαντιᾷ καὶ ἀσχημονεῖ εἰς στῆλ σκύλων καὶ, ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν ποτῶν καὶ ναρκωτικῶν ἀπειλεῖ καὶ ὑβρίζει τοὺς πάντας (ἐντοπίους καὶ ξένους) καὶ εἰσβάλλει εἰς σπίτια καὶ ἐκκλησίας». Ἐνώπιον αὐτῆς τῆς ἀπαυδέκτου καταστάσεως ὁρθῶς ὁ ἐκλεκτὸς δημοσιογράφος τονίζει, ὅτι «πρέπει ταχύτατα νὰ ληφθοῦν ἀπηνῆ μέτρα καθάρσεως».

Καταισχύνει τὸν πολιτισμὸν μας.

Χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ ἐξῆς εἴδησις, ἣτις μετεδόθη ὑπὸ ἐλληνικῆς ἐφημερίδος: «Σύμφωνα μὲ ἐπίσημη στατιστικὴ μιᾶς Ἀμερικανικῆς Ἱεραποστολικῆς

Ὑπηρεσίας, πὸν ἐδρεῦει στὴ Νέα Ὑόρκη, οἱ ἀμερικανοὶ ξοδεύουν κάθε χρόνο: Γιὰ τροφὴν 66.577.000. 000 δολλάρια. Γιὰ γλέντια 9.000.000.000 δολλάρια. Γιὰ τροφὴν σέ σκυλιὰ καὶ γάτες 210.000.000 δολλάρια. Γιὰ τὸ ἱεραποστολικὸ ἔργο 190.000.000 δολλάρια. Δηλαδή τὸ ἱεραποστολικὸ ἔργο ἔρχεται μετὰ τὰ σκυλιὰ καὶ τὰ γατιά».

Ἡ στατιστικὴ αὕτη, ἣτις θὰ ἠδύνατο νὰ συμπληρωθῇ καὶ δι' ἀναλόγων στοιχείων ἐκ τῆς Εὐρώπης, ἀποδεικνύει, ὅτι ἡ παρατηρουμένη κατὰ τὰς ἡμέρας μας ἀνατροπὴ τῆς ἱεραρχικῆς κλίμακος τῶν ἀξιῶν καταισχύνει τῷ ὄντι τὸν πολιτισμὸν μας, διότι παραθεωρεῖ τὸ γεγονός, ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἡ κορυφαία ἐπὶ τῆς γῆς ἀξία. Δι' αὐτὸν ἀκριβῶς ὁ Χριστὸς ἀπέθανε καὶ ἐργάζεται ἡ Ἐκκλησία καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ ἐνδιαφέρον πρέπει νὰ κατέχη τὸ πρωτεῖον.

Νὰ εἶναι πλέον προσεκτικὴ.

Ἐν συνεχείᾳ δέον νὰ παρατηρηθῇ, ὅτι τὰ ὑπὸ τὴν Ἀκρόπολιν κέντρα διασκεδάσεως, ἐνῶ ἄλλοτε δὲν ὑπερέβαινον τὰ 50, «τώρα ἔχουν φθάσει τὰ 300 καὶ κάθε ἡμέραν προστίθενται νέα. Καὶ εἶναι ὅλα αὐτὰ τὰ πρόσφατα σχετικῶς ἀποκτήματα τῆς Πλάκας («κλάμπς», «μπάρ», «καμπαρέ», «μπουάτ» κλπ.) ἐπιχειρήσεις πολὺ ἰδιότυποι, διὰ τὰς ὁποίας δὲν ὑπάρχουν κανενὸς εἶδους φραγμοί, καὶ διὰ πολλὰς ἀπὸ τὰς ὁποίας τὸ περιληπτικὸν ὄνομα χαμαιτυπείων εἶναι ἴσως τὸ καταλληλότερον, φαίνεται, μάλιστα, ὅτι δὲν εἶναι ὀλίγοι οἱ ἐπιτεχημένοι ἐπιχειρηματίαι τῆς Τρούμπας τοῦ Πειραιῶς, οἱ ὁποῖοι ἔκριναν ὅτι καιρὸς ἦτο νὰ μεταφέρουν τὴν δραστηριότητά των ἀπὸ τὸ λιμάνι εἰς τὴν ρίζαν τοῦ βράχου, τὸν ὁποῖον μερικοὶ καθυστερημένοι ἐξακολουθοῦν νὰ ὀνομάζουν Ἱερὸν...».

Εἶναι καιρὸς πλέον νὰ κλεισθοῦν τὰ πλεῖστα ἐκ τῶν Κέντρων αὐτῶν, ἢ δὲ Ἐπιτροπὴ, ἣτις χορηγεῖ τὰς ἀδείας λειτουργίας αὐτῶν, νὰ εἶναι εἰς τὸ μέλλον πλέον προσεκτικὴ.

Θλιβερόν πρωτεῖον.

Κατ' ἐπίσημα στατιστικὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα ἐδημοσιεύθησαν καὶ ἐσχολιάσθησαν προσφάτως εἰς τὸν ἡμερήσιον Τύπον, ἡ Ἑλλάς ἔρχεται πρώτη μεταξὺ ὅλων τῶν χωρῶν εἰς συχνότητα τροχαίων δυστυχημάτων.

Δὲν εἶναι μόνον αὐτὴ ἡ φορὰ, καθ' ἣν ἡ «Ἐκκλησία» ἐπισημαίνει τὸν ἐλλιπῆ τρόπον, μὲ τὸν ὁποῖον οἱ ἀρμόδιοι ἀντιμετωπίζουν τὸ ζήτημα. Ὁμολογοῦμεν ὅμως ὅτι δὲν ἐφантаζόμεθα τὴν χώραν μας καὶ ὡς τὸ ἄκρον ἄκρον τῆς καθημερινῆς σπονδῆς, ἢ ὁποῖα προσφέρεται ὑπὸ τοὺς τροχοὺς τῶν ὀχημάτων ἀνὰ τὴν οἰκουμένην, ὡς ἀποτέλεσμα τῆς ἐπιπολαιότητος τῶν ὁδηγῶν καὶ τῶν πεζῶν, ἀλλὰ κυρίως τῆς μὴ ὑπάρξεως πλήρους καὶ ἐπιμόνου διαφωτίσεως τοῦ κοινού.

Τὸ κακόν, λοιπόν, εἰς τὸν τόπον μας εὐρίσκεται εἰς τὸ ἀπροχώρητον. Κάθε ἡμέραν, εἰς τὴν Ἑλλάδα,

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ίερά Ἀρχιεπισκοπή Ἀθηνῶν

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσόστομος κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τῆς 10ης μέχρι τῆς 25ης Ὀκτωβρίου 1966 ἐχοροστάτησεν εἰς διαφόρους ἱεροὺς ναοὺς Ἀθηνῶν, προήδρευσε τῶν συνεδριῶν τῆς Ἱεράς Συνόδου καὶ τῶν Διοικητικῶν Συμβουλίων διαφόρων Ἐκκλησιαστικῶν Ὄργανισμῶν, συνειργάσθη μετὰ Σεβασμιωτῶν Ἀρχιερέων, ἐδέχθη εἰς ἀκρόασιν διαφόρους ἐπιτροπὰς καὶ ἄτομα. Οὕτω :

Ἐχοροστάτησε: Τῆ 16ῃ Ὀκτωβρίου εἰς τὴν ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ Ἀθηνῶν τελεσθεῖσαν θείαν Λειτουργίαν.

—Τῆ 17ῃ Ὀκτωβρίου εἰς τὸν Ἑσπερινὸν τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Λουκά Πατησίων.

—Τῆ 23ῃ Ὀκτωβρίου εἰς τὴν θείαν Λειτουργίαν τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ Ἀθηνῶν.

θρηνοῦμεν θύματα ἀτυχημάτων τοῦ εἶδους τούτου, τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμὸς, ἐν σχέσει μετὰ τὸν πληθυσμὸν καὶ τὴν ἔκτασιν τῆς χώρας μας, εἶναι ὁ ὑψηλότερος εἰς τὸν κόσμον. Δὲν συγχωρεῖται λοιπὸν ἀβελτηρία οὐδὲ μᾶς ἡμέρας. Πρέπει νὰ ληφθοῦν ἀμέσως μέτρα ἀποφασιστικά, κυρίως εἰς τὸν προληπτικὸν τομέα, διὰ νὰ παύσωμεν νὰ ἔχωμεν τὸ τραγικὸν τοῦτο πρωτεῖον καὶ νὰ περιορισθῇ τὸ κακὸν ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον.

Ὁ ἀναλφαβητισμὸς.

Κατὰ τὰς στατιστικὰς τῆς Οὐνέσκο, ἡ ἀγραμματωσύνη τοῦ συνόλου τοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς πλησιάζει τὸ ποσοστὸν 80%. Ὑπάρχουσιν χώραι, ὅπου ἕνας διδάσκαλος ἀντιστοιχεῖ εἰς 8.000 μαθητάς. Εἰς τὰ κράτη τῆς Ἀφρικῆς τὸ ποσοστὸν τῶν ἀναλφαβήτων εἶναι 85%, εἰς τὴν Ἀσίαν 78% καὶ εἰς τὴν Λατινικὴν Ἀμερικὴν 82%. Παρήγορον εἶναι ὅτι συμβαίνει εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας καὶ τὴν Εὐρώπην (συμπεριλαμβανομένης καὶ ὀλοκλήρου τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως). Ἐδῶ τὸ ποσοστὸν τῶν ἀγραμμάτων δὲν ὑπερβαίνει τὸ 5%.

Ὡς παρατηρεῖ μία ἀθηναϊκὴ ἐφημερίς, «ἡ γεωγραφία τῆς ἀγραμματωσύνης τῆς ὑδρογείου εἶναι καὶ σήμερον ἀπογοητευτικὴ. Ἐλπίζεται ὅμως ὅτι ἐντὸς τῆς προσεχοῦς εἰκοσαετίας τὰ πράγματα θὰ ἔχουν ἀλλάξει ἀρκετά».

Εἰς τὴν χώραν μας, κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετίας, ὁ ἀναλφαβητισμὸς ἔχει ὑποχωρήσει αἰσθητῶς, λόγω τῆς ἐφαρμογῆς ἐνὸς προγράμματος καταπολεμησεῶς του, τὸ ὁποῖον ἔχει ἤδη ἀποδώσει ἀναμφισβήτητα καρπούς. Ἀλλὰ τὸ πρόγραμμα τοῦτο πρέπει καὶ δύναται νὰ καταστῇ πληρέστερον καὶ ἀποτελεσματικότερον. Τὴν μέριμναν τοῦ Κράτους εἰς τὸν τομέα τοῦτον

Προήδρευσε: Τῆ 17ῃ Ὀκτωβρίου τῆς συνεδρίας τῆς Ἱεράς Συνόδου.

—Τῆ 18ῃ Ὀκτωβρίου τῆς συνεδρίας τῆς Ἱεράς Συνόδου.

—Τῆ 21ῃ Ὀκτωβρίου τῆς συνεδρίας τῆς Ἱεράς Συνόδου.

Ἐτέλεσε: Τῆ 18ῃ Ὀκτωβρίου ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ Ἀθηνῶν Τρισάγιον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Χίου Παύλου.

Προέστη: Τῆ 19ῃ Ὀκτωβρίου ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ Ἀθηνῶν τῆς Νεκρωσίμου Ἀκολουθίας εἰς τὴν κηδείαν τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Χίου Παύλου.

Συνεσκεφθη: Τῆ 14ῃ Ὀκτωβρίου μετὰ τῶν Σεβασμιωτῶν Μητροπολιτῶν Πατρῶν κ. Κωνσταντίνου, Δημητριάδος κ. Δαμασκηνοῦ, Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης κ. Κυπριανοῦ, Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας κ. Δαμασκηνοῦ,

δύναται νὰ συμπληρώσῃ καὶ ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία, εἰς τὰ πλαίσια τῆς ὁποίας πρέπει νὰ τοποθετηθῇ καὶ ἡ βοήθεια ἐκ μέρους τῶν ἐφημερίων καὶ τῶν θρησκευτικῶν συλλόγων.

Ἐβδόμη Τέχνη καὶ Ψυχοπάθεια.

Διεθνὲς ψυχιατρικὸν συνέδριον, τὸ ὁποῖον συνήλθε προσφάτως εἰς Παρισίους, ἠσχολήθη μεταξὺ ἄλλων θεμάτων, καὶ μετὰ τὰ αἰτία καὶ τὴν συχνότητα τῶν κρουσμάτων ψυχοπαθείας καὶ σοβαρῶν νευρώσεων εἰς τὸ ἐπάγγελμα τῶν ἡθοποιῶν τοῦ κινηματογράφου.

Τὸ ἐπάγγελμα τοῦτο—ἐτονίσθη εἰς τὸ σχετικὸν συμπέρασμα, μετὰ τὰς ἐμπεριστατωμένας ἀνακοινώσεις καὶ εἰσηγήσεις—εἶναι ὁ κατ' ἔξοχην χώρος τῆς ματαιοδοξίας καὶ τοῦ ναρκισσισμοῦ εἰς ἕνα κόσμον, ὅστις ὑποφέρει ἀπὸ ἔλλειψιν οὐσιαστικῶν ἰδανικῶν. Τὸ ἄγχος τῆς ἀναδείξεως, ὁ φόβος τῆς πτώσεως ἀπὸ τῆς μεγάλης δημοτικότητος εἰς τὴν ἀφάνειαν, οἱ ἠθικοὶ συμβιβασμοί, οἱ ὁποῖοι ἀπαιτοῦνται διὰ τὴν ἐξασφάλισιν καὶ διὰ τὴν διατήρησιν τῆς καλλιτεχνικῆς δόξης, εἶναι οἱ κυριώτεροι λόγοι, οἱ ὁποῖοι ὀδηγοῦν εἰς τὰς νευρώσεις καὶ εἰς τὴν ψυχοπάθειαν τοῦς ἡθοποιούς τοῦ κινηματογράφου, ὑπεργράμμισαν οἱ ὀμιληταί. Διὰ τὸν λόγον αὐτόν, ἀποτελοῦν οἱ πλείστοι τούτων, ἰδίως εἰς τὴν Ἀμερικὴν, μόνιμον πελατεῖαν τῶν νευρολόγων καὶ τῶν ψυχιάτρων. Καὶ εἶναι τόση ἡ συχνότης τῶν αὐτοκτονιῶν καὶ τῶν πρὸς τοῦτο ἀποπειρῶν εἰς τὰς τάξεις τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτοῦ. Ὁ κινηματογράφος, κινούμενος μακρῶν τοῦ πνεύματος τοῦ Χριστοῦ, ἀποβαίνει συνήθως φθοροποιὸς διὰ τὰς μάζας, εἰς τὰς ὁποίας ἀπευθύνεται. Ἔχει δὲ ὡς πρῶτα θύματά του ἐκείνους οἱ ὁποῖοι τὸν ὑπηρετοῦν καὶ τὰ προβαλλόμενα ὑπ' αὐτοῦ ἐμφανῆ εἰδῶλα.

Ἐλασσῶνος κ. Ἰακώβου, Ἐλευθερουπόλεως κ. Ἀμβροσίου καὶ Καστορίας κ. Δωρόθεου.

Παρεκάθησε: Τῆ 13ῃ Ὀκτωβρίου εἰς τὸ γεῦμα τὸ ὁποῖον παρέθεσεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον «Βασιλεὺς Γεώργιος» ἡ Σύγκλητος τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν πρὸς τιμὴν τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων κ. Βενεδίκτου καὶ τῆς ἀκολουθίας του.

Παρέστη: Τῆ 22ᾶ Ὀκτωβρίου εἰς τὴν δεξίωσιν τῆς Γιουγκοσλαβικῆς Πρεσβείας πρὸς τιμὴν τοῦ Προέδρου τοῦ Ὁμοσπονδιακοῦ Ἐκτελεστικοῦ Συμβουλίου κ. Πέταρ Στάμπολιτς.

—Τῆ 24ῃ Ὀκτωβρίου εἰς τὴν δεξίωσιν τῆς Ἀμερικανικῆς Πρεσβείας ἐπὶ τῆ ἑορτῇ τῆς Ἐθνικῆς Ἀνεξαρτησίας.

Προέπεμψε: Τῆ 16ῃ Ὀκτωβρίου ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ Ἀθηνῶν τὸν ἀναχωροῦντα Μακαριώτατον Πατριάρχην Ἱεροσαλῦμων κ. Βενέδικτον.

Ἐδέχθη: Τῆ 11ῃ Ὀκτωβρίου τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Σερρών κ. Κωνσταντῖνον καὶ τὸν ἡγούμενον τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Πεντέλης πανοσ. ἀρχιμ. Γεώργιον Προκόπην.

—Τῆ 12ῃ Ὀκτωβρίου τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας κ. Δαμασκηνόν, Ξάνθης κ. Ἀντώνιον, Καστορίας κ. Δωρόθεον καὶ Φθιώτιδος κ. Δαμασκηνόν, τὸν διευθυντὴν τοῦ Ο.Δ.Ε.Π. κ. Βοσνιώτην καὶ τὸν κ. Γιαννακόπουλον τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τοῦ κ. Προέδρου τῆς κυβερνήσεως.

—Τῆ 13ῃ Ὀκτωβρίου τὸν Σεβασμιώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Αὐστραλίας καὶ Νέας Ζηλανδίας κ. Ἰεζεκεήλ, τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας Πατρῶν κ. Κωνσταντῖνον καὶ Δημητριάδος κ. Δαμασκηνόν καὶ τὸν Προϊστάμενον τῆς Νομικῆς Ὑπηρεσίας τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. κ. Σταυρόπουλον.

—Τῆ 15ῃ Ὀκτωβρίου τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Ἰωαννίνων κ. Σεραφεῖμ, τὸν Καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Εὐάγγελον Θεοδώρου, τὸν Διευθυντὴν τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων κ. Γιανναράν, τὸν Διευθυντὴν τοῦ Ο.Δ.Ε.Π. κ. Βοσνιώτην, τὸν προϊστάμενον τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Βασιλείου Μετσόβου Πανοσ. Ἀρχιμ. Ἀνθιμον Ρούσσον καὶ τὴν Χορωδίαν τοῦ Καθρεδρικοῦ Ναοῦ τοῦ Βελιγραδίου.

—Τῆ 19ῃ Ὀκτωβρίου τοὺς Ἱεροκήρυκας τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν Πανοσ. Ἀρχιμανδρίτας Δημόπουλον καὶ Παπουτσόπουλον καὶ τὸν Γενικὸν Διευθυντὴν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας Πανοσ. Ἀρχιμ. Παντελεήμονα Μπαρδάκου.

—Τῆ 20ῃ Ὀκτωβρίου τὸν ἡγούμενον τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Πετρακῆ Πανοσ. Ἀρχιμ. Χαρ. Βασιλόπουλον, τὸν Διευθύνοντα Σύμβουλον τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. κ. Ζαφ. Κέπετζην, τὸν ἱερέα τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τοῦ Καναδᾶ κ. Ποπέσκου καὶ τὸν ἐκ Καβάλας ἀντισυνταγματάρχην κ. Παπαδημητρίου.

—Τῆ 21ῃ Ὀκτωβρίου τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Βαρσοβίας καὶ πάσης Πολωνίας κ. Στέφανον.

—Τῆ 22ᾶ Ὀκτωβρίου τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας Πατρῶν κ. Κωνσταντῖνον, Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας κ.

Δαμασκηνόν, Γορτύνης καὶ Ἀρκαδίας κ. Τιμόθεον καὶ Σύρου κ. Δωρόθεον.

—Τῆ 24ῃ Ὀκτωβρίου τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας Καστορίας κ. Δωρόθεον, Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας κ. Στέφανον, Σύρου κ. Δωρόθεον καὶ Χρυσουπόλεως κ. Ἰακώβου, τὸν Διευθύνοντα Σύμβουλον τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. κ. Ζαφ. Κέπετζην, τὸν Διευθυντὴν τοῦ Πνευματικοῦ Φροντιστηρίου Κληρικῶν Ἑλλάδος Πανοσ. Ἀρχιμ. Χρυσόστομον Γιαλούρη καὶ τὸν ἡγούμενον τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίας Ἀναστασίας Χαλκιδικῆς Πανοσ. Ἀρχιμ. Γεώργιον.

—Τῆ 25ῃ Ὀκτωβρίου τὸν Πανοσ. Ἀρχιμ. Μεθόδιον Φούγιαν καὶ τὸν Διευθυντὴν τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων κ. Γιανναράν.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἱερὰ Μητρόπολις Μυτιλήνης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 46 καὶ 47 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα ὅπως καταλάβωσι, τὴν κενὴν θέσιν Ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ζωοδόχου Πηγῆς Λαγκάδος Μυτιλήνης, καὶ τὴν τοιαύτην τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίας Βαρβάρας Παμφίλων, ἵνα ὑποβάλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας σχετικῆν αἴτησιν μετὰ τῶν νομίμων δικαιολογητικῶν προκειμένου νὰ γίνῃ ἀνακέρυξις ὑποψηφίον πρὸς πληρῶσιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν Ἐφημεριακῶν θέσεων.

Ἐν Μυτιλήνῃ, τῆ 17ῃ Ὀκτωβρίου 1966

† Ὁ Μυτιλήνης ΙΑΚΩΒΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Διδυμοτείχου καὶ Ὁρεστιάδος

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰ ἀρθρα 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200)40 «Περὶ Ἱ. Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», ὡς ἐτροποποιήθη καὶ συμπληρώθη καὶ διὰ μεταγενεστέρων Νομοθετικῶν Διαταγμάτων, προκειμένου ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακέρυξιν ὑποψηφίον πρὸς πληρῶσιν τῶν κενῶν Ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν Ἱ. Ναῶν :

1) Ὁρμενίου, 2) Πελέας, 3) Πάλης, 4) Καναδᾶ, 5) Ἀμπελόκρια, 6) Σιδηρῶ, 7) Κοτρωνιά, 8) Βρύση, 9) Γαλήνη, 10) Σιταριά, 11) Κριός, 12) Μηλιά, 13) Θεραπειὸ καὶ 14) Ἰσαάκιον, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱ. Κανόνων καὶ τῶν Νόμων τοῦ Κράτους προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας προκηρύξεως ἐν τῷ δελτίῳ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα πιστοποιητικὰ.

Ἐν Διδυμοτείχῳ τῆ 29ῃ Ὀκτωβρίου 1966

† Ὁ Διδυμοτείχου καὶ Ὁρεστιάδος ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Ἀρτης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰ ἄρθρα 46 καὶ 47 τοῦ Α.Ν. 2200 τοῦ 1940 «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας εἰς τὸ Δελτίον «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλλωσιν εἰς τὴν Ἱεράν Μητρόπολιν Ἀρτης τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικὰ πρὸς κατάληψιν τῆς χηρευούσης δευτέρας (Β') θέσεως Ἐφημερίου Ἀγίου Κωνσταντίνου Χαλκιᾶδων.

Ἐν Ἀρτῇ τῇ 1ῃ Νοεμβρίου 1966

† Ὁ Ἀρτης ΙΓΝΑΤΙΟΣ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰ ἄρθρα 46 καὶ 47 τοῦ Α.Ν. 2200 τοῦ 1940 «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας εἰς τὸ Δελτίον «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλλωσιν εἰς τὴν Ἱεράν Μητρόπολιν Ἀρτης τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικὰ πρὸς κατάληψιν τῆς χηρευούσης θέσεως Ἐφημερίου Ἀγίου Νικολάου Ρωμανοῦ—Γουρικανῶν.

Ἐν Ἀρτῇ τῇ 1ῃ Νοεμβρίου 1966

† Ὁ Ἀρτης ΙΓΝΑΤΙΟΣ

ΡΙΖΑΡΕΙΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ**Πρόσληψις οἰκονόμου**

Προκειμένου ἡ Ριζάρειος Ἐκκλησιαστικὴ Σχολὴ νὰ πληρώσῃ τὴν τακτικὴν θέσιν τοῦ Οἰκονόμου τῆς Σχολῆς καλεῖ τοὺς ἐνδιαφερομένους ἀγάμους κληρικούς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τοὺς κεκτημένους τοῦλάχιστον τὸν βαθμὸν τοῦ Πρεσβυτέρου, πτυχίον τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Παν(μ)ίου, ἢ ἀπολυτήριον Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς, ἢ πτυχίον Ἀνωτέρου Ἐκκλησιαστικοῦ Φροντιστηρίου ὅπως μέχρι τῆς 25ης Νοεμβρίου ἐ.ἔ. ὑποβάλλουν εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Σχολῆς (Λεωφ. Βασ. Σοφίας 24 Ἀθῆναι 140) αἰτήσιν μετὰ παντὸς στοιχείου περὶ τῆς δράσεώς των.

Πληροφορίαι εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Σχολῆς (Βασ. Σοφίας 24 καθ' ἑκάστην τηλ. 712.194).

(Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον)

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος **ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ**

† Ὁ Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως **ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ**

† Ὁ Ἐλασσῶνος **ΙΑΚΩΒΟΣ**

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Ναῶν Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν: Δρχ. 50, 75, 100 ἔτησίως.
Λοιπῶν Ναῶν Ἐπικρατείας: 30 ἔτησίως.
Ἐξωτερικοῦ: Δολλάρια 3.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Θεοδοσίου Σπεράντσα, Ἡ μοναδικὴ δύναμις.

Ἡ πρώτη συνεδρία τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τῆς 112 Συνοδικῆς Περιόδου.

Παν. Τρεμπέλα, Ἡ ἐν Βελιγραδίῳ Πανορθόδοξος Διάσκεψις.

Ἰωάννου Καμίρη, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἡ Δ' Πανορθόδοξος Διάσκεψις τοῦ Βελιγραδίου.

Μητροπολίτου Παραμυθίας, Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου κ. Τίτου, Ὁ ἱερεὺς Νικόλαος Πλανᾶς καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ (1851-1932).

Μητροπολίτου Καλαβρίας κ. Αἰμιλιανοῦ, Τὰ εἰρηνικὰ τῆς θείας Λειτουργίας.

Μητροπολίτου Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου κ. Νικοδήμου, Ζητήματα ἐκκλησιαστικῆς δεοντολογίας.

Σωτ. Ι. Ἀγαπητίδη, Καθηγητοῦ Ε. Μ. Πολυτεχνείου, Ἐκθεσις ἐπὶ τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνεδρίου «Ἐκκλησία καὶ Κοινωνία» τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν (Γενεὴ 12-25 Ἰουλίου 1966).

Ἀρχιμ. Σεβαστιανοῦ Ἀσπιώτη, Ἀρχιγραμματέως τῆς Ἱεράς Συνόδου, Λόγος ἐπικήδειος εἰς τὸν νεκρὸν τοῦ Μητροπολίτου Χίου Παύλου.

Νομοθετικὸν Διάταγμα ὑπ' ἀριθ. 4562.

Παρατηρήσεων στήλη.

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά.

Προκηρύξεις.

ΜΟΝΟΤΥΠΙΚΑ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΑ ΤΣΙΡΩΝΗ

Μενάνδρου 4 — Ἀθῆναι — Τηλ. 311.121

Ἰπεύθυνος Τυπογραφείου Γεώργιος Σ. Χρυσάφης

Ἰασωνίδου 22, Σούρμενα Ἑλληνικοῦ.